

UOC #05'2010

LA REVISTA DE LA UOC

DOSSIER

Drets humans 2010

Carlos Enrique Bayo

Susan George

Esteban Beltrán

Javier Otazu

Bruce Bimber

Victor M. Sánchez

Jaume Saura Estapà

Thoraya Ahmed Obaid

Satish Kumar

&

Sergi López

François Dubet

Gervasio Sánchez

Laura Czernewicz

CATALÀ · CASTELLANO · ENGLISH · 6 €

UOC

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

¡¡MÁS QUE EL FUTURO LOS JÓVENES SOMOS EL PRESENTE!!

Impulsar en la sociedad la apertura de espacios de investigación, formación, diálogo, expresión y participación, que permitan la comunicación directa en el manejo adecuado de los conflictos y un trabajo conjunto entre los diferentes actores, para la difusión y práctica permanente de una Cultura de Paz.

Contribuir a que la sociedad

se apropie

de la

Cultura

de Paz

como

eje

en la

FORMACIÓN

Impulsar procesos formativos que promuevan la cultura de paz y la resolución pacífica de los conflictos.

...sal...
...iones...
...dianas de...
...os diversos...
...componentes...
sociales,
...ortaleciendo...
los valores
de justicia,
solidaridad,
libertad y equidad,
...en la...
...defensa...
...permite...
...de...
sus derechos.

Ser Paz és una fundació equatoriana que treballa per la integració de joves quadrillers des del 1999. El Campus per la Pau de la UOC hi col·labora i li dóna suport des de fa anys.

Els esforços de Ser Paz han donat fruits espectaculars: al barri més violent de la ciutat de Guayaquil, s'ha reduït la violència en un 60% en sis mesos, cosa que les mesures de seguretat clàssiques no poden aconseguir.

#05'2010

4
EDITORIAL

7-69 DOSSIER

Democracy derechos humanos espiritualidad globalització
tortura Guantánamo **Wiki** crisis **terror** impunitat women **presons** Cold War
desordre capitalism CIA Chávez indigenismo **millenium** desarrollo **llibertats**

70-77

WALK THE TALK

Sergi López:
trencant clixés

84-91

ZOOM IN

Gervasio Sánchez:
Premio Nacional de
Fotografía

92-99

CONVERSA

Laura Czerniewicz:
the future of
education?

78-83

EL PERSONATGE

François Dubet:
sociologia sobre
el terreny

100-103

SENSE FILS

Reglocalization

MÓN UOC

L'arbre à palabres' a la xarxa

El 'arbre à palabres' en la red

The 'arbre à palabres' on the Web

M'explicava l'amic Thierno en un recent viatge a Dakar que a l'Àfrica s'està produint un fenomen generacional que amenaça l'organització social més tradicional del continent negre. Els joves, afectats per l'atur, el pessimisme, el desarrelament i les temptacions de l'emigració a falsos *eldorados*, ja no participen de la vida a la comunitat i s'allunyen dels consells dels més ancians.

En la desesperació, han trobat nous referents en la recerca d'una oportunitat cap a una suposada vida millor, ja sigui a les xarxes socials d'internet o a les pasteres. A mesura que augmenta la connectivitat (aquesta dècada els usuaris d'internet s'han incrementat en

un 1.400% fins als 70 milions, i s'espera que en dos anys la meitat de la població africana, uns 500 milions, tingui telèfon mòbil) molts joves s'instal·len als cibercafès de ciutats frontera com Dakar o Tetuan a l'espera d'establir una relació virtual que els obri la porta a una Europa d'anunci, de la qual molts tornaran desencantats o repatriats a la força. Serà en el pròxim *Walk In* quan parlarem més extensament del drama de l'emigració clandestina.

Thierno es lamentava que aquests joves no mirin cap a l'Àfrica mateixa, a les seves comunitats per forjar-se un futur. En comptes de buscar solucions junts, de reunir-se al voltant de

l'arbre à palabres, com s'ha fet a les societats africanes ancestralment, es perden a la xarxa i trenquen la cadena generacional. L'*arbre à palabres* és, segons la tradició, l'arbre, sovint un baobab, a l'ombra del qual es construeixen els assentaments, i la comunitat s'asseu per discutir sobre la vida en societat.

Lògicament, no es pot culpar els joves africans de voler estar connectats amb el món i potser per això caldria aprofitar la xarxa per trencar aquesta divisòria generacional. Amb en Thierno, director executiu de la Fundació Olympafrica, que ha obert centres d'integració social a través de l'esport i els valors olímpics a 47

Me contaba el amigo Thierno en un reciente viaje a Dakar que en África se está produciendo un fenómeno generacional que amenaza la organización social más tradicional del continente negro. Los jóvenes, afectados por el desempleo, el pesimismo, el desarraigo y las tentaciones de la emigración a falsos *eldorados*, ya no participan de la vida en la comunidad y se alejan de los consejos de los más ancianos.

En la desesperación, han encontrado nuevos referentes en la búsqueda de una oportunidad hacia una supuesta vida mejor, sea en las redes sociales de internet o las pateras. A medida que aumenta la conectividad (en esta década los

usuarios de internet se han incrementado en un 1.400% hasta casi 70 millones, y se espera que en dos años la mitad de la población, unos 500 millones, tenga teléfono móvil) muchos jóvenes se instalan en los cibercafés de ciudades-frontera como Dakar o Tetuán a la espera de establecer una relación virtual que les abra la puerta a una Europa de anuncio, de la que muchos volverán desencantados o repatriados a la fuerza. En el próximo *Walk In* abordaremos el drama de la emigración clandestina.

Thierno se lamentaba de que esos jóvenes no miren hacia África y sus comunidades para forjarse un futuro. En lugar de buscar solucio-

nes juntos, de reunirse alrededor del *arbre à palabres*, como se ha hecho ancestralmente, se pierden en la red y rompen la cadena generacional. El *arbre à palabres* es, según la tradición, a menudo un baobab, a cuya sombra se construyen los asentamientos y la comunidad se sienta para discutir sobre la vida en sociedad.

No se puede culpar a los jóvenes africanos de querer estar conectados con el mundo y tal vez por esto habría que aprovechar la red para romper esa divisoria generacional. Con Thierno, director ejecutivo de la Fundación Olympafrica, que ha abierto centros de integración social a través del deporte y los valores olímpicos en 47

On a recent trip to Dakar, my friend Thierno told me that there is a generational phenomenon in Africa that is threatening the continent's most deeply rooted social organisation. Besieged by unemployment, pessimism and the temptations of emigration to false El Dorados, young people no longer participate in community life and are fleeing from the advice of their elders.

In their desperation, they have found new referents in their quest for an opportunity for a supposedly better life, either on the social networks on the Internet or in the *patera* boats. As connectivity rises (in the last decade, the number of Internet users rose 1,400% to almost

70 million, and within two years more than half the population of Africa, around 500 million, is expected to have a mobile phone), many young Africans are practically moving into the cybercafés on border cities like Dakar or Tétouan in the hope of developing a virtual relationship that will open the doors to a picture-perfect Europe, from which many of them will return disenchanted or forcibly repatriated. In the next issue of *Walk In*, we will examine the drama of clandestine emigration in more depth.

Thierno bemoaned the fact that these young adults do not look towards their own communities when forging their future. Instead of seek-

ing solutions gathering around the *l'arbre à palabres* as African societies have traditionally done, they get lost on the Web and break the generational chain. According to tradition, the *arbre à palabres* is the tree, often a baobab, under whose shadow settlements are built and the community sits down to discuss life in society.

Logically, we cannot blame young Africans for wanting to be connected with the world, and perhaps for this reason the opportunities that the web offers to break this generational rift should be seized upon. With Thierno, the Executive Director of the Olympafrica Foundation, which has opened social integration

O. V.

països del continent, hem proposat plantar un *arbre à palabres* virtual que afegeixi el valor de la tradicional presa de decisions comunitària a les xarxes socials virtuals de més ús dels joves africans. Es tracta d'una xarxa col·laborativa, de participació comunitària, una democràcia wiki basada en els valors de la governança local.

Ara que hem commemorat els 60 anys dels Drets Humans, els 20 del final de la Guerra Freda o l'any de la diluïda esperança Obama sense haver constatat grans progressos en la governabilitat del món global, es comença a qüestionar un model únic de democràcia i es torna a posar sobre la taula una necessària subsidiarietat (la

presa de decisions més pròxima als ciutadans) que respecti els valors culturals de les comunitats que l'exerceixen. En el *Walk In* que teniu a les mans volem fer un repàs de l'estat de les llibertats i els drets humans i observar el camí que ens queda per recórrer.

Possiblement la subsidiarietat menys explorada és la que ens permet la xarxa d'internet. La Declaració Universal dels Drets Humans Emergents, adoptada als Fòrums Universals de les Cultures de Barcelona 2004 i Monterrey 2007, actualitza la del 1948 i reconeix el valor del coneixement, el principi de la inclusió social i el dret a la democràcia participativa com a eines

per al desenvolupament d'una societat plena, més pacífica, equitativa i justa. S'intueix, doncs, la progressió cap a un món wiki. La paradoxa és que fins i tot l'exèrcit nord-americà va llançar l'estiu passat un procés de col·laboració wiki, en obert i per a tota la tropa, durant 90 dies, per revisar set dels seus manuals estratègics. La participació no va ser gaire alta, però posa de manifest que l'experiència i el coneixement del terreny, les bones pràctiques, els valors de la cultura local, en qualsevol camp, són el full de ruta més fiable per a una bona governança. La xarxa ens dona l'oportunitat de fer-ho. ■

Imma Tubella | Rectora de la UOC

países del continente, hemos propuesto plantar un *arbre à palabres* virtual que añada el valor de la tradicional toma de decisiones comunitaria a las redes sociales de más uso entre los jóvenes africanos. Se trata de una red colaborativa, de participación comunitaria, una democracia wiki basada en los valores de la gobernanza local.

Ahora que hemos conmemorado los 60 años de los Derechos Humanos, los 20 del final de la Guerra Fría o el año de la diluida esperanza Obama, sin haber constatado grandes progresos en la gobernabilidad del mundo global, se empieza a cuestionar un modelo único de democracia y se vuelve a poner sobre la mesa una

necesaria subsidiariedad (la toma de decisiones más próxima a los ciudadanos) que respete los valores culturales de las comunidades que la ejercen. En el *Walk In* que tenéis en las manos queremos dar un repaso al estado de las libertades y los derechos humanos.

Posiblemente la subsidiariedad menos explorada es la que nos permite la red de internet. La Declaración Universal de los Derechos Humanos Emergentes, adoptada en los Fòrums Universals de las Culturas de Barcelona 2004 y Monterrey 2007, actualiza la del 1948 y reconoce el conocimiento, la inclusión social y la democracia participativa como herramientas

para el desarrollo de una sociedad plena, más pacífica, equitativa y justa. Se intuye, pues, la progresión hacia un mundo wiki. La paradoja es que incluso el ejército norteamericano lanzó el verano pasado un proceso de colaboración wiki, en abierto y para toda la tropa, para revisar siete de sus manuales estratégicos. La participación no fue muy elevada, pero pone de manifiesto que la experiencia y el conocimiento del terreno, las buenas prácticas, los valores de la cultura local, en cualquier campo, son la hoja de ruta más fiable para una buena gobernanza. La red nos proporciona la oportunidad de hacerlo. ■

Imma Tubella | Rectora de la UOC

centres through sports and Olympic values in 47 countries around the continent, we have set out to plant a virtual *arbre à palabres* which adds value to the traditional community decision-making on the virtual social networks more widely used by young Africans. It is a collaborative network for community participation, a democratic wiki based on the values of local governance.

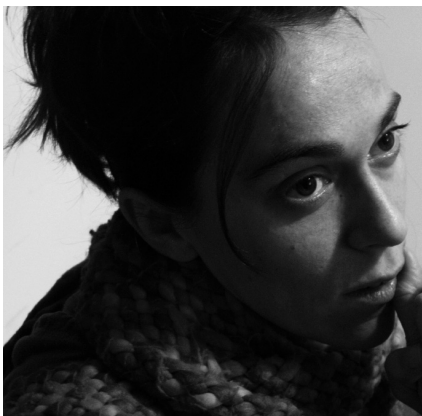
We have commemorated 60 years of human rights, 20 years since the end of the Cold War and one year of a diluted hope called Obama without having witnessed major progress in the governability of the global world. As a result, the existence of a single model of democracy

is beginning to be questioned, and the much-needed subsidiarity (decision-making as close to citizens as possible) is once again coming to the fore, a subsidiarity that respects the cultural values of the communities exercising it. In the *Walk In* you are holding now, we have striven to survey the status of the freedoms and human rights.

Perhaps the least-explored kind of subsidiarity is the kind made possible by the Internet. The Universal Declaration of Emerging Human Rights, adopted at the Universal Forum of Cultures Barcelona 2004 and Monterey 2007, updates the 1948 version and recognises the

value of knowledge, the principle of social inclusion and the right to participatory democracy as tools for developing a full, more peaceful, equitable and fair society. This hints at progress towards a wiki world. The paradox is that last summer even the US army launched a 90-day open wiki cooperation project encouraging all the troops to revise seven of its strategic manuals. Participation was not very high, but it shows that in any field on-the-ground experience and knowledge, best practices and the values of local culture are the most reliable roadmap for good governance. And the Web makes this possible. ■

Imma Tubella | President of the UOC

Carole Hénaff, il·lustradora

Va néixer a França i després d'haver estudiat literatura teatral a París, el 1994 es va traslladar a Barcelona, on va estudiar arts gràfiques. Va treballar quatre anys a l'estudi del dissenyador Peret i va col·laborar en diferents projectes de publicitat, editorials i de televisió. Des de 2004 treballa com a il·lustradora i dissenyadora gràfica *freelance* per a editorials d'Espanya, França, Estats Units i Brasil. També col·labora amb la secció espanyola d'Amnistia Internacional.

www.carolehenauff.com

Carole Hénaff, ilustradora

Nació en Francia y después de haber estudiado literatura teatral en París se trasladó en 1994 a Barcelona, donde estudió artes gráficas. Trabajó cuatro años en el estudio del diseñador Peret y colaboró en distintos proyectos de publicidad, editoriales y de televisión. Desde 2004 trabaja como ilustradora y diseñadora gráfica *freelance* para editoriales de España, Francia, Estados Unidos y Brasil. También colabora con la sección española de Amnistía Internacional.

Carole Hénaff, ilustrator

She was born in France and after studying dramatic literature in Paris, moved to Barcelona in 1994, where she studied graphics. She worked for four years in Peret's design studio and collaborated on a number of advertising, publishing and television projects. Since 2004, she has worked as a freelance illustrator and graphic designer for publishing companies in Spain, France, the United States and Brazil. She also works for the Spanish section of Amnesty International.

Portada/Cover: Maritu Kamara, Freetown (Sierra Leona), desembre del 2000 (© Gervasio Sánchez)

WALK IN #05'2010

La revista trimestral de la UOC

Director: Eric Hauck

Director acadèmic: Víctor M. Sánchez

Directora d'art: Tere Guix

Coordinadores editorials:

Rosa Mercader i Lali Sandiumenge

Realització editorial: líniazero edicions

Redactora en cap: Ester Medico

Redactors: Eva Asensio, Anna Murgadas,

Jordi Rovira, Lali Sandiumenge, Núria Toril

Àlex Vicente (París), Gloria Zorrilla

Redacció Món UOC: Ferran Giménez, Sara Herrero,

Jose Medina, Albert Roca, Lluís Rius, Leo Ruffini,

Anna Sánchez-Juárez, Anna Torres

Col·laboradors: Carlos Enrique Bayo, Esteban Beltrán, Ignasi Beltrán de Heredia, Aida Guillén, Tomás Jiménez, Olga Martín Ortega, Miguel Ángel Martín, David Martínez, Julià Minguillón, Thoraya Ahmed Obaid, Javier Otazu, Jaume Saura

Documentació bibliogràfica:

Gema Santos i Pep Torn

Foto de la coberta: Gervasio Sánchez

Il·lustracions: Carole Hénaff

Fotografia: David Campos i Joan Roca de Viñals

Coordinació de la publicitat: Meritxell Santiago

Disseny de la publicitat: Tercer Polo

Maquetació: Miriam Suso

Traducció: Mary Black, Maria Faidella, Albert Nolla,

Teresa Sandiumenge, Mark Waudby

Impressió: Syl

Una publicació de l'Àrea de Comunicació de la UOC

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

Tel. 93 253 23 00

www.uoc.edu

walkin@uoc.edu

Subscripcions:

get_walkin@uoc.edu / walkin.uoc.edu

Dipòsit legal: B-54843-08

ISSN: 2013-2549

Si no s'indica el contrari, els textos, fotografies i il·lustracions de *Walk In* estan subjectes a una llicència de reconeixement no comercial i sense obres derivades (3.0 Espanya) de **Creative Commons**. Es poden copiar, distribuir i comunicar públicament sempre que se citi l'autor i el nom de la revista, i no se'n faci ni ús comercial ni d'obra derivada. Consulteu la llicència completa a creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca

Impressió en paper procedent de boscos gestionats amb criteris de sostenibilitat (FSC).

walkin.uoc.edu

La revista *Walk In* a la xarxa / La revista

***Walk In* en la red / Find *Walk In* on the net /**

UOC

Universitat Oberta de Catalunya

www.uoc.edu

DOSSIER

Drets humans 2010

- 8 El nuevo desorden global
Carlos Enrique Bayo
- 16 SUSAN GEORGE
Alterglobalisation /
Àlex Vicente
- 24 Terror y justicia /
Esteban Beltrán
- 30 La nueva izquierda
latinoamericana /
Javier Otazu
- 40 BRUCE BIMBER /
E-democracy /
Jordi Rovira
- 46 Objectius del mil·leni /
Víctor M. Sánchez
- 52 Drets emergents /
Jaume Saura
- 58 Reproductive health /
Thoraya Ahmed Obaid
- 64 SATISH KUMAR
Ecocentrism /
Gloria Zorrilla

LA SEGONA GUERRA FREDA

Carlos Enrique Bayo

Carlos Enrique Bayo (Barcelona, 1956) és cap d'Internacional del diari *Público*, càrrec que ha ocupat a quatre diaris espanyols més. Va ser corresponsal a Moscou entre el 1987 i el 1992, i a Washington del 1992 al 1996. Com a enviat especial, va cobrir la matança de Tiananmen, la caiguda del mur de Berlín, la retirada soviètica de l'Afganistan i els conflictes bèl·lics de Cambodja, Armènia i el Pròxim Orient, així com nombroses cimeres de les superpotències. Ha publicat el llibre *Así no se puede vivir* (Plaza & Janés, 1992), sobre l'enfonsament de la URSS, i escriu el blog *El tablero global*, blogs.publico.es/eltableroglobal

Carlos Enrique Bayo (Barcelona, 1956) es redactor-jefe de Internacional del periódico *Público*, puesto que ha desempeñado en otros cuatro periódicos españoles. Fue corresponsal en Moscú entre 1987 y 1992 y en Washington, de 1992 a 1996. Como enviado especial, cubrió la matanza de Tiananmen, la caída del muro de Berlín, la retirada soviética de Afganistán y los conflictos bélicos de Camboya, Armenia y Oriente Medio, así como numerosas cumbres de las superpotencias. Ha publicado el libro *Así no se puede vivir* (Plaza&Janés, 1992), sobre el hundimiento de la URSS, y escribe el blog *El tablero global*.

Carlos Enrique Bayo (Barcelona, 1956) is the International News Editor of the newspaper *Público*, a position he has held in four other Spanish newspapers. He was a correspondent in Moscow (1987-1992) and in Washington (1992-1996). As a special envoy, he has covered the massacre in Tiananmen Square, the Soviet withdrawal from Afghanistan, the wars in Cambodia, Armenia and the Middle East, and countless superpower summits. He has published the book entitled *Así no se puede vivir* (That's No Way to Live, Plaza&Janés, 1992) on the fall of the USSR, and he writes the blog *El tablero global*.

Des del primer any del segle XXI el món viu una segona guerra freda, tan despietada i destructiva com la primera, però aquest cop multilateral, ja que no enfronta dues superpotències sinó una miriada de potències menors que es disputen les restes del planeta. De la confrontació bilateral entre els blocs capitalista i comunista s'ha passat a un panorama de conflictes múltiples i aliances amb geometries variables que depenen en cada cas dels interessos econòmics i territorials específics que hi hagi en disputa.

A aquesta situació de desordre global –quan s'esperava assolir un “nou ordre mundial”– s'hi ha arribat com a conseqüència de la nova amenaça islamista d'Al-Qaida, que va dur Bush a declarar una “guerra contra el terror” il·limitada i impossible de guanyar; de la redistribució geoestratègica planetària sorgida de la desintegració de la URSS i del gran auge de la Xina; de l'enlairament de les nombroses

LA SEGUNDA GUERRA FRÍA

Desde el primer año del siglo XXI el mundo vive una segunda guerra fría, tan despiadada y destructiva como la primera pero esta vez multilateral, pues no enfrenta a dos superpotencias sino a una miriada de potencias menores que se disputan los restos del planeta. De la confrontación bilateral entre los bloques capitalista y comunista se ha pasado a un panorama de conflictos múltiples y alianzas con geometrías variables que dependen en cada caso de los intereses económicos y territoriales específicos en disputa.

A esta situación de desorden global –cuando se esperaba alcanzar un “nuevo orden mundial”– se ha llegado como consecuencia de la nueva amenaza islamista de Al Qaeda, que llevó a Bush a declarar una “guerra contra el terror” ilimitada e imposible de ganar; de la

THE SECOND COLD WAR

The world has been enmeshed in a second Cold War since the first year of the 21st century. This one is as merciless and destructive as the first one, but now it is multilateral. It does not pit two superpowers against each other, rather a myriad of minor powers are vying for the remains of the planet. Instead of a bilateral clash between the capitalist and communist blocs, we are now witnessing multiple conflicts and alliances with variable geometries, each of which depends on the specific economic and territorial interests in dispute.

We have arrived at this situation of global chaos – when we expected to achieve a “new world order” – as a result of the new Islamist threat from Al Qaeda, which led Bush to declare a “war against terror” that was both boundless and impossible to win. Other cat-

potències emergents, encapçalades per l'Índia i el Brasil; del catàstrofic col·lapse financer internacional provocat pel neoliberalisme descontrolat, i dels primers efectes del canvi climàtic a què ens porta el desenvolupament industrial desmesurat amb què s'intenta compensar una globalització fallida per la cobdícia de les corporacions multinacionals.

Les conseqüències del primer d'aquests fenòmens han perjudicat greument les llibertats i els drets humans: des de la tortura en presons secretes i la detenció indefinida sense dret a defensa ni procés judicial (comeses per l'estat que sempre va presumir de guiar-se pels principis democràtics originals), fins a les nombroses retallades de les proteccions legals dels individus (violació de la intimitat, suspensió de les garanties judicials, espionatge massiu dels ciutadans, etc.) que han adoptat tots els països –començant pels que s'havien distingit per

redistribución geoestratégica planetaria surgida de la desintegración de la URSS y del tremendo auge de China; del despegue de las numerosas potencias emergentes, encabezadas por India y Brasil; del catastrófico colapso financiero internacional provocado por el neoliberalismo descontrolado, y de los primeros efectos del cambio climático al que nos conduce el desmedido desarrollo industrial con el que se intenta compensar una globalización fallida por la codicia de las corporaciones multinacionales.

Las consecuencias del primero de esos fenómenos han sido gravemente lesivas para las libertades y los derechos humanos: desde la tortura en cárceles secretas y la detención indefinida sin derecho a defensa ni proceso judicial (cometidas por el Estado que siempre presumió de guiarse por los principios democráticos originales), hasta los numerosos recortes de las protecciones legales de los indi-

alysts include the planetary geostrategic reshuffling resulting from the disintegration of the USSR and the powerful upsurge of China; the rise of numerous emerging powers, led by India and Brazil; the catastrophic international financial collapse triggered by unbridled neo-liberalism; and the earliest effects of climate change brought about by disproportionate industrial development which is attempting to offset a globalisation that has failed due to the avarice of the multinational corporations.

The consequences of the first of these phenomena seriously thwarted freedoms and human rights: from torture in secret prisons and indefinite arrest with the right to neither defence nor trial (committed by the state that has always prided itself on being guided by the original democratic principles) to the numerous encroachments into individuals' legal protections (violation of privacy, suspension

respectar-les durant el segle passat–, amb la finalitat proclamada de fer front a un enemic terrorista que no té líder visible, ni amagatall conegut, ni front de batalla previsible.

La “guerra contra el terror” ha donat a més carta blanca als règims autoritaris per emprendre la seva pròpia guerra bruta sota la coartada de lluitar contra l'integrisme, cosa que ha multiplicat els abusos més terribles per tot el món. Abu Ghraib, Bagram i Guantánamo no són més que la punta de l'iceberg d'un gegantí *gulag* planetari, ja que el mateix govern nord-americà ha entregat sospitosos (les *renditions* que van efectuar els vols secrets de la CIA) a països coneguts pels brutals interrogatoris a què sotmeten els reus... amb la clara intenció de fomentar aquestes pràctiques.

Barack Obama s'ha distingit per una retòrica abundant en defensa de la restauració de l'imperi de la llei, però ha actuat molt menys

>>

viduos (violación de la intimidad, suspensión de las garantías judiciales, espionaje masivo de los ciudadanos, etc.) que han adoptado todos los países –empezando por los que se habían distinguido por respetarlas durante el siglo pasado–, con la proclamada finalidad de hacer frente a un enemigo terrorista que no tiene líder visible, ni guarida conocida, ni frente de batalla previsible.

La “guerra contra el terror” ha dado además carta blanca a los regímenes autoritarios para emprender, bajo la coartada de luchar contra el integrismo, su propia guerra sucia, en la que los abusos más terribles se han multiplicado por todo el mundo. Abu Ghraib, Bagram y Guantánamo no son más que la punta del iceberg de un gigantesco gulag planetario, pues el propio gobierno estadounidense ha estado entregando a sospechosos (las *renditions* que efectuaron los vuelos secretos de la CIA) a países conocidos por los brutales

>>

of judicial guarantees, massive spying on citizens, etc.) that all countries have adopted – beginning with those that had stood out for respecting them for the past century – with the proclaimed purpose of dealing with a terrorist enemy that has no visible leader, or known lair, or predictable battle front.

The “war against terror” has also given authoritarian regimes carte blanche to embark on their own dirty war with the alibi of combating fanaticism, in which the most horrible abuses have multiplied all over the world. Abu Ghraib, Bagram and Guantanamo are nothing more than the tip of the iceberg of a gigantic planet-wide gulag, as the US government itself has been turning suspects (the so-called renditions conducted by the CIA's secret flights) over to countries known for their brutal interrogations of the accused... with the clear intention of fostering these practices.

>>

Quan s'esperava assolir un “nou ordre mundial” s’ha arribat a una situació de desordre global

Quando se esperaba alcanzar un “nuevo orden mundial” se ha llegado a una situación de desorden global

We have arrived at this situation of global chaos precisely when we expected to achieve a “new world order”

<<

del que ha parlat: no només Guantánamo segueix en peu passada la data en què havia promès tancar-lo, sinó que els presoners continuen sotmesos a comissions militars i la Casa Blanca ha anunciat que desenes continuaran tancats indefinidament, sense acusació, procés ni judici, a causa de la seva (indemostrable) “perillositat”. A més a més, el president nord-americà va deixar clar des del principi del seu mandat que les *renditions* continuaran i que cap dels responsables de les pràctiques de tortures anteriors –com el *waterboarding*– haurà de respondre davant la justícia, per més que un fiscal especial investigui formalment aquesta ignomínia. Així s’estableix un execrable precedent d’impunitat oficial absoluta per als que van cometre crims de lesa humanitat seguint ordres de l’executiu d’un país democràtic.

És lògic, doncs, que l’altra gran superpotència actual consideri que té les mans lliures de fer oficialment barbaritats semblants. A Pequín

>>

<<

interrogatorios a que someten a los reos... con la clara intención de fomentar dichas prácticas.

Barack Obama se ha distinguido por una abundante retórica en defensa de la restauración del imperio de la ley, pero sus actos se han quedado muy atrás de sus palabras: Guantánamo no sólo sigue en pie pasada la fecha prometida de cierre, sino que los prisioneros continúan sometidos a comisiones militares y la Casa Blanca ha anunciado que decenas de ellos permanecerán presos indefinidamente, sin acusación, proceso ni juicio, a causa de su (indemostrable) “peligrosidad”. Además, el presidente norteamericano dejó claro desde el principio de su mandato que las *renditions* continuarán y que ninguno de los responsables de las anteriores prácticas de tortura –como el *waterboarding*– tendrán que responder ante la justicia, por mucho que esa ignominia sea investigada formalmente por un

>>

<<

Barack Obama has stood out for his gush of rhetoric defending the restoration of the empire of law, but his deeds lag far behind his words: not only is Guantanamo still operating after the promised closure date, but the prisoners are still being subjected to military commissions and the White House has announced that dozens of them will remain imprisoned indefinitely, with no accusation, trial or ruling, because of their (undemonstrable) “dangerousness”. Furthermore, the American president made it clear from the start of his mandate that the renditions will continue and that none of the perpetrators of the aforementioned torture practices – like waterboarding – will be accountable before the justice system, even if this ignominy is formally investigated by a special prosecutor. This sets an abominable precedent of wholesale official impunity for those who commit crimes against humanity under orders from the executive of a democratic country.

>>

A la Xina proliferen 'presons negres' que operen en secret

<<

i en altres grans ciutats de la Xina proliferen les anomenades *presons negres*, que operen en secret i on es reclou milers de ciutadans –segregats en ple carrer per agents de paisà– per haver gosat denunciar públicament abusos com la corrupció política o els maltractaments policials. Igualment, el govern xinès reprimeix amb duresa les revoltes populars de tibetans i uigurs, i ho justifica amb arguments calcats

<<

fiscal especial. Así se establece un execrable precedente de impunidad oficial absoluta para los que cometieron crímenes de lesa humanidad siguiendo órdenes del ejecutivo de un país democrático.

Es lógico, pues, que la otra gran superpotencia actual considere que tiene las manos libres para oficializar barbaridades similares. En Pekín y otras grandes ciudades de China proliferan las llamadas *cárceles negras*, que operan en secreto y en las que son reclusos miles de ciudadanos –secuestrados en plena calle por agentes de paisano– por haberse atrevido a denunciar públicamente abusos como corrupción política o malos tratos policiales. Asimismo, el gobierno chino reprime duramente las revueltas populares de tibetanos y uigurs, justificándolo con argumentos calcados de los que esgrimieron los teóricos *neocon* para quebrantar garantías constitucionales en aras de la defensa de la seguridad nacional. Para los gobernantes chi-

<<

So it is logical that the other major superpower today has free rein to confer official status on similar barbarities. In Beijing and other large cities in China, there is a proliferation of what are called 'black jails' operating secretly. They harbour thousands of citizens – kidnapped right off the streets by their countrymen-cum-agents – for having dared to publicly denounce abuses like political corruption or police brutality. Likewise, the Chinese government is harshly repressing the popular uprisings by Tibetans and Uighurs, justifying its acts with arguments that are the carbon copy of those wielded by neo-con theoreticians when violating constitutional guarantees for the sake of upholding national security. It is incomprehensible to Chinese government leaders that they are reproached for censoring the Internet, persecuting dissidents and curtailing individual rights when the West is using harsh police measures and similar restrictions

als que van esgrimir els teòrics *neocon* per violar garanties constitucionals en nom de la defensa de la seguretat nacional. Els governants xinesos no entenen que se'ls retregui la censura d'internet, la persecució dels dissidents i les limitacions dels drets individuals quan Occident pren dures mesures policials i restriccions semblants per fer front als fonamentalistes, i fins i tot per frenar l'allau d'immigrants que fugen de la misèria.

No es podria entendre tampoc la ferocitat com l'exèrcit d'Israel va atacar Gaza fa poc més d'un any –fent servir fòsfor blanc contra objectius civils, bombardejant massivament zones densament poblades i fins i tot disparant contra els que enarboraven banderes blanques, segons diversos informes d'organitzacions humanitàries i de l'ONU–, sense emmarcar aquesta implacable operació Plom Fos en un clima de solució bèl·lica a qualsevol conflicte. Una doctrina que

nos es incomprendible que se les reproche su censura de internet, la persecución de los disidentes y las limitaciones de los derechos individuales, cuando Occidente está tomando duras medidas policiales y restricciones similares para hacer frente a los fundamentalistas, y hasta para frenar la avalancha de inmigrantes que huyen de la miseria.

Tampoco podría entenderse la ferocidad con la que el ejército de Israel atacó Gaza hace poco más de un año –empleando fósforo blanco contra objetivos civiles, bombardeando masivamente zonas densamente pobladas y hasta disparando contra los que enarbolaban banderas blancas, según diversos informes de organizaciones humanitarias y de la ONU–, sin enmarcar esa implacable operación Plomo Fundido en un clima de solución bélica a cualquier conflicto. Doctrina que impuso la administración Bush en la invasión de Irak, con la activa complicidad de gobernantes como Blair. Sólo en ese

to deal with fundamentalists, and even to stop the avalanche of immigrants fleeing from misery.

Nor can we grasp the ferocity with which the Israeli army attacked Gaza a little over a year ago – using white phosphorus against civilian targets, massively bombarding densely populated areas and even shooting people waving white flags, according to numerous reports from humanitarian organisations and the UN – unless we frame the implacable Operation Cast Lead within a climate of warlike solutions to any conflict. This doctrine was imposed by the Bush administration during its invasion of Iraq with the active complicity of other political leaders like Blair. Only in this atmosphere of the militarisation of international relations can we comprehend that the Israeli government feels that it can legitimately impose a horrifying collective punishment against the people of Gaza.

En China proliferan 'cárceles negras' que operan en secreto

va imposar l'administració Bush en la invasió de l'Iraq, amb l'activa complicitat de governants com Blair. Només en aquest escenari de militarització de les relacions internacionals es pot comprendre que el govern israelià se sentís legitimat per executar un terrorífic càstig col·lectiu contra la població de Gaza.

És simptomàtic que encara avui dia la majoria de la població israeliana sigui incapaç d'assumir que la infernal situació a què està sotmès el poble palestí no tan sols revolta l'opinió pública mundial, sinó que constitueix l'amenaça més gran per al mateix Estat jueu... a més de ser l'excusa perfecta d'Ossama bin Laden per mantenir l'activitat assassina. És notable que els líders d'Al-Qaida hagin obviat des de fa temps les seves crides originàries contra els règims tirànics dels països musulmans i centrin les seves arengues en "el suport dels EUA a Israel". Són (potser) al remot Waziristan del Nord, però sembla que

escenario de militarización de las relaciones internacionales puede comprenderse que el gobierno israelí se sintiese legitimado para ejecutar un terrorífico castigo colectivo contra la población de Gaza.

Es sintomático que aún hoy la mayoría de la población israelí sea incapaz de asumir que la infernal situación a la que está sometido el pueblo palestino no sólo subleva a la opinión pública mundial, sino que constituye la mayor amenaza para el propio Estado judío... además de ser la perfecta excusa de Osama bin Laden para mantener su actividad asesina. Es notable que los líderes de Al Qaeda hayan obviado desde hace tiempo sus primigenios llamamientos contra los tiránicos regímenes de los países musulmanes para centrar sus arengas en "el apoyo de EEUU a Israel". Están (quizá) en el remoto Waziristán del Norte, pero parecen recibir con mucha más claridad que los gobernantes israelíes el clamor de la indignación de los

It is symptomatic that even today the majority of Israeli citizens are unable to accept that the infernal situation to which the Palestinian people are subjected not only stirs up public opinion worldwide but also poses the greatest threat to the Jewish State itself... in addition to serving as the perfect excuse for Osama bin Laden to keep up his murderous activities. It is noteworthy that the leaders of Al Qaeda long ago abandoned their early calls against the tyrannical regimes of the Muslim countries to focus their harangues on "the US support of Israel". They are (or might be) in remote Northern Waziristan, but they seem to see the outpouring of indignation from the 1.8 million Muslims over what is happening in the occupied territories and the Gaza Strip much more clearly than the Israeli leaders do.

The complexity of this second Cold War often conceals terrible phenomena that seem to be collateral to the widespread world

In China there is a proliferation of 'black jails' operating in secret

sentin amb molta més claredat que els governants israelians el clamor de la indignació dels 1.800 milions de musulmans pel que passa als territoris ocupats i Gaza.

La complexitat d'aquesta segona guerra freda sovint amaga fenòmens espantosos que semblen col·laterals a les grans convulsions mundials, però que estan transformant l'equilibri geopolític global. Una de les zones calentes és l'Amèrica Llatina, on donàvem per fet que regnava la normalitat democràtica fins que el cop d'Hondures ens va fer sortir del somni i ens va demostrar que Washington continua disposat, digui el que digui Obama, a prioritzar les seves ambicions geoestratègiques sobre qualsevol principi ètic o interès popular.

L'alineament d'alguns països llatinoamericans amb els EUA és tan descarat en aquest camp de batalla entre uribistes i chavistes que els mitjans de comunicació sovint perden la mesura. Mentre tota la

>>

1.800 millones de musulmanes por lo que ocurre en los territorios ocupados y Gaza.

La complejidad de esta segunda guerra fría a menudo oculta espantosos fenómenos que parecen colaterales a las grandes convulsiones mundiales, pero que están transformando el equilibrio geopolítico global. Una de las zonas calientes es América Latina, donde dábamos por supuesto que reinaba la normalidad democrática hasta que el golpe de Honduras nos sacó del ensueño y nos demostró que Washington sigue dispuesto, diga lo que diga Obama, a primar sus ambiciones geoestratégicas sobre cualquier principio ético o interés popular.

El alineamiento de unos pocos países latinoamericanos con EEUU es tan descarado en este campo de batalla entre uribistas y chavistas que a menudo los medios de comunicación pierden la proporción.

>>

upheaval, but that in fact are transforming the world geopolitical balance. One of the hotspots is Latin America, where we took for granted that democratic normality would reign until the coup d'état in Honduras shook us out of our reverie and showed that regardless of what Obama says, Washington is still willing to place its geostrategic ambitions before any ethical principle or popular interest.

A handful of Latin American countries' alignment with the USA is so blatant on this battlefield between Uribe and Chavez supporters that the media often miss the proportions. While the entire international press was all abuzz because 1,900 shops in Venezuela had been "shuttered" (almost all of them within 24 hours as an administrative sanction for multiplying prices after the devaluation of the Bolivar) by the "enlightened" president of Venezuela, not a single media mentioned the discovery of a mass grave with 2,000

>>

Ara els governs repressors es dediquen a perseguir els que denuncien els seus abusos

<<

premsa internacional clamava al cel perquè l'“il·luminat” president veneçolà havia “tancat” 1.900 comerços a Veneçuela (gairebé tots durant 24 hores, com a sanció administrativa per multiplicar preus després de la devaluació del bolívar), ni un sol mitjà de comunicació es va fer ressò del descobriment d'una fossa comuna amb 2.000 cadàvers sense identificar al poble colombià de La Macarena, persones assassinades que l'exèrcit i les forces de seguretat de Colòmbia hi van posar durant la campanya de “falsos positius” que van emprendre militars i paramilitars per tal d'obtenir ascensos i recompenses matant civils en massa per fer-los passar per guerrillers caiguts en combat. Aquest crim contra la humanitat, un pogrom de pagesos

<<

Mientras toda la prensa internacional clamaba al cielo porque 1.900 comercios de Venezuela habían sido “cerrados” (casi todos durante 24 horas, como sanción administrativa por multiplicar precios tras la devaluación del bolívar) por el “iluminado” presidente venezolano, ni un solo medio de comunicación se hizo eco del descubrimiento de una fosa común con 2.000 cadáveres sin identificar en el pueblo colombiano de La Macarena; personas asesinadas que fueron depositadas allí por el ejército y las fuerzas de seguridad de Colombia durante la campaña de “falsos positivos” que acometieron militares y paramilitares con el objetivo de obtener ascensos y recompensas matando a civiles en masa para hacerlos pasar por guerrilleros caídos en combate. Este crimen contra la humanidad, un pogromo de campesinos en el que fueron seleccionados para el exterminio líderes obreros, sindicalistas y personalidades ciudadanas locales, no figura

prominent local citizens were singled out for extermination, does not appear to be among the priorities of any Western government because it is yet another nuisance on the global scene, which is already messy enough. To Washington, it is much more important to set up seven strategic military bases on Colombian soil than to concern itself over what seems to be the largest genocide ever perpetrated by government armed forces since what happened in Cambodia with Pol Pot. The number of corpses found in this one grave in La Macarena exceeds all the people who vanished during Pinochet's dictatorship in Chile... and in Colombia there are hundreds of mass graves – hopefully smaller than this one – yet to be unearthed.

Another iniquitous case is that of the Sudanese president, Omar al-Bashir, whom many African leaders decided to protect in response to the arrest warrant issued by the International Criminal Court

<<

unidentified corpses in the Colombian town of La Macarena. The grave contained the corpses of the people who had been murdered and deposited there by the Colombian army and the security forces during the campaign of “false positives” committed by the military and paramilitary forces with the purpose of securing promotions and rewards by murdering masses of civilians and pretending that they were guerrillas killed in combat. This crime against humanity, a pogrom of peasants in which working-class leaders, unionists and

Ahora los gobiernos represores se dedican a perseguir a los que denuncian sus abusos

Now repressive governments are busying themselves pursuing those who condemn their abuses

en què es van seleccionar per a l'extermini líders obrers, sindicalistes i personalitats ciutadanes locals, no figura entre les prioritats de cap govern occidental perquè representa una molèstia més en un panorama global ja prou embolicat. Per a Washington és molt més important establir set bases militars estratègiques en territori colombià que ocupar-se del que sembla que és el genocidi més gran mai perpetrat per unes forces armades governamentals des del que va passar a Cambodja amb Pol Pot. El nombre de cadàvers trobats en aquesta única fossa de La Macarena és superior al de tots els desapareguts durant la dictadura de Pinochet a Xile..., i a Colòmbia hi ha centenars de fosses comunes –esperem que més petites– encara per desenterrar.

Un altre cas inic és el del president sudanès, Omar al Bashir, que molts líders africans van decidir protegir en resposta a l'ordre de

captura emesa pel Tribunal Penal Internacional sota l'acusació de crims de guerra i crims contra la humanitat a Darfur. Tant la Unió Africana com molts governs democràtics del continent negre han pres partit a favor del responsable d'una catàstrofe humana descomunal, en lloc d'ajudar el tribunal a posar fi a aquests assassinats en massa que han provocat milions de desplaçats.

Les perspectives són desoladores. L'informe de Human Rights Watch per al 2010 ens alerta que ara els governs repressors es dediquen a perseguir els que denuncien els seus abusos i violacions, per matar els missatgers d'aquestes notícies esgarrifoses. És estremidor comprovar que a països que tenim com a aliats, subministradors de recursos imprescindibles (com els energètics) i socis comercials, s'estan produint crims de lesa humanitat que fa gairebé 70 anys vam jurar que mai no tornaríem a tolerar. ■

entre las prioridades de ningún gobierno occidental porque supone una molestia más en un panorama global ya demasiado enmarañado. Para Washington es mucho más importante establecer siete bases militares estratégicas en territorio colombiano que ocuparse de lo que aparenta ser el mayor genocidio perpetrado por unas fuerzas armadas gubernamentales desde lo que ocurrió en Camboya con Pol Pot. El número de cadáveres hallados en esa sola fosa de La Macarena es superior al de todos los desaparecidos durante la dictadura de Pinochet en Chile..., y en Colombia hay cientos de fosas comunes –esperemos que más pequeñas– aún por desenterrar.

Otro caso inicuo es el del presidente sudanés, Omar al Bashir, al que muchos líderes africanos decidieron proteger como respuesta a la orden de captura emitida por la Corte Penal Internacional bajo la acusación de crímenes de guerra y crímenes contra la humanidad

en Darfur. Tanto la Unión Africana como numerosos gobiernos democráticos del continente negro han tomado partido a favor del responsable de una catàstrofe humana descomunal, en vez de ayudar al tribunal a poner fin a esos asesinatos en masa que han provocado millones de desplazados.

Las perspectivas son desoladoras. El informe de Human Rights Watch para 2010 nos advierte de que ahora los gobiernos represores se dedican a perseguir a los que denuncian sus abusos y violaciones, para matar a los mensajeros de esas pavorosas noticias. Es estremecedor comprobar que en países con los que contamos como aliados, suministradores de recursos imprescindibles (como los energéticos) y socios comerciales, se están produciendo crímenes de lesa humanidad que hace casi 70 años juramos que jamás volveríamos a tolerar. ■

under the accusation of war crimes and crimes against humanity in Darfur. Both the African Union and numerous democratic governments in Africa have chosen to stand behind the mastermind of a staggering human catastrophe instead of helping the court to put an end to these mass murders that have led to millions of displaced persons.

The prospects are dim. The 2010 Human Rights Watch report warns that repressive governments are now busying themselves pursuing those who condemn their abuses and violations, to kill the bearers of this dreadful news. It is shocking to see how in countries we regard as allies, suppliers of indispensable resources (such as energy) and trade partners, crimes against humanity are being perpetrated that we swore almost 70 years ago never again to tolerate. ■

SUSAN GEORGE

PER ÀLEX VICENTE

Fa més de quatre dècades que Susan George (Ohio, 1934) advoca per un altre món, tan globalitzat com el d'avui però més solidari i sostenible. Fundadora i presidenta d'honor de l'organització altermundista ATTAC, sosté que encara no hem vist el pitjor de la crisi. "El daltabaix actual és l'avantsala d'un fenomen més greu", assegura George, extremament crítica amb la gestió que n'han fet els governs i les organitzacions internacionals. Instal·lada a París des dels anys seixanta, avui presideix el Transnational Institute, amb seu a Amsterdam. George és llicenciada en Ciències Polítiques i en Filosofia, i és doctora en Ciències Polítiques per la prestigiosa École des Hauts Études en Sciences Sociales (EHESS) de París. Alguns dels seus llibres, com *Informe Lugano* (Icaria, 2007) i *Otro mundo es posible si...* (Icaria, 2007), han resultat fonamentals per al moviment altermundista. Ara ultima un nou volum sobre la crisi.

Hace más de cuatro décadas que Susan George (Ohio, 1934) aboga por otro mundo, tan globalizado como el actual pero más solidario y sostenible. Fundadora y presidenta de honor de la organización altermundista ATTAC, sostiene que aún no hemos visto lo peor de la crisis. "El descalabro actual es la antesala de un fenómeno más grave", asegura George, extremadamente crítica con la gestión que han llevado a cabo los gobiernos y las organizaciones internacionales. Instalada en París desde los años sesenta, hoy preside el Transnational Institute, con sede en Amsterdam. George es licenciada en Ciencias Políticas y en Filosofía, y es doctora en Ciencias Políticas por la prestigiosa École des Hauts Études en Sciences Sociales (EHESS) de París. Algunos de sus libros, como *Informe Lugano* (Icaria, 2007) y *Otro mundo es posible si...* (Icaria, 2007), han resultado fundamentales para el movimiento altermundista. Ahora ultima un nuevo volumen sobre la crisis.

For over four decades, Susan George (Ohio, 1934) has been advocating on behalf of another world, one as globalised as today's yet more socially conscious and sustainable. The founder and honorary president of the alterglobalist organisation ATTAC, she holds that we have not yet seen the worst of the crisis. "Today's slump is the harbinger of a more serious phenomenon," claims George, who is fiercely critical of how the governments and international organisations have managed the crisis. A resident of Paris since the 1960s, she is the president of the Amsterdam-based Transnational Institute. George holds a degree in Political Science and in Philosophy. She has a PhD in Political Science from the prestigious École des Hauts Études en Sciences Sociales (EHESS) in Paris. Several of her books, such as *The Lugano Report* (1999) and *Another World is Possible If* (2004) have been seminal in the alterglobalist movement. She is now putting the finishing touches on a new book about the crisis.

¿Cuál es su diagnóstico de la situación actual, más de un año y medio después de la quiebra de Lehman Brothers? Antes que nada, que es preciso que abramos bien los ojos. Parece que sólo asistamos a una crisis financiera, porque es la única que ocupa las portadas de los periódicos. En realidad, esta crisis eclipsa otras igualmente graves. Por ejemplo, una crisis social provocada por las crecientes desigualdades. Y una crisis ecológica que habría que resolver con urgencia. No nos dejemos engañar: que la bolsa se estabilice no significa que se hayan acabado todos los problemas.

¿Cómo valora las medidas adoptadas por los gobiernos de todo el mundo? Los que nos gobiernan no han entendido nada. Las ayudas gubernamentales han favorecido a una ínfima minoría. El G20 ha intentado volver a la situación anterior a la crisis lo más rápidamente posible. Lo más escandaloso es que los bancos han recibido cientos

>>

“

Es recompensa els culpables i es fa patir els innocents”

What's your take on the situation today, more than a year and a half after the Lehman Brothers tanked? First of all, we need to really open our eyes. This seems to be merely a financial crisis, because that's all the newspaper headlines are talking about. But actually this crisis is eclipsing others which are equally serious, such as a social crisis triggered by rising inequalities, and an ecological crisis that urgently needs to be solved. We shouldn't let ourselves be fooled: just because the stock market stabilises doesn't mean that all our problems are solved. **How would you rate the measures adopted by governments around the world?** The people governing us haven't understood a thing. Government aid has helped a tiny minority. The G-20 has tried to go back to the pre-crisis situation as quickly as possible. The worst part is that the banks have received hundreds of billions of euros with nothing in exchange, no strings attached.

>>

“Se recompensa a los culpables y se hace sufrir a los inocentes”

“The guilty are rewarded and the innocent are made to suffer”

Quin diagnòstic fa de la situació actual, més d'un any i mig després de la fallida de Lehman Brothers? Primer de tot, que cal que obrim bé els ulls. Sembla que només assistim a una crisi financera, perquè és l'única que ocupa les portades dels diaris. En realitat, aquesta crisi n'eclipsa d'altres d'igual de greus. Per exemple, una crisi social provocada per les desigualtats creixents. I una crisi ecològica que caldria resoldre amb urgència. No ens hem de deixar enganyar: que la borsa s'estabilitzi no vol dir que tots els problemes hagin acabat.

Com valora les mesures adoptades pels governs arreu del món? Els que ens governen no han entès res. Els ajuts governamentals han afavorit una ínfima minoria. El G20 ha intentat tornar a la situació anterior a la crisi el més ràpidament possible. El més escandalós és que els bancs han rebut centenars de milers de milions d'euros sense cap contrapartida, sense cap obligació a canvi.

<<

de miles de millones de euros sin ninguna contrapartida, sin ninguna obligación a cambio.

¿Qué se debería haber hecho? Hoy estamos ante un sistema estructurado en cuatro círculos concéntricos. Por este orden, las finanzas –que lo engloban y lo determinan todo–, seguidas de la economía, la sociedad y el medio ambiente. Yo creo que habría que invertir esta jerarquía. El medio ambiente ha de ocupar el primer lugar, porque es imposible luchar contra la naturaleza. La economía y las finanzas deben estar al servicio de la sociedad, y no al revés. Habría que empezar nacionalizando los bancos. No se trata sólo de hacer que el ejecutivo los gestione, sino de obligarlos a conceder créditos, que deberían ser un bien público, en especial a las empresas o los particulares con un proyecto ecológico. En los años cincuenta, la mitad del crédito iba destinado a las finanzas y la otra mitad a la

<<

What should have been done? What we have today is a system organised into four concentric circles in this order: finances, which encompass and determine everything, followed by the economy, society and the environment. I think we should invert this hierarchy. The environment should come first, because it is impossible to fight against nature. Then the economy and finances should serve society, not the opposite. We should begin by nationalising the banks. The goal is not just to get the executive branch to manage them, but to require them to grant loans, which should be a public good, especially to companies or private individuals with environmentally-friendly projects. In the 1950s, half the credit was earmarked for finances and the other half for the real economy. Today the proportion is 80% for finances and 20% for the real economy. How can we turn the world around with these figures?

Què s'hauria d'haver fet? Avui som davant d'un sistema estructurat en quatre cercles concèntrics. Per aquest ordre, les finances –que ho engloben i ho determinen tot–, seguides de l'economia, la societat i el medi ambient. Jo penso que s'hauria d'invertir aquesta jerarquia. El medi ambient ha de passar al davant de tot, perquè és impossible lluitar contra la natura. L'economia i les finances han d'estar al servei de la societat, i no a l'inrevés. Caldria començar nacionalitzant els bancs. No es tracta només de fer que l'executiu els gestioni, sinó d'obligar-los a concedir crèdits, que haurien de ser un bé públic, en especial a les empreses o els particulars amb un projecte ecològic. Als anys cinquanta, la meitat del crèdit anava destinat a les finances i l'altra meitat a l'economia real. Avui la proporció és d'un 80% per a les finances i un 20% per a l'economia real. Com podem fer girar el món amb aquests valors?

economía real. Hoy la proporción es de un 80% para las finanzas y un 20% para la economía real. ¿Cómo vamos a hacer girar el mundo con estos valores?

¿Diría que se ha producido un retorno al proteccionismo y a la reglamentación, después de muchos años de libre cambio sin freno? En absoluto. Considero que el proteccionismo ha sido mínimo. Incluso el director general de la OMC [Organización Mundial del Comercio], Pascal Lamy, lo ha reconocido. Las medidas que se han adoptado no han tenido ninguna influencia sobre el libre cambio a escala global. De acuerdo, el comercio se ha reducido, pero sólo porque el consumo ha descendido: la gente no tiene dinero y, por consiguiente, tiende a comprar menos. El estado ha adoptado iniciativas, pero esto no es sinónimo de proteccionismo. Lo que han hecho los estados es encontrar el dinero, pero endeudándonos a

Would you say that there has been a return to protectionism and regulation after many years of unbridled free trade? On the contrary, I think that there has been minimal protectionism. Even the General Manager of the WTO [World Trade Organisation], Pascal Lamy, has acknowledged this. The measures adopted have had absolutely no influence on free trade on a global scale. Yes, trade has slumped, but only because consumption has dropped: people don't have money so they tend to buy less. The states have adopted initiatives, but that's not synonymous with protectionism. What the states have done is find the money, but only by getting us all in debt, especially young people. Sometimes we seem to forget that this money has not fallen from the sky... **In the past, times of crisis have served to make inroads on social matters. Will the current crisis allow this to happen as well?** I don't think that's very likely. It did happen during the Great Depression in the

“Obama no és un nou Roosevelt, perquè l'impressionen els poderosos”

Diria que s'ha produït un retorn al proteccionisme i a la reglamentació, després de molts anys de lliurecanvi sense fre? En absolut. Considero que el proteccionisme ha sigut mínim. Fins i tot el director general de l'OMC [Organització Mundial del Comerç], Pascal Lamy, ho ha reconegut. Les mesures que s'han adoptat no han tingut cap influència sobre el lliurecanvi a escala global. D'acord, el comerç s'ha reduït, però només perquè el consum ha baixat: la gent no té diners i, per tant, tendeix a comprar menys. L'estat ha adoptat iniciatives, però això no és sinònim de proteccionisme. El que han fet els estats és trobar els diners, però endeutant-nos a tots, especialment els joves. De vegades sembla que oblidem que aquests diners no han caigut del cel...

Històricament, els moments de crisi han servit per fer avanços socials. Aquesta crisi també ho permetrà? No em sembla gaire proba-

bles. Durant la Gran Depressió dels anys trenta sí que va passar, però només perquè els Estats Units tenien un home com F. D. Roosevelt de president. Malauradament, Obama no és un nou Roosevelt. L'impressionen els poderosos, mentre que Roosevelt no es deixava intimidar, potser perquè procedia de la mateixa classe social que ells. Sabia que eren depredadors. Roosevelt va pronunciar una frase que em va marcar: “Aquesta classe social m'odia. I joestic orgullós del seu odi”. Obama mai podria dir una cosa així. No sap imposar-se i es limita a fer discursos bonics. La meua teoria és que no hi haurà cap progrés social, que l'atur seguirà pujant i que els plans d'estímul no tindran cap impacte a llarg termini.

Obama ha donat un suport implícit al “New Deal verd” que vostè havia proposat el 2007. Sí, molta gent ha fet servir aquesta expressió darrerament, entre ells Obama. Tot i així, per desgràcia, ningú

>>

todos, especialmente a los jóvenes. A veces parece que olvidemos que ese dinero no ha caído del cielo...
Històricament, els moments de crisi han servit per fer avanços socials. ¿Esta crisis también lo permitirá? No me parece muy probable. Durante la Gran Depresión de los años treinta sí que ocurrió, pero sólo porque en Estados Unidos tenían a un hombre como F. D. Roosevelt de presidente. Por desgracia, Obama no es un nuevo Roosevelt. Le impresionan los poderosos, mientras que Roosevelt no se dejaba intimidar, tal vez porque procedía de la misma clase social que ellos. Sabía que eran depredadores. Roosevelt pronunció una frase que me marcó: “Esta clase social me odia. Y yo estoy orgulloso de su odio”. Obama jamás podría decir algo así. No sabe imponerse y se limita a hacer discursos bonitos. Mi teoría es que no habrá ningún progreso social, que el paro seguirá aumentando y

que los planes de estímulo no tendrán ningún impacto a largo plazo.
Obama ha brindado un apoyo implícito al “New Deal verde” que usted había propuesto en 2007. Sí, mucha gente ha utilizado esta expresión últimamente, entre ellos Obama. Aun así, por desgracia, nadie se atreve a pasar a la acción. Tenemos que invertir de forma masiva en una economía verde, empezando por la industria del automóvil, los transportes públicos y el desarrollo de energías sostenibles. No sólo por respeto al medio ambiente, sino también porque sería una fuente de ocupación no deslocalizable a Asia.

¿Este giro verde será suficiente para frenar la deriva del capitalismo financiero? Sería un primer paso importante, que debería ir acompañado de la instauración de una tasa sobre las transacciones financieras –la llamada tasa Tobin–, el aumento de la presión fiscal sobre las multinacionales y la reforestación en los estados del sur, a

>>

1930s, but only because the United States had a man like F.D. Roosevelt as President. Unfortunately, Obama is not a new Roosevelt. He is impressed by powerful people, whereas Roosevelt did not let himself be intimidated, perhaps because he came from the same social class they did. He knew that they were predators. Roosevelt said something that has always stuck with me: “This social class hates me. And I’m proud of their hatred”. Obama would never say anything like that. He does not know how to impose himself, and he limits himself to delivering eloquent speeches. My theory is that there will be no social progress, that unemployment will keep rising and that the stimulus plans will have no long-term impact.

Obama gave his implicit support to the “Green New Deal” that you proposed back in 2007. Yes, a lot of people have been using this expression lately, including Obama. Still, unfortunately no one dares to

put it into action. We have to make massive investments in a green economy, beginning with the automobile industry, public transport and the development of sustainable energies. Not just out of respect for the environment, but also because it would be a source of jobs that could not be offshored to Asia.

Would this shift towards green be enough to stop financial capitalism from spinning out of control? It would be an important first step which would have to come hand in hand with a tax on financial transactions – the so-called Tobin tax –, increased fiscal pressure on multinationals and the reforestation of the Southern states in exchange for debt cancellation. And the most important part: closing tax havens once and for all. As of today, eight million people hold 37.8 trillion dollars. The problem is not that there is no money in the world, but that the money is squirreled away.

>>

“Obama is not a new Roosevelt; he is impressed by powerful people”

<<

s’atreveix a passar a l’acció. Hem d’invertir de forma massiva en una economia verda, començant per la indústria de l’automòbil, els transports públics i el desenvolupament d’energies sostenibles. No només per respectar el medi ambient, sinó també perquè seria una font d’ocupació no deslocalitzable a Àsia.

Amb aquest gir verd, n’hi haurà prou per frenar la deriva del capitalisme financer? Seria un primer pas important, que hauria d’anar acompanyat de la instauració d’una taxa sobre les transaccions financeres –l’anomenada taxa Tobin–, l’augment de la pressió fiscal sobre les multinacionals i la reforestació als estats del sud, a canvi de l’anul·lació del deute. I el més important: el tancament definitiu dels paradisos fiscals. A dia d’avui, vuit milions de persones posseeixen 37,8 bilions de dòlars. El problema no és que no hi hagi diners al món, sinó que estan amagats.

“Obama no es un nuevo Roosevelt, le impresionan los poderosos”

<<

cambio de la anulación de la deuda. Y lo más importante: el cierre definitivo de los paraísos fiscales. En el día de hoy, ocho millones de personas poseen 37,8 billones de dólares. El problema no es que no haya dinero en el mundo, sino que está escondido.

¿Diría que la irrupción de esta crisis ha acelerado la tendencia hacia la llamada *desglobalización*, por utilizar el término de su colega Walden Bello? Han ocurrido cosas que pueden indicarlo. En América Latina han aparecido organizaciones como la ALBA [Alianza Boli-

<<

Would you say that the onset of this crisis has accelerated the trend towards what is called ‘deglobalisation’, to use your colleague Walden Bello’s term? Things have happened that point in that direction. In Latin America, organisations like ALBA [Bolivarian Alliance for the Americas] have appeared. And the Asian countries have drawn closer to each other and are beginning to negotiate the creation of a single currency for the entire continent. The crisis is pushing forward the recent trend towards regionalisation, but still I think it’s too early to talk about deglobalisation. When investment goes back to pre-crisis levels, everything will be exactly the same as before. The most reliable countries will be winning the game.

In 2001, right in the midst of the Social Forum in Porto Alegre, you stated that you did not want the so-called ‘global accident’ to arrive, using philosopher Paul Virilio’s expression, because it “would be

Diria que la irrupció d’aquesta crisi ha accelerat la tendència cap a l’anomenada *desglobalització*, per fer servir el terme del seu col·lega Walden Bello? Han passat coses que poden indicar-ho. A l’Amèrica Llatina han aparegut organitzacions com l’ALBA [Aliança Bolivariana per a les Amèriques]. I els països asiàtics s’han acostat els uns als altres i comencen a negociar la creació d’una moneda única per a tot el continent. La crisi fa avançar la tendència dels últims anys a una certa regionalització, però, en tot cas, em sembla molt d’hora per parlar de desglobalització. Quan la inversió torni als nivells anteriors a la crisi, tot serà exactament igual que abans. Els països més fiables seguiran guanyant la partida.

El 2001, en ple Fòrum Social de Porto Alegre, va sostenir que no desitjava l’arribada de l’anomenat *accident global*, fent servir l’expressió del filòsof Paul Virilio, perquè vindria “acompanyat d’un

variana para las Américas]. Y los países asiáticos se han acercado unos a otros y empiezan a negociar la creación de una moneda única para todo el continente. La crisis hace avanzar la tendencia de los últimos años a cierta regionalización, pero, en todo caso, me parece muy pronto para hablar de desglobalización. Cuando la inversión vuelva a los niveles anteriores a la crisis, todo será exactamente igual que antes. Los países más fiables seguirán ganando la partida.

En el año 2001, en pleno Foro Social de Porto Alegre, sostuvo que no deseaba la llegada del llamado *accidente global*, utilizando la expresión del filósofo Paul Virilio, porque vendría “acompañado de un enorme sufrimiento humano”. Paul Virilio cree que aún no estamos en esta situación, que llegará otro episodio aún más grave. Y yo estoy bastante de acuerdo con él: todavía no hemos visto lo peor. De todas maneras, no estamos muy lejos de lo que Hobbes llamaba “la guerra

accompanied by enormous human suffering”. Paul Virilio still believes we’re not there yet, that another more serious episode is yet to come. I pretty much agree with him: we haven’t seen the worst yet. In any case, we are not too far from what Hobbes called “the war of all against all”. The class struggle is still totally relevant. The rich are getting richer and the poor are getting poorer. The differences have become almost obscene, to such an extent that a debate should get underway on pay disparities. If the worker on the lowest rung of the hierarchy receives 1,000 euros per month, is it fair for the executive to earn 50,000? In the United States, a corporate executive earns between 400 and 500 times what a low-tier worker earns. Citizens are furious and indignant, and they’re right. To solve the crisis, the guilty have been rewarded and the innocents have been made to suffer.

enorme sofriment humà. Paul Virilio creu que encara no ens hi trobem, que arribarà un altre episodi encara més greu. I joestic força d'acord amb ell: encara no hem vist el pitjor. De tota manera, no ens trobem gaire lluny del que Hobbes anomenava “la guerra de tots contra tots”. La lluita de classes continua sent perfectament vigent. Els rics són cada vegada més rics i els pobres, cada cop més pobres. Les diferències s'han tornat gairebé obscenes, fins al punt que caldria engregar un debat sobre les diferències de remuneració. Si el treballador a l'últim graó de la jerarquia rep 1.000 euros mensuals, és just que un dirigent en rebí 50.000? Als Estats Units, un cap d'empresa guanya entre 400 i 500 vegades més que un obrer de base. Els ciutadans estan furiosos i indignats, i amb raó. Per solucionar la crisi, s'ha recompensat els culpables i s'ha fet patir els innocents.

de todos contra todos”. La lucha de clases sigue siendo perfectamente vigente. Los ricos son cada vez más ricos y los pobres, cada vez más pobres. Las diferencias se han vuelto casi obscenas, hasta el punto de que sería necesario poner en marcha un debate sobre las diferencias de remuneración. Si el trabajador del último escalón de la jerarquía recibe 1.000 euros mensuales, ¿es justo que un dirigente reciba 50.000? En Estados Unidos, un jefe de empresa gana entre 400 y 500 veces más que un obrero de base. Los ciudadanos están furiosos e indignados, y con razón. Para solucionar la crisis, se ha recompensado a los culpables y se ha hecho sufrir a los inocentes.

¿Asistimos al fracaso definitivo del estado del bienestar? Mi generación estaba convencida de que el Estado-providencia era una conquista de los países ricos que los países pobres irían copiando progresivamente. ¡Qué equivocados estábamos! Hoy vivimos una re-

Are we witnessing the definitive failure of the welfare state? My generation was convinced that the welfare state was an achievement by the wealthy countries that the poor countries would eventually copy. Boy, were we wrong! Today we are witnessing a reversion towards the brutal capitalism of the 19th century, and the leaders are doing nothing to stop it. We are governed by ostriches who bury their heads in the sand.

In recent years, your point of view has been labelled outdated. How did you feel when you saw that time revealed you to be right? It was not a time of intellectual satisfaction, if that's what you're asking me. I have been sure that I'm right for 30 or 40 years. Criticism doesn't faze me. I've always thought that when the majority is fully convinced about something, it must mean that they're wrong.

Assistim al fracàs definitiu de l'estat del benestar? La meva generació estava convençuda que l'estat providència era una conquesta dels països rics que els països pobres anirien copiant progressivament. Que equivocats que estàvem! Avui vivim una regressió cap al capitalisme brutal del segle XIX i les classes dirigents no fan res per evitar-ho. Estem governats per estruços que amaguen el cap en un forat sota terra.

En els últims anys, s'ha titllat el seu punt de vista d'anacrònic. Què va sentir en veure que el temps li donava la raó? No va ser un moment de satisfacció intel·lectual, si és el que em pregunta. Fa més de trenta o quaranta anys que estic convençuda de tenir raó. No en tenia cap dubte. Les crítiques no m'afecten. Sempre he pensat que quan la majoria està plenament convençuda d'una cosa, deu voler dir que s'equivoca.

>>

gresión hacia el capitalismo brutal del siglo XIX y las clases dirigentes no hacen nada para evitarlo. Estamos gobernados por avestruces que meten la cabeza en un agujero bajo tierra.

En los últimos años, se ha tildado su punto de vista de anacrónico. ¿Qué ha sentido al ver que el tiempo le daba la razón? No fue un momento de satisfacción intelectual, si es lo que me pregunta. Hace más de treinta o cuarenta años que estoy convencida de tener razón. No tenía ninguna duda al respecto. Las críticas no me afectan. Siempre he pensado que cuando la mayoría está plenamente convencida de algo, es porque seguramente se equivoca.

Nicolas Sarkozy dijo que había que “moralizar el capitalismo”. ¿Es una misión imposible? Es evidente que sí. Sería como querer moralizar a los tigres. Los tigres tienen una naturaleza particular y no los podemos domesticar. A nadie se le pasaría por la cabeza reprochar a

>>

Nicolas Sarkozy said that “capitalism must be moralised”. Is that an impossible mission? Obviously it is. It would be like moralising tigers. Tigers have their own particular nature and we cannot tame them. No one would dream of asking a tiger that eats any small children who get near it not to. The same holds true with capitalism. To moralise capitalists they'd have to be put in a cage. Sarkozy is an opportunist, but he has an amazing ability to capitalise on the political climate. For example, he has seen that ecology is no longer a banal issue for citizens and has taken measures that the Socialist Party, which is in the dark about the situation, hasn't even considered. I don't know if PSOE [Spanish Socialist party] is even worse than French socialism, but it's definitely a close race. The problem is that we can't wait any longer: somebody has to start this green revolution. And if it has to be the Right, so be it. The party that grasps this will win elections until eternity.

>>

“Vivim una regressió cap al capitalisme brutal del segle XIX”

<<

Nicolas Sarkozy va dir que calia “moralitzar el capitalisme”. És una missió impossible? Evidentment que ho és. Seria com voler moralitzar els tigres. Els tigres tenen una naturalesa particular i no els podem domesticar. A ningú se li passaria pel cap retreure-li a un tigre que es mengi els nens petits que se li acosten. I amb el capital passa el mateix. Per moralitzar els capitalistes caldria posar-los en gàbies. Sarkozy és un oportunista, però té una gran capacitat de captar el clima polític del moment. Per exemple, ha vist que l'ecologia ja no és una qüestió banal per als ciutadans i ha emprès mesures que el Partit Socialista, que no ha entès res sobre el tema, ni es planteja. No sé si el PSOE és encara pitjor que el socialisme francès, però en tot cas la competència és molt ajustada. El que passa és que no podem esperar més: cal que algú enguï aquesta revolució verda. I, si ha de ser la dreta, doncs que ho sigui. El partit que ho entengui guanyarà les eleccions fins a l'eternitat.

<<

un tigre que se coma a los niños pequeños que se le acercan. Y con el capital ocurre lo mismo. Para moralizar a los capitalistas habría que meterlos en jaulas. Sarkozy es un oportunista, pero tiene una gran capacidad para captar el clima político del momento. Por ejemplo, ha visto que la ecología ya no es una cuestión banal para los ciudadanos y ha tomado medidas que el Partido Socialista, que no ha entendido nada sobre el tema, ni siquiera se plantea. No sé si el PSOE es peor aún que el socialismo francés, pero en todo caso la competencia es muy ajustada. Lo que ocurre es que no podemos esperar más: es necesario que alguien ponga en marcha esta revolución verde. Y si tiene que ser la derecha, pues que lo sea. El partido que lo entienda ganará las elecciones hasta la eternidad.

Crítica que se confunda antiglobalización y alterglobalización. ¿Cuál es el matiz? Los “alterglobalización” somos profundamente inter-

<<

You criticise the fact that ‘anti-globalisation’ is confused with ‘alterglobalisation’. What’s the difference? We alterglobalisation proponents are profound internationalists, so we have nothing to do with the anti-globalists. The problem is that the globalisation we have experienced is neoliberal by definition. In other words, the concepts are being confused. I think globalisation would be fantastic if the rules of the game were different. In fact, I’ve always said that I’m in favour of the market, but what we need to do is change the rules regulating it. The problem is when capital has all the rights and workers have very few, so they just resign themselves to becoming mindless consumers. **How would you take stock of ATTAC’s twelve years of existence? Is this kind of citizen coalition still the only way to change the world?** ATTAC has been a thrilling experience despite the countless internal problems we have had. There is always a small dose of disappointment

“Vivimos una regresión hacia el capitalismo brutal del siglo XIX”

Crítica que es confongui antiglobalització i alterglobalització. Quin és el matís? Els alterglobalització som profundament internacionalistes, o sigui que no tenim res a veure amb els “anti”. El problema és que la globalització que hem viscut és neoliberal per definició, o sigui que es confonen els conceptes. La globalització em semblaria fantàstica si estigués regida per unes altres regles. De fet, jo sempre he dit que estic a favor del mercat. El que caldria és canviar les normes que el regulen. El problema és que el capital tingui tots els drets i els treballadors, que en tenen molt pocs, es resignin a convertir-se en simples consumidors.

Quin balanç fa dels dotze anys d'existència d'ATTAC? Aquest tipus de coalició ciutadana segueix sent l'única solució per canviar el món? ATTAC ha sigut una experiència apassionant, tot i els nombrosos problemes interns que vam viure. Sempre hi ha una petita part

nacionalistas, o sea que no tenemos nada que ver con los “anti”. El problema es que la globalización que hemos vivido es neoliberal por definición, o sea que se confunden los conceptos. La globalización me parecería fantástica si estuviera regida por otras reglas. De hecho, yo siempre he dicho que estoy a favor del mercado. Lo que haría falta sería cambiar las normas que lo regulan. El problema es que el capital tenga todos los derechos y los trabajadores, que tienen muy pocos, se resignen a convertirse en simples consumidores.

¿Cuál es su balance de los doce años de existencia de ATTAC? ¿Este tipo de coalición ciudadana sigue siendo la única solución para cambiar el mundo? ATTAC ha sido una experiencia apasionante, a pesar de los numerosos problemas internos que hemos vivido. Siempre hay una pequeña parte de decepción en todos los proyectos que abordamos, pero hemos conseguido cosas importantes. No nos

in all the projects we conduct, but we have achieved major strides. We do not subscribe to a utopian dynamic, as I sometimes hear. We are totally realistic, and this has been proven over time. Today the principle of the Tobin tax is supported by such important figures as Angela Merkel and Gordon Brown. In France, we managed to derail the European constitutional treaty. Obviously, the European Union did not accept that, because there is no true democracy in Europe.

What advice would you give students who are finishing their degrees in the next few years? The fact is that things will not be easy for them. The last thing I’d want is to be young again. Young people today will witness fairly unpleasant things, but you can fight to try to change things by joining a union or organisation. Alone you’ll accomplish nothing. I would also tell them to study what they are interested in and not what’s handy. We tend to be good at the things we love.

“We are witnessing a reversion towards the brutal capitalism of the 19th century”

de decepció en tots els projectes que engegarem, però hem aconseguit coses importants. No ens inscrivim en una dinàmica utopista, com sento de vegades. Som totalment realistes i això s'ha vist amb el temps. El principi de la taxa Tobin té el suport avui de personalitats com Angela Merkel o Gordon Brown. A França vam aconseguir tombar el tractat constitucional europeu. Evidentment, la Unió Europea no ho va acceptar, perquè a Europa no existeix una autèntica democràcia.

Quin consell donaria als estudiants que acabaran la carrera en els pròxims anys? La veritat és que ho tenen bastant negre. L'últim que voldria ara mateix és tornar a ser jove. Els joves d'avui assistireu a coses força desagradables, però podeu lluitar per intentar canviar-les adherint-vos a un sindicat o organització. Tots sols no us en sortireu. També els diria que estudiïn el que els agradi i no el que resulta convenient. Solem fer bé les coses que ens apassionen.

inscribimos en una dinámica utopista, como oigo a veces. Somos totalmente realistas y esto se ha visto con el tiempo. El principio de la tasa Tobin tiene hoy el apoyo de personalidades como Angela Merkel o Gordon Brown. En Francia conseguimos tumbar el tratado constitucional europeo. Evidentemente, la Unión Europea no lo aceptó, porque en Europa no existe una auténtica democracia.

¿Qué consejo daría a los estudiantes que acabarán la carrera durante los próximos años? La verdad es que lo tienen bastante negro. Lo último que quisiera ahora mismo es volver a ser joven. Los jóvenes de hoy asistiréis a situaciones bastante desagradables, pero podéis luchar para intentar cambiar las cosas adhiriéndoos a un sindicato o a una organización. Solos no saldréis adelante. También les diría que estudien lo que les guste y no lo que resulta conveniente. Solemos hacer bien las cosas que nos apasionan.

Why keep fighting if everything pushes us to be pessimistic? Because I don't think in terms of optimism and pessimism. What I have is hope. And I say that in a highly rational way. We have historical proof that things change. You never know which factor will change a system, so we have to keep fighting until we discover it.

Where does your activism come from? Are you from a working class family? Actually the opposite, I come from an upper-class American family, even though I was raised in a mainly working-class city in Ohio. When I was young, I realised that the leaders had no ideas, no conversation, no interests. And I understood that I didn't want to spend my life going to parties, cocktails and gala dinners. I thought it was excruciatingly boring. And I didn't want to spend my life bored; I wanted to do something useful for society. And that is what I hope I've done. ■

Per què continua lluitant, si tot ens empeny a ser pessimistes? Perquè jo no raono en termes d'optimisme i pessimisme. El que tinc és esperança. I ho dic d'una manera molt racional. Tenim proves històriques que demostren que les coses canvien. Mai no se sap quin serà el factor que farà tombar un sistema, o sigui que cal continuar lluitant fins que ho descobrim.

D'on sorgeix el seu activisme? Procedeix d'una família proletària? Tot al contrari, procedeix de l'alta societat nord-americana, tot i que vaig créixer en una ciutat majoritàriament obrera d'Ohio. Quan era jove em vaig adonar que la classe dirigent no tenia ni idees, ni conversa, ni interessos. I vaig entendre que no em volia passar la vida assistint a festes, còctels i sopars de gala. Em va semblar d'allò més avorrit. I jo no volia passar-me la vida avorrint-me, sinó fent alguna cosa útil per a la societat. I això és el que espero haver fet. ■

¿Por qué sigue luchando, si todo nos empuja a ser pesimistas? Porque yo no razono en términos de optimismo y pesimismo. Lo que tengo es esperanza. Y lo digo de una manera muy racional. Tenemos pruebas históricas que demuestran que las cosas cambian. Nunca se sabe cuál será el factor que derribará un sistema, o sea que hay que continuar luchando hasta que lo descubramos.

¿De dónde surge su activismo? ¿Procede de una familia proletaria? Al contrario, procedo de la alta sociedad norteamericana, aunque crecí en una ciudad mayoritariamente obrera de Ohio. Cuando era joven me di cuenta de que la clase dirigente no tenía ni ideas, ni conversación, ni intereses. Y entendí que no quería pasarme la vida asistiendo a fiestas, cócteles y cenas de gala. Me parecía de lo más aburrido. Y yo no quería pasarme la vida aburriéndome, sino haciendo algo útil para la sociedad. Y eso es lo que espero haber hecho. ■

International ATTAC Network
www.attac.org

Página oficial en TNI (Transnational Institute)
www.tni.org/es/users/susan-george

Video-entrevista en CedeCOM
www.cedecom.es/documental/ver_video.asp?idProducto=822&idnoticia=873v

elpais.com Los internautas preguntan
www.elpais.com/edigitales/entrevista.html?encuentro=2759

CONTRA EL TERROR, JUSTÍCIA

ESTEBAN BELTRÁN

CONTRA EL TERROR, JUSTICIA COUNTERING TERROR WITH JUSTICE

Esteban Beltrán fa més de 25 anys que treballa pels drets humans a tot el món. Des de 1997 dirigeix la secció espanyola d'Amnistia Internacional, que té més de 50.000 membres. Ha viscut al Regne Unit, l'Argentina i l'Equador, ha estat investigador de violacions de drets humans per a l'Amèrica Central, director de l'Oficina del Secretariat General d'Amnistia Internacional i ha format part de més de vint missions d'investigació en diferents països. És professor de Conflictologia de la UOC.

www.estabanbeltran.com

Esteban Beltrán lleva más de 25 años trabajando por los derechos humanos en todo el mundo. Dirige desde 1997 la sección española de Amnistía Internacional, que cuenta con más de 50.000 miembros. Ha vivido en Reino Unido, Argentina y Ecuador, ha sido investigador de violaciones de derechos humanos para América Central, director de la Oficina del Secretariado General de Amnistía Internacional y ha formado parte de más de veinte misiones de investigación en distintos países. Es profesor de Conflictología de la UOC.

Esteban Beltrán has been working for human rights around the world for more than 25 years. Since 1997, he has been director of the Spanish section of Amnesty International, which has more than 50,000 members. He has lived in the United Kingdom, Argentina and Ecuador, and has been a researcher into human rights violations for Central America, director of the Amnesty International Secretariat Office and participated in over 20 research missions in several countries. He is professor of Conflictology at the UOC.

L'anomenada "guerra contra el terror" ha suposat un retrocés en la lluita pels drets humans. Els estats han recorregut i recorren a pràctiques prohibides en nom de la seguretat nacional. El pitjor és que pràctiques com les desaparicions forçades, la tortura i els maltractaments s'han reinstal·lat entre nosaltres.

Khaled el-Masri és alemany d'origen libanès. El desembre de 2003 va ser segrestat a Macedònia, interrogat, torturat, traslladat a l'Afganistan i lliurat a les forces nord-americanes, que van continuar interrogant-lo i maltractant-lo. Així durant cinc mesos, després dels quals el van abandonar en una

La llamada "guerra contra el terror" ha supuesto un retroceso en la lucha por los derechos humanos. Los estados han recurrido y recurren a prácticas prohibidas en nombre de la seguridad nacional. Lo peor es que prácticas como las desapariciones forzadas, la tortura y los malos tratos se han reinstalado entre nosotros.

Khaled al Masri es alemán de origen libanés. En diciembre de 2003 fue secuestrado en Macedonia, interrogado, torturado, trasladado a Afganistán y entregado a las fuerzas estadounidenses, que siguieron interrogándole y maltratándole. Así durante cinco meses, tras

The so-called 'war on terror' has represented a setback in the struggle for human rights. States have resorted to, and continue to resort to, prohibited practices in the name of national security. The worst thing is that practices such as forced disappearances, torture and abuse have re-established themselves among us.

Khaled al Masri is a German of Libyan descent. In December 2003, he was kidnapped in Macedonia, interrogated, tortured, and taken to Afghanistan where he was handed over to the US forces who continued to interrogate and mistreat him. This went

carretera d'Albània sense haver estat acusat de cap crim ni portat davant de cap tribunal. Khaled el-Masri és un dels pocs casos coneguts de detinguts en llocs secrets de la CIA. El seu calvari ja ha acabat, però moltes altres víctimes d'entregues extraordinàries, no se sap quantes, necessiten que activistes de tot el món es mobilitzin per elles.

Després dels atemptats de l'11 de setembre de 2001, Europa ha acollit presons secretes de la CIA, on els detinguts han estat víctimes de desaparició forçada, reclousos en condicions constitutives de tortura i sotmesos a tècniques d'interrogatori abusives.

>>

los cuales le abandonaron en una carretera de Albania sin haber sido acusado de crimen alguno ni llevado ante un tribunal. Khaled al Masri es uno de los pocos casos conocidos de detenidos en lugares secretos de la CIA. El calvario ha terminado para él, pero otras muchas víctimas de entregas extraordinarias, no se sabe cuántas, necesitan que activistas de todo el mundo se movilicen por ellas.

Tras los atentados del 11 de septiembre de 2001, Europa ha albergado cárceles secretas de la CIA donde los detenidos han sido víctimas de desaparición forzada, reclusas en condiciones constitutivas de tor-

>>

on for five months, after which they abandoned him on a roadside in Albania without accusing him of any crime or taking him to court. Khaled al Masri is one of the few known cases of prisoners being held captive in the CIA's secret locations. His terrible ordeal is over, but many other victims of extraordinary rendition – we don't know how many – need activists from around the world to mobilise on their behalf.

Following the attacks of 11th September 2001, Europe has been home to secret prisons run by the CIA where detainees have been the victims of forced disappearance, kept

>>

Europa ha acollit presons secretes de la CIA després de l'11-S

<<

L'agost de 2009 van sortir a la llum revelacions que van motivar Amnistia Internacional a cridar les autoritats de Polònia i Lituània perquè investiguessin les denúncies a la CIA de recloure i d'interrogar en secret detinguts d'"alt valor" en instal·lacions dins dels seus territoris fins a finals de 2005.

Guantánamo és encara avui un dels símbols més visibles d'injustícia i abús, i s'ha de tancar immediatament. Vuit anys després de l'arribada dels primers presos, malgrat la indignació internacional i el desig de les mateixes autoritats nord-americanes de

tancar-lo, unes 198 persones hi continuen detingudes, la majoria sense càrrecs i sense esperances d'un judici just. Recloses il·legalment, es consumeixen en condicions inhumanes i degradants, fins i tot les que ja s'ha autoritzat que surtin en llibertat. "Estic en una gàbia com un animal. Ningú m'ha preguntat si sóc humà o no", va declarar Wazir Mohammed, taxista afganès reclòs a Bagram i Guantánamo, quan va ser alliberat el 2003.

La tortura. Com a resultat d'anys de "guerra contra el terror", centenars de milers de persones continuen recloses arbitràriament, sigui en presons, centres de detenció

o arrest domiciliari. El govern nord-americà ha admès que ha practicat la tortura i que es reserva el dret de tornar a fer-ho.

La Unió Europea té la responsabilitat de qüestionar les reclusions contràries al dret internacional. En els últims anys, institucions internacionals com el Parlament Europeu han demanat que Europa s'oposi a la creixent acceptació de pràctiques il·legítimes en nom de la "guerra contra el terror" i que doni suport al tancament de Guantánamo. Mesures com la protecció internacional dels detinguts apàtrides o dels que no poden ser repatriats per perill

<<

tura y sometidas a técnicas de interrogatorio abusivas.

En 2009 salieron a la luz revelaciones que han motivado llamamientos de Amnistía Internacional a las autoridades de Polonia y Lituania para que investiguen las denuncias de que la CIA recluyó e interrogó en secreto a detenidos de "alto valor" en instalaciones de sus territorios hasta finales de 2005.

Guantánamo es aún hoy uno de los símbolos más visibles de injusticia y abuso, y debe cerrarse inmediatamente. Ocho años después de la llegada de los primeros presos, a pesar de la indignación internacional y del deseo de las

propias autoridades estadounidenses de cerrarlo, unas 198 personas siguen detenidas, la mayoría sin cargos y sin esperanzas de un juicio justo. Recluidas ilegalmente, languidecen en condiciones inhumanas y degradantes, incluso aquellas cuya liberación ya ha sido autorizada. "Estoy en una jaula como un animal. Nadie me ha preguntado si soy humano o no", declaró Wazir Mohammed, taxista afgano recluido en Bagram y Guantánamo, cuando fue puesto en libertad en 2003.

La tortura. Como resultado de años de "guerra contra el terror", cientos de miles de personas continúan recluidas arbitrariamente,

ya sea en prisiones, centros de detención o arresto domiciliario. El gobierno estadounidense ha admitido que ha practicado la tortura y que se reserva el derecho de volver a hacerlo.

La Unión Europea tiene la responsabilidad de cuestionar las recluciones contrarias al derecho internacional. En los últimos años, instituciones internacionales como el Parlamento Europeo han pedido que Europa se oponga a la creciente aceptación de prácticas ilegítimas en nombre de la "guerra contra el terror" y que apoye el cierre de Guantánamo. Medidas como la protección internacional a los detenidos apátridas o a aquellos que no pueden ser re-

<<

in conditions amounting to torture and subjected to abusive interrogation techniques.

In August 2009, revelations came to light that led Amnesty International to call for the Polish and Lithuanian authorities to investigate reports that the CIA had been secretly holding and interrogating "high-value" detainees at facilities within their territory until late 2005.

Today, Guantanamo remains one of the most visible symbols of torture and abuse, and must be closed down immediately. Eight years after the first prisoners arrived, and in spite of worldwide outrage and the US

authorities' desire to close the camp, some 198 people are still being held in Guantanamo, most of them without charge and with no hope of a fair trial. Detained illegally, they languish in inhuman and degrading conditions, even those whose release has now been authorised. "I am being kept in a cage like an animal. Nobody has asked me if I am human or not", declared Wazir Mohammed, an Afghan taxi driver who had been held at Bagram and Guantanamo when he was released in 2003.

Torture. As a result of years of "war on terror", hundreds of thousands of people

are still being arbitrarily detained, either in prisons, detention centres or under house arrest. The US government has admitted to carrying out torture and reserves the right to do so again.

The European Union has a responsibility to question detentions that are contrary to international law. In recent years, international institutions such as the European Parliament have requested that Europe opposes the growing acceptance of illegal practices in the name of the "war on terror" and supports the closure of Guantanamo. Measures such as the international protection of

Europa ha albergado cárceles secretas de la CIA tras el 11-S

Europe has been home to secret prisons run by the CIA since 9/11

de tortura o persecució en els seus països d'origen, serien un gest significatiu per banda de la UE. Quan la UE afirma que la guerra contra el terror no pot justificar les violacions de drets humans ha de demostrar que no està parlant en va.

Garanties diplomàtiques. Alguns estats han retornat els seus detinguts a llocs on corren el risc de ser torturats i maltractats, en certs casos acceptant “garanties diplomàtiques” que no patiran violacions dels drets humans. Aquestes garanties han demostrat no ser fiables i tenir greus conseqüències per a les persones afectades. Són paper mullat.

patriados por peligro de tortura o persecución en sus países de origen, constituiría un gesto significativo por parte de la UE. Cuando la UE afirma que la guerra contra el terror no puede justificar las violaciones de derechos humanos debe demostrar que no está hablando en vano.

Garantías diplomáticas. Algunos estados han devuelto a sus detenidos a lugares donde corren el riesgo de tortura y malos tratos, algunos aceptando “garantías diplomáticas” de que no sufrirán violaciones de derechos humanos. Dichas garantías han demostrado no ser fiables y tener graves consecuencias para las personas afectadas. Son papel mojado.

stateless detainees or those who can't be repatriated due to the risk of torture or persecution in their countries of origin, would constitute a significant gesture by the EU. When the EU states that the war on terror cannot justify human rights violations it must prove that this is not just empty talk.

Diplomatic guarantees. Some states have returned their detainees to places where they run the risk of enduring torture and abuse, and in certain case accept the “diplomatic guarantees” that they won't suffer human rights' violations. These guarantees have proven unreliable and had grave conse-

Estats com Espanya, Itàlia, Dinamarca, Alemanya i el Regne Unit es van prestar a utilitzar “garanties diplomàtiques” impossibles de complir, fent-les servir com a justificació per expulsar presumptes terroristes a països on corrien un perill real. A Turquia les condemnes dictades segons les lleis antiterroristes sovint es van basar en proves insubstancials o poc fidedignes. El secret que envoltava l'aplicació de les mesures antiterroristes al Regne Unit va donar lloc a processos judicials injustos. El mateix govern espanyol va extradir a Rússia el 2008 el ciutadà txetxè Murat Gasàiev.

Estados como España, Italia, Dinamarca, Alemania y Reino Unido se prestaron a utilizar “garantías diplomáticas” imposibles de cumplir, usándolas como justificación para expulsar a presuntos terroristas a países donde corrían peligro real. En Turquía las condenas dictadas según las leyes antiterroristas se basaron con frecuencia en pruebas insustanciales o poco fidedignas. El secreto que rodeaba la aplicación de las medidas antiterroristas en Reino Unido dio lugar a procesos judiciales injustos. El propio gobierno español extraditó a Rusia en 2008 al ciudadano checheno Murat Gasayev.

quences for the people affected. They are not worth the paper they are printed on.

States such as Spain, Italy, Denmark, Germany and the United Kingdom were willing to use “diplomatic guarantees” that were impossible to fulfil, and gave them as justification for deporting terrorist suspects to countries where they were in real danger. In Turkey, the sentences meted out according to antiterrorist laws were often based on insubstantial or unreliable evidence. The secrecy surrounding the application of antiterrorist measures in the United Kingdom led to unfair trials. The Spanish government

Amnistia Internacional s'oposa a l'ús de “garanties diplomàtiques”, ja que posen en perill la prohibició internacional de tortura i maltractaments, i en particular, insisteix en l'obligació absoluta i incondicional de no lliurar ningú a cap país en què corri aquest risc.

La impunitat. Les víctimes de les polítiques i pràctiques nord-americanes i d'altres països en la “guerra contra el terror” no s'han d'oblidar. Sense rendició de comptes no pot haver-hi justícia.

De la mateixa manera, les víctimes de tortura i altres maltractaments, sovint per motius racials o d'identitat, i utilitzats per obtenir

>>

Amnistía Internacional se opone al uso de “garantías diplomáticas”, pues ponen en peligro la prohibición internacional de tortura y malos tratos, y en particular, insiste en la obligación absoluta e incondicional de no entregar a nadie a un país en el que corra semejante riesgo.

La impunidad. Las víctimas de las políticas y prácticas estadounidenses y de otros países en la “guerra contra el terror” no deben ser olvidadas. Sin rendición de cuentas no puede haber justicia. De igual modo, las víctimas de tortura y otros malos tratos, con frecuencia por motivos raciales o de identidad, y utiliza-

>>

itself extradited the Chechen citizen Murat Gasayev to Russia in 2008.

Amnesty International opposes the use of “diplomatic guarantees” as they imperil the worldwide prohibition of torture and abuse, and, in particular, insists on the absolute and unconditional duty not to hand anyone over to a country where would run such risks.

Impunity. The victims of US policies and practices and those of other countries in the “war on terror” mustn't be forgotten. There can be no justice without accountability.

Likewise, the victims of torture and other abuses, often motivated by race or identity,

>>

Iniciació associada a la UOC des del 2008, col·labora amb els Establiments de Psicologia i Ciència de l'Educació accedint a molts dels psicòlegs de final de carrera. Els psicòlegs se sumen a través de dos Serveis d'Orientació Laboral i d'Intervenció Educativa de l'entitat.

Amnistia Internacional Espanya
www.es.amnesty.org/index.php

El País, entrevista a Esteban Beltran
tinyurl.com/yey2lgz

Podcast presentación del libro *Derechos torcidos* de Esteban Bertrán
tinyurl.com/yj5f34q

<<

confessions, s'han sentit defraudats per un sistema de justícia que no exigeix responsabilitats als encarregats de garantir la seguretat i l'estat de dret.

Entre els obstacles més habituals a la rendició de comptes hi ha la falta d'accés immediat a assistència lletrada; la falta d'investigació per part dels fiscals; la por de les víctimes a la represàlia; la imposició de penes lleus a agents de policia declarats culpables, i l'absència de sistemes independents i amb prou recursos per donar seguiment a les denúncies. En països com Bòsnia i Hercegovina, Espanya, Grècia, el Kazakhstan, Rússia, Turquia,

<<

dos para obtener confesiones, se han sentido defraudados ante un sistema de justicia que no exige responsabilidades a los encargados de garantizar la seguridad y el estado de derecho.

Entre los obstáculos más habituales a la rendición de cuentas está la falta de acceso inmediato a representación letrada; la falta de investigación por parte de los fiscales; el miedo de las víctimas a la represalia; la imposición de penas leves a agentes de policía declarados culpables, y la ausencia de sistemas independientes y con recursos necesarios para dar seguimiento a las denuncias. En países como Bosnia y Herzegovina, España, Grecia, Kazajstán,

<<

and used to obtain confessions, have been let down by a justice system which doesn't hold to account those responsible for guaranteeing security and the rule of law.

Among the most frequently encountered obstacles to accountability are the lack of immediate access to legal representation; the lack of investigation by public prosecutors; the victims' fears of reprisals; light sentences meted out to police officers found guilty, and an absence of independent systems with the necessary resources to follow up complaints. In countries such as Bosnia and Herzegovina, Spain, Greece,

Ucraïna i l'Uzbekistan, amb diferent intensitat i gravetat, aquests obstacles poden encoratjar una cultura d'impunitat per a les forces de seguretat.

La responsabilitat d'Espanya. La base de Guantánamo ha estat destinació o origen, entre d'altres, de vols de la CIA per a operacions de detenció secreta, entregues extraordinàries i vols militars dels EUA, amb uns 200 presos que han fet escala en territori espanyol o han creuat l'espai aeri espanyol, l'ús del qual també necessita autorització. A finals de 2008 es va saber que el govern espanyol va autoritzar el gener de 2002 l'ús

Rusia, Turquía, Ucrania y Uzbekistán, con distinta intensidad y gravedad, estos obstáculos pueden alentar una cultura de impunidad para las fuerzas de seguridad.

La responsabilidad de España. La base de Guantánamo ha sido destino u origen, entre otros, de vuelos de la CIA para operaciones de detención secreta, entregas extraordinarias y vuelos militares de EEUU, con unos 200 presos que han hecho escala en territorio español o han cruzado el espacio aéreo español, cuyo uso también necesita autorización. A finales de 2008 se supo que el gobierno español autorizó en enero de

Kazakhstan, Russia, Turkey, Ukraine and Uzbekistan, these obstacles may foster a culture of impunity for the security forces, with varying degrees of intensity and severity.

The responsibility of Spain. The base at Guantanamo has been the destination and origin of CIA flights carrying out secret detentions, extraordinary renditions and US military flights with some 200 prisoners who stopped off in Spanish territory and passed through Spanish air space, for which permission is required. At the end of 2008 it was known that the Spanish government autho-

de bases militars espanyoles per al trasllat d'aquests detinguts en una dotzena d'avions fins a l'any 2007.

El govern espanyol, com han fet d'altres europeus, ha fet ja les primeres passes a l'oferir protecció humanitària a alguns detinguts a Guantánamo que no poden ser retornats als seus països d'origen per risc a noves violacions de drets humans. L'arribada a Espanya d'un ciutadà d'origen palestí el passat mes de febrer és una bona notícia però hem de seguir alerta perquè sigui acollit amb totes les garanties i es respectin els seus drets humans. ■

2002 el uso de bases militares españolas para el traslado de estos detenidos en una docena de aviones hasta el 2007.

El gobierno español, como otros europeos, ya ha dado sus primeros pasos al ofrecer protección humanitaria a algunos detenidos en Guantánamo que no pueden ser devueltos a sus países de origen por riesgo a nuevas violaciones de derechos humanos. La llegada a España de un ciudadano de origen palestino el pasado febrero es una buena noticia pero debemos permanecer alerta para que sea acogido con todas las garantías y se respeten sus derechos humanos. ■

rised the use of Spanish military air bases to transfer these prisoners on a dozen planes from January 2002 until 2007.

Just like other European governments, the Spanish government has taken its first steps towards offering humanitarian protection to some of the Guantanamo detainees who cannot be returned to their home countries due to the risk of new human rights violations. The arrival of a Palestinian citizen to Spain last February is good news, but we must remain alert to ensure that he is welcomed with all the guarantees and that his human rights are respected. ■

Javier Otazu (Pamplona, 1966) és delegat de l'Agència EFE al Perú des del 2008. Abans va dirigir la delegació del Pròxim Orient, amb seu al Caire, i va treballar a la del Marroc. A Amèrica Llatina ha estat enviat especial al recent terratrèmol d'Haití, i a Bolívia, Cuba i Trinitat i Tobago. Va cobrir la darrera guerra del Líban, la postguerra a l'Iraq, la caiguda dels talibans a l'Afganistan, i ha viatjat a Síria, Arabia Saudita, el Iemen, Jordània, el Sàhara Occidental, l'Iran, Pakistan, Guinea Equatorial i diversos països de l'Europa de l'Est postcomunista.

Javier Otazu (Pamplona, 1966) es delegado de la Agencia EFE en Perú desde 2008. Previamente dirigió la delegación de Oriente Medio, con sede en El Cairo, y trabajó en la de Marruecos. En Latinoamérica ha sido enviado especial en el reciente terremoto de Haití, además de Bolívia, Cuba y Trinidad y Tobago. Ha cubierto la última guerra del Líbano, la posguerra en Irak, la caída de los talibanes en Afganistán, y misiones en Siria, Arabia Saudí, Yemen, Jordania, el Sáhara Occidental, Irán, Pakistán, Guinea Ecuatorial y varios países de la Europa del Este postcomunista.

Javier Otazu (Pamplona, 1966) has been the EFE Agency bureau chief in Peru since 2008. He was previously the director of the Middle East bureau, with its headquarters in Cairo, and worked in the bureau in Morocco. In Latin America, he has been a special envoy to the recent earthquake in Haiti, and to Bolivia, Cuba and Trinidad and Tobago. He covered the last war in the Lebanon, the aftermath of the war in Iraq, the fall of the Taliban in Afghanistan, and was a special envoy to Syria, Saudi Arabia, Yemen, Jordan, the Western Sahara, Iran, Pakistan, Equatorial Guinea and a number of countries in post-communist Eastern Europe.

ELS NETS DEL CHE

JAVIER OTAZU

Milers de seguidors d'Evo Morales marxen cap a La Paz el 2008 exigint el referèndum sobre la nova Constitució boliviana / Miles de seguidores de Evo Morales marchan en 2008 hacia La Paz para exigir el referèndum sobre la nueva Constitución boliviana / Thousands of supporters of Evo Morales march toward La Paz in 2008 in support of a constitutional referendum vote /

LOS NIETOS DEL CHE CHE GUEVARA'S GRANDCHILDREN

La 'nova' esquerra
l'latinoamericana recull
una bandera que no
s'havia enarborat mai
abans: l'indigenisme

La 'nueva' izquierda
latinoamericana recoge
una bandera nunca
antes enarbolada: el
indigenismo

Latin America's 'new'
left is championing
a new cause:
'indigenismo'

Piquets de productors de coca, pagesos i transportistes assetjaven a mitjan setembre del 2008 la pròspera ciutat de Santa Cruz, bressol de l'autonomisme bolivià oposat a mort al govern d'Evo Morales. Els piquets, integrats per homes i dones aimares fidels al president bolivià, arribats de l'altiplà o emigrats de fa dècades per treballar a les riques plantacions de la plana de Santa Cruz, amenaçaven d'assaltar la ciutat amb les armes i rebentar la rica fira comercial que s'hi celebrava al cap de pocs dies.

Acompanyat d'un fotògraf peruà, tan blanc com jo i com els odiats *cruceños*, em

van detenir en una cruïlla de carreteres de les que encerclaven Santa Cruz i em van sotmetre al judici d'una assemblea popular. Tot i identificar-nos com a reporters, vam despertar les sospites d'aquells indis acostumats a la manipulació secular de l'home blanc, que tan sovint es fa mitjançant documents i paraules. "Aquests homes que diuen que són periodistes, no deuen ser espies enviats per aquestes sangoneres oligarques dels *cruceños*?", preguntava un sindicalista, i tots asseñien mentre mastegaven fulles de coca. Aquella barreja d'assemblea i judici popular va durar tres hores; tothom que ho va voler

Piquetes de cocaleros, campesinos y transportistas sitiaban a mediados de septiembre de 2008 la próspera ciudad de Santa Cruz, cuna del autonomismo boliviano opuesto a muerte al gobierno de Evo Morales. Los piqueteros, hombres y mujeres aymaras fieles al presidente boliviano, llegados desde el altiplano o emigrados desde hace décadas para trabajar a la vera de las ricas plantaciones de la vega cruceña, amenazaban con asaltar Santa Cruz con las armas y reventar la rica feria comercial que se celebraba en unos pocos días.

Acompañado de un fotógrafo peruano, tan blanco como yo y como los odiados *cru-*

ceños, fui detenido en un cruce de carreteras de los que cercaban Santa Cruz y sometido al juicio de una asamblea popular. Pese a identificarnos como reporteros, despertamos las sospechas de aquellos indios acostumbrados a la secular manipulación del hombre blanco, que tantas veces se hace mediante documentos y palabras. "Estos hombres, dízque periodistas, ¿no serán espías enviados por esos cruceños, oligarcas chupasangres?", preguntaba un sindicalista, y todos asentían mientras mascaban hojas de coca. Aquella mezcla de asamblea y juicio popular duró tres horas; todo el que quiso tomó la pala-

In the middle of September 2008, picket lines of coca growers, peasant farmers and lorry drivers besieged the prosperous city of Santa Cruz, the cradle of Bolivian autonomism, which opposes Evo Morales' government tooth and nail. The picketers were Aymara men and women loyal to the Bolivian president and who had come from the altiplano or emigrated decades ago to work near the productive plantations on the fertile plains of Santa Cruz; they threatened to storm the city with weapons and break

up the prosperous trade fair due to be held there a few days later.

I was travelling with a Peruvian photographer, who was as white as me and the hated *cruceños*, when I was arrested at a crossroads outside Santa Cruz and put on trial before a people's assembly. Although we identified ourselves as reporters, we aroused the suspicions of those *Indios*, who are accustomed to the centuries-old manipulation by the white man, which is so often achieved by documents and papers. "Couldn't these men, who are supposedly journalists, be spies sent by the blood-sucking *cruceño*

oligarchs?" asked a unionist, and they all nodded in agreement while they chewed their coca leaves. This mixture of assembly and people's court lasted for three hours, everyone who wanted to had the chance to speak and, after a raised-hand, unanimous vote, they decided to release us under the condition that we tell the truth.

I bring up this anecdote because I believe that it encapsulates certain characteristics of what has come to be called the new Latin American left: more or less horizontal movements, free of hierarchies, reflecting the pride of the copper-coloured race. These

hi va prendre la paraula i, després d'una votació a mà alçada i per unanimitat, es va decidir que ens deixaven anar amb l'encàrrec d'explicar la veritat.

Porto aquesta anècdota a col·lació perquè em sembla que expressa molt bé algunes de les característiques del que s'està anomenant com la *nova esquerra llatinoamericana*: uns moviments més o menys horitzontals, sense jerarquies, amb l'orgull de la raça morena, sorgits dels camps i fins i tot dels camins, que ja han renunciat a la lluita armada però que poden fer tremolar un govern, encara que altres vegades

bra y se decidió soltarnos con el encargo de contar la verdad tras una votación a mano alzada y por unanimidad.

Traigo esta anécdota a colación porque creo que expresa muy bien algunas de las características de lo que se ha venido en llamar la *nueva izquierda latinoamericana*: movimientos más o menos horizontales, sin jerarquías, con el orgullo de la raza cobriza, surgidos de los campos y hasta de los caminos, que ya han renunciado a la lucha armada pero que pueden hacer temblar un gobierno, aunque otras veces decidan aliarse con él, como entonces sucedía en la Bolivia de Evo.

movements, which have emanated from the fields and roads, and renounced the armed struggle, can still send shockwaves through a government, although, at other times, they may decide to form an alliance with it, as happened at the time in Evo's Bolivia.

A bit of history. In 1993, the prestigious Mexican political scientist Jorge Castañeda certified the death of real socialism on the American continent in a famous article, particularly following the defeat – this time at the ballot box – of the Nicaraguan Sandinista National Liberation Front in 1990. He was right up to this point. However,

decideixin aliar-s'hi, com passava aleshores a la Bolívia d'Evo.

Una mica d'història. El 1993 el prestigiós politòleg mexicà Jorge Castañeda certificava en un famós article la mort del socialisme real al continent americà, sobretot després de la derrota el 1990 –i aquest cop a les urnes– del Front Sandinista d'Alliberament Nacional nicaragüenc. Fins aquí ho encertava. Però quan vaticinava la conversió pacífica de tot el continent a la causa del lliure mercat i la democràcia liberal, s'equivocava.

Molt poc temps després d'aquell article, l'1 de gener del 1994, l'Exèrcit Zapatista

Un poco de historia. En 1993 el prestigioso politólogo mexicano Jorge Castañeda certificaba en un famoso artículo la muerte del socialismo real en el continente americano, sobre todo tras la derrota en 1990 –y esta vez en las urnas– del Frente Sandinista de Liberación Nacional nicaragüense. Hasta ahí acertaba. Pero cuando vaticinaba la conversión pacífica de todo el continente a la causa del libre mercado y la democracia liberal, se equivocaba.

Muy poco tiempo después de aquel artículo, el 1 de enero de 1994, el Ejército Zapatista de Liberación Nacional se suble-

when he predicted the peaceful conversion of the entire continent to the cause of the free market and liberal democracy, he was wrong.

On 1st January 1994, very shortly after this article was published, the Zapatista Army of National Liberation staged an uprising in Chiapas, in order to provide a voice for the forgotten people on the Earth. On the same day, the North American Free Trade Agreement came into effect, this great deal which, according to the Mexican sociologist Armando Bartra meant the following for his country: “exporting ruined farmers

d'Alliberament Nacional es va revoltar a Chiapas, i així va donar veu als oblidats de la terra. Aquell mateix dia entrava en vigor l'Acord Nord-americà de Lliure Comerç, aquell negoci rodó que segons el sociòleg mexicà Armando Bartra va significar per al seu país “exportar agricultors arruïnats i importar productes agrícoles”. No era cap coincidència: néts del Che, els nous moviments d'esquerra han trobat en el neoliberalisme el nou enemic a batre, després que als anys noranta les institucions financeres internacionals imposessin una onada de polítiques d'ajust al continent, unes polítiques que no

vó en Chiapas, para dar así voz a los olvidados de la tierra. Ese mismo día entraba en vigor el Tratado de Libre Comercio de Norteamérica, ese negocio redondo que según el sociólogo mexicano Armando Bartra significó para su país “exportar agricultores arruinados e importar productos agrícolas”. No era una coincidencia: nietos del Che, los nuevos movimientos de izquierda, han encontrado en el neoliberalismo el nuevo enemigo a batir, después de que las instituciones financieras internacionales impusieran una oleada de políticas de ajuste en el continente en los años noventa, unas

and importing farm produce”. This was no coincidence: Che Guevara's grandchildren, the new left-wing movements found a new enemy to defeat in neoliberalism, after the financial institutions imposed a wave of adjustment policies on the continent in the 1990s, policies that failed to bring the much-promised wealth for all, and instead caused greater divisions on a continent already riddled with inequalities.

It could be said that the main cause that had always mobilised the left – inequality – remained as valid as it always was. Except that now the old socialist and communist

>>

>>

>>

La retòrica de Chávez i Evo recull vots i popularitat però aterreix els rics i espanta els empresaris

<<

van portar la riquesa promesa per a tothom, sinó fins i tot una fractura més gran en un continent ja podrit de desigualtats.

Diguem que la raó principal que sempre havia mogut l'esquerra, la desigualtat, continuava tan vigent com sempre. L'únic és que ara els antics partits socialistes, comunistes, deutors del marxisme-leninisme o els admiradors del castrisme cubà ja no podien oferir als pobres de Llatinoamèrica la vella recepta ideològica que havia resultat tan indigesta a Rússia i a tot l'est d'Europa. Els altres partits polítics tampoc no podien recollir les il·lusions dels desheretats. Al

final del mil·lenni, el desprestigi afectava completament tant els qui estaven abonats a l'alternança bipolar –l'Uruguai, amb els partits Blanco i Colorado; Colòmbia, amb els liberals i els conservadors; Veneçuela, amb COPEI i Acció Democràtica– com els antics partits que jugaven a l'autenticitat i gairebé el monopoli, com el peronista argentí, l'APRA peruà o el PRI mexicà.

Així, en la segona meitat dels noranta es gesten a gairebé tots els països uns moviments que, tot i presentar una gran diversitat, comparteixen alguns trets. Encara que no tenen models teòrics, ja no reivindiquen el

marxisme-leninisme, raó per la qual els partits comunistes, que abans havien articulat o intentat articular tots els moviments d'esquerra, han perdut força de manera definitiva, paral·lelament a la caiguda de la URSS. Tampoc no obeeixen una estructura jeràrquica o vertical, sinó que es constitueixen de manera assembleària i adopten noms com *front*, *associació* o *coordinadora*, i la presa de decisions és efectivament col·legiada. Recullen una bandera que l'esquerra no havia enarborat mai abans: l'indigenisme. Ja sigui el zapatisme a Mèxic, els aimares de Bolívia o la CONAIE a l'Equador, en tots els

<<

polítiques que no trajeron la prometeda riquesa para todos, sino incluso una mayor fractura en un continente ya podrido de desigualdades.

Digamos que la principal razón que siempre había movido a la izquierda, la desigualdad, seguía tan vigente como siempre. Sólo que ahora los viejos partidos socialistas, comunistas, deudores del marxismo-leninismo o los admiradores del castrismo cubano, ya no podían ofrecer a los pobres

de Latinoamérica la vieja receta ideológica que había resultado tan indigesta en Rusia y todo el este de Europa. Los otros partidos políticos no podían recoger tampoco las ilusiones de los desheredados. A fines del milenio, el desprestigio alcanzaba por completo tanto a aquellos abonados a la alternancia bipolar –Uruguay, con los blancos y colorados; Colombia, con liberales y conservadores; Venezuela, con COPEI y Acción Democrática– como a los viejos partidos que jugaban a la autenticidad y casi el monopolio, como el peronista argentino, el APRA peruano o el PRI mexicano.

Así, en la segunda mitad de los noventa se gestan en casi todos los países unos movimientos que, pese a su tremenda diversidad, guardan rasgos comunes. Aunque no carecen de modelos teóricos, ya no reivindican el marxismo-leninismo, por lo que los partidos comunistas, que antaño articularon o pretendieron hacerlo a todos los movimientos de izquierda, han perdido definitivamente fuerza, paralelamente a la caída de la URSS. Tampoco obedecen a una estructura jerárquica o vertical sino que se constituyen de forma asamblearia y adoptan nombres como *frente*, *asociación* o *coordinadora*, y la toma

<<

parties, who owe a debt to Marxism-Leninism or were admirers of Cuban Castrism, were no longer able to offer the poor people of Latin America the old ideological recipe which had proved so hard to digest in Russia and throughout Eastern Europe. The other political parties were also unable to rekindle the hopes of the dispossessed. At the end of the millennium, those who adhered to two-party systems were totally discredited – Uruguay, with the Blancos and Colorados; Colombia, with the liberals and conservatives; Venezuela, with COPEI and Acción Democrática – as were the old parties who

played the card of authenticity and held a virtual monopoly, like the Argentine Peronist, the Peruvian APRA and the Mexican PRI.

From the mid- to late-nineties, movements emerged in almost every country which, despite their great diversity, shared common traits. Although they weren't short of theoretical models, they no longer defended Marxism-Leninism, meaning that the communist parties, which had previously expounded this doctrine, or claimed to do so, in all the left-wing movements, lost their force for good, tying in with the fall of the USSR. They didn't follow a hierarchical or

vertical structure either, but were made up of assemblies and adopted names such as 'front', 'association' and 'coordinator', with the decision-making process being shared among their members. They are championing a new cause: *indigenismo*. Whether it be Zapatism in Mexico, the Aymara in Bolivia or the CONAIE in Ecuador, in every case, the voice of the *Indio*, who was sidelined for centuries, contrasts with the left of the seventies and eighties, which was dominated by white intellectual elites.

The movements share the need to abandon all dalliances with weapons. With the

La retórica de Chávez y Evo cosecha votos y popularidad pero aterriza a los ricos y ahuyenta a los empresarios

casos el clamor de l'indi relegat secularment contrasta amb l'esquerra dels anys setanta i vuitanta, dominada per les elits intel·lectuals blanques.

Aquests moviments també coincideixen amb l'abandonament de tota vel·leïtat armada: tret del zapatisme, que encara va cultivar l'èpica de l'"exèrcit" i va coquetejar amb la idea de prendre el poder per la força, la nova esquerra accepta en general els canals polítics, no forçosament institucionals, i la lluita al carrer mitjançant marxes, manifestacions, aturades, etc. Hereva dels moviments de rebuigi de les dictadures militars (mares

de decisiones es efectivamente colegiada. Recogen una bandera nunca antes enarbolada por la izquierda: el indigenismo. Ya sea el zapatismo en México, los aymaras de Bolivia o la CONAIE de Ecuador, en todos los casos el clamor del indio secularmente relegado contrasta con la izquierda de los años setenta y ochenta, dominada por las élites intelectuales blancas.

Los movimientos coinciden también en el abandono de toda veleidat armada: con excepción del zapatismo, que todavía cultivó la épica del "ejército" y coqueteó con la idea de tomar el poder por la fuerza, la nueva

exception of Zapatism, which continued to cultivate the "army" epic and flirted with the idea of taking power by force, the new left generally accepts the political channels, which are not necessarily institutional, and struggle on the streets through marches, demonstrations, strikes, etc. The legatee of the movements that rejected military dictatorships (mothers and wives, Catholic movements, feminist movements...), it has prioritised struggle by society and on the street over the overthrow of governments, to the extent that some have warned of the risk of "NGOisation" and leaving the trans-

i dones, moviments catòlics, feministes...), ha privilegiat la lluita en la societat i al carrer abans que la conquesta del govern, fins al punt que alguns han advertit del risc d'"oenageització" i de deixar la transformació de l'estat en mans de la dreta.

El preu de la popularitat. Costaria molt fer un repàs país per país sobre com l'esquerra ha coquetejat amb el poder, l'ha combatut o l'ha conquerit, però és interessant observar què ha passat als països on ha arribat realment a governar.

Com assenyala el politòleg espanyol Mikel Barreda, professor dels Estudis de Dret i

izquierda acepta en general los cauces políticos, no forzosamente institucionales, y la lucha en la calle mediante marchas, manifestaciones, paros, etc. Heredera de los movimientos de rechazo a las dictaduras militares (madres y mujeres, movimientos católicos, feministas...), ha privilegiado la lucha en la sociedad y la calle antes que la conquista del gobierno, hasta el punto de que algunos han advertido contra el riesgo de "onegeización" y de dejar la transformación del estado en manos de la derecha.

El precio de la popularidad. Sería costoso realizar un repaso país por país sobre

formation of the state in the hands of the right.

The price of popularity. It would be time-consuming to review, country by country, the way in which the left has flirted with, fought or conquered power, but it is interesting to look at what has happened in those countries where it actually has come to power.

As the Spanish political scientist Mikel Barreda, lecturer in Studies in Law and Political Science at the UOC and the UOC-IDHC M.A. in Human Rights and Democracy, there is a clear gap between the model re-

Chávez and Evo's rhetoric garners much popularity but it drives away businesspeople and terrifies the rich

Ciència Política de la UOC i del Màster de Drets Humans i Democràcia UOC-IDHC, hi ha un tall molt clar entre el model que representen Xile, el Brasil i l'Uruguai (bàsicament democràtic) i el que correspon a Veneçuela, Bolívia i, amb certs matisos, l'Equador (bàsicament populista).

Els primers han fet una aposta inequívoca pel sistema parlamentari de partits i pel sistema econòmic liberal amb alguns "frens" o correccions de caràcter socialdemòcrata. Pel que fa als populistes, arriben al poder i comencen a soscavar verbalment la legitimitat del sistema amb qualificatius com *democràcia*

>>

cómo la izquierda ha coqueteado, combatido o conquistado el poder, pero es interesante observar qué ha sucedido en aquellos países donde ha llegado realmente a gobernar.

Como señala el politólogo español Mikel Barreda, profesor de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC y del Máster de Derechos Humanos y Democracia UOC-IDHC, hay un corte muy claro entre el modelo representado por Chile, Brasil y Uruguay (básicamente democrático) y el que corresponde a Venezuela, Bolivia y, con ciertos matices, Ecuador (básicamente populista).

>>

presented by Chile, Brazil and Uruguay (basically democratic) and the one in Venezuela, Bolivia and, with some variations, Ecuador (basically populist).

The former have made a firm commitment to the parliamentary party system and the liberal economic system with some Social-Democrat style "brakes" or amendments. As far as populist governments are concerned, they take power and begin to verbally undermine verbally the legitimacy of the system with terms such as 'bourgeois democracy', 'formal democracy' and similar epithets that Chávez is so fond of using.

>>

El discurs menys unilateral i més respetuós d'Obama ha descol·locat l'esquerra del continent

≤

burguesa, democràcia formal i epítets de l'estil dels que tant fa servir Chávez.

I no és només el discurs. Després arriben les reeleccions, els canvis constitucionals sempre en benefici del cap, la mordassa als mitjans de comunicació crítics, l'ocupació contínua de l'espai públic en programes de ràdio i de televisió obligatoris; la deslegitimació en resum de la democràcia. Juntament amb aquesta deriva política, també hi ha la temptació estatista en l'economia tant del gust de la vella esquerra: davant el lliure mercat, aquests governs d'esquerres aposten per un estat fort, interventor i clientelista,

que a vegades ha aconseguit revertir els contractes abusius gasístics o petrolers (com a l'Equador i Bolívia), però a costa d'espantar la inversió estrangera i d'asfixiar la iniciativa privada amb tota mena de traves.

Si es mesura en resultats electorals, tan recixits són un model com l'altre: Hugo Chávez, Evo Morales i Rafael Correa no han parat de guanyar eleccions i referèndums; però Luis Inácio Lula da Silva, Michelle Bachelet i Tabaré Vázquez han gaudit de quotes altíssimes de popularitat durant els seus regnats, sense que l'exercici del poder semblés haver desgastat la seva imatge. Una visita recent del

≤

Los primeros han hecho una apuesta inequívoca por el sistema parlamentario de partidos y por el sistema económico liberal con algunos “frenos” o correcciones de corte socialdemócrata. En cuanto a los gobiernos populistas, éstos se hacen con el poder y comienzan a socavar verbalmente la legitimidad del sistema con calificativos como *democracia burguesa, democracia formal* y epítetos del estilo de los que tanto gusta Chávez.

Y no sólo es el verbo, luego llegan las reelecciones, los cambios constitucionales en beneficio siempre del jefe, la mordaza a los

space on compulsory radio and television programmes; the wholesale discrediting of democracy. Along with this political drift, there is also the statist temptation of the economy that proved so costly to the old left: when faced with the free market, these left-wing governments make a commitment to a strong, interventionist, clientelist state, which has sometimes managed to reverse the abusive gas and oil contracts (in Ecuador and Bolivia, for instance), but at the expense of driving away foreign investment and stifling private initiative by placing all kinds of obstacles in the way.

president brasiler al Perú va deixar clar que el carisma d'aquest home supera les fronteres ideològiques: Lula clausurava unes jornades amb la flor i nata de l'empresariat del Perú i del Brasil en un luxós hotel, i era impressionant veure com l'antic sindicalista es ficava els assistents a la butxaca amb un parlar senzill i efectiu. A la sortida, però, va dedicar uns quants minuts de la seva agenda al nacionalista Ollanta Humala, l'esperança de l'esquerra peruana, i va deixar clar amb una fotografia de l'entrevista que continua tenint el cor a l'esquerra.

Davant de Lula, la retòrica de Chávez o d'Evo obté una gran popularitat i molts vots

medios de comunicación crítics, la continua ocupación del espacio público en programas de radio y televisión obligatorios; la deslegitimación en suma de la democracia. Junto a esta deriva política, está además la tentación estatista en la economía tan cara a la vieja izquierda: frente al libre mercado, estos gobiernos izquierdistas apuestan por un estado fuerte, interventor y clientelar, que a veces ha logrado revertir los abusivos contratos gasísticos o petroleros (como en Ecuador y Bolivia), pero a costa de ahuyentar a la inversión extranjera y asfixiar con todo tipo de trabas la iniciativa privada.

If we gauge electoral results, they prove to be equally successful in both models: Hugo Chávez, Evo Morales and Rafael Correa have continued to win elections and referendums; but Luis Inácio Lula da Silva, Michelle Bachelet and Tabaré Vázquez have enjoyed extremely high popularity levels throughout their mandates, without their exercise of power seeming to have eroded their image. A recent visit to Peru by President Lula clearly showed how the charisma of the man transcended ideological boundaries: he concluded a series of meetings with the *crème de la crème* of Peru and Brazil's

The less-unilateral and more respectful discourse of Obama has thrown the left on the continent into disarray

≤

And it is not only the terminology, then come the re-elections, the constitutional changes that are always to the benefit of the leader, the gag placed on the critical media, the continuous occupation of public

entre les masses desheretades, però espanta els empresaris, aterreix els rics i preocupa les classes mitjanes. En uns països amb unes estructures econòmiques tan febles, amenaçar constantment els empresaris no és una bona idea per al futur, quan el preu del gas o del petroli baixin i calgui diversificar les fonts d'ingressos i crear riquesa d'alguna cosa més que del subsòl.

La relació amb els EUA. Si hi ha alguna cosa que ha caracteritzat l'esquerra llatinoamericana és el recel, i fins i tot l'antipatia o l'odi, cap al *gringo* del nord. Pràcticament fins fa quatre dies, qualsevol manifestació

≥≥

Si se mide en resultados electorales, tan exitosos son uno como el otro modelo: Hugo Chávez, Evo Morales y Rafael Correa han ganado sin cesar elecciones y referendos; pero Luis Inázio Lula da Silva, Michelle Bachelet y Tabaré Vázquez han gozado de cuotas altísimas de popularidad durante sus reinados, sin que el ejercicio del poder parezca haber desgastado su imagen. Una reciente visita del presidente Lula a Perú dejó claro cómo el carisma de este hombre rebasa las fronteras ideológicas: en un lujoso hotel clausuraba unas jornadas con la flor y nata del empresario de Perú y Brasil, y era impresionante ver

business class at a luxury hotel, and it was impressive to see how the old trade unionist had them eating out of the palm of his hand with a simple and effective turn of phrase. However, as he left the hotel, Lula devoted precious minutes from his schedule to the nationalist Ollanta Humala, the hope of the Peruvian left, and made it clear, with a photograph of their meeting, that his heart is still firmly on the left.

In comparison with Lula, Chávez and Evo's rhetoric garners much popularity among the dispossessed masses but it drives away businesspeople, terrifies the rich and

Evo Morales i Hugo Chávez durant la cimera de l'Aliança Bolivariana (ALBA), el desembre del 2009 a l'Havana / Evo Morales y Hugo Chávez durante la cumbre de la Alianza Bolivariana (ALBA) de diciembre de 2009 en La Habana / Evo Morales and Hugo Chávez during the summit of the ALBA (Bolivarian Alliance for the Americas) in December 2009 in Havana / Alejandro Ernesto/Efe

cómo el viejo sindicalista se los metía en el bolsillo con un verbo sencillo y efectivo. Pero a la salida, dedicó unos preciosos minutos de su agenda al nacionalista Ollanta Humala, la esperanza de la izquierda peruana, y dejó claro con una fotografía de la entrevista que todavía tiene el corazón a la izquierda.

Frente a Lula, la retórica de Chávez o Evo cosecha mucha popularidad y votos entre las masas desheredadas, pero ahuyenta a los empresarios, aterra a los ricos y preocupa a las clases medias. En unos países con estructu-

causes concern among the middle classes. In countries like these, which have such weak economic structures, brandishing threats against businesspeople isn't a good idea for the future, when the price of gas and oil goes down and it becomes necessary to diversify sources of revenue and create wealth from something more than the subsoil.

The relationship with the U.S. If anything characterises the Latin American left it is the mistrust, not to say dislike and hatred, of the northern gringo. Until relatively recently, any demonstration considered worthy of note in any street south of the Rio

ras económicas tan débiles, blandir continuas amenazas contra los empresarios no es buena idea para el futuro, cuando el precio del gas o el petróleo bajen y sea necesario diversificar las fuentes de ingresos y crear riqueza de algo más que el subsuelo.

La relació amb EEUU. Si hay algo que ha caracterizado a la izquierda latinoamericana es el recelo, y hasta la antipatía o el odio, hacia el *gringo* del norte. Hasta hace cuatro días, como quien dice, toda manifestación que se preciara en cualquier calle del

≥≥

Grande ended with the burning of an effigy of Uncle Sam and flags bearing the stars and stripes. Along with the Arab world, this was perhaps the region of the planet where the Americans were the most widely loathed.

The policies of Ronald Reagan or, in more recent times, George W. Bush, with their brazen incursions into Nicaragua and Panama, or previously into Chile, amply justified this mistrust. Farid Kahhat, lecturer in International Relations at the Pontifical Catholic University of Peru, considers it a cliché that the Latin American left is anti-United States; for him, it has mainly been anti-Bush, just

≥≥

<<

com cal en qualsevol carrer del sud del Río Grande acabava amb la crema d'un ninot que representava l'oncle Sam i alguna bandera amb barres i estrelles. Segurament aquesta sigui la regió del planeta, juntament amb el món àrab, on més s'odiava els nord-americans.

La política de Ronald Reagan o de George W. Bush en els temps recents, amb intervencions tan descarades com les de Nicaragua o Panamá, o anteriorment a Xile, justificava amb escreix aquest recel. Per a Farid Kahhat, professor de Relacions Internacionals a la Pontificia Universidad Católica del Perú,

<<

sur del Río Grande terminaba con la quema de un muñeco representando al Tío Sam y alguna bandera con barras y estrellas. Tal vez esta era la región del planeta, junto al mundo árabe, donde más se aborrecía a los americanos.

La política de Reagan o de George W. Bush en los tiempos recientes, con intervenciones tan descaradas como las de Nicaragua o Panamá, o anteriormente en Chile, justificaba con creces este recelo. Para Farid Kahhat, profesor de Relaciones Internacionales en la Pontificia Universidad Católica de Perú, es un lugar común que la izquierda latinoameri-

que l'esquerra llatinoamericana sigui anti-Estats Units és un tòpic; per a ell, ha estat sobretot anti-Bush, igual que ho ha estat a la resta del món com a reacció a les intervencions dels EUA a l'Iraq i l'Afganistan.

En suport a aquesta tesi, Kahhat recorda que l'Obamania que va subjugar el món sencer també va tenir un moment àlgid a l'Amèrica Llatina. En la Cimera de les Amèriques celebrada a Trinitat i Tobago l'abril del 2009, Barack Obama es va presentar davant els governants llatinoamericans. Que Alan García o Álvaro Uribe es disputessin seure al seu costat durant el dinar de gala no va

cana es anti-Estados Unidos; para él, ha sido sobre todo anti-Bush, al igual que lo ha sido en el resto del mundo como reacción a las intervenciones de EEUU en Irak y Afganistán.

En apoyo de su tesis, Kahhat recuerda que la Obamania que subyugó al mundo entero también tuvo su momento en América Latina. En la Cumbre de las Américas celebrada en Trinidad y Tobago en abril de 2009, Barack Obama se presentó ante los gobernantes latinoamericanos. Que Alan García o Álvaro Uribe se disputaran el sentarse a su vera durante el almuerzo de gala no sorprendió a nadie. Hugo Chávez tam-

<<

like the rest of the world as a reaction to the US incursions into Iraq and Afghanistan.

To support his thesis, Kahhat remembers that the Obamania that enthralled the whole world also had its time in Latin America. At the Americas Summit held in Trinidad and Tobago in April 2009, Barack Obama introduced himself to the Latin American leaders. The fact that Alan García and Álvaro Uribe fought to sit next to him at the gala lunch came as no surprise to anyone. Hugo Chávez also had kind words for the American president, although he ostentatiously presented him with the key book

sorprendre ningú. Hugo Chávez tampoc no va estalviar qualificatius afectuosos al president nord-americà, tot i que li va regalar ostentament el llibre de referència de la (vella) esquerra: *Las venas abiertas de América Latina*.

Però qui va definir millor el desconcert de l'esquerra va ser l'aleshores president hondureny Manuel Zelaya, tret del seu palau i del seu país al cap de pocs mesos en un incident que encara avergonyeix el continent. Zelaya, flamant soci de l'Aliança Bolivariana (ALBA), parlava amb fervor d'Obama en una roda de premsa: "S'ha guanyat la voluntat de l'Amèrica Llatina", va resumir. "És

poco ahorró calificativos cariñosos para con el presidente americano, aunque le regaló ostentosamente el libro de referencia de la (vieja) izquierda: *Las venas abiertas de América Latina*.

Pero quien mejor definió el desconcierto de la izquierda fue el entonces presidente hondureño Manuel Zelaya, sacado de su palacio y de su país a los pocos meses en un incidente que aún abochorna al continente. Zelaya, flamante socio de la Alianza Bolivariana (ALBA), hablaba en una rueda de prensa con fervor de Obama: "Se ganó la voluntad de América Latina", resumió. "Es

of the (old) left: *The Open Veins of Latin America*.

However, the person who best defines the discomfiture of the left was the then Honduran president Manuel Zelaya, ejected from his palace and country just a few months later in an incident that is still a source of embarrassment to the continent. Zelaya, a newly signed-up partner of the Bolivarian Alliance (ALBA), spoke enthusiastically about Obama at a press conference: "He has won over Latin America", he summed up. "He's a man who has come to open the door to a dialogue that didn't exist." Such was

La Vanguardia: El giro hacia la denominada 'izquierda nueva'
tinyurl.com/yhssocf

El País. Fernando Lugo: "Es una victoria de la nueva izquierda latinoamericana"
tinyurl.com/yl5o9v2

Open Democracy: Latin America's new left: dictators or democrats?
www.opendemocracy.net/democracyprotest/latin_america_left_3947jsp

Revista Reflexiones: La "nueva" izquierda latinoamericana: características y retos futuros
tinyurl.com/yz989fy

Portal de información indígena
indigena.nodo50.org/links.htm

un home que ha vingut a obrir una porta de diàleg que no existia." Era tal la passió de Zelaya que un periodista li va preguntar per quina porta volia passar ell, per la que li obria Obama o per la que obre l'ALBA. L'hondureny es va embolicar i no va saber què contestar, atrapat encara sota la seducció del president ianqui.

L'actitud de Zelaya il·lustra perfectament com Obama ha descol·locat l'esquerra del continent: un discurs menys unilateral, més respectuós i més curós amb les formes.

El 12 de gener del 2010 un terrible terratrèmol va sacsejar Haití i va matar almenys

150.000 persones, si bé la xifra definitiva va potser no se sabrà mai. L'ajuda va començar a arribar de tot arreu, de manera desordenada i caòtica. El govern haitià, sobrepasat pels esdeveniments, va demanar a Washington ajuda per controlar l'aeroport. I l'aeroport va començar a funcionar, i tot seguit van arribar els soldats ianquis per intentar posar una mica d'ordre als carrers del país, cosa que va posar en evidència la paràlisi i la ineficiència dels soldats de l'ONU.

Ben aviat França i el trio de l'ALBA – Raúl Castro, Chávez i Daniel Ortega – van

començar a queixar-se de la nova "ocupació" dels Estats Units a Haití. Però als carrers de Port-au-Prince no semblava que molestés la presència dels nois de l'imperi, ben al contrari. Una pintada resumia bé el sentiment de la població: "Welcome USA. We need US *occupazion*".

Els Estats Units eren abans el gendarme del món, i això sempre va molestar l'esquerra i la dreta. Avui, però, sembla que s'hagin convertit en el lampista del planeta, i acudeixen cada cop que les canonades es reben-ten i ningú no sap com arreglar-les. Mal que pesi a l'esquerra. ■

un hombre que ha venido a abrir una puerta de diálogo que no existía." Era tal la pasión en las palabras de Zelaya que un periodista le preguntó por qué puerta quería pasar él, por la que le abría Obama o la que abre el ALBA. El hondureño se enredó entonces en sus propias palabras y no supo qué responder, pues la seducción del presidente yanqui todavía le duraba.

La actitud de Zelaya ilustra perfectamente el descolocamiento en que Obama ha sumido a la izquierda del continente: un discurso menos unilateral, más respetuoso y más cuidadoso de las formas.

the passion in Zelaya's words that a journalist asked him which door he wanted to go through, the one opened by Obama or the one opened by ALBA. The Honduran became tongue-tied and didn't know what to answer, as he was still under the spell of the American president.

Zelaya's attitude perfectly illustrates to what extent Obama has thrown the left on the continent into disarray: a less-unilateral discourse, which is more respectful and careful in approach.

On 12th January 2010, a terrible earthquake shook Haiti and killed 150,000

El 12 de enero de 2010 un terrible terremoto sacudió Haití y mató al menos a 150.000 personas, si bien la cifra definitiva tal vez nunca se sabrá. La ayuda empezó a llegar de todas partes, desordenada, caóticamente. El gobierno haitiano, sobrepasado por los acontecimientos, pidió a Washington que le ayudara a hacerse con el control del aeropuerto. Y el aeropuerto empezó a funcionar, y tras él llegaron los soldados yanquis a intentar poner un poco de orden en las calles del país, poniendo en evidencia la parálisis e ineficiencia de los soldados de la ONU.

Pronto Francia y el trío del ALBA –Raúl

people, although the actual figure may never be known. Aid began to trickle in from around the world, in a haphazard and chaotic fashion. Overwhelmed by events, the Haitian government asked Washington to help it gain control of the airport. The airport started running again, and as a result American soldiers arrived to try and restore order to the streets of the country, thereby highlighting the paralysis and inefficiency of the UN soldiers.

France and the ALBA trio – Raúl Castro, Chávez and Daniel Ortega – soon began to complain about the new "occupation" of

Castro, Chávez y Daniel Ortega – comenzaron a quejarse de la nueva "ocupación" de Estados Unidos en Haití. Pero en las calles de Puerto Príncipe no parecía molestarles la presencia de los muchachos del imperio, bien al contrario. Una pintada resumía bien el sentimiento de la población: "Welcome USA. We need US *occupazion*".

Estados Unidos era antes el gendarme del mundo, y eso siempre molestó a la izquierda y a la derecha. Pero hoy parece haberse convertido en su fontanero, y acude cada vez que los canales se revientan y nadie sabe cómo repararlos. Mal que le pese a la izquierda. ■

Haiti by the United States. However, in the streets of Port-au-Prince people didn't seem bothered by the presence of the boys of the empire, quite the contrary in fact. A piece of graffiti aptly summarised the feelings of the population: "Welcome USA. We need US *occupazion*".

The United States was once the world's policeman, and this always bothered the left and right. However, today it seems to have become the world's plumber, and comes on the scene when the pipes burst their banks and nobody knows how to repair them. Whether the left likes it or not. ■

BRUCE BIMBER

“LA TECNOLOGIA NO CANVIARÀ ELS POLÍTIQS”

PER JORDI ROVIRA

Facebook, Twitter, YouTube, Flickr, Google, Yahoo, LinkedIn, MySpace... L'entorn digital provoca nous hàbits i supera les distàncies físiques entre els ciutadans, un fenomen que fascina experts de tot el món. Bruce Bimber, professor dels departaments de Ciències Polítiques i Comunicació de la Universitat de Califòrnia, és un d'ells. Estudiós del paper de les noves tecnologies (ell prefereix referir-se als *mitjans digitals*) en la participació política i el compromís cívic als Estats Units, Bimber assegura que hi ha diferències en la

Facebook, Twitter, YouTube, Flickr, Google, Yahoo, LinkedIn, MySpace... El entorno digital provoca nuevos hábitos y supera las distancias físicas entre los ciudadanos, un fenómeno que fascina a expertos de todo el mundo. Bruce Bimber, profesor de los departamentos de Ciencias Políticas y Comunicación de la Universidad de California, es uno de ellos. Estudioso del papel de las nuevas tecnologías (él prefiere referirse a los *medios digitales*) en la participación política y el compromiso cívico en Estados Unidos, Bimber asegura que hay diferencias en la implicación ciudadana a uno y otro lado del Atlántico. La proporción de norteamericanos que pertenecen a algún movimiento social, cívico o deportivo dobla la media europea y triplica el porcentaje español.

De visita en Barcelona, Bimber reflexionó sobre cómo los movimientos sociales refuerzan las democracias en la conferencia

Facebook, Twitter, YouTube, Flickr, Google, Yahoo, LinkedIn, MySpace... The digital environment is triggering new habits and bridging the physical distances between citizens, a phenomenon that fascinates experts all over the world. Bruce Bimber, a professor in the Political Science and Communication departments at the University of California, is one of them. He studies the role of the new technologies (he prefers to call them the 'digital media') in political participation and civic engagement in the United States, and contends that there are differences in civic engagement on either side of the Atlantic Ocean. The proportion of Americans who belong to some kind of social, civic or sports organisation is twice the rate in Europe and three times that in Spain.

On a trip to Barcelona, Bimber reflected on how social movements reinforce democracies in his lecture entitled “Organisations

implicació ciutadana a banda i banda de l'Atlàntic. La proporció de nord-americans que pertanyen a algun moviment social, cívic o esportiu dobla la mitjana europea i triplica el percentatge espanyol.

De visita a Barcelona, Bimber va reflexionar sobre com els moviments socials reforcen les democràcies a la conferència “Participació política i de les organitzacions a l'era dels mitjans digitals”, que va impartir el gener a l'institut de recerca de la UOC, IN3. “La teoria clàssica diu que per tenir una democràcia forta cal una societat civil forta i implicada en moviments socials, perquè aporten valors democràtics i s'impliquen amb les institucions públiques”, afirma. Però totes les normes tenen excepcions. “La Transició espanyola no tenia els ingredients que haurien de donar-se en aquest tipus de situacions i va tenir lloc en absència de moviments cívics forts; per això va estar tan lligada i liderada per les institucions”, apunta.

>>

“Participación política y de las organizaciones en la era de los medios digitales”, que impartió en enero en el instituto de investigación de la UOC, IN3. “La teoría clásica dice que para tener una democracia fuerte es necesaria una sociedad civil fuerte e implicada en movimientos sociales, porque aportan valores democráticos y se implican con las instituciones públicas”, afirma. Pero todas las normas tienen excepciones. “La Transición española no tenía los ingredientes que deberían darse en este tipo de situaciones y tuvo lugar en ausencia de movimientos cívicos fuertes; por esto estuvo tan ligada y liderada por las instituciones”, apunta.

Tres décadas más tarde, la democracia está consolidada en España y en muchos otros países. En este contexto, ¿qué papel desempeñan las nuevas tecnologías dentro del movimiento asociativo? El profesor californiano centra el análisis en el contexto norteamericano.

>>

and Political Participation in the Age of Digital Media”, which he delivered in January at the UOC's research institute, IN3. “Classical theory states that in order to have a strong democracy you must have a strong civil society that is engaged in social movements, because they bring democratic values and get involved with the public institutions,” he says. But there is an exception to every rule. “The Spanish Transition did not have the ingredients it was supposed to have and took place in the absence of strong civic movements; that's why it was so closely linked to and led by the institutions,” he states.

Three decades later, democracy is consolidated in Spain and many other countries. So what role do the new technologies play in collective action? Bimber focuses his analysis on the United States. “Some young people are beginning to get involved in politics thanks to the new technologies, because ICTs allow them to do it on their own

>>

“LA TECNOLOGÍA NO CAMBIARÁ A LOS POLÍTICOS”
“TECHNOLOGY WILL NOT CHANGE POLITICIANS”

Joan Roca de Yñals

“A la Xina no hi ha demandes democràtiques massives en línia”

“En China no hay demandas democráticas masivas en línea”

“In China there are no massive demands for democracy online”

≤≤

Tres dècades després, la democràcia està consolidada a Espanya i a molts altres països. En aquest context, quin paper tenen les noves tecnologies dins el moviment associatiu? El professor californià centra l'anàlisi en el context nord-americà. “Alguns joves es comencen a implicar en política gràcies a les noves tecnologies, perquè els permet fer-ho amb la seva terminologia en lloc de la que fan servir els partits, *lobbies* o institucions.” “Poden parlar amb els amics sobre coses que els preocupen i compartir afiliació política a Facebook o enviar-se missatges pel Twitter sobre temes que els interessin”, segueix. “Per a molts és una manera més autèntica d'implicar-se en política que no pas amb accions tradicionals com donar diners a un *lobby* o participar en unes eleccions primàries.”

A aquest nou tipus d'implicació s'hi suma la massiva transmissió de dades i imatges per internet. “Ara cada ciutadà és un fotògraf i

≤≤

“Algunos jóvenes empiezan a implicarse en política gracias a las nuevas tecnologías, porque les permite hacerlo con su terminología en lugar de la que utilizan los partidos, los *lobbies* o las instituciones.” “Pueden hablar con los amigos sobre lo que les preocupa y compartir afiliación política en Facebook o mandarse mensajes por el Twitter sobre temas que les interesan”, prosigue. “Para muchos es una manera más auténtica de implicarse en política que con acciones tradicionales como dar dinero a un *lobby* o participar en unas elecciones primarias.”

A este nuevo tipo de implicación se suma la masiva transmisión de datos e imágenes por internet. “Ahora cada ciudadano es un fotógrafo y un periodista en potencia; casi todo el mundo lleva en el bolsillo un móvil con cámara y puede enviar una información determinada a través de la red sin la responsabilidad que se exige a

tographer and journalist by default; almost everyone carries a mobile phone with a camera in their pocket and can send information via the Web without the same responsibility incumbent upon a journalist,” he elaborates. But can this change the attitude of politicians, who sense they are being more closely watched? “I’d like to think so, but human nature doesn’t change. I can’t imagine politicians changing because of technology,” Bimber answers with a touch of scepticism.

Politicians might maintain the status quo, but social movements are indeed undergoing a profound change. Membership in organisations is not limited to NGOs like Greenpeace and Amnesty International, rather social networks and organisations are being created in the digital environment, “a highly interesting development because they break down the borders between people who share the same interests”. Another important point is the visibility of the Web,

≤≤

terms instead of those used by the parties, lobbies or institutions.” “They can speak with their friends about the things they are concerned about and share their political affiliation on Facebook or send each other messages via Twitter on issues that interest them,” he continues. “For many of them, this is a more authentic way of getting involved in politics than traditional actions like donating money to a lobby or voting in the primaries.”

This new kind of engagement is joined by the massive transmission of data and images via the Internet. “Now every citizen is a pho-

un periodista en potència, quasi tothom porta a la butxaca un mòbil amb càmera i pot enviar una determinada informació a través de la xarxa sense la responsabilitat que s'exigeix a un periodista", explica. I això pot modificar l'actitud d'uns polítics que se sentin més vigilats? "M'agradaria que fos així, però la natura humana no canvia. No m'imagino els polítics canviant per culpa de la tecnologia", respon Bimber amb un punt d'escepticisme.

Potser els polítics seguiran igual però els moviments socials sí que viuen una profunda transformació. El panorama associatiu ja no es limita a grans ONG com Greenpeace o Amnistia Internacional, sinó que en l'entorn digital s'estan creant xarxes socials i organitzacions, "un aspecte molt interessant perquè trenquen les fronteres que hi havia entre persones amb els mateixos interessos". Un altre punt a tenir en compte és la visibilitat que aporta la xarxa, tot i que Bimber

un periodista", explica. ¿Y esto puede modificar la actitud de unos políticos que se sientan más vigilados? "Me gustaría que fuera así, pero la naturaleza humana no cambia. No me imagino a los políticos cambiando por culpa de la tecnología", responde Bimber con un punto de escepticismo.

Quizá los políticos seguirán igual, pero los movimientos sociales sí que viven una profunda transformación. El panorama asociativo ya no se limita a grandes ONG como Greenpeace o Amnistía Internacional, sino que en el entorno digital se están creando redes sociales y organizaciones, "un aspecto muy interesante porque rompen las fronteras que había entre personas con los mismos intereses". Otro punto a tener en cuenta es la visibilidad que aporta la red, aunque Bimber alerta de que "si bien es más fácil dar a conocer las demandas de los distintos movimientos, también es cierto que tienen

although Bimber warns that while "it's easier for the different movements to publicise their demands, the competition for attention is also getting stiffer". Precisely this vast number of actors operating on the Internet prompts one of its dangers: the tendency towards dispersion, with the exception of people who are deeply involved in a given issue: for them, technology only reinforces their cause. "For example, if you're interested in climate change, you have loads of information available from all over the world and you can send it to and get in touch with the right people," he contends.

Although he acknowledges that the Web offers unparalleled speed in certain situations ("The earliest information on the earthquake in Haiti came via Twitter") and that the Internet focalises the interest groups ("Some social movements only operate online because they know exactly whom they are targeting"), Bimber does not believe

alerta que "si bé és més fàcil donar a conèixer les demandes dels diferents moviments, també és cert que han de competir cada cop més per cridar l'atenció". Precisament aquest gran nombre d'actors que operen a internet provoca un dels perills de la xarxa: la tendència a la dispersió. Se'n salven les persones molt implicades en un aspecte determinat, a qui la tecnologia reforça en la seva causa. "Si estàs interessat, per exemple, en el canvi climàtic, tens molta informació disponible de tot el món i pots enviar-la i connectar-te amb les persones adequades", afirma.

Tot i reconèixer que en determinades situacions la xarxa comporta una rapidesa difícilment superable ("Les primeres informacions del terratrèmol d'Haití van arribar a través de Twitter") i que internet focalitza els grups d'interès ("Alguns moviments socials tan sols operen en línia perquè saben molt bé a qui s'adrecen"), Bimber no creu

>>

que competir cada vez más para llamar la atención". Precisamente esta gran cantidad de actores que operan en internet provoca uno de los peligros de la red: la tendencia a la dispersión. Se salvan las personas muy implicadas en un aspecto determinado, a quienes la tecnología refuerza en su causa. "Si estás interesado, por ejemplo, en el cambio climático, tienes mucha información disponible de todo el mundo y puedes mandarla y conectarte con las personas adecuadas", afirma.

Aun reconociendo que en determinadas situaciones la red comporta una rapidez difícilmente superable ("Las primeras informaciones del terremoto de Haití llegaron a través de Twitter") y que internet se focaliza en los grupos de interés ("Algunos movimientos sociales sólo operan en línea porque saben muy bien a quién se dirigen"), Bimber no cree que las herramientas digitales supongan la

>>

that digital tools are heralding a crisis in or the disappearance of the traditional media. "What is truly important in the digital media in the United States," he contends, "is that they are not replacing politicians' TV appearances." As an example, he cites Obama's presidential campaign, which was successful mainly due to the 500 million dollars he raised via the Internet. "But how did they spend that money?" Bimber asks. "On TV commercials."

We cannot talk about the new technologies' role in strengthening social movements without reflecting on dictatorships. "Many people hope that the new technologies will be a democratising force in authoritarian regimes like China, Iran and Cuba," he says. "There is very little censure of online contents in Cuba, but they do control who has access to the Internet. In contrast, China censors both the contents and access to the Web."

>>

<<

que les eines digitals comportin la crisi o desaparició dels mitjans tradicionals. “El que és realment important en els mitjans digitals als Estats Units”, apunta, “és que no substitueixen les aparicions televisives dels polítics.” I, a tall d'exemple, cita la campanya presidencial d'Obama, exitosa sobretot pels 500 milions de dòlars que va aconseguir a través d'internet. “Però, com gastaven els diners?”, es pregunta. “En anuncis a la televisió.”

No es pot parlar del paper de les noves tecnologies en l'enfortiment dels moviments socials sense reflexionar sobre els països amb règims dictatorials. “Molta gent espera que les noves tecnologies siguin un factor democratitzador en règims autoritaris com el xinès, l'iranià o el cubà”, diu. “A Cuba hi ha molt poca censura dels continguts en línia però controlen qui accedeix a internet. En canvi a la Xina es censura els continguts i l'accés als webs.”

<<

crisis o la desaparición de los medios tradicionales. “Lo realmente importante en los medios digitales en Estados Unidos”, apunta, “es que no sustituyen a las apariciones televisivas de los políticos.” Y, a modo de ejemplo, cita la campaña presidencial de Obama, exitosa sobre todo por los 500 millones de dólares que consiguió a través de internet. “Pero ¿cómo gastaban el dinero?”, se pregunta. “En anuncios en la televisión.”

No se puede hablar del papel de las nuevas tecnologías en el fortalecimiento de los movimientos sociales sin reflexionar sobre los países con regímenes dictatoriales. “Mucha gente espera que las nuevas tecnologías sean un factor democratizador en regímenes autoritarios como el chino, el iraní o el cubano”, dice. “En Cuba hay muy poca censura de los contenidos en línea, pero controlan quién accede a internet. En cambio en China se censura los contenidos y el acceso a los webs.”

<<

Bimber is cautious as to whether the Internet will affect these regimes in the near future. “Many people thought that the new technologies would be much more threatening to these countries than they have really been,” he admits. But he then points out that in China, “there are no massive demands for democracy online, rather many people are using the Web to support the regime, Chinese nationalism and the Chinese identity as opposed to the West. And this does not exactly alarm the State,” he argues.

What about developing countries? How will the digital environment affect future social and political movements? Bimber predicts a much more atomised setting in constant transformation. The last question, as a sort of epilogue, is brief and direct. Will the new technologies bring about a better world? “Not necessarily a better one,” he concludes, “but it will be a different world.” ■

Bimber és cautelós sobre si internet afectarà el futur immediat d'aquests règims. “Molts creien que en aquests països les noves tecnologies tindrien un efecte molt més amenaçador del que han tingut fins ara”, admet, i recorda que a la Xina “no s'estan donant demandes democràtiques massives en línia, sinó que molta gent utilitza la xarxa per donar suport al règim, al nacionalisme xinès, a la identitat xinesa contra Occident. I això precisament no és el que espanta a l'Estat”, argumenta.

I als països desenvolupats? Com afectarà l'entorn digital als moviments socials i polítics del futur? Bimber pronostica un context molt més atomitzat i en transformació constant. La darrera pregunta, a tall d'epíleg, és breu i directa. Les noves tecnologies faran un món millor? “No necessàriament”, conclou, “però serà un món diferent”. ■

Bimber es cauteloso sobre si internet afectará al futuro inmediato de estos regímenes. “Muchos creían que en estos países las nuevas tecnologías tendrían un efecto mucho más amenazador del que han tenido hasta ahora”, admite, y recuerda que en China “no se están dando demandas democráticas masivas en línea, sino que mucha gente utiliza la red para apoyar el régimen, el nacionalismo chino, la identidad china contra Occidente. Y esto precisamente no es lo que asusta al Estado”, argumenta.

¿Y en los países desarrollados? ¿Cómo afectará el entorno digital a los movimientos sociales y políticos del futuro? Bimber pronostica un contexto mucho más atomizado y en constante transformación. La última pregunta, a modo de epílogo, es breve y directa. ¿Las nuevas tecnologías harán un mundo mejor? “No necesariamente”, concluye, “pero será un mundo diferente.” ■

Bruce Bimber website

www.polsci.ucsb.edu/faculty/bimber/

Articles Open Acces of Bruce Bimber (eScholarship- University of California)

www.escholarship.org/uc/search?keyword=Bruce+Bimber+

Los movimientos sociales en internet

www.uoc.edu/web/cat/articles/castells/m_castells8.html

OBJECTIUS QÜESTIONATS

VÍCTOR M. SÁNCHEZ

Director del Programa de Dret dels Estudis de Dret i Ciència Política de la UOC; director del Màster Drets humans i democràcia UOC-IDHC / Director del Programa de Derecho de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC; director del Máster Derechos humanos y democracia UOC-IDHC / Director of the Law Programme at the UOC's Law and Political Science Department; director of the Master's Human Rights and Democracy UOC-IDHC /

Quan es compleixen deu anys de la Declaració del Mil·lenni (2000), tot indica que al ritme actual els objectius de reducció dels nivells de pobresa i de fam, malalties i mortalitat materna i infantil, etc., fixats per al 2015, no es podran aconseguir totalment. Les raons que explicarien aquesta situació

Cuando se cumplen diez años desde la Declaración del Milenio (2000), todo parece indicar que, al ritmo actual, los objetivos de reducción de los niveles de pobreza y de hambre, enfermedades y mortalidad materna e infantil, etc., fijados para el 2015 no podrán ser plenamente satisfechos. Las razones que explicarían esta situación son muy complejas. Ban Ki-moon, secretario general de las Naciones Unidas, ha convocado a los jefes de estado y de gobierno del mundo a asistir a una cumbre que tendrá lugar del 20 al 22 de septiembre de este año en Nueva York. Su finalidad será analizar la situación y

Now that ten years has passed since the Millennium Declaration (2000), everything seems to indicate that at the pace we are going today, the objectives of lowering the levels of poverty, hunger and child mortality and improving maternal health, etc. will not be fully met by 2015. The reasons behind this situation are very complex. Ban Ki-moon, the Secretary General of the United Nations, has asked the heads of state and government from all over the world to attend a summit scheduled for the 20th to 22nd of September 2010 in New York. The purpose of the summit will be to analyse the situation and give a new im-

són molt complexes. Ban Ki-moon, secretari general de les Nacions Unides, ha convocat els caps d'estat i de govern del món a assistir a una cimera que tindrà lloc del 20 al 22 de setembre d'aquest any a Nova York. La finalitat d'aquesta cimera és analitzar la situació i atorgar un nou impuls als esforços per aconseguir complir els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM).

L'últim informe sobre els Objectius del Mil·lenni (juliol de 2009) ha fet saltar les alarmes en els organismes de les Nacions Unides. Per exemple, mentre que entre 1990 i 2005 el nombre de persones que

otorgar un nuevo impulso a los esfuerzos por lograr cumplir los Objetivos de Desarrollo del Milenio (ODM).

El último informe sobre los Objetivos del Milenio (julio 2009) ha hecho saltar las alarmas en los organismos de las Naciones Unidas. Mientras que entre 1990 y el 2005, por ejemplo, el número de personas que vivían con menos de 1,25 dólares al día disminuyó de 1.800 millones a 1.400 millones, la crisis económica ha hecho que creciera entre 55 y 90 millones de personas más de lo previsto la cifra de seres humanos que viven por debajo del umbral de la pobreza.

petus to the efforts to achieve the Millennium Development Goals (MDGs).

The last report on the Millennium Goals (July 2009) set off alarms in United Nations organisations. For example, while between 1990 and 2005 the number of people living on less than \$1.25 per day dropped from 1.8 billion to 1.4 billion, the economic crisis has led the number of people living under the threshold of poverty to rise between 55 and 90 million more than forecasted. The year 2008 also witnessed an inversion of the steady progress towards the eradication of hunger, which rose in the

OBJETIVOS CUESTIONADOS GOALS IN QUESTION

vivien amb menys d'1,25 dòlars al dia va disminuir de 1.800 a 1.400 milions, la crisi econòmica ha fet que creixés entre 55 i 90 milions de persones més del previst la xifra d'éssers humans que viuen per sota del llinar de la pobresa. El 2008 també va ser un any d'inversió de la tendència continuada de l'eradicació de la fam, que va augmentar a les regions en desenvolupament d'un 16% el 2006 a un 17% el 2008.

Tanmateix, no tot són dades negatives per als Objectius del Mil·lenni. Per exemple, en el conjunt de països en desenvolupament, la matrícula d'ensenyament primari va pujar

fins al 88% de nens en edat de cursar-lo respecte al 83% registrat el 2000. Però aquest objectiu no és decisiu com a mesura del desenvolupament humà en els països, ja que no aporta informació addicional sobre la qualitat de l'ensenyament ni sobre l'impacte que té a llarg termini en benefici del desenvolupament, i en canvi sí que ho és el nivell d'escolarització en l'ensenyament secundari, no inclòs dins dels ODM.

En línies generals, darrere de l'estancament dels objectius de reducció de la fam i la pobresa, així com d'altres indicadors, hi ha la greu crisi econòmica i financera mundial.

Alguns països donants han reduït des de fa dos anys els pressupostos d'assistència oficial per al desenvolupament. Alhora, com en crisis anteriors, els estats han recorregut a mesures proteccionistes per evitar caigudes de la producció nacional. I altres factors, com l'augment del preu dels medicaments essencials o dels aliments en els mercats locals dels països menys avançats, estan afectant negativament el progrés dels Objectius del Mil·lenni en conjunt. Però és probable que hi hagi altres claus estructurals que expliquin l'avanç tan lent cap als objectius i l'incompliment futur.

>>

El 2008 fue también un año de inversión de la tendencia continuada de la erradicación del hambre, que ha aumentado en las regiones en desarrollo de un 16% en 2006 a un 17% en 2008.

Ciertamente, no todo son datos negativos para los Objetivos del Milenio. Ilustrativamente, en el conjunto de países en desarrollo, la matrícula de enseñanza primaria subió hasta el 88% de niños en edad de cursarla, un aumento respecto al 83% registrado en el 2000. Pero este objetivo no es decisivo como medidor del desarrollo humano en los países ya que no aporta in-

formación adicional sobre la calidad de esa enseñanza y su impacto a largo plazo en beneficio del desarrollo, y sí lo son los niveles de escolarización en la enseñanza secundaria, no incluidos dentro de los ODM.

En líneas generales, detrás del estancamiento de los objetivos de reducción del hambre y la pobreza, así como de otros indicadores, se encuentra la severa crisis económica y financiera mundial. Algunos países donantes han reducido desde hace dos años sus presupuestos de asistencia oficial para el desarrollo. A la par, como en crisis anteriores, los estados han recurrido a medi-

das proteccionistas para evitar caídas de la producción nacional. Y otros factores, como el aumento del precio de los medicamentos esenciales o de los alimentos en los mercados locales de los países menos avanzados, están afectando negativamente al progreso de los Objetivos del Milenio en su conjunto. Pero cabe pensar la existencia de otras claves estructurales que explicarían el lento avance hacia los objetivos y su incumplimiento futuro.

Conviene no olvidar que las críticas más importantes a los ODM, tal y como fueron proyectados en el 2000 por la Asamblea

>>

developing regions from 16% in 2006 to 17% in 2008.

Obviously not all the figures on the Millennium Goals are negative. For example, in the developing countries as a whole, the attendance rate at primary schools has risen to 88% among school-aged children, an increase over the 83% recorded in 2000. However, this particular goal does not play a decisive role to measure the countries' human development, as it provides no additional information on the quality of this education and its long-term impact on development, as do attendance rates in

secondary school, which are not included in the MDGs.

Generally speaking, lurking behind the stagnation in the goals to reduce hunger and poverty, as well as the other indicators, is the severe, worldwide economic and financial crisis. Some donor countries lowered their official aid for development budgets two years ago. Likewise, just as in previous crises, the states have resorted to protectionist measures in an effort to forestall drops in national production. And other factors like the rise in the price of essential medicines or foods at the local markets in less developed

countries are negatively affecting progress towards achieving the Millennium Development Goals as a whole. Yet we must also consider other structural reasons behind the slow headway towards these goals and their future noncompliance.

We should not forget that the harshest criticisms of the MDGs, as they were framed by the UN General Assembly in 2000, were levelled by human rights defenders. Even though at first the Millennium Declaration seemed to be grounded on a desire to improve the guarantees of certain fundamental rights, like the right to a decent life, the right

>>

L'agenda del desenvolupament econòmic i la del progrés dels drets s'han separat

La agenda del desarrollo económico y la del progreso de los derechos se han separado

<<

Cal no oblidar que les crítiques més importants als ODM, tal com els va projectar l'Assemblea General de l'ONU l'any 2000, procedien del camp dels defensors dels drets humans. Encara que a l'origen la Declaració del Mil·lenni semblava estar fonamentada en la voluntat de millorar la garantia de certs drets fonamentals, com el dret a una vida digna, el dret a la salut i el dret a l'educació, entre d'altres, els instruments d'aplicació i seguiment dels objectius fixats han patit d'una metodologia excessivament economicista i assistencial des del començament.

Fixar objectius quantitius de reducció de la pobresa i de la fam (reduir a la meitat, entre 1990 i 2015, la proporció de persones amb ingressos inferiors a 1 dòlar per dia) o de reducció de la mortalitat dels nens menors de cinc anys (en dues tercers parts, entre 1990 i 2015) semblava que només tenia a veure amb la injecció de recursos econòmics a les regions del planeta més desfavorides mitjançant l'assistència oficial al desenvolupament, l'al·leugeriment del deute extern i la millora de les regles de comerç mundial per facilitar les exportacions des dels països menys desenvolupats cap als

països més rics. La consolidació dels marcs normatius i polítics que a priori garanteixen millor l'efectivitat a mitjà i llarg termini de les necessitats socials més bàsiques, i la filtració de la riquesa generada a totes les capes de la societat, van quedar relegades a un segon pla amb el nou aire tecnòcrata dels Objectius del Mil·lenni.

Com ja va passar a finals dels anys quaranta del segle passat, l'agenda del desenvolupament econòmic i la de progrés dels drets humans civils, polítics, econòmics, socials i culturals, s'han separat en el programa dels Objectius del Mil·lenni, en lloc

<<

General de la ONU, procedían del campo de los defensores de los derechos humanos. Aunque en su origen la Declaración del Milenio parecía estar fundamentada en la voluntad de mejorar la garantía de ciertos derechos fundamentales, como el derecho a una vida digna, el derecho a la salud y el derecho a la educación entre otros, los instrumentos de aplicación y seguimiento de los objetivos fijados han padecido, desde sus orígenes, de una metodología excesivamente economicista y asistencial.

La fijación de objetivos cuantitativos de reducción de la pobreza y del hambre (reducir a la mitad, entre 1990 y 2015, la proporción de personas con ingresos inferiores a 1 dólar por día); o de reducción de la mortalidad de los niños menores de cinco años (en dos terceras partes, entre 1990 y 2015), parecían tener sólo que ver con la inyección de recursos económicos en las regiones del planeta más desfavorecidas a través de la asistencia oficial al desarrollo, el alivio de la deuda externa y la mejora de las reglas de comercio mundial para facilitar las exportaciones desde los países menos desarrollados hacia los paí-

ses más ricos. La consolidación de los marcos normativos y políticos que a priori mejor garantizan la efectividad a medio y largo plazo de las necesidades sociales más básicas, y la filtración de la riqueza generada a todas las capas de la sociedad, quedaron relegadas a un segundo plano bajo el nuevo aliento tecnocrata de los Objetivos del Milenio.

Como ya ocurrió a finales de los años cuarenta del siglo pasado, la agenda del desarrollo económico y la de progreso de los derechos humanos civiles, políticos, económicos, sociales y culturales, se han separado de nuevo en el programa de los Objetivos del

<<

to health and the right to education, the instruments designed to enforce and monitor the goals have suffered from an excessively economicist and aid-oriented methodology from the start.

Setting quantitative goals to reduce poverty and hunger (to halve the proportion of people with income under one dollar per day between 1990 and 2015) or lowering the mortality rate of children under the age of five (by two-thirds between 1990 and 2015) seemed to be linked solely to injections of economic resources in the least fortunate regions of the planet through official

development aid, external debt relief and improvements in the rules of world trade in order to facilitate exports from less developed countries to the richer ones. Consolidating the regulatory and political frameworks that *a priori* best ensure the medium- and long-term effectiveness of the most basic social needs and the trickle-down effect of wealth generated at all strata of society was relegated to secondary status under the new technocratic vein of the Millennium Goals.

Just like in the 1940s, the economic development agenda and progress in human, civil, political, economic, social and cultural

rights have once again been divorced from each other in the new Millennium Goals programme, instead of working in tandem. Thus, we have relinquished the possibility of cooperation between both spheres in order to make headway towards universal social justice. The downturn in economic growth spurred by globalisation and "charity" from the more developed countries is jeopardising attainment of the Millennium Development Goals, except for cases like China and India where the progress has more to do with internal development dynamics than with the world alliance to drive the MDGs.

The economic development agenda and progress in rights have been divorced from each other

de funcionar com a vasos comunicants. I amb això s'ha perdut la possibilitat que els dos plans col·laborin per avançar en la justícia social universal. Així, un cop frenat el creixement econòmic induït per la globalització i la "caritat" dels països més desenvolupats, perilla la consecució dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, excepte en aquells casos, com la Xina i l'Índia, on l'avanç té més a veure amb dinàmiques de desenvolupament intern que amb l'aliança mundial per a l'impuls dels ODM.

És difícil predir en quina mesura els pròxims cinc anys serviran per avançar en

la consecució dels Objectius del Mil·lenni. Però també continua sent qüestionable que l'estratègia dels ODM hagi de ser la que atregui més atenció dels programes mundials de desenvolupament humà. Darrere del compliment de les xifres dels objectius, no es percep amb claredat que hi hagi polítiques públiques globals que ajudin a enfortir la capacitat dels països més desfavorits per encarar la seva responsabilitat principal en la millora del benestar social de les seves societats. Per descomptat, els països en vies de desenvolupament s'han de beneficiar de l'ajuda oficial al desenvolupament, de l'obertura

més àmplia dels mercats occidentals a les exportacions dels seus productes primaris, de l'alleugeriment del deute –la congelació del pagament del deute extern– i de l'increment de la transferència de recursos financers i tecnològics. Però per sortir del subdesenvolupament i l'excessiva dependència externa no n'hi haurà prou amb cap d'aquests elements si no s'acompanya d'un avanç gradual d'aquests estats cap a la garantia de certs drets civils i polítics bàsics, inclòs el dret a la llibertat sindical i la recerca nacional de formes d'exercici dels poders públics que promoguin amb garanties l'interès general. ■

Milenio, en lugar de funcionar como vasos comunicantes, y se han perdido las posibilidades de colaboración entre ambos planos para avanzar en la justicia social universal. Así, una vez frenado el crecimiento económico inducido por la globalización y la "caridad" de los países más desarrollados, peligra el logro de los Objetivos de Desarrollo del Milenio, salvo en aquellos casos, como en China y en India, donde el avance tiene más que ver con dinámicas de desarrollo interno que con la alianza mundial para el impulso de los ODM.

Resulta difícil anticipar en qué medida los próximos cinco años van a servir para

avanzar en la consecución de los Objetivos del Milenio. Pero también sigue siendo cuestionable que la estrategia de los ODM deba ser la que atraiga la mayor atención de los programas mundiales de desarrollo humano. Detrás del cumplimiento de las cifras de los objetivos, no se percibe con claridad la existencia de políticas públicas globales que ayuden a fortalecer la capacidad de los países más desfavorecidos para encarar su responsabilidad principal en la mejora del bienestar social de sus sociedades. Los países en vías de desarrollo, ciertamente, deben beneficiarse de la ayuda oficial al desarrollo, de la apertura más amplia de los

mercados occidentales a las exportaciones de sus productos primarios, del alivio de su deuda –la congelación del pago de la deuda externa– y del incremento de la transferencia de recursos financieros y tecnológicos. Pero ninguno de estos elementos será suficiente para salir del subdesarrollo y la excesiva dependencia externa si no se acompaña de un avance gradual de estos estados hacia la garantía de ciertos derechos civiles y políticos básicos, incluido el derecho a la libertad sindical y la búsqueda nacional de formas de ejercicio de los poderes públicos que promuevan con garantías el interés general. ■

It is difficult to anticipate to what extent the next five years will help to nudge us towards attaining the Millennium Goals. Yet it is also questionable that the strategy of MDGs should attract the most attention from world human development programmes. Behind attainment the goals' figures we cannot clearly discern the existence of global public policies that help to strengthen more disadvantaged countries' capacity to shoulder their bulk of the responsibility for improving the social welfare of their own societies. There is no doubt that the developing countries should benefit from official

aid for development, from the opening of Western markets to exports of their primary products, from debt relief – freezes on payments of external debt – and from a rise in the transference of financial and technological resources. However, none of these elements will be enough for them to emerge from underdevelopment if they do not come hand in hand with these states' gradual shift towards guaranteeing certain basic civil and political rights, including the right to join trade unions and the national quest for ways of exercising public power that promote the general interest with guarantees. ■

Declaración del Milenio

www.un.org/spanish/milenio/ares552s.htm

Objetivos de Desarrollo del Milenio

www.un.org/spanish/millenniumgoals

Plataforma 2015 y más. La situación de los Objetivos del Milenio a diez años para 2015

www.2015ymas.org/IMG/pdf/Anuario_2006_01_A_LASITUACION.pdf

YouTube: Inmyname

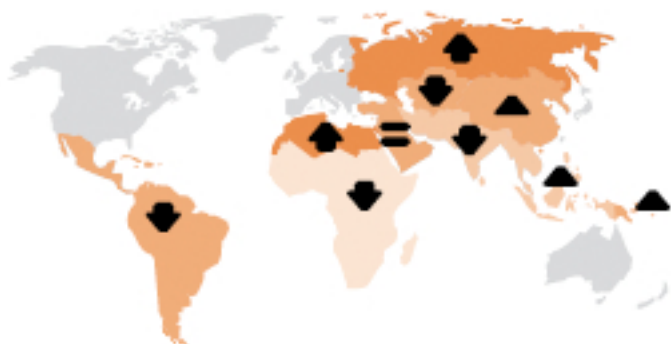
www.youtube.com/inmyname#p/a

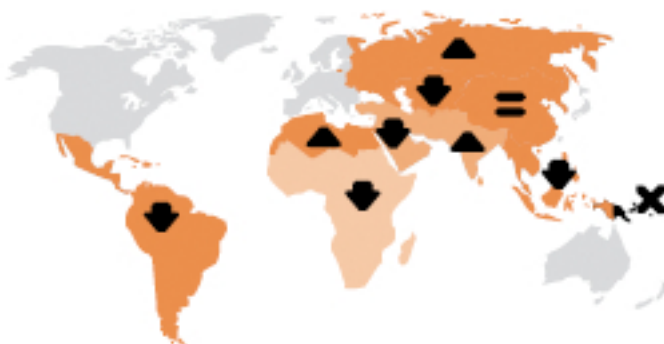
1 ERADICAR LA POBRESA EXTREMA I LA FAM

Reducir la fam a la meitat
Reducir el hambre a la mitad
Reduce hunger by half

2 ASSOLIR L'ENSENYAMENT PRIMARI UNIVERSAL

Ensenyament primari universal
Enseñanza primaria universal
Universal primary schooling

Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni

Progrés assolit en 8 de les 21 fites dels ODM per al 2015

Progreso alcanzado en 8 de las 21 metas de los ODM para el 2015

Progress achieved on eight of the 21 MDG for 2015

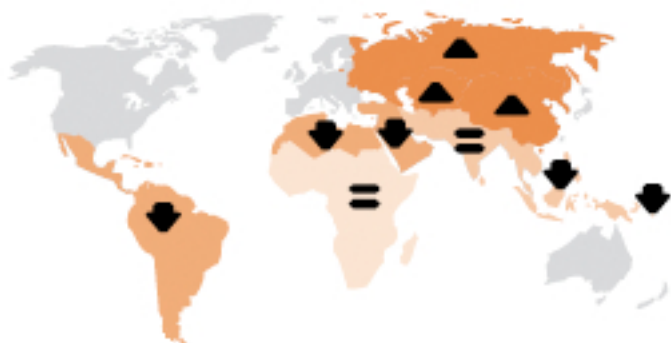

FONT: ODM: TÀULA DE PROGRESSOS 2009 / TABLA DE PROGRESOS 2009 / PROGRESS CHART 2009 WWW.UN.ORG / MILLENIUMGOALS

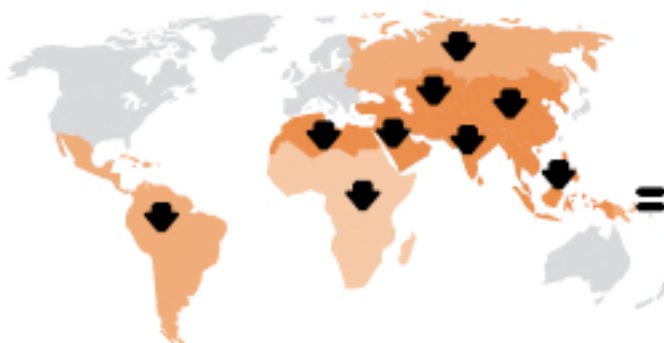
5 MILLORAR LA SALUT MATERNA

Reducir la mortalitat materna en tres quartes parts
Reducir la mortalidad materna en tres cuartas partes
Reduce maternal mortality by three quarters

6 COMBATRE EL VIH/SIDA, EL PALUDISME I ALTRES MALALTIES

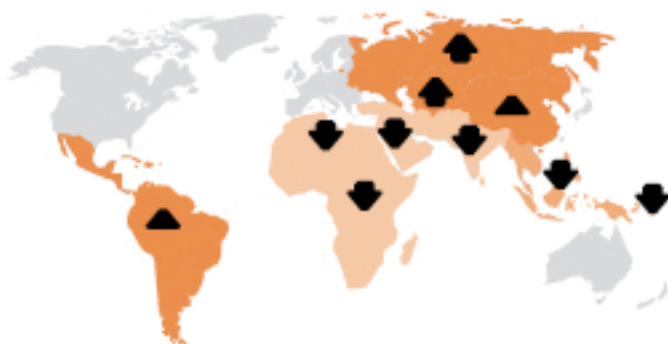
Aturar i començar a reduir la propagació del VIH/SIDA
Detener y comenzar a reducir la propagación del VIH/SIDA
Halt and reverse spread of HIV/AIDS

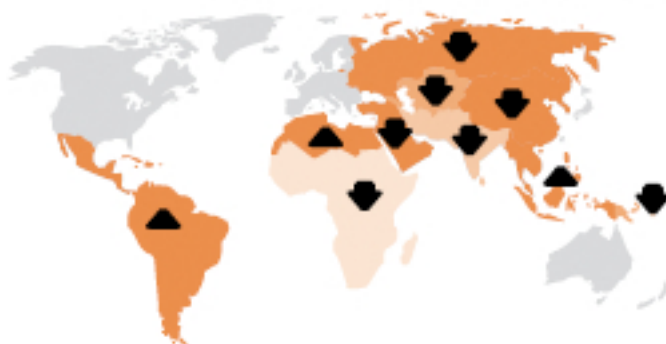
3 PROMOURE LA IGUALTAT DE GÈNERE I L'AMPODERAMENT DE LA DONA

Percentatge de dones amb feina remunerada
Porcentaje de mujeres con trabajo remunerado
Women's share of paid employment

4 REDUIR LA MORTALITAT DELS NENS MENORS DE 5 ANYS

Reduir en dues tercers parts la mortalitat de menors de cinc anys
Reducir en dos terceras partes la mortalidad de menores de cinco años
Reduce mortality of under-five-year-olds by two thirds

NIVELL ACTUAL DE COMPLIMENT DE LA FITA NIVEL ACTUAL DE CUMPLIMIENTO DE LA META PRESENT DEGREE OF COMPLIANCE WITH THE TARGET

- Molt alt / Muy alto / Very high
- Alt / Alto / High
- Moderat / Moderado / Moderate
- Baix / Bajo / Low
- Molt baix / Muy bajo / Very low
- Sense dades / Sin datos / Missing data

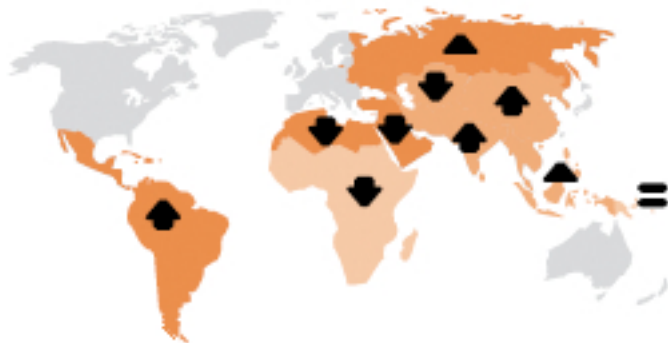
TENDÈNCIA CAP A L'ASSOLIMENT DE LA FITA TENDENCIA HACIA EL LOGRO DE LA META PROGRESS TOWARDS THE TARGET

- Ja ha assolit la fita o està molt a prop d'assolir-la
Ya alcanzó la meta o está muy cerca de alcanzarla
Already met the target or very close to meeting the target
- Progrés suficient per assolir la fita si es manté la tendència actual / Progreso suficiente para alcanzar la meta si se mantiene la tendencia prevaeciente / Progress sufficient to reach the target if prevailing trends persist
- No s'observa progrés ni deteriorament / No se observa progreso ni deterioro / No progress or deterioration
- Progrés insuficient per assolir la fita si es manté la tendència actual / Progreso insuficiente para alcanzar la meta si se mantiene la tendencia prevaeciente / Progress insufficient to reach the target if prevailing trends persist
- Insuficiència o manca de dades / Insuficiencia o falta de datos / Missing or insufficient data

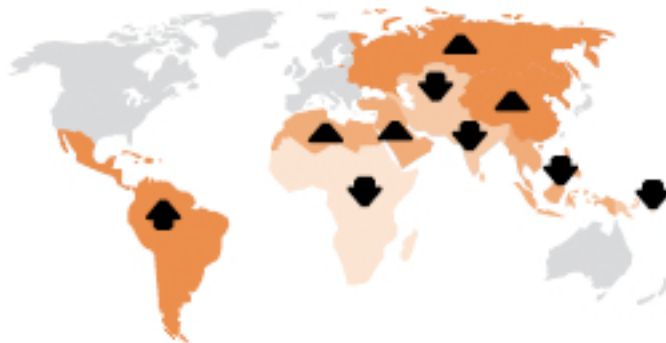
7 GARANTIR LA SOSTENIBILITAT DEL MEDI AMBIENT

Reduir a la meitat el percentatge de persones sense accés a l'aigua potable
Reducir a la mitad el porcentaje de personas sin acceso a agua potable
Halve proportion without improved drinking water

8 FOMENTAR UNA ALIANÇA MUNDIAL PER AL DESENVOLUPAMENT

Usuaris d'internet
Usuarios de internet
Internet users

NOUS DRETS PER A NOVES NECESSITATS

JAUME SAURA ESTAPÀ

Jaume Saura Estapà (Barcelona, 1966) presideix l'Institut de Drets Humans de Catalunya des del 2004. Doctor en Dret, és professor titular de Dret Internacional Públic de la Universitat de Barcelona i professor visitant de la Loyola Law School de Los Angeles. Ha estat observador internacional a diversos processos electorals, entre els quals els de Sud-àfrica, Palestina, Bòsnia i Hercegovina o Timor Oriental.

Jaume Saura Estapà (Barcelona, 1966) preside el Instituto de Derechos Humanos de Cataluña desde 2004. Doctor en Derecho, es profesor titular de Derecho Internacional Público de la Universidad de Barcelona y profesor visitante de la Loyola Law School de Los Ángeles. Ha sido observador internacional en varios procesos electorales, entre ellos en Sudáfrica, Palestina, Bosnia-Herzegovina o Timor Oriental.

Jaume Saura Estapà (Barcelona, 1966) is the president of the Institute of Human Rights of Catalonia since 2004. He is a Doctor of Law, professor of International Public Law at the University of Barcelona and visiting professor at the Loyola Law School, Los Angeles. He has been an international observer of a number of electoral processes, in countries including South Africa, Palestine, Bosnia-Herzegovina and East Timor.

Nuevos derechos para nuevas necesidades

Los derechos humanos son un conjunto de facultades que concretan los valores de la dignidad, la libertad y la igualdad humanas y que están reconocidas positivamente por los ordenamientos jurídicos. Responden a necesidades humanas básicas, que no son estáticas, sino que cambian con el tiempo y la evolución de las sociedades. Cuando nos referimos a derechos humanos *emergentes* hablamos de aspiraciones que no han sido explícitamente recogidas en textos jurídicos vinculantes, pero que constituyen una respuesta coherente y jurídicamente viable a los retos y necesidades de las sociedades contemporáneas.

Desde el fin de la Segunda Guerra Mundial se han elaborado unos setenta instrumentos y convenios internacionales relativos a la pro-

New rights for new necessities

Human rights are a series of faculties which enshrine the values of dignity, freedom and human equality and are recognised positively by legal guidelines. They respond to basic human needs, which are not static but change over time and with the evolution of societies. When we refer to 'emerging' human rights we talk about aspirations that have not been explicitly gathered in binding legal texts, but which constitute a coherent and legally viable response to the challenges and necessities of contemporary societies.

Since the end of the Second World War, some 70 international instruments and conventions have been drawn up concerning the protection of human rights, beginning with the Universal Declaration

Els drets humans són un conjunt de facultats que concreten els valors de la dignitat, la llibertat i la igualtat humanes i que estan reconegudes positivament pels ordenaments jurídics. Responen a necessitats humanes bàsiques, que no són estàtiques, sinó que canvien amb el temps i l'evolució de les societats. Quan ens referim a drets humans *emergents* parlem d'aspiracions que no han estat explícitament recollides en textos jurídics vinculants, però que constitueixen una resposta coherent i jurídicament viable als reptes i necessitats de les societats contemporànies.

Des del final de la Segona Guerra Mundial s'han elaborat una setantena d'instruments i convenis internacionals referents a la protecció dels drets humans, començant per la Declaració Universal de 1948. No cal insistir en el fet que, malauradament, molts d'aquests documents pateixen un grau de vulneració considerable. En aquest

context, és legítim plantejar-se el perquè de la reivindicació de nous drets i instruments de drets humans.

Si ens fixem en la història veiem que en el segle XIX, quan es van començar a reivindicar els drets socials a l'educació, a la salut o al treball, encara no estaven completament realitzats els drets civils i polítics. La dona, per exemple, no va poder votar en molts països fins ben entrat el segle XX. A les Nacions Unides, durant els anys setanta i vuitanta es van començar a reivindicar drets que anomenem de *solidaritat* o de *tercera generació*, en favor de la pau, del medi ambient, del desenvolupament, malgrat que molts estats membres estaven lluny de ser democràtics. Si d'acord amb el principi d'indivisibilitat dels drets humans, la realització d'uns drets no ha de ser excusa per negar-ne d'altres, de la mateixa manera la manca de realització d'alguns drets fonamentals en alguns llocs del món no ha d'aturar les

>>

tección de los derechos humanos, empezando por la Declaración Universal de 1948. No hace falta insistir en que, desgraciadamente, muchos de estos documentos adolecen de un grado de vulneración considerable. En este contexto, es legítimo plantearse el porqué de la reivindicación de nuevos derechos e instrumentos de derechos humanos.

Si nos fijamos en la historia vemos que en el siglo XIX, cuando se empezaron a reivindicar los derechos sociales en la educación, la salud o el trabajo, aún no estaban completamente realizados los derechos civiles y políticos. La mujer, por ejemplo, no pudo votar en muchos países hasta bien entrado el siglo XX. En las Naciones Unidas, durante los años setenta y ochenta, se empezaron a reivindicar los derechos que denominamos de *solidaridad* o de *tercera generación*, en favor de la paz, del medio ambiente, del desarrollo,

a pesar de que muchos estados miembros estaban lejos de ser democráticos. Si, de acuerdo con el principio de indivisibilidad de los derechos humanos, la realización de unos derechos no ha de ser excusa para negar otros, de la misma manera la falta de realización de algunos derechos fundamentales en algunos lugares del mundo no debe detener las reivindicaciones de nuevos derechos humanos. En este sentido, las sociedades actuales afrontan retos que en otros tiempos eran marginales o desconocidos, como los avances tecnológicos, el subdesarrollo, la globalización o el deterioro medioambiental. Se trata de dar una respuesta adecuada a estos fenómenos con una lectura actualizada de los derechos humanos tradicionales.

En este contexto destaca, como texto programático, la Declaración de Derechos Humanos Emergentes, adoptada en

>>

of 1948. There is no need to underline the fact that, unfortunately, many of these documents are infringed to a considerable extent. In this context, it is legitimate to wonder about the whys and wherefores of demanding new rights and new instruments for human rights.

If we look at history we will see that, in the 19th century, when people began to call for social rights in education, healthcare and in the workplace, civil and political rights had not yet been fully realised. Women, for instance, couldn't vote in many countries until well into the 20th century. In the United Nations, during the seventies and eighties, people began to call for rights we refer to as 'solidarity' or 'third-generation' rights, in favour of peace, the environment and development, in spite of the fact that many member states were far from being democratic. Although the realisation of certain rights shouldn't be an excuse to deny others, in accordance with

the principle of indivisibility of human rights, in the same way, the lack of realisation of certain fundamental rights in some parts of the world should not stop calls for new human rights. In this regard, present-day societies are facing challenges which, at other times, were marginal or unknown, such as technological breakthroughs, underdevelopment, globalisation and environmental deterioration. It is a question of providing a suitable response to these phenomena with an up-to-the-minute reading of traditional human rights.

In this context, we highlight, as a programmatic text, the Declaration of Emerging Human Rights, adopted in Monterrey in November 2007. The Declaration includes a catalogue of some 50 rights, which have democracy as their linking thread, because all human rights can only be fully satisfied through democracy. Among the values enshrined in the Declaration we find the right to

>>

Els drets humans emergents són una resposta jurídica viable als reptes de les societats contemporànies

<<

reivindicacions de nous drets humans. En aquest sentit, les societats actuals afronten reptes que en altres temps eren marginals o desconeguts, com ara els avenços tecnològics, el subdesenvolupament, la globalització o el deteriorament mediambiental. Es tracta de donar una resposta adequada a aquests fenòmens amb una lectura actualitzada dels drets humans tradicionals.

En aquest context destaca, com a text programàtic, la Declaració de Drets Humans Emergents, adoptada a Monterrey el novembre de 2007. La Declaració incorpora un catàleg de prop de cinquanta drets, que tenen la democràcia com a eix vertebrador, perquè només en democràcia es poden satisfer plenament tots els drets humans. Entre d'altres, hi trobem el dret a l'aigua potable i al sanejament; el dret a una renda bàsica; el dret a una formació continuada i inclusiva; el dret a la pau; el dret a viure en un entorn de riquesa cultural, de coneixement

derecho a la ciencia, a la tecnología y al saber, y el derecho a la verdad y a la justicia.

El conjunto es ciertamente heterogéneo y ambicioso, pero no carece de realismo ni es técnicamente inviable. La jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos (TEDH) y otras instancias internacionales han demostrado que, si se quiere, se puede ir bastante más allá de la literalidad de los instrumentos jurídicos al uso. El TEDH ha reconocido diversos aspectos del derecho al medio ambiente a partir de una interpretación amplia del derecho a la vida privada y familiar; y ha hecho lo mismo con los derechos de las personas gays, lesbianas y transexuales, sobre la base del principio de no discriminación y del derecho a la intimidad. La Comisión Africana de Derechos Humanos y de los Pueblos ha reconocido y ha aplicado en casos concretos el derecho colectivo a la democracia y

different aspects of the right to the environment based on a broad interpretation of the right to a private and family life; and it has done the same thing with the rights of gay, lesbian and transgender people, based on the principle of non-discrimination and the right to privacy. The African Commission on Human and Peoples' Rights has recognised and applied, in specific cases, the collective right to democracy and the right to permanent sovereignty over the natural resources of a people. The Inter-American Court of Human Rights has a wealth of jurisprudence pertaining to the specific rights of indigenous peoples .

In short, the political will to make emerging rights a reality is what is required. We, the actors in civil society have the responsibility to foster them, but it is up to the public powers to transform them into existing and effective human rights. Meanwhile, they will be a

<<

Monterrey en noviembre de 2007. La Declaración incorpora un catálogo de aproximadamente cincuenta derechos, que tienen la democracia como eje vertebrador, porque sólo en democracia se pueden satisfacer plenamente todos los derechos humanos. Entre otros, se encuentran el derecho al agua potable y al saneamiento; el derecho a una renta básica; el derecho a una formación continuada e inclusiva; el derecho a la paz; el derecho a vivir en un entorno de riqueza cultural, de conocimiento recíproco y respeto mutuo entre personas y grupos de orígenes, lenguas, religiones y culturas distintas; el derecho a la diversidad sexual; el derecho a participar activamente en los asuntos públicos; el derecho a la movilidad universal; el derecho a ser consultado; el derecho al desarrollo; el

<<

drinking water and sanitation; the right to a basic income; the right to ongoing and inclusive training; the right to peace; the right to live in an environment of cultural richness, of reciprocal knowledge and mutual respect among people and groups of different origins, languages, religions and cultures; the right to sexual diversity; the right to play an active part in public affairs; the right to universal mobility; the right to be consulted; the right to development; the right to science, technology and knowledge; and the right to truth and justice.

The set of values is certainly heterogeneous and ambitious, but it is not devoid of realism, nor is it technically unviable. The jurisprudence of the European Court of Human Rights and other international bodies has proven that, if we wish, we can go way beyond the literality of the legal instrument in use. The ECHR has recognised

recíproc i respecte mutu entre persones i grups d'orígens, llengües, religions i cultures diferents; el dret a la diversitat sexual; el dret a participar activament en els afers públics; el dret a la mobilitat universal; el dret a ser consultat; el dret al desenvolupament; el dret a la ciència, la tecnologia i el saber, i el dret a la veritat i a la justícia.

El conjunt és certament heterogeni i ambiciós, però no li manca realisme ni és tècnicament inviable. La jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) i altres instàncies internacionals han demostrat que, si es vol, es pot anar força més enllà de la literalitat dels instruments jurídics a l'ús. El TEDH ha reconegut diversos aspectes del dret al medi ambient a partir d'una interpretació àmplia del dret a la vida privada i familiar, i ha fet el mateix amb els drets de les persones gais, lesbianes i transsexuals, sobre la base del principi de no-discriminació i del dret a la intimitat. La Comissió

Africana de Drets Humans i dels Pobles ha reconegut i ha aplicat en casos concrets el dret col·lectiu a la democràcia i el dret a la sobirania permanent sobre els recursos naturals d'un poble. La Cort Interamericana de Drets Humans té una rica jurisprudència referent als drets específics dels pobles indígenes.

En definitiva, el que cal és voluntat política per fer realitat els drets emergents. Els actors de la societat civil tenim la responsabilitat d'impulsar-los, però correspon als poders públics convertir-los en drets humans vigents i efectius. Mentrestant, seran una utopia, que no és poca cosa. Diu Eduardo Galeano que la utopia és com aquell miratge que es veu a l'horitzó, que cada cop que ens hi apropem s'allunya una mica més. Per què serveix la utopia, si mai no l'hem d'assolir? Doncs per caminar. Els drets humans emergents ens fan caminar vers una societat més justa, més lliure i més inclusiva. ■

Los derechos humanos emergentes son una respuesta jurídicamente viable a los retos de las sociedades contemporáneas

el derecho a la soberanía permanente sobre los recursos naturales de un pueblo. La Corte Interamericana de Derechos Humanos cuenta con una rica jurisprudencia relativa a los derechos específicos de los pueblos indígenas.

En definitiva, lo que se necesita es voluntad política para hacer realidad los derechos emergentes. Los actores de la sociedad civil tenemos la responsabilidad de impulsarlos, pero corresponde a los poderes públicos convertirlos en derechos humanos vigentes y efectivos. Entretanto, serán una utopía, que no es poca cosa. Dice Eduardo Galeano que la utopía es como aquel espejismo que se ve en el horizonte, que cada vez que nos acercamos se aleja un poco más. ¿Para qué sirve la utopía, si jamás la vamos a alcanzar? Pues para caminar. Los derechos humanos emergentes nos hacen caminar hacia una sociedad más justa, más libre y más inclusiva. ■

Emerging human rights are a legally viable response to the challenges of contemporary societies

utopia, which is no mean feat. Eduardo Galeano says that a utopia is like a mirage you see on the horizon, which, as we approach, moves a little further away. What is utopia there for if we can never achieve it? Well, it is there so we can walk. Emerging human rights make us walk towards a more just, more free and more inclusive society. ■

Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC)
www.idhc.org/

Declaració Universal de Drets Humans Emergents
www.idhc.org/esp/documents/CDHE/DDHE.pdf

Projecte de carta de drets humans emergents
www.idhc.org/cat/documents/CartaDHE.pdf

Universal Declaration of Human Rights (1948)
www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx

Entrevista a Jaume Saura
www.icev.es/entrevista_jaumesaura.pdf

Drets humans

Olga Martín Ortega

Consultora del Màster Drets Humans i Democràcia UOC-IDHC. Senior Research Fellow, Centre de Drets Humans en conflicte, Universitat d'East London

Miguel Ángel Martín López

Consultor del Màster Drets Humans i Democràcia UOC-IDHC. Director de Cooperació al Desenvolupament de la Diputació de Còrdova

Aida Guillén López

Consultora del Màster de Drets Humans i Democràcia UOC-IDHC. Directora gerent de l'Institut de Drets Humans de Catalunya

...i multinacionals

Les multinacionals s'han beneficiat en les darreres dècades d'un sistema econòmic basat en la privatització i liberalització i d'un sistema jurídic que els proporciona importants drets i limitades obligacions. Un dels principals reptes actuals del dret internacional és proporcionar respostes jurídiques a les amenaces de la globalització econòmica i desenvolupar instruments adequats per regular i sancionar les conductes d'aquestes entitats, que violen drets humans i agredeixen el medi ambient als països en què operen.

Derechos humanos y multinacionales

Las multinacionales se han beneficiado en las últimas décadas de un sistema económico basado en la privatización y liberalización y de un sistema jurídico que les proporciona importantes derechos y limitadas obligaciones. Uno de los mayores retos actuales del derecho internacional es proporcionar respuestas jurídicas a las amenazas de la globalización económica y desarrollar instrumentos adecuados para regular y sancionar las conductas de estas entidades, que violan derechos humanos y agreden el medio ambiente en los países en los que operan.

Human rights and multinationals

Over the past few decades, multinationals have benefited from an economic system based on privatisation and liberalisation and a legal system which provides them with important rights and limited obligations. One of the greatest challenges currently facing international law is how to provide legal responses to threats of economic globalisation and to develop suitable tools in order to regulate and sanction the behaviour of these organisations, which violate human rights and harm the environment in the countries where they operate.

...i crisi alimentària

La crisi mundial ha posat en evidència la fragilitat dels drets humans. El dret bàsic a l'alimentació ha quedat greument perjudicat. La crisi s'ha de resoldre també des de la perspectiva dels drets humans, reforçant els mecanismes de protecció davant els nous reptes i problemes i permetent que arribin nous drets, els anomenats *emergents*. Cal prestar una atenció particular als drets de col·lectius concrets més necessitats, com ara els pobles indígenes o els petits camperols.

Derechos humanos y crisis alimentaria

La crisis mundial ha puesto en evidencia la fragilidad de los derechos humanos. El derecho básico a la alimentación ha quedado gravemente perjudicado. La crisis ha de ser resuelta también desde la perspectiva de los derechos humanos, reforzando los mecanismos de protección ante los nuevos desafíos y problemas y permitiendo la llegada de nuevos derechos, los llamados *emergentes*. Se ha de prestar una atención particular a los derechos de colectivos concretos más necesitados, como los pueblos indígenas o los pequeños campesinos.

Human rights and the food crisis

The world crisis has called attention to the fragility of human rights and had an adverse effect on the basic right to food. The crisis must also be resolved from the viewpoint of human rights, by reinforcing the protective mechanisms in the face of the new challenges and problems and allowing new, so-called 'emerging rights' to arrive on the scene. Particular notice needs to be taken of the rights of the most needy specific groups, such as indigenous peoples or peasant farmers.

...i 'glocalització'

Més del 50% de la població mundial habita a zones urbanes. És a les ciutats on vivim, treballem, descansem, tenim fills, morim; on gaudim dels nostres drets i també on es violen més drets humans. Els problemes globals, com la pobresa, l'exclusió social o la corrupció, es reflecteixen i es pateixen en l'àmbit local. És el fenomen de la *glocalització*. Per afrontar-lo cal enfortir el paper de les ciutats i de les administracions subestamentals en la protecció i defensa dels drets dels seus ciutadans i ciutadanes.

'Glocalización' y derechos humanos

Más del 50% de la población mundial habita en zonas urbanas. En las ciudades es donde vivimos, trabajamos, descansamos, tenemos hijos, morimos; donde disfrutamos de nuestros derechos y también donde se violan más derechos humanos. Los problemas globales, como la pobreza, la exclusión social o la corrupción, se reflejan y se padecen en el ámbito local. Es el fenómeno de la *glocalización*. Para hacerle frente hay que fortalecer el papel de las ciudades y de las administraciones subestatales en la protección y defensa de los derechos de sus ciudadanos y ciudadanas.

'Glocalisation' and human rights

More than 50% of the world's population lives in urban areas. It is in the cities where we live, work, rest, have children and die; where we enjoy our rights and where the most human rights' violations occur. Global problems, such as poverty, social exclusion and corruption, are reflected and suffered in the local sphere. This is the phenomenon known as 'glocalisation'. In order to tackle it, we need to strengthen the role of cities and sub-state governments in protecting and defending their citizens' rights.

David Martínez Zorrilla

Professor agregat de Filosofia del Dret de la UOC

Tomás Jiménez Araya

Professor consultor del Màster de Drets Humans i Democràcia UOC-IDHC. Exfuncionari del Fons de Població de Nacions Unides

Ignasi Beltrán de Heredia

Professor agregat de Dret del Treball de la UOC

...i tradicions

A les nostres societats, cada vegada més plurals i multiculturals, poden sorgir conflictes entre el caràcter universal dels drets humans i el respecte dels trets culturals i tradicionals de les diferents comunitats que hi conviuen. Aquestes tradicions poden estar molt arrelades i les exigències de respecte dels drets humans es poden percebre com una imposició cultural d'Occident. És molt important poder oferir arguments sòlids de justificació dels drets humans que puguin ser racionalment acceptats pels membres de qualsevol cultura.

Derechos humanos y tradiciones

En nuestras sociedades, cada vez más plurales y multiculturales, pueden surgir conflictos entre el carácter universal de los derechos humanos y el respeto de los rasgos culturales y tradicionales de las distintas comunidades que conviven en ellas. Estas tradiciones pueden estar muy arraigadas y las exigencias de respeto de los derechos humanos se pueden percibir como una imposición cultural de Occidente. Es muy importante poder ofrecer argumentos sólidos de justificación de los derechos humanos que puedan ser racionalmente aceptados por los miembros de cualquier cultura.

Human rights and traditions

In our increasingly plural and multicultural societies, conflicts may arise between the universal nature of human rights and respect for the cultural and traditional traits of the different communities that live there. These traditions can be firmly rooted and demands for respect for human rights can be perceived as a cultural imposition by the West. It is very important to be able to offer solid arguments to justify human rights which can be accepted rationally by the members of any culture.

...i població

Els factors de població importen a l'hora de promoure l'aplicació dels drets humans i de formular polítiques per eliminar les iniquitats socials. Hi ha una dimensió demogràfica de la desigualtat que es manifesta al llarg de tot el cicle de vida de les persones. Els grups de població amb més necessitats bàsiques insatisfetes pateixen també una vulneració més gran dels seus drets humans. Les famílies pobres i excloses tenen una alta vulnerabilitat demogràfica: taxes més altes de fecunditat no desitjada i baix estatus de la dona.

Derechos humanos y población

Los factores de población importan a la hora de promover la aplicación de los derechos humanos y de formular políticas públicas para eliminar las inequidades sociales. Existe una dimensión demográfica de la desigualdad que se manifiesta a lo largo del ciclo de vida de las personas. Los grupos de población con más necesidades básicas insatisfechas sufren una mayor vulneración de sus derechos humanos. Las familias pobres y excluidas tienen una alta vulnerabilidad demográfica: tasas más altas de fecundidad no deseada y bajo estatus de la mujer.

Human rights and population

Population factors are important when advocating the application of human rights and formulating public policies to eradicating social inequities. There is a demographic dimension to inequality which manifests itself throughout the life cycle of people. The groups of the population whose most basic needs remain unfulfilled are the ones who suffer from the most human rights' violations. Poor families have high levels of demographic vulnerability: higher unwanted fertility rates and low status of women.

...i drets laborals

El contracte de treball pot implicar, potencialment, importants limitacions a nombrosos drets humans. El treballador queda sotmès als poders organitzatius i directius de l'empresari, i això compromet la seva dignitat i llibertat. Tot i que l'ordenança jurídica impedeix que el treballador es desprengui dels seus drets quan "creua la porta de la fàbrica", també és cert que la mateixa dinàmica contractual no sempre garanteix que aquests drets es proclamïn amb caràcter universal.

Derechos laborales fundamentales

El contrato de trabajo puede implicar, potencialmente, importantes limitaciones a numerosos derechos humanos. El trabajador queda sometido a los poderes organizativos y directivos del empresario, lo que compromete su dignidad y libertad. Aunque el ordenamiento jurídico impide que el trabajador se desprenda de sus derechos al "cruzar la puerta de la fábrica", también es cierto que la propia dinámica contractual no siempre garantiza que tales derechos se proclamen con carácter universal.

Fundamental rights at work

The job contract can potentially involve major restrictions to many human rights. Workers are subjected to the organisational and managerial powers of the bosses thereby compromising their dignity and freedom. Although legal guidelines prevent workers from being deprived of their rights when they "cross the factory threshold", it is also true that the contractual dynamic itself doesn't always guarantee that such rights are universally proclaimed.

Gènere, cultura i drets humans

Thoraya Ahmed Obaid

Thoraya Ahmed Obaid és directora executiva del Fons de Població de Nacions Unides (UNFPA) des de gener de 2001 i ha estat sempre una defensora incansable dels drets i de l'autonomia de la dona. Nascuda a Aràbia Saudita i educada al Caire, el 1963 va ser la primera dona del seu país que va guanyar una beca per estudiar en una universitat dels Estats Units, on es va doctorar en Literatura Anglesa i Antropologia Cultural. Aquest text és un extracte adaptat per a *Walk In* del discurs amb què va acceptar el prestigiós premi Louis B. Sohn el 10 de desembre passat, coincidint amb el Dia Internacional dels Drets Humans.

Thoraya Ahmed Obaid es directora ejecutiva del Fondo de Población de Naciones Unidas (UNFPA) desde enero de 2001 y ha sido siempre una incansable defensora de los derechos y la autonomía de la mujer. Nacida en Arabia Saudí y educada en El Cairo, en 1963 fue la primera mujer de su país en ganar una beca para estudiar en una universidad de Estados Unidos, donde se doctoró en Literatura Inglesa y Antropología Cultural. Este texto es una extracto adaptado para *Walk In* del discurso con el que aceptó el prestigioso premio Louis B. Sohn el 10 de diciembre pasado, coincidiendo con el Día Internacional de los Derechos Humanos.

Thoraya Ahmed Obaid has been executive director of the United Nations Populations Fund (UNFPA) since January 2001 and has always been a staunch defendant of the rights and autonomy of women. She was born in Saudi Arabia and educated in Cairo. In 1963 she was the first woman in her country to be awarded a scholarship to study at a university in the United States, where she obtained a doctorate in English Literature and Cultural Anthropology. This text is an extract adapted for *Walk In* of her acceptance speech for the prestigious Louis B. Sohn Human Rights Award last 10th of December, on International Human Rights Day.

Avui, 61 anys després de l'adopció de la Declaració Universal dels Drets Humans, continuem lluitant per acostar els drets humans a milions de persones. Enguany se celebren dues ocasions històriques i prometedores que cal esmentar, perquè han donat més visibilitat a recerca universal dels drets humans i de la dignitat humana per a tothom.

Aquest any commemorem el 30è aniversari de la Convenció de les Nacions Unides sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra la Dona –la carta internacional de drets de totes les dones del

món–, i també celebrem el 15è aniversari de la Conferència Internacional sobre la Població i el Desenvolupament, que guia la tasca feta per l'UNFPA. A més, aquest any l'Assemblea General de les Nacions Unides ha aprovat la creació d'un nou òrgan per a la igualtat de gènere en el marc de la reforma de l'ONU per la coherència i l'harmonització.

En aquesta Conferència Internacional sobre la Població i el Desenvolupament celebrada fa 15 anys al Caire, delegats de 179 països, representants de totes les cultures i creences, van proclamar per primer cop que tothom té dret a la salut reproductiva.

>>

Género, cultura y derechos humanos

Hoy, 61 años después de la adopción de la Declaración Universal de los Derechos Humanos, seguimos luchando para acercar los derechos humanos al hogar de millones de personas. Este año se celebran dos acontecimientos históricos y propicios cuya relevancia ha dado mayor visibilidad al intento de conseguir los derechos humanos y la dignidad humana para todos.

Este año conmemoramos el 30 aniversario de la Convención de las Naciones Unidas

sobre la Eliminación de todas las Formas de Discriminación contra la Mujer, la declaración internacional de derechos para las mujeres del mundo. Y celebramos el 15 aniversario de la Conferencia Internacional sobre la Población y el Desarrollo que guía las actuaciones del UNFPA. Y este año la Asamblea General de las Naciones Unidas ha aprobado la creación de una nueva entidad de género dentro del contexto de la reforma de las Naciones Unidas para la coherencia y la armonización.

En esta Conferencia Internacional sobre la Población y el Desarrollo, celebrada hace 15 años en El Cairo, delegados de 179 países,

>>

Gender, Culture and Human Rights

Today, 61 years after the adoption of the Universal Declaration of Human Rights, we continue to struggle to bring human rights close to home for millions of people. This year marks two auspicious and historic occasions worth mentioning that have shined further light on the universal quest for human rights and human dignity for all.

This year we commemorate the 30th anniversary of the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrim-

ination against Women – the international bill of rights for the world's women. And we celebrate the 15th anniversary of the International Conference on Population and Development that guides the work of UNFPA. And this year the General Assembly of the United Nations approved the establishment of a new gender entity within the context of the UN reform for coherence and harmonization.

It was at this International Conference on Population and Development 15 years ago in Cairo that delegates from 179 nations, representing all cultures and faiths, proclaimed for the first time that everyone has the right

>>

El dret a la salut sexual i reproductiva és fonamental per empoderar les dones

El derecho a la salud sexual y reproductiva es fundamental para empoderar a las mujeres

<<

També van acordar que a causa de les responsabilitats que les dones tenen en la societat i de les seves funcions procreadores, tenien dret a la salut reproductiva al llarg de les diferents fases de la vida, sense violència ni coerció. Van afirmar que aquest dret és una de les bases per a l'empoderament de les dones i van adoptar com un clar objectiu l'accés universal a la salut reproductiva per a l'any 2015, cosa que els dirigents mundials van reafirmar en la declaració del 2005 i que es va convertir després en una de les fites del cinquè Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni, centrat en la millora de la salut materna.

<<

representando todas las culturas y creencias, proclamaron por primera vez que todo el mundo tenía derecho a la salud reproductiva. Asimismo acordaron que debido a las responsabilidades que tienen las mujeres en la sociedad y a sus funciones procreadoras, tenían derecho a la salud reproductiva a lo largo de las distintas fases de su vida, sin violencia ni coerción. Reivindicaron que este derecho es una de las bases para el empoderamiento de las mujeres y se plantearon como claro propósito el acceso universal a la salud reproductiva para 2015, lo que reiteraron los líderes mundiales en su declaración de 2005 y

<<

to reproductive health. They also agreed that due to the responsibilities that women carry in the society and their reproductive functions, they had the right to reproductive health through the different phases of their life, free of violence and coercion. They asserted that this right is a foundation for the empowerment of women. They adopted in 1994 a clear goal of universal access to reproductive health by 2015, which the leaders of the world reiterated in their declaration in 2005 and which then became a target under Millennium Development Goal 5 on Improving Maternal Health.

Al llarg dels anys hem fet un llarg camí junts. Un total de quatre conferències mundials de l'ONU sobre les dones han ajudat a impulsar un moviment global de dones. La salut, els drets i la participació de la dona estan ara definits en diverses resolucions del Consell de Seguretat de les Nacions Unides sobre la pau i la seguretat. Quan treballem per als drets de les dones en conflictes i guerres, hem de recordar que les dones donen a llum, sagnen, tenen avortaments, s'infecten amb el VIH i moren independentment de si hi ha guerres, inundacions, tsunamis o sequeres. Hem de deixar ben clar que rebutgem

que posteriormente se convirtió en una meta del Objetivo 5 de Desarrollo del Milenio para mejorar la salud materna.

Con el paso de los años hemos recorrido juntos un largo camino. Las cuatro conferencias mundiales de las Naciones Unidas en favor de las mujeres han contribuido a impulsar un movimiento general de mujeres. La salud, los derechos y la participación de las mujeres se proclaman ahora en varias resoluciones del Consejo de Seguridad de las Naciones Unidas que tratan de la paz y la seguridad. Puesto que trabajamos en favor de los derechos de las mujeres en conflictos y

Over the years, we have come a long way together. A total of four UN global conferences for women have helped galvanize a global women's movement. The health, rights and participation of women are now proclaimed in various resolutions of the United Nations Security Council dealing with peace and security. As we work for the rights of women in conflicts and wars, we must remember that women give birth, bleed, miscarry, get infected with HIV, and also die regardless of war, flood, tsunami or drought. We must speak loudly against categorizing women's special needs as development ver-

que es classifiquin les necessitats especials de les dones com de desenvolupament o humanitàries. Els cossos de les dones no noten aquestes diferències i funcionen sempre igual.

Cada cop està més acceptat que els drets de les dones són bàsics per al progrés social i econòmic i per a la pau i la seguretat internacionals. I també hi ha un compromís més gran que mai perquè les dones participin en la prevenció de conflictes i en la construcció de la pau, ja que elles són les que teixeixen les estructures familiars i comunitàries. (...) Avui, 15 anys després de la Conferència del Caire, els drets reproductius estan cada cop

guerras, debemos recordar que las mujeres dan a luz, sangran, sufren abortos, se infectan de SIDA y también mueren independientemente de guerras, inundaciones, tsunamis o sequías. Debemos oponernos decididamente a que se clasifiquen las necesidades especiales de las mujeres como de desarrollo o humanitarias. El cuerpo de las mujeres no reconoce tales diferencias y funciona siempre de la misma manera.

Crece la aceptación de que los derechos de las mujeres son cruciales para el progreso social y económico, así como para la paz y la seguridad internacionales. Y es mayor que

sus humanitarian. Women's bodies do not recognize such differences; they function the same all the time.

There is growing understanding that women's rights are central to social and economic progress and to international peace and security. And there is greater commitment than ever before to engage women in conflict prevention and peacebuilding because women are the weavers of the fabric of families and communities. (...) Today 15 years after the Cairo Conference, reproductive rights are increasingly recognized as universal human rights. Don't we all recog-

The right to sexual and reproductive health is fundamental to women's empowerment

més reconeguts com a drets humans universals. ¿No reconeixem tots com a universal el sofriment d'un marit i d'una família quan una dona mor innecessàriament a causa de l'embaràs o el part? ¿No ens compadim d'una noia que es queda embarassada perquè no ha tingut accés a la informació ni als serveis sanitaris i ha de deixar els estudis? ¿No compartim el dolor de les persones que s'infecten amb el VIH i són estigmatitzades i discriminades? ¿No entenem el tràngol d'una persona refugiada o desplaçada que ha estat violada però que té massa por, o massa vergonya, de demanar ajuda?

nunca el compromiso para involucrar a las mujeres en la prevención de conflictos y la construcción de la paz, puesto que son ellas quienes urden el tejido de las familias y las comunidades. (...) Hoy, 15 años después de la Conferencia de El Cairo, los derechos reproductivos son cada vez más reconocidos como derechos humanos universales. ¿Acaso no reconocemos como universal el sufrimiento de un marido y de una familia cuando una mujer muere innecesariamente por complicaciones derivadas del embarazo y el parto? ¿No sentimos compasión por una muchacha que queda embarazada porque carece de in-

nize as universal the suffering of a husband and family when a woman dies needlessly from complications of pregnancy and childbirth? Don't we feel compassion for a young girl who gets pregnant because she lacked health information and services, and drops out of school? Don't we share the pain of people who get infected with HIV and suffer stigma and discrimination? Don't we understand the plight of a refugee or displaced person who has been raped but is too afraid, or too ashamed, to ask for help?

Today more and more people believe that everyone has the right to sexual and repro-

Avui cada cop més persones creuen que tothom té dret a la salut sexual i reproductiva. Hi ha més conscienciació que tothom té dret a decidir, amb llibertat i responsabilitat, quants fills vol tenir i quan, i a prendre decisions sobre la reproducció sense cap coerció, discriminació o violència.

El dret a la salut sexual i reproductiva és fonamental per a l'empoderament de les dones i per a la igualtat de gènere, ja que si les dones no poden prendre una decisió tan bàsica com aquesta no en podran prendre sobre cap altre aspecte de la seva vida. Aquest dret també és

formación y servicios sanitarios y debe abandonar la escuela? ¿No compartimos el dolor de las personas que se contagian de SIDA y sufren el estigma de la discriminación? ¿No comprendemos la angustia de una persona refugiada o desplazada a la que han violado pero siente demasiado miedo o vergüenza para pedir ayuda?

Actualmente cada vez hay más personas que creen que todo el mundo tiene derecho a una salud sexual y reproductiva. Existe una mayor conciencia de que cada persona tiene derecho a decidir, libre y responsablemente, la cantidad, el momento y el espaciado de sus

ductive health. There is growing awareness that everyone has the right to freely and responsibly determine the number, timing and spacing of their children, and to make decisions about reproduction free of coercion, discrimination and violence.

The right to sexual and reproductive health is fundamental to women's empowerment and gender equality; for if women cannot make such a basic decision, they would not be able to make decisions about any other aspect of their lives. This right is also essential to the prevention of HIV and the improvement of maternal health and stop-

essencial per prevenir el VIH, millorar la salut materna i evitar que mori una dona cada minut, com passa ara, durant l'embaràs i el part. Quan una mare mor, sovint l'infant també mor, però a més la família es desfà i tots en pateixen la pèrdua. El preu que paguen les famílies i les comunitats és molt alt, mentre que la inversió necessària per garantir la salut materna és reduïda.

Sabem que hi ha 215 milions de dones que voldrien planificar la seva família però no tenen mitjans per fer-ho, i també sabem que hi ha molts països que no assoliran el cinquè Objectiu del Mil·lenni sobre salut materna,

>>

alumbramientos, así como a tomar decisiones acerca de la reproducción sin coerción, discriminación ni violencia.

El derecho a la salud sexual y reproductiva es fundamental para el empoderamiento de las mujeres y la igualdad entre los sexos, puesto que si las mujeres no pueden tomar una decisión tan básica, no serán capaces de tomar decisiones en ningún otro aspecto de su vida. Este derecho es asimismo esencial para la prevención del VIH y la mejora de la salud materna, así como para impedir que siga muriendo una mujer cada minuto, como ocurre actualmente, durante el embarazo y el parto.

>>

ping one woman from dying each minute, as occurs today, during pregnancy and childbirth. When a mother dies, the infant often dies but also the family unravels and all suffer the loss. It is high price to pay by families and communities and it is a small investment to make to ensure maternal health.

We know that there are 215 million women who would like to plan their families but have no means to do so and we know that many countries will not achieve MDG 5 on maternal health including the target of universal access to reproductive health by 2015. It is imperative that we all work

>>

Els indicadors sobre la mortalitat materna no han canviat en els darrers vint anys

Los indicadores de mortalidad maternal no han variado en las últimas dos décadas

The indicators on maternal death have not changed in the past two decades

≤

Cuando muere una madre, a menudo muere también el niño, pero asimismo la familia se desmembra y todos sufren la pérdida. Es muy alto el precio que pagan las familias y las comunidades pero muy baja la inversión necesaria para asegurar la salud materna.

Sabemos que hay 215 millones de mujeres que desearían planificar su familia pero que no tienen medios para hacerlo, y sabemos que muchos países no cumplirán el Objetivo 5 de Desarrollo del Milenio de mejorar la salud materna, incluido la meta del acceso universal a la salud reproductiva para 2015. Es imperativo que todos trabajemos conjuntamente

≤

together and ensure that the needed investment in reproductive health programmes, including family planning, is made and that our commitment is not impacted by the financial crisis or the funds needed for climate change. We agreed that women's lives are worth saving and therefore we must protect the programmes that save their lives.

≤

inclosa la fita de l'accés universal a la salut reproductiva per a l'any 2015. És imprescindible que treballem conjuntament perquè es faci la inversió necessària en programes de salut reproductiva, inclosa la planificació familiar, i perquè la crisi financera o els fons destinats a aturar el canvi climàtic no afectin aquest compromís. Estem d'acord que cal salvar la vida de les dones i per tant hem de protegir els programes que ho garanteixen.

para asegurar que se haga la inversión necesaria en programas de salud reproductiva, incluida la planificación familiar, y que nuestro compromiso no se vea afectado por la crisis financiera o los fondos destinados al cambio climático. Estamos de acuerdo en que la vida de las mujeres es muy valiosa y por consiguiente debemos proteger los programas que les salvan la vida.

Este año, por primera vez, el Consejo de Derechos Humanos de las Naciones Unidas ha adoptado una resolución que condena la inmensa falta de equidad en la mortalidad materna y declara que la salud materna es un

This year, for the first time, the United Nations Human Rights Council adopted a resolution decrying the large inequities in maternal mortality and declaring that maternal health is a human right. Together with partners, UNFPA will continue to work to ensure universal access to reproductive health guided by the belief that no woman should die while giving life. Though we say that MDG 5 to improve maternal health is the mother of all the Millennium Development Goals, the indicators on maternal death and disability have not changed in the past two decades. So let us on this Human

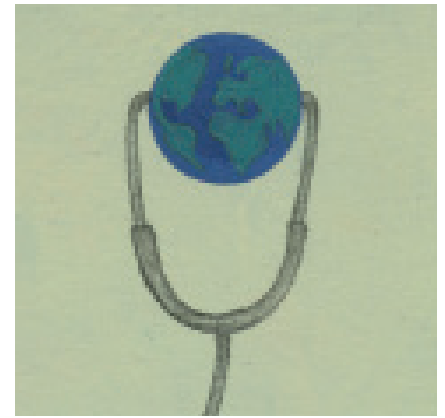

Aquest any, per primer cop, el Consell de Drets Humans de les Nacions Unides ha adoptat una resolució que condemna les grans desigualtats en mortalitat materna i afirma que la salut materna és un dret humà. Juntament amb altres socis, l'UNFPA continuarà treballant per garantir l'accés universal a la salut reproductiva, guiat pel convenciment que cap dona no ha de morir donant a llum. Tot i que diem que el cinquè Objectiu és la mare de tots els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, els indicadors sobre la mortalitat i la discapacitat materna no han canviat en els darrers 20 anys.

derecho humano. El UNFPA, junto con otras asociaciones, seguirá trabajando para asegurar el acceso universal a la salud reproductiva guiado por la convicción de que ninguna mujer debe morir cuando da a luz. Aunque decimos que el Objetivo 5 para mejorar la salud materna es la madre de todos los objetivos de Desarrollo del Milenio, los indicadores de muertes y discapacidades por maternidad no han variado en las últimas dos décadas. En este Día de los Derechos Humanos comprometámonos, pues, a conseguir el derecho de las mujeres a una salud reproductiva que incluya la planificación familiar.

Rights Day commit ourselves to achieving the right of women to reproductive health including family planning.

Today UNICEF, WHO, The World Bank and UNFPA are working together at the global, regional and country levels to end high maternal death rates in 60 countries. We feel that the goal is achievable if political will, leadership and investment are realized. As Executive Director of UNFPA, I have travelled to many corners of the world. As I have seen the challenges faced by women and families, I also have also seen hope and progress.

Per tant, en aquest Dia dels Drets Humans comprometem-nos a assolir el dret de les dones a la salut reproductiva i a la planificació familiar.

Avui la UNICEF, l'OMS, el Banc Mundial i l'UNFPA treballen junts en l'àmbit global, regional i estatal per posar fi als alts índexs de mortalitat materna en 60 països. Creiem que l'objectiu és factible si s'hi ha voluntat política, lideratge i inversió. Com a directora executiva de l'UNFPA, he viatjat a molts llocs del món i, de la mateixa manera que he vist els reptes que afronten les dones i les famílies, també he vist esperança i avenços.

Actualmente UNICEF, la OMS, el Banco Mundial y el UNFPA trabajan conjuntamente en el ámbito internacional, regional y nacional para erradicar los elevados índices de mortalidad materna en 60 países. Consideramos que el objetivo es alcanzable si hay voluntad política, liderazgo e inversión. En mi cargo de directora ejecutiva del UNFPA he viajado a numerosos lugares del mundo. Y de la misma manera que he presenciado los retos a los que se enfrentan las mujeres y las familias, también he visto esperanza y progreso.

Hoy hay más niñas que van a la escuela, y esto es un paso importante hacia la equidad.

Today more girls are going to school, taking important steps towards equality. Today after a devastating genocide, Rwanda has the highest percentage of women in parliament, and education and health standards are rising. Today Africa can boast its first woman Head of State, the fearless leader and human rights champion, Ellen Johnson Sirleaf, leading her country to rise from years of conflict and devastation.

Today progress is being made to end harmful practices such as female genital mutilation and cutting, and the devastating childbirth disability of fistula. Throughout

Avui hi ha més nenes que van a escola i això és un pas important cap a la igualtat. Avui, després d'un genocidi devastador, Ruanda té el percentatge més alt de dones al parlament, i la qualitat de l'educació i la sanitat estan augmentant. Avui l'Àfrica pot presumir que la primera dona a ser cap d'estat: l'audaç defensora dels drets humans Ellen Johnson Sirleaf, governa el seu país per reconstruir-lo després d'anys de conflicte i devastació.

La lluita per posar fi a pràctiques nocives com la mutilació genital femenina, i la devastadora fistula vaginal han progressat.

Hoy, tras un genocidio devastador, Ruanda tiene el porcentaje más alto de mujeres en el parlamento, y los índices de educación y salud aumentan. Hoy África puede enorgullecerse de que la primera mujer que es jefe de estado, la valiente dirigente y defensora de los derechos humanos Ellen Johnson Sirleaf, gobierna el país para reconstruirlo tras años de conflicto y devastación.

Hoy se progresa en la lucha para acabar con una práctica tan nefasta como la mutilación genital femenina, y la devastadora lesión de la fistula obstétrica. A lo largo de mi ejercicio como directora ejecutiva del UNFPA he

my tenure as UNFPA Executive Director, I have championed a culturally sensitive approach to promote the health and rights of women and young people. I have done so to bring human rights closer to individual's lives and realities, as Eleanor Roosevelt said, to bring human rights closer to home.

I believe that human rights cannot be imposed from the outside, to be lasting they must come from within. People must achieve their own human rights. Our role as development agents is to provide moral and material support. ■

Mentre he estat directora executiva de l'UNFPA, he defensat un enfocament culturalment sensible per promoure la salut i els drets de les dones i els joves. Ho he fet per acostar els drets humans a les vides i les realitats individuals, com va dir Eleanor Roosevelt, per portar els drets humans més a prop de casa.

Crec que els drets humans no es poden imposar des de fora, que per durar han de venir de dins. Les persones han d'assolir els propis drets humans. El nostre paper com a agents del desenvolupament és donar-los suport moral i material. ■

abogado por un enfoque culturalmente sensible para promover la salud y los derechos de las mujeres y los jóvenes. Lo he hecho para acercar los derechos humanos a la vida y la realidad de los individuos, como dijo Eleanor Roosevelt, para acercar los derechos humanos al hogar.

Estoy convencida de que los derechos humanos no se pueden imponer desde el exterior, y que para ser perdurables deben venir desde dentro. La gente debe conseguir sus propios derechos humanos. Nuestra función como agentes del desarrollo es proporcionar ayuda moral y material. ■

UNFPA-Gender
www.unfpa.org/gender/rights.htm

54th session of the Commission on the Status of Women
www.un.org/womenwatch/daw/beijing15/index.html

The International Initiative on Maternal Mortality and Human Rights (IIMHR)
righttomaternalhealth.org/

SATISH KUMAR

“No hi ha futur sense espiritualitat”

PER GLORIA ZORRILLA

És un activista incansable, que recorre el món parlant a favor de la sostenibilitat i del compromís amb l'entorn. Però, en comptes de pintar un retrat catastrofista del futur que ens espera, Satish Kumar veu en el canvi climàtic i en la crisi econòmica un repte positiu i un moment magnífic per canviar les coses i redissenyar la nostra societat materialista. Editor de la prestigiosa revista *Resurgence*, fundador de l'Schumacher College (Devon, Gran Bretanya), autor de diversos llibres que promouen la no-violència i la filosofia holística, Kumar inspira un gran nombre de moviments ecologistes, espirituals i educatius. “Terra, ànima i societat” va ser el títol de la conferència magistral que va pronunciar en el primer Congrés sobre EcoUniversitat organitzat per la UOC l'octubre passat.

Es un activista incansable que recorre el mundo hablando a favor de la sostenibilidad y del compromiso con el entorno. Pero, en vez de pintar un retrato catastrofista del futuro que se nos avecina, Satish Kumar ve en el cambio climático y en la crisis económica un reto positivo y un momento magnífico para cambiar las cosas y rediseñar nuestra sociedad materialista. Editor de la prestigiosa revista *Resurgence*, fundador del Schumacher College (Devon, Gran Bretaña), autor de varios libros que promueven la no violencia y la filosofía holística, Kumar inspira a un gran número de movimientos ecologistas, espirituales y educativos. “Tierra, alma y sociedad” fue el título de la conferencia magistral que pronunció en el primer Congreso sobre EcoUniversidad organizado por la UOC en octubre pasado.

A tireless activist who travels the world speaking out in favour of sustainability and commitment to the environment, Satish Kumar paints a picture of the future that is far from being a vision of looming catastrophe. Instead, he sees climate change and the economic crisis as positive challenges and a wonderful opportunity to change things and redesign our materialistic society. Editor of the prestigious journal, *Resurgence*, founder of Schumacher College in Devon (UK), author of a number of books promoting non-violence and holistic philosophy, Kumar has inspired a large number of ecological, spiritual and educational movements. “Earth, Spirit and Society” was the title of the brilliant speech which he gave at the First Congress on the EcoUniversity organised by the UOC last October.

Com és la seva visió de l'ecologia? *Eco* en grec significa llar. El planeta és la nostra llar i aquesta llar, un lloc on tot està interrelacionat. *Logos* significa coneixement, és a dir, coneixement del planeta, de la nostra llar, i economia ve de *knosos*, gestió. La gestió de la nostra llar. A les universitats actuals s'ensenya economia però no ecologia profunda. Però, com pots gestionar casa teva si no la coneixes de debò? No s'ensenya perquè no es coneix ni s'entén. La nostra cultura és individualista. “El meu cotxe, la meva casa, la meva...”, fins i tot a la universitat t'ensenyen a interessar-te només en el teu èxit personal, en comptes de fer-ho en allò universal.

Potser cal un canvi de consciència. Tenim un punt de vista molt egocèntric. Pensem en la naturalesa en un sentit utilitari: si ens pot ser útil o servir-nos als éssers humans. Si passem de l'egocentrisme a un altre punt de vista centrat en l'ecologia –ecocentrisme–, farem un

>>

¿Cómo es su visión de la ecología? *Eco* en griego significa hogar. El planeta es nuestro hogar y éste, un lugar donde todo está interrelacionado. *Logos* significa conocimiento, es decir, conocimiento del planeta, de nuestro hogar, y economía viene de *knosos*, gestión. La gestión de nuestro hogar. En las universidades actuales se enseña economía pero no ecología profunda. Pero ¿cómo puedes gestionar tu casa si no la conoces de verdad? No se enseña porque no se conoce ni se entiende. Nuestra cultura es individualista. “Mi coche, mi casa, mi...”, hasta en la universidad te enseñan a interesarte sólo en tu propio éxito personal, en vez de en lo universal.

Quizás sea necesario un cambio de conciencia. Tenemos un punto de vista muy egocéntrico. Pensamos en la naturaleza en un sentido utilitario: si nos puede ser útil o servirnos a los seres humanos. Si nos movemos desde el egocentrismo a otro punto de vista centrado

>>

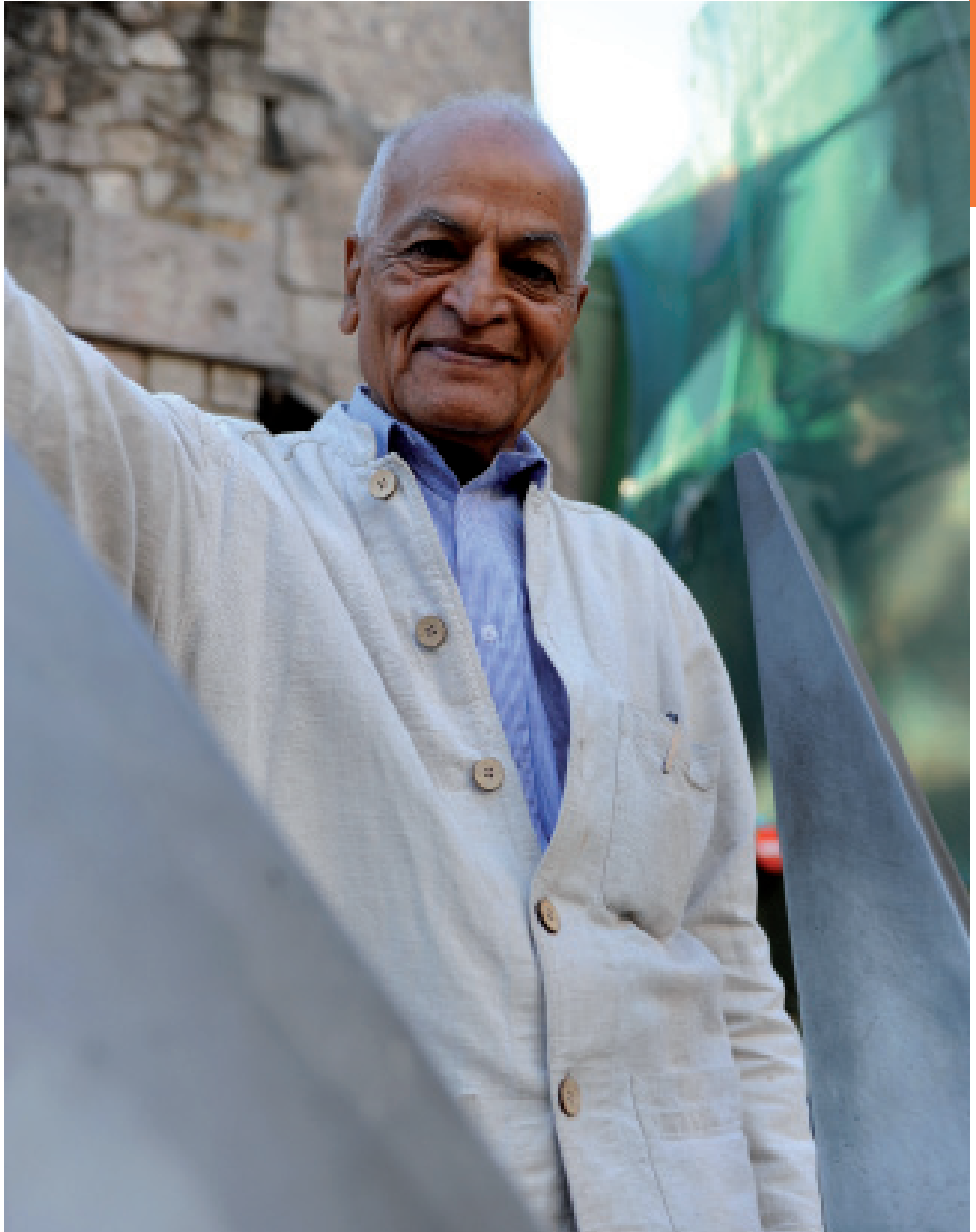
What is your vision of ecology? In Greek ‘eco’ means ‘home’. The planet is our home, and it is a place where everything is interrelated. ‘Logos’ means knowledge; that is, our knowledge of the planet, our home and the economy comes from ‘knosos’, management, managing our home. At universities today we teach economics, but not in-depth ecology. But how can you manage your own house if you don't really know it? We don't teach it because we don't know it or understand it. Our culture is individualistic: “My car, my house, my...”. Even at university they teach you to be concerned with your own personal success alone rather than with the universal.

Perhaps we need to change our awareness. We have a very egocentric point of view. We think of nature in a utilitarian way: how it can be useful \ or serve mankind's needs. If we shift from an egocentric point of view to one that is centred on the environment –ecocen-

>>

“No hay futuro sin espiritualidad”
“Without spirituality there is no future”

David Campos

“Aquesta és una ‘bona’
crisi encara que sembli
una paradoxa”

“Esta es una ‘buena’
crisis aunque parezca
una paradoja”

<<

petit gran pas per a la humanitat. És passar de *C* a *A*, un *quantum leap* (salt de quàntum). Sembla senzill però suposaria un gran canvi. Ens han rentat el cervell. Comença a l'escola primària, després a la secundària, a la universitat, a la feina... Hi ha un punt de vista cartesià. Com deia Descartes: “Penso, per tant existeixo. Penso, per tant sóc”. **El món occidental travessa la pitjor crisi econòmica des de la Segona Guerra Mundial.** És una “bona crisi” encara que sembli una paradoxa. És un moment en què podem parar, reflexionar i rediseñar la nostra societat. Buscar estratègies per moderar el creixement econòmic i el consum, com a condició *sine qua non* per reduir les emissions de CO₂. La recessió i l'escalfament global fan que economia i ecologia conflueixin i també que els estadistes hagin de pensar una mica més. Per exemple, es van reunir a Copenhaguen (en la Cimera del Clima de l'ONU de desembre) per veure com es pot

<<

en la ecología –ecocentrismo–, daremos un pequeño gran paso para la humanidad. Es pasar de *C* a *A*, un *quantum leap* (salto cuántico). Parece simple pero supondría un gran cambio. Nos han lavado el cerebro. Empieza en la escuela primaria, después en la secundaria, en la universidad, en el trabajo... Hay un punto de vista cartesiano. Como decía Descartes: “Pienso, luego existo. Pienso, luego soy”. **El mundo occidental atraviesa la peor crisis económica desde la Segunda Guerra Mundial.** Es una “buena crisis” aunque parezca una paradoja. Es un momento en el que podemos parar, reflexionar y rediseñar nuestra sociedad. Buscar estrategias para moderar el crecimiento económico y el consumo, como condición *sine qua non* para reducir las emisiones de CO₂. La recessión y el calentamiento global hacen que economía y ecología confluyan y también que los estadistas tengan que pensar un poco más. Por ejemplo, se

<<

trism – we would be taking a small yet major step for humanity. It is like going from *C* to *A*, a quantum leap. It sounds simple, but it would entail an enormous change. We have been brainwashed. It begins at primary school, then at secondary, at university, at work... There is a Cartesian point of view. As Descartes said, “I think, therefore I exist. I think, therefore I am”. **The West is going through the worst economic crisis since the Second World War.** Although it sounds paradoxical, this is a “good” crisis. It is a time when we can stop, reflect and redesign our society, to seek out strategies to moderate consumption and economic growth as the *sine qua non* condition for lowering CO₂ emissions. The recession and global warming are causing the economy and the environment to converge, and they are also forcing heads of state to think a little more. They gathered in Copenhagen, for example,

plantejar el futur i molts presidents van convidar economistes de l'Índia. Vandana Shiva, per exemple, assessora Nicolas Sarkozy; fins i tot Zapatero té assessors indis, ja que ells tenen un punt de vista més holístic. Els europeus es mouen amb un sol peu i els indis, amb els dos: ecologia i economia.

Cap a on anem i com veu el futur? Sóc optimista, però no n'hi ha prou només amb l'esperança. Cal passar a l'acció. Hem de dur un estil de vida diferent, reduir el nostre consum d'energies fòssils, per no dependre tant del petroli. Cal consumir aliments produïts localment i potenciar l'economia local i els petits comerciants. Avui en dia vas a un supermercat i el menjar és de tot arreu. Transportar-lo des d'Àfrica fins a Espanya suposa una despesa energètica que es pot evitar consumint productes locals. Evidentment, sóc antiglobalització...

reunieron en Copenhague (en la Cumbre del Clima de la ONU de diciembre) para ver cómo se puede manejar el futuro y muchos presidentes invitaron a economistas de India. Vandana Shiva, por ejemplo, asesora a Nicolas Sarkozy; incluso Zapatero cuenta con asesores indios ya que ellos tienen un punto de vista más holístico. Los europeos se mueven con un solo pie y los indios con los dos: ecología y economía.

¿Hacia dónde vamos y cómo ve el futuro? Soy optimista, pero la esperanza por sí sola no es suficiente. Hay que pasar a la acción. Tenemos que llevar un estilo de vida diferente, reducir nuestro consumo de energías fósiles, para no depender tanto del petróleo. Hay que consumir alimentos producidos localmente y potenciar la economía local y los pequeños comerciantes. Hoy en día vas a un supermercado y la comida es de todas partes del mundo. Transpor-

(the UN Climate Summit in December) to decide how to deal with the future, and many presidents have invited Indian economists. Vandana Shiva, for example, is an advisor to Nicolas Sarkozy; even Zapatero relies on Indian consultants because they have a more holistic point of view. The Europeans move with only one foot, the Indians use both: ecology and economy.

Where are we going and how do you see the future? I am optimistic, but hope alone is not enough. We have to take action. We have to change our way of life and lower our consumption of fossil fuels so we do not rely so heavily on oil. We have to eat locally-produced products and strengthen the local economy and small businesses. Today when you go to the supermarket the food comes from all over the world. Transporting it from Africa to Spain requires huge energy costs that can be avoided by eating local products. Obviously, I am anti-globalisation.

“Although it sounds paradoxical, this is a ‘good’ crisis”

Hi ha qui creu que les multinacionals han portat riquesa als països del Tercer Món. Cada dia hi ha més pobres a l'Índia. Els diners de les multinacionals no repercuteix en el poder adquisitiu dels pobres locals. Fa més de cinquanta anys que les multinacionals hi operen i continua augmentant el nombre de persones per sota del llindar de la pobresa. Només se'n beneficien els rics, que cada vegada són més rics. A més, produir béns de consum a l'Índia per després transportar-los a Europa i els Estats Units l'única cosa que fa és incrementar l'escalfament del planeta. Cal reduir el transport de béns. La principal causa de l'escalfament global és el comerç global, perquè encara depenem de carburants fòssils.

Proposa tornar a mesures econòmiques proteccionistes? Prefereixo fer servir el terme *economia local*, és més positiu i més sostenible. Prefereixo que es moguin les persones que no que es moguin els

tarla desde África hasta España supone un gasto energético que se puede evitar consumiendo productos locales. Evidentemente, soy antiglobalización...

Hay quien cree que las multinacionales han traído riqueza a los países del Tercer Mundo. Cada día hay más pobres en India. El dinero de las multinacionales no repercute en el poder adquisitivo de los pobres locales. Hace más de cincuenta años que las multinacionales operan allí y sigue aumentando el número de personas por debajo del umbral de la pobreza. Sólo se benefician los ricos, que son cada vez más ricos. Además, producir bienes de consumo en India para después transportarlos a Europa y Estados Unidos lo único que hace es incrementar el calentamiento del planeta. Hay que reducir el transporte de bienes. La principal causa del calentamiento global es el comercio global, porque todavía dependemos de carburantes fósiles.

Some people believe that the multinationals have brought wealth to Third World countries. There are more poor people in India every day. The money from the multinationals does not raise the purchasing power of the local poor. The multinationals have operated like this for more than fifty years, and the number of people living below the poverty line continues to grow. The only ones who benefit are the rich, who are getting richer all the time. Furthermore, producing consumer goods in India and then transport them to Europe and the United States only raises planetary warming. The transport of goods has to drop. The primary cause of global warming is global commerce because we are still dependent on fossil fuels.

Do you recommend a return to protectionist economic policies? I prefer to use the term 'local economy', which is more positive and

béns de consum. Les persones vénen a Europa buscant feina i, al final, s'estableixen en el lloc on treballen.

Barack Obama mereixia el Nobel de la Pau? Sé que el guardó va sorprendre molta gent, ja que Obama no feia ni deu mesos que era president. Però a mi em sembla molt bé, perquè així la pròxima vegada que hagi de prendre una decisió s'ho pensarà dues vegades: una com a president dels Estats Units i l'altra com a Nobel de la Pau. El premi el farà ser més conscient del paper que ha de tenir en pro de la pau.

Vostè és deixeble de Mahatma Gandhi? Sí, em considero el seu deixeble i si Gandhi fos viu seria contrari al comerç global. Donaria suport als artesans, als agricultors i als petits productors locals. Gandhi va dir dues coses importants: “No a la producció en massa i sí a la producció per les masses”, i “Sigues el canvi que vols veure al món”,

>>

¿Propone volver a medidas económicas proteccionistas? Prefiero usar el término *economía local*, es más positivo y más sostenible. Prefiero que las personas se muevan, a que se muevan los bienes de consumo. Las personas vienen a Europa buscando trabajo y, al final, se establecen en el lugar donde trabajan.

¿Barack Obama merecía el Nobel de la Paz? Sé que el galardón sorprendió a mucha gente, ya que Obama no llevaba ni diez meses como presidente. Pero a mí me parece muy bien, porque así la próxima vez que tenga que tomar una decisión lo pensará dos veces: una como presidente de Estados Unidos y la otra como Nobel de la Paz. El premio le hará ser más consciente del papel que tiene que desarrollar en pro de la paz.

¿Es usted discípulo de Mahatma Gandhi? Sí, me considero su discípulo, y si Gandhi estuviera vivo sería contrario al comercio global.

>>

more sustainable. I prefer that people move, not consumer goods. People come to Europe in search of work and eventually they settle down in the places where they work.

Did Barack Obama deserve the Nobel Peace Prize? I know that the award surprised many people because Obama had not even been in office as president for ten months. But I think it was a good decision, because the next time he makes a decision he will have to think twice: first as the President of the United States, and secondly as a Nobel laureate. The prize will make him more aware of the role he has to play in terms of furthering peace.

Are you a disciple of Mahatma Gandhi? Yes, I consider myself to be his disciple of his, and if Gandhi were alive today he too would be against global commerce. He would support artisans, farmers and small local producers. Gandhi said two important things: “No to

>>

<<

mass production and yes to production by the masses”, and also, “Be the change you want to see in the world”, which is to say act, participate. We all have to be leaders of small changes, meaning the grain of sand that we can each contribute. We have great potential and we have to unleash it.

Yours is a very spiritual vision. Don't you think that as a concept Westerners might find it too abstract? All relationships are based on spirituality. The word ‘spirit’ comes from ‘to breathe’. We all

<<

és a dir, actua, participa. Tots hem de ser líders dels petits canvis, és a dir, del granet de sorra que podem aportar cadascun. Tenim un gran potencial i cal destapar-lo.

És una visió molt espiritual, no creu que per als occidentals és un concepte massa abstracte? Totes les relacions estan basades en l'espiritualitat. La paraula *esperit* ve de respirar. Tots respirem el mateix aire, la humanitat, els animals, els arbres... Així, doncs, tots ens relacionem a través de la respiració. Som ecologistes per amor a la naturalesa i a les persones, no per por. Les persones materialistes treballen a partir de la por, por de perdre les seves possessions materials. Però, si ets espiritual, la teva visió és que tot pertany a tothom, no poseeixes res. Com pots posseir la naturalesa, un riu, un arbre, la Terra? Nosaltres pertanyem a la Terra, no la Terra a nosaltres. Aquesta és l'essència de l'espiritualitat. A Occident vivim en una

<<

Apoyaría a los artesanos, a los agricultores y a los pequeños productores locales. Gandhi dijo dos cosas importantes: “No a la producción en masa y sí a la producción por las masas”, y “Sé el cambio que quieres ver en el mundo”, es decir, actúa, participa. Todos tenemos que ser líderes de los pequeños cambios, es decir, del granito de arena que podemos aportar cada uno. Tenemos un gran potencial y hay que destaparlo.

Es una visión muy espiritual, ¿no cree que para los occidentales es un concepto demasiado abstracto? Todas las relaciones están basadas en la espiritualidad. La palabra *espíritu* viene de respirar.

breathe the same air: mankind, animals, trees... So we are all related by breathing. We are ecologists because of our love of nature and of people, not out of fear. Materialistic people work on the basis of fear: the fear of losing their material possessions. But if you are spiritual, in your view everything belongs to the whole world, you don't own anything. How can you own nature, a river, a tree, the Earth? We belong to the Earth; the Earth does not belong to us. That is the essence of spirituality. In the West we live in a materialist society that lacks spirituality, and without spirituality there is no future.

There are a lot of movements which criticise unbridled capitalism and advocate a way of life that is slower or more traditional. Do you think we are on the right track? I believe we are headed in the right direction. A lot of things are happening in the West. Every

“Els europeus es mouen amb un sol peu i els indis, amb els dos: ecologia i economia”

“Los europeos se mueven con un pie y los indios con los dos: ecología y economía”

societat materialista que no té espiritualitat, i no hi ha futur sense espiritualitat.

Hi ha molts moviments que critiquen el capitalisme salvatge i aposten per estils de vida més tradicionals o lents. Creu que anem per bon camí? Crec que anem en la direcció correcta. S'estan fent moltes

Todos respiramos el mismo aire, la humanidad, los animales, los árboles... Así es que todos nos relacionamos a través de la respiración. Somos ecologistas por amor a la naturaleza y a las personas, no por miedo. Las personas materialistas trabajan a partir del miedo, miedo a perder sus posesiones materiales. Pero, si eres espiritual, tu visión es que todo pertenece a todo el mundo, no posees nada. ¿Cómo puedes poseer la naturaleza, un río, un árbol, la Tierra? Nosotros pertenecemos a la Tierra, no la Tierra a nosotros. Esta es la esencia de la espiritualidad. En Occidente vivimos en una sociedad materialista que carece de espiritualidad, y no hay futuro sin espiritualidad.

Hay muchos movimientos que critican el capitalismo salvaje y apuestan por estilos de vida más tradicionales o lentos. ¿Cree que vamos por buen camino? Creo que vamos en la dirección correcta. Se están haciendo muchas cosas en los países occidentales. Cada día

day there is more recycling, more cities have bicycle lanes, promote organic food, the Slow Food movement, consumers who are going back to shopping for food at traditional markets... In the future we need to move towards an economy which shows more solidarity, and for that to happen we need three things: imagination, creativity and ingenuity. This crisis is a good opportunity to redesign our economic system. It should help us to encourage creativity and the imagination to be able to develop a better society. So, instead of looking backwards, we must look forwards towards a future where science and spirituality go hand in hand. Einstein said that science without spirituality is blind, and spirituality without science is lame. The Eastern countries are lame and Western countries are blind. On our own we are all headed for the abyss, but if we work together we can make it. ■

“The Europeans move with only one foot, the Indians use both: ecology and economy”

coses en els països occidentals. Cada dia es recicla més, hi ha més ciutats que tenen carrils bici, que promocionen el menjar orgànic, els moviments d'*slow food*, els consumidors tornen a comprar als mercats tradicionals de menjar... En el futur hem d'anar cap a una economia més solidària i, per a això, necessitem tres coses: imaginació, creativitat i ingenuïtat. Aquesta crisi és una bona oportunitat per redissenyar el nostre sistema econòmic. Ens ha de servir per fomentar la creativitat i la imaginació per poder construir una societat millor. Així doncs, deixem de mirar enrere; hem de mirar cap endavant, cap a un futur en què ciència i espiritualitat caminin juntes, de bracet. Einstein va dir que la ciència sense espiritualitat és cega, i l'espiritualitat sense ciència, coixa. Els països orientals són coixos i els occidentals, cecs. Per separat anem tots a l'abisme, però si treballem tots junts ho podem aconseguir. ■

se recicla más, hay más ciudades que cuentan con carriles bicicleta, que promocionan la comida orgánica, los movimientos de *slow food*, los consumidores vuelven a comprar en los mercados tradicionales de comida... En el futuro debemos ir hacia una economía más solidaria y, para ello, necesitamos tres cosas: imaginación, creatividad e ingenuidad. Esta crisis es una buena oportunidad para rediseñar nuestro sistema económico. Nos debe servir para fomentar la creatividad y la imaginación para poder desarrollar una sociedad mejor. Así es que dejemos de mirar atrás; tenemos que mirar hacia delante, hacia un futuro donde ciencia y espiritualidad caminen juntas de la mano. Einstein dijo que la ciencia sin espiritualidad es ciega, y la espiritualidad sin ciencia, coja. Los países orientales son cojos y los occidentales, ciegos. Por separado vamos todos al abismo, pero si trabajamos todos juntos lo podemos conseguir. ■

Resurgence at the heart of earth, art and spirit

www.resurgence.org

Schumacher College - Transformative courses on sustainability

www.schumachercollege.org.uk

Peace Walk - Wikipedia

en.wikipedia.org/wiki/Peace_walk

SERGI LÓPEZ

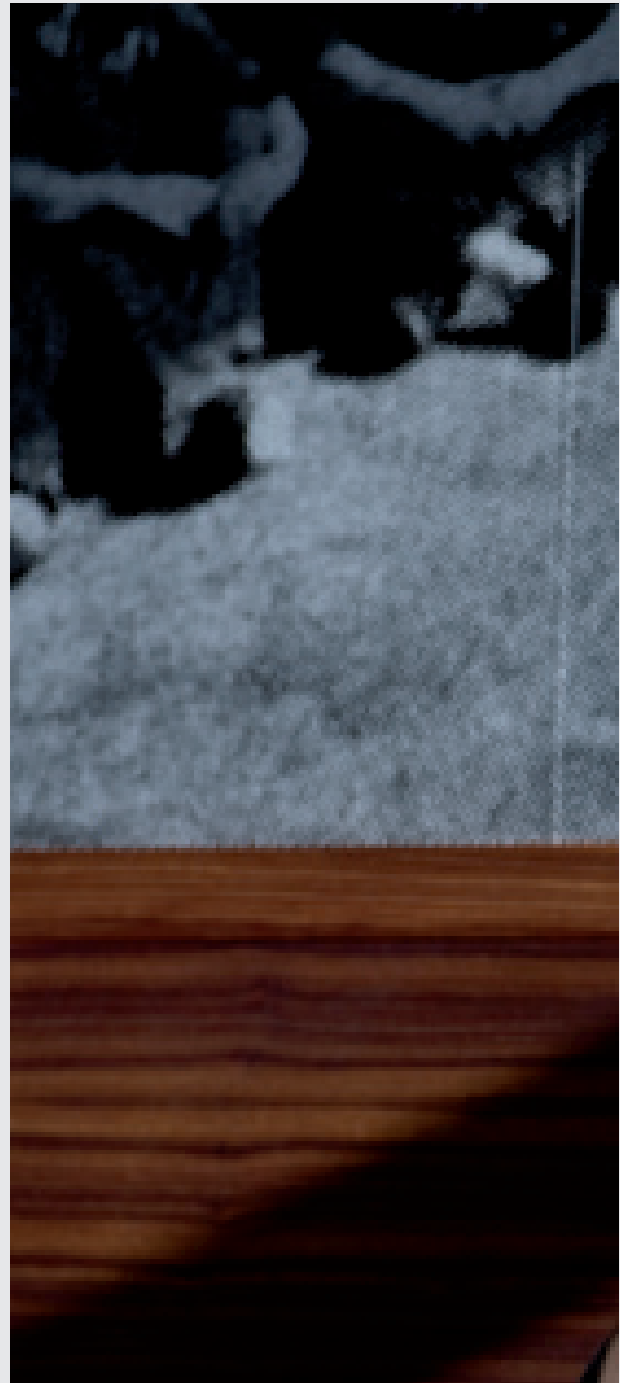
“ESTÀ CANVIANT L'ESTEREOTIP D'HOME SEXI”

PER ANNA MURGADAS I VALLDOSERA

Sergi López és un dels actors catalans més reconeguts internacionalment. Se'n va anar a París a estudiar teatre i n'ha acabat tornant com una de les icones del cinema d'autor francès. Considerat un dels actors més atractius del panorama europeu, independentista català declarat, a més de les càmeres i els escenaris, ara s'ha atrevit també amb la restauració. Quan l'agenda li ho permet, és fàcil trobar-lo al Negrefum, el restaurant que ha obert a Vilanova i la Geltrú (Barcelona), la ciutat on va néixer i viu.

Sergi López es uno de los actores catalanes más reconocidos internacionalmente. Se fue a París a estudiar teatro y ha acabado volviendo de allí como uno de los iconos del cine de autor francés. Considerado uno de los actores más atractivos del panorama europeo, independentista catalán declarado, además de las cámaras y los escenarios, ahora se ha atrevido también con la restauración. Cuando la agenda se lo permite, es fácil encontrarlo en el Negrefum, el restaurante que ha abierto en Vilanova i la Geltrú (Barcelona), la ciudad donde nació y vive.

Sergi López is one of the best-known Catalan actors in the world. He went to Paris to study theatre and came back to Spain as one of the icons of French auteur film. Regarded as one of the most appealing actors on the European scene, and an outspoken proponent of independence for Catalonia, besides cameras and sets he has now ventured into the restaurant business. When his calendar permits, you're likely to find him at Negrefum, the restaurant he opened in Vilanova i la Geltrú (Barcelona), the city where he was born and lives.

“ESTÁ CAMBIANDO EL ESTEREOTIPO DE HOMBRE SEXY”

“THE STEREOTYPE OF THE SEXY MAN IS CHANGING”

Tots els actors famosos heu de tenir un restaurant? Sí, és obligatori. A les escoles d'interpretació ja et diuen que això del teatre és una mandanga i que allò que és bo és jalar (riu).

Potser la bona vida és indissociable del món de la faràndula. No ho sé. A mi això del restaurant em fa molt respecte. Amb els altres dos socis del Negrefum, el Jordi Trillas i el Joan Pujol, fa molts anys que anem a bons restaurants arreu amb l'excusa dels meus rodatges. Jo sempre deia que hauríem de muntar un restaurant que ens agradés a Vilanova i la Geltrú. Un restaurant on, per

exemple, la carta de vins fos exclusivament catalana i no pas per un fet nacional, sinó per reconèixer-nos-hi.

Actor d'èxit, restaurador... però tu no havies d'acabar repartint butà? Ostres sí, és veritat! Això m'ho deia el meu pare quan era jove i feia tercer de BUP per tercer cop. Si m'hagués dit que treballaria tancat en una oficina m'hauria espantat però això del *butano* no ho trobava tan dolent. Aleshores jo feia teatre amateur amb uns amics. Un dia tornava tard a casa i el meu pare m'esperava amb cara de guerra. Per frenar-lo, se'm va acudir dir-li que aquell era un dia molt im-

portant a la meua vida, que havia decidit dedicar-me professionalment al teatre. "Vols fer teatre? Doncs teatre. Fes alguna cosa, és igual!". Quan em vaig llevar vaig pensar que ho havia de provar.

I a casa teua no els preocupava com aconseguiries un sou? No, per això a casa meua no patien perquè jo mai no vaig demanar un duro. Llavors tenia una feina fantàstica. Feia de guia de nois i noies estrangers que s'estaven a Vilanova i la Geltrú per aprendre català. Estudiaven tot el dia i la meua feina era portar-los de copes al vespre i organitzar-los sortides de cap de setmana. Amb aquells

¿Todos los actores famosos tenéis que tener un restaurante? Sí, es obligatorio. En las escuelas de interpretación ya te dicen que eso del teatro es una mandanga y que lo bueno es jalar (ríe).

Quizá la buena vida sea indisociable del mundo de la farándula... No lo sé. A mí eso del restaurante me impone mucho. Con los otros dos socios del Negrefum, Jordi Trillas y Joan Pujol, hace muchos años que vamos a buenos restaurantes de cualquier parte con la excusa de mis rodajes. Yo siempre decía que teníamos que montar un restaurante que nos gustase en Vilanova i la Geltrú. Un res-

taurante donde, por ejemplo, la carta de vinos fuera exclusivamente catalana y no por una cuestión nacional, sino para reconocerlos en ella.

Actor de éxito, restaurador... pero ¿tú no ibas a acabar repartiendo butano? ¡Ostras sí, es verdad! Esto me lo decía mi padre cuando era joven y estudiaba tercero de BUP por tercera vez. Si me hubiera dicho que trabajaría encerrado en una oficina me habría asustado, pero eso del butano no lo encontraba tan malo. Entonces yo hacía teatro amateur con unos amigos. Un día volví tarde a casa y mi padre me esperaba con cara de gue-

rra. Para frenarlo, se me ocurrió decirle que aquel era un día muy importante en mi vida, que había decidido dedicarme profesionalmente al teatro. "¿Quieres hacer teatro? Pues teatro. ¡Haz algo, da igual!". Cuando me levanté al día siguiente pensé que lo tenía que probar.

¿Y en tu casa no les preocupaba cómo conseguirías un sueldo? No, en mi casa no sufrían por eso porque jamás les pedí un duro. Entonces tenía un trabajo fantástico. Hacía de guía de chicos y chicas extranjeros que estaban en Vilanova i la Geltrú para aprender catalán. Estudiaban todo el día y mi trabajo

Do all you famous actors have to open a restaurant? Yes, it's required. At acting schools they tell you that theatre is a joke and what really matters is filling your belly (laughter). **Perhaps the good life is too closely intertwined with show business...** I don't know. I personally have a lot of respect for the restaurant business. For years I've been eating at good restaurants with my two other partners in Negrefum, Jordi Trillas and Joan Pujol, with the excuse of my making films. I always said that we should set up a restaurant that we like in Vilanova i la Geltrú, a restaurant where, for example, the wine list

only had wines from Catalonia, not out of nationalism but so that we could identify better with it.

Successful actor, restaurateur... but weren't you supposed to end up being a street sweeper? Oh yeah, that's right! That's what my father used to tell me when I was young and doing my 10th year at school for the third time. If he had told me that I'd work shut up in an office I would have freaked out, so that's why I didn't find the prospect of being a street sweeper so awful. Back then, I did amateur theatre with my friends. One day I got home late and my father was

glaring at me. To stop him, it occurred to me to tell him that that was a very important day in my life, that I had decided to become a theatre professional. "You want to go into theatre?" he said. "Fine, theatre. Just do something – it doesn't matter!" When I woke up I realized that I'd have to give it a try.

But weren't your parents worried about how you'd earn a living? No, my parents never worried about that because I never asked them for a penny. At that time I had a great job. I acted as a guide for foreign kids who came to Vilanova i la Geltrú to learn Catalan. They studied all day long, and my job was

“El meu pare deia que acabaria repartint butà”

diners vaig poder marxar a París per estudiar teatre a l'escola del mestre Jacques Lecoq. **I allà et va arribar la primera oportunitat, que no seria al teatre sinó al cinema...** A l'escola hi havia una secretària casada amb un català que em tenia una mica *enxufat*. Ella em va passar un anunci: “Director busca un actor amb accent espanyol per protagonitzar primera pel·lícula de cinema”. Inicialment, vaig dubtar si l'accent català colaria però la veritat és que quan els francesos diuen accent espanyol es refereixen a accent del sud. Els valdria un italià o un portuguès... Amb el Manuel Poirier ens vam entendre i durant

“Mi padre me decía que acabaría repartiendo butano”

cinc anys em va anar oferint petits papers. Un dia em va proposar fer de coprotagonista a *Western*, que va rebre el premi del públic del festival de Cannes. Va ser com si a partir d'aquell dia m'hagués convertit en actor de cine i abans no ho fos. **I quina diries que et va posar més al mapa, *Western* o *Harry, un amic que us estima*?** Amb *Western* vaig irrompre en el cinema d'autor però *Harry* m'ha portat més popularitat. A França, encara ara al carrer sóc en Harry. Vaig tenir el Cèsar, el premi al millor actor europeu i Canal+ l'ha programada set o vuit vegades. Fins i tot la frase “*un ami*

“My father told me I'd end up as a street sweeper”

qui vous veut du bien” s'ha acabat convertint en una mena de frase feta. Recordo que una vegada el diari esportiu *L'Equipe* parlava d'un entrenador que havia ensorrat el seu equip i irònicament l'anomenaven “*un ami qui vous veut du bien*”. **I aquests dos fenòmens són comparables a altres èxits, com *El laberinto del Fauno* o *El mapa dels sons de Tòquio*, d'Isabel Coixet?** Es fa difícil comparar-ho. En venda d'entrades, *Western* va tenir 1.500.000 d'espectadors a França, que és una passada, una exageració. Ara aquí, amb la de la Coixet, n'hem fet 500.000 i estem molt con-

>>

era llevarlos de copas por la noche y organizarles salidas de fin de semana. Con aquel dinero pude marcharme a París para estudiar teatro en la escuela del maestro Jacques Lecoq.

Y allí te llegó la primera oportunidad, que no sería en el teatro sino en el cine... En la escuela había una secretaria casada con un catalán que me tenía un poco enchufado. Ella me pasó un anuncio: “Director busca actor con acento español para protagonizar primera película de cine”. Inicialmente, dudé de si el acento catalán colaría, pero la verdad es que cuando los franceses dicen acento espa-

ñol se refieren a acento del sur. Les valdria un italiano o un portuguès... Con Manuel Poirier nos entendimos bien y durante cinco años me fue ofreciendo pequeños papeles. Un día me propuso hacer de coprotagonista en *Western*, que recibió el premio del público del festival de Cannes. Fue como si a partir de aquel día me hubiera convertido en actor de cine y antes no lo fuera.

¿Y cuál dirías que te puso más en el mapa, *Western* o *Harry, un amigo que os quiere*? Con *Western* irrumpí en el cine de autor, pero *Harry* me ha traído más popularidad. En Francia todavía ahora en la calle soy

>>

to take them out for drinks in the evening and organise the weekend outings. With the money I earned I was able to travel to Paris to study theatre at Jacques Lecoq's school. **And you got your first break there, but it was film, not theatre...** There was a secretary at the school who was married to a Catalan, so I was kind of her pet. She gave me an advert: “Director looking for an actor with Spanish accent to star in first film”. At first I doubted whether my Catalan accent would work, but actually when French people say Spanish accent what they mean is a southern accent. An Italian or Portuguese accent would work

just as well... Manuel Poirier and I really got on well and he kept offering me bit parts for five years. Then one day he asked me to co-star in *Western*, which won the audience award at the Cannes Film Festival. And it's like suddenly I became a film actor, as if I hadn't been one before.

So which do you think catapulted you to fame more, *Western* or *With a Friend like Harry*... I got my start in the auteur film scene with *Western*, but *Harry* made me more famous. I'm still Harry on the street in France. I won the César, the prize for best European actor, and Canal+ has shown the film seven

>>

“Pensava que a França només faria papers de paleta, torero o lladre”

<<

tents. És clar que el mercat francès és més gros... Amb el temps t'adones que això de molta o poca gent és una cosa molt relativa. La primera pel·lícula que vaig fer amb el Poirier es va estrenar en una única sala a París i, sense massa públic, va esdevenir una pel·li de culte.

No t'ho prenguis malament, però, com has aconseguit que els francesos, tan primmirats com són, et perdonin l'accent? Bé, hem anat a trobar-nos els francesos de *la langue* i un individu català acostumat a viure el seu accent com un handicap. Aquí només dius “buenos días” ja t'assenyalen com a català. Llavors, de

<<

Harry. Obtuve el César, el premio al mejor actor europeo, y Canal+ la ha programado siete u ocho veces. Incluso la frase “un ami qui vous veut du bien” ha acabado convirtiéndose en una especie de frase hecha. Recuerdo que una vez el periódico deportivo L'Equip hablaba de un entrenador que había hundido a su equipo y le llamaban irónicamente “un ami qui vous veut du bien”.

¿Y estos dos fenómenos son comparables a otros éxitos, como *El laberinto del Fauno* o *El mapa de los sonidos de Tokio*, de Isabel Coixet? Es difícil compararlo. En venta de entradas, *Western* tuvo 1.500.000

<<

or eight times. Even the line “un ami qui vous veut du bien” [from the title in French: *Harry, un ami qui vous veut du bien*] has ended up becoming a catchphrase. I remember once the sports newspaper *L'Equip* mentioned a coach who had brought his team to ruin and they called him “un ami qui vous veut du bien”.

So are these two phenomena comparable to other hits, like *Pan's Labyrinth* or Isabel Coixet's *Map of the Sounds of Tokyo*? It's hard to compare them. In terms of ticket sales, *Western* sold 1,500,000 in France, which is huge, it's amazing. But here,

cop i volta, resulta que allà el mateix accent els resulta encantador. Al principi pensava que no faria més de dos o tres papers fent de paleta, de torero o de lladre, que era el que em proposaven, però van anar succeint coses inesperades i em van anar oferint papers que eren per a altres actors autòctons. Molts directors i guionistes també em diuen que per a textos forts, pujats de to, el meu accent els dóna una mena de naturalitat estranya que fa que passin millor. És curiós perquè mira que és evident que parlo francès amb accent i en canvi formo part del seu imaginari com si fos francès. Tens altres casos, com la Jane Birkin...

espectadores en Francia, que es una pasada, una exageración. Ahora aquí, con la de Coixet, hemos tenido 500.000 y estamos muy contentos. Claro que el mercado francés es mayor... Con el tiempo te das cuenta de que eso de mucha o poca gente es algo muy relativo. La primera película que hice con Poirier se estrenó en una única sala en París y, sin mucho público, se convirtió en una peli de culto.

No te lo tomes a mal, pero ¿cómo has conseguido que los franceses, tan exigentes, te perdonen el acento? Bueno, hemos ido a encontrarnos los franceses de *la langue* y

Coixet's film sold 500,000 and we're really happy with that. Obviously the French market is bigger... Over time you realise that the number of spectators is pretty relative. The first film I made with Poirier premiered in just one cinema in Paris, and even though it didn't have a huge audience, it did become a cult film.

Don't take it wrong, but how have you gotten the French, as picky as they are, to overlook your accent? Well, we've gradually come to terms with each other, the French *de la langue* and a Catalan individual used to seeing his accent as a handicap. Here all you have

Sí, com a ella, a tu els francesos també t'han convertit en un sex símbol, una mena de George Clooney europeu... Bé, un George Clooney una mica més assenglarat (riu). Això és un altre fenomen que no se dir-te massa bé de què depèn.

El mite del repartidor de butà? Té alguna cosa d'aquest prototipus però crec que hi juguen altres factors. D'entrada, està canviant l'estereotip d'home sexi per sort nostra i vostra. No fa gaire que he estrenat una pel·lícula amb la Kristin Scott Tomas, *Partir*, una història de passió on tinc un paper que fa deu anys l'hauria fet un llatí més físic. Ara s'ha

un individuo catalán acostumbrado a vivir su acento como un handicap. Aquí sólo dices “buenos días” y ya te señalan como catalán. Entonces, de pronto, resulta que allí el mismo acento les resulta encantador. Al principio pensaba que no haría más de dos o tres papeles como albañil, torero o ladrón, que era lo que me proponían, pero fueron ocurriendo cosas inesperadas y me fueron ofreciendo papeles que eran para actores autóctonos. Muchos directores y guionistas también me dicen que para textos fuertes, subidos de tono, mi acento les da una especie de naturalidad extraña que hace que

to say is *buenos días* and they've got you pegged as a Catalan. Then suddenly it turns out that the accent is charming. At first I thought that I wouldn't have more than a few bit parts as a construction worker, bullfighter or thief, which was what I was being offered, but the unexpected kept happening and I was offered roles that were meant for other local actors. Many directors and scriptwriters tell me for strong roles, the cheeky ones, my accent gave a bit of foreign naturalness that makes them easier to swallow. It's curious because it's obvious that I speak French with an accent, yet I'm as much a

“Pensaba que en Francia sólo haría papeles de albañil, torero o ladrón”

“I thought that in France I would only have some parts as a construction worker, bullfighter or thief”

pensat en un personatge que escolta, carinyós, que segueix la seva amant encara que vegi que no va per bon camí; és un personatge masculí i femení alhora. Les pel·lis que majoritàriament he fet han suggerit molt en aquest sentit. Fins i tot aquelles on no es veu res han tingut alguna cosa sexual d'alguna manera.

I en les que sí que es veu alguna cosa, que en són unes quantes... Això t'hi enfrontes quan actues. Jo a la meua vida sóc més aviat tímid i poc exhibicionista. A part, tampoc és que estigui supercontent del cos que m'ha tocat però actuant és diferent. Hi ha vegades que lleigeix guions i no m'imagino que sóc

jo. Ara estreno una pel·lícula dels germans Larrier en què surto despullat, a més amb un primer pla que, en fi, fa una vergonya al·lucinant.

On no tens cap mena de vergonya és a expressar públicament opinions polítiques. Els francesos i els espanyols no et recriminen el teu independentisme? A França ho troben anecdòtic; és com si diguéss que sóc alsacià, no saben gaire de què els parlo... Ja a la primera pel·li que vaig fer amb en Poirier hi havia una escena on sopàvem a casa de la meua nòvia i els seus pares em preguntaven si era espanyol. Jo vaig començar a improvisar

explicant que en realitat jo sóc català, que no és el mateix...

Això va més enllà d'una qüestió d'accents? És que jo sóc el que sóc. La meua vida, la meua professió, no és un fet nacional però tinc la identitat que tinc. Res més. L'altre dia un independentista fervorós em suggeria que fes una pel·li de Jaume I. I si està mal escrita, què? I si està mal rodada? No faig pel·lícules per raons nacionals, m'interessa fer-ne que estiguin bé, que diguin coses noves, que intentin canviar el món.

Quan et dic que exerceixes de català desacomplexat em referia també a suports

>>

entren mejor. Es curioso, porque mira que es evidente que hablo francés con acento, y sin embargo formo parte de su imaginario como si fuera francés. Tienes otros casos, como Jane Birkin...

Sí, como a ella, a ti los franceses también te han convertido en un sex symbol, una especie de George Clooney europeo... Bueno, un George Clooney un poco más ajabalinado (ríe). Esto es otro fenómeno que no sé decirte muy bien de qué depende.

¿El mito del repartidor de butano? Tiene algo de este prototipo pero creo que intervienen otros factores. De entrada, está cam-

biando el estereotipo de hombre sexy, por suerte nuestra y vuestra. No hace mucho he estrenado una película con Kristin Scott Thomas, *Partir*, una historia de pasión en la que tengo un papel que hace diez años lo habría hecho un latino más físico. Ahora se ha pensado en un personaje que escucha, cariñoso, que sigue a su amante aunque vea que no va por buen camino, un personaje a la vez masculino y femenino. Las pelis que mayoritariamente he hecho han sugerido mucho en este sentido. Incluso aquellas en que no se ve nada en cierta manera han tenido algo sexual.

Y aquellas en que sí se ve algo, que son unes cuantas... A esto te enfrentas cuando actúas. En mi vida yo soy más bien tímido y poco exhibicionista. Aparte, tampoco es que esté supercontento con el cuerpo que me ha tocado, pero cuando actúo es diferente. A veces leo guiones y no me imagino que soy yo. Ahora estreno una película de los hermanos Larrier en la que salgo desnudo, además en un primer plano que, en fin, da una vergüenza alucinante.

En cambio no te da vergüenza alguna expresar públicamente tus opiniones políticas. ¿Los franceses y los españoles no te reci-

>>

part of their collective imagination as if I were French myself. There are other examples, too, like Jane Birkin...

Yes, just like her, the French have turned you into a sex symbol, like a European George Clooney... Well, a somewhat less polished version of George Clooney (laughter). I wouldn't be able to tell you where that comes from either.

The myth of the working class hunk perhaps? It has something to do with that, but I think that there are other factors at play, too. First, luckily for both men and women, the stereotype of the sexy man is changing.

Not too long ago I premiered a film with Kristin Scott Thomas, *Leaving*, a history of passion that a more physical Latino would have been cast in ten years ago. Now they were looking for a character who is a good listener, who's affectionate, who follows his lover even though he sees she's veering off-course. The character is both masculine and feminine at the same time. Most of the films I've made have been rather like this; even the ones where you can't see anything have somehow had a sexual element.

Not to mention the ones where you can see something, which is quite a few of them...

You deal with that when you act. In my personal life I'm actually rather shy and not much of an exhibitionist. Plus, it's not like I'm really happy with the body I've been given, but it's different when you act. There are times I read scripts and can't imagine myself in the role. Now I'm premiering a film by the Larrier brothers where I appear naked, plus in a close-up which is actually totally embarrassing.

But you're not embarrassed at all expressing your political opinions in public. Don't the French and Spanish criticise you for your pro-independence stance? In France

>>

“No he amagat mai que sóc independentista”

“No he ocultado nunca que soy independentista”

≤

més explícits, com el que has donat a les consultes per a la independència que s'han fet a diversos municipis catalans... Sí, sí, però això fa poc que ho saben. L'altre dia vaig fer un xat a *El Mundo* i a moltes de les preguntes hi sortia la paraula *independència*, però aquest és un fenomen de fa poc. Algú devia dir en algun lloc que sóc independentista, tot i que jo no me n'he amagat mai! Fins ara hi he posat molt sentit de l'humor i suposo que així la gent que m'ha tractat m'ho ha perdonat més. No em va el rotle

del conflicte i des de sempre m'ha molestat això de ser català en oposició als espanyols o als francesos, que hagi de ser antiespanyol o antifrancès. De l'independentisme a vegades també em cansa la bel·ligerància. Necessitem el discurs guardiolista: persistir.

I no et fa por que la indústria cinematogràfica espanyola et deixi de banda? No sé si m'arraconaran o no. Treballo poc a Espanya però, sincerament, m'és igual. Tinc la sort d'haver estudiat a Lecoq i ara he fet *Non Solum*, que l'hem fet jo, el Jorge Picó i una caixa de melons, saps? Quan li vaig dir al meu pare que volia ser actor pensava

a fer teatre. El meu somni no era fer cine i veure el meu nom amb neons. Jo volia ser un d'aquells actors veterans que veia a Barcelona, homes i dones de 70 anys que vivien del teatre. Si mai més ningú al món em vol donar un paper en una pel·lícula m'és igual, ja buscaré feina, ja faré alguna cosa. D'altra banda em pregunto per què consideren que la independència és tan dolenta... **Home...** La independència dels diaris, per exemple, no és pas dolenta. La independència dels nanos, la independència de la dona... Bé, és que el contrari és dependència! Dependre d'una altra cosa i no acabar de poder

≤

minan tu independentismo? En Francia lo encuentran anecdótico, como si les dijera que soy alsaciano; no saben muy bien de qué les hablo... Ya en la primera peli que hice con Poirier había una escena en la que cenábamos en casa de mi novia y sus padres me preguntaban si era español. Yo empecé a improvisar explicando que en realidad yo soy catalán, que no es lo mismo...

¿Esto va más allá de una cuestión de acentos? Es que yo soy lo que soy. Mi vida, mi

profesión, no es un hecho nacional, pero yo tengo la identidad que tengo. Nada más. El otro día un independentista fervoroso me sugería que tenía que hacer una peli de Jaime I. Y si está mal escrita, ¿qué? ¿Y si está mal rodada? No hago películas por razones nacionales, me interesa hacer películas que estén bien, que digan cosas nuevas, que intenten cambiar el mundo.

Cuando te he dicho que ejerces de catalán desacomplejado me refería también a apoyos más explícitos, como el que has dado a las consultas para la independencia que han tenido lugar en varios municipios ca-

talanes... Sí, sí, pero esto hace poco que lo saben. El otro día hice un chat en *El Mundo* y en muchas de las preguntas salía la palabra *independencia*, pero este es un fenómeno de hace poco. Alguien debió de decir en algún lugar que soy independentista, ¡aunque yo no lo he ocultado nunca! Hasta ahora le he puesto mucho sentido del humor y supongo que así la gente que me ha tratado me lo ha perdonado más. No me va el rollo del conflicto y desde siempre me ha molestado eso de ser catalán en oposición a los españoles o a los franceses, que tenga que ser antiespañol o antifrancés. Del independentismo a veces

≤

they are amused by it; it's like saying I'm Alsatian, so they don't really know what I'm talking about... Back in the first film I made with Poirier, there was a scene where we were having dinner at my girlfriend's house and her parents asked me if I was Spanish. I began to improvise, telling them that actually I was Catalan and that it's not the same thing...

Is it more than a question of accents? I am what I am. My life and my profession are

not national statements, but my identity is what it is. That's all. The other day a fervent supporter of Catalan independence suggested that I make a film about Jaime I [an early king of Catalonia]. But what if it's poorly written? Or badly filmed? I don't make film for nationalistic purposes; I'm interested in making good films that say something new, that try to change the world.

When I say that you're a Catalan without a complex I was also referring to more explicit support, like the kind you've lent recently to the consultations on independence held in several Catalan towns... Yeah, yeah, but that's

become public knowledge only recently. The other day I did a chat in *El Mundo* and the word 'independence' kept popping up in many of the questions, but that's a fairly recent phenomenon. Someone must have said somewhere that I'm in favour of Catalonia's independence, even though I've never hidden it! Until now I've approached the topic with a great deal of humour, and I assume that the people I've dealt with have somehow forgiven me. I don't get embroiled in conflict, and I've always been bothered by the idea of being Catalan as opposed to Spanish and French, that you have to be

“I’ve never hidden that I support independence for Catalonia”

desenvolupar-te com ets, és una putada. Tinc una frase per als catalans que sempre penso que hauria de sortir en algun lloc: no havíem quedat que som una nació? Llavors tothom és independentista, no? Com es pot pensar que Catalunya és una nació i no voler-la independent? Ara, a Catalunya, molta gent s’adona que podem voler la independència sense que això vulgui dir que anem a la guerra civil o que farem fora a tots els que es diguin González o... López! Tot és bastant senzill: posar-se d’acord, parlar, votar, decidir. No és tan excepcional, la feina la tindrem després, quan hàgim de veure què fem... ■

también me cansa la beligerancia. Necesitamos el discurso guardiolista: persistir.
¿Y no te da miedo que la industria cinematográfica española te deje de lado?

No sé si me arrinconarán o no. Trabajo poco en España, pero, sinceramente, me da igual. Tengo la suerte de haber estudiado en Lecoq y ahora he hecho *Non Solum*, que la hemos hecho yo, Jorge Picó y una caja de melones, ¿sabes? Cuando le dije a mi padre que quería ser actor pensaba en hacer teatro. Mi sueño no era hacer cine y ver mi nombre con neones. Yo quería ser uno de aquellos actores veteranos que veía en Barcelona,

anti-Spanish or anti-French to be Catalan. The belligerence of the pro-independence side can be tiring, too. We need a discourse closer to Pep Guardiola’s [the Barça coach]: persevere.

But aren’t you afraid that the Spanish film industry will turn its back on you? I don’t know if it will ignore me. I don’t find much in Spain, but honestly I don’t really care. I’m lucky enough to have studied with Lecoq, and now I’ve made *Non Solum* with Jorge Picó and a box of melons, you know? When I told my father that I wanted to be an actor, my intention was to do theatre. My dream

---

Sergi López at IMBD www.imdb.com/name/nm0530365/

Filmografia a Cinemacatalà.net www.cinemacatala.net/ActorsPublic2.php?id=89

Acadèmia del cinema català www.academiadelcinema.cat/es.html

Support al manifest del 13-D (vilaweb.cat) tinyurl.com/yl5z9t9

Encuentros digitales (elmundo.es) www.elmundo.es/encuentros/invitados/2009/10/3859/

---

hombres y mujeres de 70 años que vivían del teatro. Si nadie en el mundo me quiere dar nunca más un papel en una película, me da igual; buscaré trabajo, algo haré. Por otra parte me pregunto por qué consideran que la independencia es tan mala...

Hombre... La independencia de los periódicos, por ejemplo, no es mala. La independencia de los niños, la independencia de la mujer... Bueno, ¡es que lo contrario es dependencia! Depender de otra cosa y no acabar de poder desarrollarte como eres, es una putada. Tengo una frase para los catalanes que siempre pienso que debería salir

en algún sitio: ¿no habíamos quedado en que somos una nación? Entonces todo el mundo es independentista, ¿no? ¿Cómo se puede pensar que Cataluña es una nación y no quererla independiente? Ahora, en Cataluña, mucha gente se da cuenta de que podemos querer la independencia sin que esto signifique ir a la guerra civil o que vayamos a echar a todos los que se llamen González o... ¡López! Todo es bastante sencillo: ponerse de acuerdo, hablar, votar, decidir. No es tan excepcional, el trabajo lo tendremos después, cuando tengamos que ver qué haremos... ■

wasn’t to make films and see my name in the limelight. I wanted to be one of those veteran actors in Barcelona, one of those 70-year-olds who thrive on the theatre. I wouldn’t mind if no one ever gave me a role in a film again; I’d look for a job, I’d do something. On the other hand, I do wonder why they see independence as such a negative thing...

Come on... Newspapers’ independence, for example, is not a bad thing. Children’s independence, women’s independence... Well, it’s the opposite of dependence! Depending on something and not being able to fully realise yourself, it’s a drag. I have

a saying for Catalans that I always think should appear somewhere: didn’t we agree that we’re a nation? So everyone is in favour of independence, right? How can you think that Catalonia is a nation and not want it to be independent? In Catalonia today, many people realise that we can want independence without that meaning that we’re going to get involved in a civil war or kick out everyone named González... or López! It’s all really quite simple: reach an agreement, talk, vote, decide. It’s not so exceptional; the hard work will come afterward, when we’ll have to decide what to do... ■

FRANÇOIS DUBET

SOCIÒLEG DE L'EXCLUSIÓ

PER NÚRIA TORIL

François Dubet (Périgueux, 1946) és un sociòleg que no deixa indiferent, tant per les idees que defensa com pel seu mètode de treball. Professor de la Universitat de Bordeus II i director d'estudis de l'École des Hautes Études en Sciences Sociales de París, és un dels teòrics amb més prestigi de França. Seguidor d'un altre nom propi de la sociologia, Alain Touraine, és un dels impulsors de la sociologia de l'acció, aquella que va més enllà de la teoria en abstracte i analitza la realitat social des de la realitat social. Durant la seva carrera ha investigat sobre els joves, l'educació, l'exclusió, els moviments socials, les desigualtats i, més recentment, la crisi de les institucions.

François Dubet (Périgueux, 1946) es un sociólogo que no deja indiferente, tanto por las ideas que defiende como por su método de trabajo. Profesor de la Universidad de Burdeos II y director de estudios de la École des Hautes Études en Sciences Sociales de París, es uno de los teóricos con más prestigio de Francia. Seguidor de otro nombre propio de la sociología, Alain Touraine, es uno de los impulsores de la sociología de la acción, aquella que va más allá de la teoría en abstracto y analiza la realidad social desde la realidad social. Durante su carrera ha investigado sobre los jóvenes, la educación, la exclusión, los movimientos sociales, las desigualdades y, más recientemente, la crisis de las instituciones. Protagonista del primer Debate de Educación del 2010 que organizaron la Fundación Jaume Bofill y la UOC a finales de enero, los resultados de sus investigaciones han sacudido el sistema francés. Sin ir más lejos, Dubet defendió en

François Dubet (Périgueux, 1946) is a sociologist who never ceases to stir up controversy because of both the ideas he espouses and his working method. A professor at the University of Bordeaux II and Head of Studies at the École des Hautes Études en Sciences Sociales in Paris, he is one of the most esteemed theoreticians in France. The follower of another prominent name in sociology, Alain Touraine, he is one of the driving forces behind sociology of action, the kind that goes beyond abstract theory to analyse the social reality from the social reality itself. In the course of his career, he has studied about young people, education, exclusion, social movements, inequalities and, more recently, the crisis of institutions. Special guest speaker in the first 2010 Debates in Education organised by the Jaume Bofill Foundation and the UOC in late January, the results of his studies have shaken up the French system. Without further ado, in Barcelo-

Protagonista del primer Debat d'Educació del 2010 que van organitzar la Fundació Jaume Bofill i la UOC a finals de gener, els resultats de les seves recerques han sacsejat el sistema francès. Sense anar més lluny, Dubet va defensar a Barcelona que l'escola francesa, un dels pilars de la República, està en decadència.

Un dels moments definitoris de la carrera de Dubet va tenir lloc als anys vuitanta. El 1981, poc després de l'elecció de François Mitterrand a la presidència de la República francesa, van esclatar al barri Les Minguettes, en els suburbis de Lió, avalots violents de joves, molts dels quals d'origen magribí, en protesta per les seves condicions de vida. Amb un equip d'investigadors, el sociòleg va fer una recerca entre joves de 18 a 24 anys, "condemnats a convertir-se en delinqüents juvenils", de Les Minguettes i de l'extraradi de París (Orly, Champigny i Clichy).

>>

Barcelona que la escuela francesa, uno de los pilares de la República, está en decadencia.

Uno de los momentos definitorios de la carrera de Dubet tuvo lugar en los años ochenta. En 1981, poco después de la elección de François Mitterrand a la presidencia de la República francesa, estallaron en el barrio Les Minguettes, en los suburbios de Lyon, disturbios violentos de jóvenes, muchos de ellos de origen magrebí, en protesta por sus condiciones de vida. Con un equipo de investigadores, el sociólogo llevó a cabo un estudio entre jóvenes de 18 a 24 años, "condenados a convertirse en delincuentes juveniles", de Les Minguettes y del extrarradio de París (Orly, Champigny y Clichy).

Dubet intentó describir el univers marginal en que viven los jóvenes y cómo la alienación, el fracaso y la impotencia los llevaban a la apatía y a sentir la exclusión como su destino, y los abocaban a la

>>

na Dubet claimed that the French school system, one of the pillars of the Republic, is in decline.

One of the defining moments in Dubet's career came in the early 1980s. In 1981, shortly after François Mitterrand was elected President of the French Republic, violent mobs of young people, many of them with Maghrebi roots, erupted in the Les Minguettes neighbourhood in the suburbs of Lyon to protest their living conditions. With a team of researchers, the sociologist conducted a study among young adults aged 18 to 24 from Les Minguettes and the outskirts of Paris (Orly, Champigny and Clichy) who were, he claimed, "condemned to become young criminals".

Dubet tried to describe the marginal universe in which these young people lived and how alienation, failure and impotence drove them to a sense of apathy and exclusion as their fate, and eventually

>>

SOCIÓLOGO DE LA EXCLUSIÓ
SOCIOLOGIST OF EXCLUSION

Antoni Bofill

“La societat ha d'aprendre a no esperar-ho tot de l'escola”

“La sociedad tiene que aprender a no esperar lo todo de la escuela”

“Society has to learn not to expect everything from schools”

≤≤

Dubet va intentar descriure l'univers marginal en què viuen els joves i com l'alienació, el fracàs i la impotència els portaven a l'apatia i a sentir l'exclusió com el seu destí, i els abocaven a la delinqüència. “Ningú, sigui jove o marginat, surt indemne davant de les pressions, les coaccions i els estigmes que s'exerceixen sobre ells”, afirma. El fruit de la recerca va ser un dels seus llibres més emblemàtics *La Galère: jeunes en survie* (Fayard, 1987), que va tornar a reeditar l'any passat amb un nou pròleg en què alerta un altre cop del perill de la marginació sociolaboral d'alguns col·lectius.

Sense deixar de banda la marginalitat juvenil, Dubet es va convertir més endavant en un referent en el camp de la sociologia de l'educació. *La escuela de las oportunidades* (Gedisa, 2006) o *El declive de la institución* (Gedisa, 2006) són altres de les seves obres més emblemàtiques. Defensor de l'escola inclusiva i expert en fracàs escolar, per a

≤≤

delincuencia. “Nadie, sea joven o marginado, resulta indemne ante las presiones, las coacciones y los estigmas que se ejercen sobre él”, afirma. El fruto de la investigación fue uno de sus libros más emblemáticos, *La Galère: jeunes en survie* (Fayard, 1987), que volvió a editar el año pasado con un nuevo prólogo donde alerta otra vez del peligro de la marginación sociolaboral de algunos colectivos.

Sin dejar de lado la marginalidad juvenil, Dubet se convirtió más adelante en un referente en el campo de la sociología de la educación. *La escuela de las oportunidades* (Gedisa, 2006) o *El declive de la institución* (Gedisa, 2006) son otras de sus obras más emblemáticas. Defensor de la escuela inclusiva y experto en fracaso escolar, para Dubet “es paradójico que, en un momento en que el acceso a la educación se ha generalizado y hay más estudiantes que nunca, se hable del declive de la institución escolar”. Este sociólogo francés

blematic books, *La Galère: jeunes en survie* (Fayard, 1987), which was reissued last year with a new prologue where he once again warned of the dangers posed by the social and job marginalisation of certain collectives.

Without turning his back on marginalised youths, Dubet later became a benchmark in the field of the sociology of education. *L'école des chances* (The School of Opportunities, Seuil, 2004) and *Le Déclin de l'institution* (The Decline of the Institution, Seuil, 2002) are two of his other most emblematic books. A defender of inclusive schooling and an expert on school dropouts, Dubet believes that “at a time when access to education has become widespread and there are more students than ever, it is paradoxical that there is talk about the decline of the school as an institution”. This French sociologist believes that French schools do not work because they have not

≤≤

led them to crime. “No one, either young or marginalised, emerges unscathed from the pressures, coercion and stigma pressed upon them,” he claims. The upshot of the study was one of his most em-

Dubet “és paradoxal que en un moment en què l'accés a l'educació s'ha generalitzat i hi ha més estudiants que mai es parli del declivi de la institució escolar”. Aquest sociòleg francès creu que l'escola francesa no funciona perquè no s'ha adaptat als canvis produïts per l'accés massiu a l'educació i per la multiculturalitat existent actualment a les aules.

Dubet considera que l'escola no garanteix la igualtat d'oportunitats perquè es parteix d'una societat que no és igualitària i en què, per tant, no tothom té les mateixes possibilitats d'èxit. Per aquest motiu, defensa l'escola inclusiva, que es preocupi tant pels que fan mèrits i tenen èxit com pels que no. En cas contrari, aquells que no aconseguixin bones qualificacions estaran condemnats a l'exclusió social. L'escola ha aconseguit ser democràtica, però li falta ser justa, sosté. L'escolarització massiva de la població ha fet que ara la diferència no estigui en l'accés a l'ensenyament, sinó en els resultats que s'hi

obtenen. “L'educació s'ha convertit en mercantilista. Els pares busquen la millor escola per als seus fills, on puguin obtenir bons resultats perquè només així podran accedir al mercat laboral. Si no aconsegueixes bons resultats, et trobes fora del sistema.”

Per parlar de la decadència de la institució educativa, Dubet fa un símil que pot resultar en un primer moment agosarat. El sociòleg compara la institució educativa francesa –laica, republicana, democràtica, igualitària– amb l'Església. L'Església, afirma, és una màquina de fabricar cristians i considera que l'escola francesa, que va sorgir per oposar-s'hi, ha intentat durant molts anys seguir el seu model. “L'escola és un dels pilars de la indústria identitària francesa. L'escola estableix uns principis, uns valors que són tan sagrats i incontestables com els dogmes de l'Església. És l'escola de la nació, de la raó, del progrés. Es basa en un principi unitari: Si tots som iguals, serem més

>>

creo que la escuela francesa no funciona porque no se ha adaptado a los cambios producidos por el acceso masivo a la educación y por la multiculturalidad existente actualmente en las aulas.

Dubet considera que la escuela no garantiza la igualdad de oportunidades porque se parte de una sociedad que no es igualitaria y en la que, por consiguiente, no todos tienen las mismas posibilidades de éxito. Por este motivo, defiende una escuela inclusiva que se preocupe tanto por los que hacen méritos y tienen éxito como por los que no. De lo contrario, los que no consigan buenas calificaciones estarán condenados a la exclusión social. La escuela ha conseguido ser democrática, pero le falta ser justa, sostiene. La escolarización masiva de la población ha dado como resultado que ahora la diferencia no esté en el acceso a la enseñanza, sino en los resultados que se obtienen en ella. “La educación se ha convertido en mercantilista. Los padres buscan la

mejor escuela para sus hijos, donde puedan obtener buenos resultados, ya que sólo así podrán acceder al mercado laboral. Si no consigues buenos resultados, te encuentras fuera del sistema.”

Para hablar de la decadencia de la institución educativa, Dubet hace un símil que de entrada puede resultar atrevido. El sociólogo compara la institución educativa francesa –laica, republicana, democrática, igualitaria– con la Iglesia. La Iglesia es una máquina de fabricar cristianos, afirma, y considera que la escuela francesa, que surgió para oponerse a ella, ha intentado durante muchos años seguir su modelo. “La escuela es uno de los pilares de la industria identitària francesa. La escuela establece unos principios, unos valores que son tan sagrados e incontestables como los dogmas de la Iglesia. Es la escuela de la nación, de la razón, del progreso. Se basa en un principio unitario: Si todos somos iguales, seremos más libres, seremos mejores. El maestro de la

>>

adapted to the changes brought about by the massive access to education and the multiculturalism in today's classrooms.

Dubet believes that schools do not guarantee equal opportunities because they spring from a society that is not egalitarian and therefore one in which not everyone has the same chances for success. For this reason, he defends inclusive schools that are concerned about both students who perform well and are successful and those that do not. Otherwise, those who do not earn good marks will be condemned to social exclusion. Schools have managed to become democratic, but they must still become fair, he claims. Massive schooling of the population has meant that the difference no longer lies in access to education, but in the results of this education. “Education has become mercantile. Parents seek the best schools for their children where they can earn good marks because that's the only way they

can join the job market. If you don't earn good marks, you'll find yourself outside the system.”

When speaking about the decline of the school as an institution, Dubet draws a parallel that might seem a little farfetched at first. This sociologist compares French schools – secular, republican, democratic, egalitarian – with the Church. The Church, he claims is a factory to churn out Christians, and he believes that French schools, which emerged from opposition to the Church, have nonetheless tried to follow the same model for years. “Schools are one of the pillars of the French industrial identity. Schools champion principles and values that are as sacred and unquestionable as the Church's dogmas. They are the schools of the nation, of reason, of progress. They are based on a single principle: If we are all equal, then we will be freer and better. Teachers in a republican school must have a vocation and

>>

www.creuroja.org/general/emergenciahaiti.asp

Creu Roja

La Creu Roja Espanyola va apostar fa una dècada per oferir conjuntament amb la UOC formació humanitària en línia.

La centenària entitat disposa d'un espai propi en el Campus virtual de la Universitat, a través del qual imparteix cursos d'extensió universitària.

La formació reglada s'ofereix a través de l'àrea de Cooperació Humanitària, Pau i Sostenibilitat de l'Institut Internacional de Postgrau i inclou quatre màsters, vuit postgraus i diverses especialitzacions.

www.cruzroja.es

École des Hautes Études en Sciences Socialeswww.ehess.fr/cadis/francais/pages/chercheurs/pres-dubet.html**Debates de Educación**www.debats.cat**Vídeo – Declive de la institución escolar y conflictos de principios**www.youtube.com/watch?v=xoFUV1ztBmA**Libros de Dubet accesibles en línea**www.librospdf.net/dubet/1/**François Dubet: Donner autant à ceux qui ont moins**www.cahiers-pedagogiques.com/spip.php?article132

<<

lliures, serem millors. El mestre de l'escola republicana ha de ser una persona amb vocació que ha de representar els valors de la República. És un mestre amb autoritat perquè representa valors "sagrats". És un santuari molt sòlid. Els pares, les empreses, els agents locals no tenen dret a entrar-hi. A més, separa l'alumne de l'infant. L'infant emocional no interessa (com la separació entre ànima i cos de l'Església). Si segueixes els valors de l'escola, al final seràs una persona lliure que podrà criticar el sistema educatiu."

Però aquest model de "fabricar bons republicans" falla amb l'accés en massa de la població a l'escola i amb la immigració. "Les escoles estan dissenyades a mida de la nació. Pretenen fer bons francesos, italians o catalans. Però les coses han canviat. Urgeix construir programes perquè tots puguin realitzar-los", explicava en una entrevista a *El Periódico de Catalunya* durant la visita a Barcelona. Dubet considera

<<

escuela republicana debe ser una persona con vocación que tiene que representar los valores de la República. Es un maestro con autoridad porque representa valores "sagrados". Es un santuario muy sólido. Los padres, las empresas, los agentes locales no tienen derecho a entrar. Además, separa al alumno del niño. El niño emocional no interesa (como la separación entre alma y cuerpo de la Iglesia). Si sigues los valores de la escuela, al final serás una persona libre que podrá criticar el sistema educativo."

Pero este modelo de "fabricar buenos republicanos" falla con el acceso en masa de la población a la escuela y con la inmigración. "Las escuelas están diseñadas a medida de la nación. Pretenden formar buenos franceses, italianos o catalanes. Pero las cosas han cambiado. Urge construir programas para que todos puedan realizarlos", afirmaba en una entrevista a *El Periódico de Catalunya* durante la visita a

<<

represent the values of the Republic. Teachers have authority because they represent 'sacred' values. This is a very solid sanctuary. Parents, companies and local agents have no right to meddle with it. What is more, it separates students from children. An emotional child is not desirable (similar to the Church's separation between soul and body). If you follow the school's values, you will ultimately be a free person who can criticise the educational system."

However, this model of "churning out good republicans" began to fail with the massive influx of the population into schools and with immigration. "Schools are designed for the nation. They aim to make good French, Italian or Catalan citizens. But things have changed. We need to construct programmes in which everyone can participate," he explained in an interview in *El Periódico de Catalunya* on his visit to Barcelona. Dubet asserts that it is difficult to

que és difícil creure en una escola de la nació unitària quan la població no és gens unitària. A més, l'escola ha perdut el monopoli de la cultura. "Ara els nois poden obtenir més informació per mitjà de la televisió o els ordinadors que no pas a l'escola. L'escola és víctima de l'esperit crític que ha creat. Ara té l'obligació de demostrar que serveix per a alguna cosa."

No calen canvis revolucionaris i radicals sinó trobar espais democràtics de discussió per modificar la manera de treballar. Canvis pragmàtics que permetin actuar sobre tothom i no només sobre els que fan mèrits. Per a Dubet, en els nostres dies al sistema educatiu se li demana massa. "La societat ha d'aprendre a no esperar-ho tot de l'escola. Volem que l'escola faci bons ciutadans, que elimini les desigualtats, que transmeti cultura. Això no és raonable; és massa responsabilitat per a l'escola." ■

Barcelona. Dubet considera que es difícil creer en una escuela de la nación unitaria cuando la población no es unitaria en absoluto. Además, la escuela ha perdido el monopolio de la cultura. "Ahora los chicos pueden obtener más información mediante la televisión o el ordenador que en la escuela. La escuela es víctima del espíritu crítico que ha creado. Ahora tiene la obligación de demostrar que sirve para algo."

No es necesario que se produzcan cambios revolucionarios y radicales, sino encontrar espacios democráticos de discusión para modificar la manera de trabajar. Cambios pragmáticos que permitan actuar sobre todos, y no sólo sobre los que hacen méritos. Para Dubet, hoy en día se pide demasiado al sistema educativo. "La sociedad tiene que aprender a no esperar todo de la escuela. Queremos que la escuela forme buenos ciudadanos, que elimine las desigualdades, que transmita cultura. Eso no es razonable; es demasiada responsabilidad para la escuela." ■

believe in a uniform school for the nation when the population is anything but uniform. Furthermore, the schools have lost their monopoly on culture. "Now kids can get more information from the television or computers than at school. Schools are the victims of the critical spirit they have created. Now they are required to demonstrate that they're good for something."

Revolutionary, radical changes are not needed, rather we must find democratic venues of discussion in order to change the way we work. We need pragmatic changes that allow everyone to be included, not just the high performers. In Dubet's opinion, today we are asking too much of the educational system. "Society has to learn not to expect everything from schools. We want schools to make good citizens, eliminate inequalities and convey culture. That is not reasonable: it's too much responsibility for schools." ■

Gervasio Sánchez

“Parlo en nom dels que no poden fer-ho”

PER LALI SANDIUMENGE

Fotògraf del dolor, la pèrdua i la bogeria, però també de la dignitat, l'esperança i la bellesa de la vida. Nascut a Còrdova el 1959, català i aragonès d'adopció, Gervasio Sánchez té molt clar quina és la seva feina i quina hauria de ser la d'un periodista: denunciar, passar comptes i rescatar les víctimes de l'anomiat. “És la meua feina. Em sento obligat a parlar en nom dels que no poden fer-ho”, afirma parafrasejant Albert Camus. Ha estat precisament per “la seva continuada tasca en favor de la justícia” que el Ministeri de Cultura espanyol li va atorgar el desembre passat el Premi Nacional de

Fotografia, el primer cop que reconeix la carrera d'un fotoperiodista.

Hiperactiu, tenaç, escrupolós i fidel, amb una energia i una passió immunes a la fatiga i el desànim, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, recorre des de fa més de dues dècades els punts més conflictius del planeta amb la càmera de fotografiar a l'espatlla i uns quants paquets de pernil envasats al buit a la maleta. Va començar el 1984 a Amèrica Llatina, quan es va *patejar* el continent gastant-se a l'hivern cobrint guerres el que guanyava a l'estiu servint paelles a la platja de Tarragona. El gener del 2011 inaugurarà al Museu d'Art

>>

“Hablo en nombre de los que no pueden”

Fotógrafo del dolor, la pérdida y la locura, pero también de la dignidad, la esperanza y la belleza de la vida. Nacido en Córdoba en 1959, catalán y aragonés de adopción, Gervasio Sánchez tiene muy claro cuál es su trabajo y cuál ha de ser el de un periodista: denunciar, pedir cuentas y rescatar del anonimato a las víctimas. “Es mi trabajo. Me siento obligado a hablar en nombre de la

gente que no puede hacerlo”, afirma parafraseando a Albert Camus. Ha sido precisamente por “su continuada labor por la justicia” que el Ministerio de Cultura le otorgó en diciembre pasado el Premio Nacional de Fotografía, la primera vez que reconoce la carrera de un fotoperiodista.

Hiperactivo, tenaz, concienzudo, honesto y fiel, con una energía y una pasión inmunes al cansancio y el desaliento, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, recorre desde hace más de dos décadas los puntos más conflictivos del planeta con la cámara de fotografiar al hombro y unos cuantos paquetes de jamón envasado al vacío en la

>>

“I speak for those who have no voice”

The photographer of pain, loss and madness, but also of dignity, hope and the beauty of life. Born in Cordoba in 1959, but Catalan and Aragonese by adoption, Gervasio Sánchez is very clear about what his work should be and what the work of a journalist should be: to condemn, to hold to account and to rescue victims from anonymity. “It's my job. I feel compelled to speak for those who

have no voice”, he says, paraphrasing Albert Camus. In fact it was for his “ongoing work for justice” that the Spanish Ministry of Culture awarded Sánchez the National Photography Prize last December, the first time it has rewarded a photojournalist's career.

Hyperactive, tenacious, conscientious, honest and loyal, with an energy and a passion that are immune to weariness and discouragement, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, has been visiting the planet's flashpoints for more than two decades, his camera over his shoulder and a few vacuum-sealed packs of ham in his suitcase. He started out in 1984

>>

Sonia Serrano, filla d'un desaparegut. Ciutat de Guatemala, desembre de 1998 / Sonia Serrano, hija de un desaparecido. Ciudad de Guatemala, diciembre de 1998 / Sonia Serrano, daughter of a disappeared man, Guatemala City, December 1998 /

<<

Contemporani de Castella i Lleó un projecte que va començar a gestar en aquella època, una exposició dedicada al drama dels desapareguts forçosos sobre el qual ja va publicar el volum *La caravana de la muerte. Las víctimas de Pinochet* (Blume, 2001). Guatemala, Xile i Colòmbia, on ha estat aquests darrers mesos, o Cambotja, Algèria o Bòsnia, són alguns dels escenaris on ha seguit al llarg del temps l'evolució i la lluita dels familiars de les víctimes.

Dels conflictes llatinoamericans va passar, el 1992, als dels Balcans (*El cerco de Sarajevo*, Editorial Complutense 1994;

<<

maleta. Empezó en 1984 en América Latina, cuando se pateó el continente gastándose en invierno en cubrir guerras lo que ganaba en verano sirviendo paellas en la playa de Tarragona. En enero de 2011 inaugurará en el Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León un proyecto que empezó a gestar en esa época, una exposición dedicada al drama de los desaparecidos forzosos sobre el que ya publicó el volumen *La caravana de la muerte: las víctimas de Pinochet* (Blume, 2001). Guatemala, Chile y Colombia, donde ha estado estos últimos meses, hasta Camboya, Argelia o Bosnia, son algunos de los escenarios donde ha segui-

forced disappeared who are the subject of his book *La caravana de la muerte: las víctimas de Pinochet* (The caravan of death: the victims of Pinochet, Blume, 2001). Guatemala, Chile and Colombia, where he has been over the past few months, and Cambodia, Algeria and Bosnia, are some of the places where he has followed the fate and endeavours of the victims' families throughout the years.

In 1992 he moved on from the Latin American conflicts to those in the Balkans (*El cerco de Sarajevo* [The siege of Sarajevo], Editorial Complutense 1994; *Kosovo, crónica de la deportación* [Kosovo, a chronicle

Kosovo, crónica de la deportación, Blume 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume 2009) i d'allà va disparar la càmera en alguns dels països més inestables de l'Àfrica i Àsia. El 1995 va començar, gairebé per atzar, el que es convertiria en un dels seus projectes de més envergadura, *Vides minades* (Blume 1997), amb el qual va tornar la identitat a les persones mutilades per les mines antipersona. "Va ser un encàrrec d'una revista del cor", explica. El va acceptar, a condició que li respectessin la feina i no li toquessin ni una coma. I se'n va anar a Angola, i després a Cambotja i a Bòsnia, i més tard a Moçambic

do a lo largo del tiempo la suerte y la labor de los familiares de las víctimas.

De los conflictos latinoamericanos pasó en 1992 a los de los Balcanes (*El cerco de Sarajevo*, Editorial Complutense, 1994; *Kosovo, crónica de la deportación*, Blume 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume, 2009) y de ahí disparó sus cámaras en algunos de los países más inestables de África y Asia. En 1995 arrancó, casi por azar, lo que se convertiría en uno de sus proyectos de más envergadura, *Vidas Minadas* (Blume, 1997), con el que devolvió la identidad a las personas mutiladas por las minas antipersona. "Fue un

of the deportation], Blume, 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume 2009) and since then his lens has focused on some of the most unstable countries in Africa and Asia. In 1995, almost by chance, he embarked on what was to become one of his most far-reaching projects, *Vidas Minadas* (Mined Lives, Blume, 1997), with which he gave back those people disabled by anti-personnel mines their identities. "It was a commission from a gossip magazine", he explains. He accepted it with the proviso that they respected his work and wouldn't change it one iota. He travelled to Angola, and then to Cambodia

<<

in Latin America, traipsing across the continent, covering wars in winter spending what he had earned in summer serving paellas on the beach at Tarragona. In January 2011, the Contemporary Art Museum of Castile and Leon will be launching a project that was beginning to take shape at this time: an exhibition dedicated to the drama of the

i Colòmbia, països d'on són originaris Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo i Mónica Paola Ojeda, que considera els seus fills adoptius i a qui no ha deixat mai de seguir la pista (*Cinco años después. Vidas Minadas*, Blume, 2002; *Vidas minadas, deu anys*, Blume, 2007).

Vidas minadas, que va dur a terme amb el suport de les ONG Intermón, Manos

encargo de una revista del corazón”, explica. Lo aceptó, a condición de que respetaran su trabajo y no le tocaran ni una línea. Y se fue a Angola, y después a Camboya y a Bosnia, y más tarde a Mozambique y a Colombia, países de donde son originarios Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo y Mónica Paola Ojeda, a los que considera sus hijos adoptivos y a quienes no ha dejado nunca de seguir la pista (*Cinco años después. Vidas Minadas*, Blume 2002; *Vidas Minadas, diez años después*, Blume 2007).

Vidas Minadas, que llevó a cabo con el apoyo de las ONG Intermón, Manos Unidas

and Bosnia, and later to Mozambique and Colombia, the homelands of Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo and Mónica Paola Ojeda, whom he considers his adopted children and whose progress he continues to follow (*Cinco años después. Vidas Minadas*, [Five years after, Mined Lives], Blume 2002; *Vidas Minadas, diez años después*, [Mined Lives, ten years later], Blume 2007).

Vidas Minadas, which he carried out with the support of the NGOs Intermón, Manos Unidas and Médecins Sans Frontières, is an exceptional document about horror, suffering and futility, but it also says a great deal

Unidas i Metges sense Fronteres, és un document excepcional sobre l'horror, el sofriment i el despropòsit, però també diu molt del fotògraf que s'amaga darrere l'objectiu: el respecte amb què fa posar els mutilats, la minuciositat amb la qual retrata els petits artefactes assassins i les pròtesis apanyades amb ampolles de plàstic, la sang freda amb què acompanya el pare de Sokheum quan li han d'amputar la cama dreta al fill o la tendresa indiscreta amb què, una dècada després, observa Sofia i la seva filla dormint. Un es pregunta què més deu haver vist que no hagi deixat constància sobre material sensible. La

y Médicos Sin Fronteras, es un documento excepcional sobre el horror, el sufrimiento y el sinsentido, pero también dice mucho acerca del fotógrafo que se oculta tras el objetivo. El respeto con el que hace posar a los mutilados, la minuciosidad con la que retrata esos pequeños artefactos asesinos y las prótesis apañadas con botellas de plástico, la sangre fría con la que acompaña al padre de Sokheum cuando le van a amputar la pierna derecha o la ternura indiscreta con la que, una década más tarde, observa a Sofia y su hija dormidas. Uno se pregunta qué más habrán visto sus ojos sobre lo que no haya deja-

about the photographer who hides behind the lens. The respect he shows towards the injured victims as he asks them to pose, the painstaking attention to detail with which he portrays these small deadly devices and the artificial limbs cobbled together from plastic bottles, his composure as he accompanies Sokheum's father when they are going to amputate the little boy's leg, or the unguarded tenderness with which, a decade later, he observes Sofia and her daughter asleep. One wonders what else his eyes have seen which he has left no record of on film. His eloquent gaze frames inconvenient truths

seva mirada eloqüent enquadra veritats incòmodes i, sense pèls a la llengua, no desaprofita cap oportunitat per denunciar allò que més l'escandalitza: el cinisme, la desídia i la hipocresia del poder i dels polítics, siguin del color que siguin. Els seus protagonistes són les víctimes civils de conflictes bèl·lics en els quals, no es cansa mai de repetir, maten i destrueixen armes espanyoles. “Sóc una cacatua”, riu, “sempre dic el mateix, però és que passen els anys i les dècades i res no canvia”.

Gerva rebutja els estereotips i les frases fetes. Ni ell és un periodista compromès

>>

do constancia en material sensible. Su mirada elocuente encuadra verdades incómodas y, sin pelos en la lengua, no desaprovecha ninguna oportunidad para denunciar lo que más le escandaliza: el cinismo, la desidia y la hipocresía del poder y los políticos, sean del color que sean. Sus protagonistas son las víctimas civiles de conflictos bélicos en los que, no se cansa de repetir, matan y destruyen armas españolas. “Soy una cacatúa”, ríe, “siempre digo lo mismo, pero es que pasan los años y las décadas y todo sigue igual.”

Gerva rechaza las etiquetas y las frases más manidas. Ni él es un periodista comprome-

>>

and, not one to mince his words, he misses no opportunity to condemn what scandalises him the most: the cynicism, apathy and hypocrisy of power and politicians, whatever their political colour. His central characters are the civilian victims of wars in which, he doesn't tire of repeating, Spanish weapons kill and destroy. “I'm like a parrot”, he laughs, “I say the same thing over and over again, but, the fact is, the years and decades go by and everything remains the same.”

Gerva rejects the most clichéd labels and phrases. He is neither a committed journalist (journalism is commitment and, therefore,

>>

Esquerra, Sofia Elface Fumo, mutilada per una mina antipersones; Massaca (Moçambic), febrer de 1997. A dalt, Sofia amb la seva filla Alia, març de 2007 / *Izquierda, Sofia Elface Fumo, mutilada por una mina antipersona; Massaca (Mozambique), febrero de 1997. Arriba, Sofia con su hija Alia, marzo de 2007* / Left: Sofia Elface Fumo, mutilated by an antipersonnel mine; Massaca (Mozambique), February 1997. Above: Sofia with her daughter Alia, March 2007 /

Los desastres de la guerra.

Blog de Gervasio Sánchez

blogs.heraldo.es/gervasiosanchez

Discurso en la entrega del premio Ortega y Gasset

www.soitu.es/soitu/2008/05/09/actualidad/1210339264_324073.htm

Gervasio Sánchez en la Cumbre Mundial de Paz

www.youtube.com/watch?v=fPnmVFURr0M

Vidas minadas. Diez años después.

www.vidasminadas.com

30 minuts, *Vides Minades*

www.tv3.cat/videos/229649/Vides-minades

<<

(el periodisme és compromís i, per tant, l'adjectiu sobra, explica ja una mica cansat de repetir el que és obvi) ni una imatge val més que mil paraules. “La seva transcendència radica en el fet que no necessita traducció simultània. Tothom l'entén.” I amb aquest llenguatge universal a l'abast de qualsevol nen, Gervasio busca informar, però també desvetllar consciències i, per què no, avisar, provocar remordiments. La fotografia, més que un art, és una eina d'una eficàcia tremenda a les seves mans.

A la caça permanent d'històries, planejant sempre coses noves (“sempre m'apunto

les efemèrides”, confessa), se li va acudir fa temps de commemorar el bicentenari d'*Els desastres de la guerra* (1810-1815), de Francisco de Goya, a qui considera el millor reporter de la història. Hereu il·lustre del pintor aragonès, aquest fotoperiodista fill adoptiu de Saragossa va redactar l'any passat una crònica virtual i en paper per a cada un dels 82 gravats de la sèrie, en què reflexiona sobre els desastres dels conflictes actuals i les esgarrifoses conseqüències que comporten a les poblacions civils. “Les víctimes”, escriu, “són l'única veritat inqüestionable d'una guerra”. ■

<<

tido (el periodismo es compromiso y, por tanto, sobra el adjetivo, explica ya un poco cansado de repetir lo obvio) ni una imagen vale más que mil palabras. “Su trascendencia radica en que no necesita traducción simultánea. Todo el mundo la entiende.” Y con este lenguaje universal al alcance de cualquier niño, busca informar, pero también despertar conciencias y, por qué no, avisar, provocar remordimientos. La fotografía, más que un arte, es una herramienta de una eficacia tremenda en sus manos.

A la caza permanente de historias, planeando siempre algo nuevo (“siempre

me apunto las efemérides”, confiesa), se le ocurrió hace ya tiempo conmemorar el bicentenario de *Los desastres de la guerra* (1810-1815), de Francisco de Goya, a quien considera el mejor reportero de la historia. Heredero ilustre del pintor aragonés, este fotoperiodista hijo adoptivo de Zaragoza redactó el año pasado una crónica virtual y en papel para cada uno de los 82 grabados de la serie, en las que reflexiona sobre los desastres de los conflictos actuales y las escalofriantes consecuencias que acarrearán a las poblaciones civiles. “Las víctimas”, escribe, “son la única verdad incuestionable de una guerra”. ■

<<

the adjective is superfluous, he explains, somewhat tired of repeating the obvious), nor does he believe a picture is worth a thousand words. “Their importance lies in the fact that they don't need simultaneous translation. Everybody understands them.” It is with this universal language, which any child can grasp, that he seeks to inform, but to prick consciences too, and, why not, he warns, to trigger remorse. Photography, more than an art, is a tremendously effective tool in his hands.

Always on the hunt for stories, always planning something new (“I always note

down the anniversaries of historic events”, he admits), some time ago he thought about commemorating the bicentenary of *The Disasters of War* (1810-1815), by Francisco de Goya, whom he considers to be the finest reporter in history. The illustrious heir of the Aragonese painter, this photojournalist and adoptive son of Zaragoza, wrote a piece –online and on paper – for each of the 82 prints in the series, in which he reflected on the disasters of present conflicts and the horrifying consequences they bring to the civilian population. “The victims”, writes, “are the only unquestionable truth of a war.” ■

A dalt, biblioteca destruïda; Sarajevo, juny de 1993. Al costat, nenes kosovars refugiades; Albània, març de 1999 / Arriba, biblioteca destruïda; Sarajevo, juny de 1993. Al lado, niñas kosovares refugiadas; Albania, marzo de 1999 / Above: Destroyed library; Sarajevo, June 1993. Side: Kosovar refugee children; Albania, March 1999 /

JULIÀ MINGUILLÓN CONVERSA AMB LAURA CZERNIEWICZ

Laura Czerniewicz dirigeix el Centre de Tecnologia Educativa de la Universitat de Ciutat del Cap. Durant aquesta darrera dècada, ha encapçalat projectes d'innovació i de recerca sobre l'ús de les TIC a l'educació a Sud-àfrica, i ha estat una de les impulsores principals dels congressos en línia "e/merge", que busquen explorar les possibilitats de l'e-learning a l'Àfrica (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón és el director acadèmic de la Càtedra UNESCO d'E-learning de la UOC i professor dels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicacions. Tots dos van participar el desembre passat al seminari internacional que organitza cada any la Càtedra, dedicat aquest cop a l'aprenentatge social obert (Open Social Learning, OSL), la nova revolució de l'educació 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

Laura Czerniewicz dirige el Centro de Tecnología Educativa de la Universidad de Ciudad del Cabo. Durante esta última década, ha encabezado proyectos de innovación e investigación sobre el uso de las TIC en la educación en Sudáfrica, y ha sido una de las principales impulsoras de los congresos en línea "e/merge", que intentan explorar las posibilidades del e-learning en África (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón es el director académico de la Cátedra UNESCO de E-learning de la UOC y profesor de los Estudios de Informática, Multimedia y Telecomunicaciones. Ambos participaron el pasado diciembre en el seminario internacional que organiza cada año la Cátedra, dedicado esa vez al aprendizaje social abierto (Open Social Learning, OSL), la nueva revolución de la educación 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

Laura Czerniewicz is the head of the Centre for Educational Technology at the University of Cape Town. In the past decade, she has spearheaded innovation and research projects on the use of ICT in education in South Africa, and she was one of the driving forces behind the online e/merge conferences, which seek to explore the possibilities of e-learning in Africa (blogs.uct.ac.za/blog/laura-cet).

Julià Minguillón is the academic director of the UNESCO Chair in E-Learning at the UOC and a professor of the IT, Multimedia and Communications programme. Last December, they both took part in the international seminar that the UNESCO Chair organises every year, this time devoted to open social learning (OSL), the new revolution in education 2.0. catedraunesco.uoc.edu.

“La universitat és font d’una tremenda innovació i alhora és profundament conservadora”

“La universidad es fuente de una tremenda innovación y al mismo tiempo es profundamente conservadora”

“The university is a source of enormous innovation, and at the same time it’s deeply conservative”

La tecnologia mòbil serà una eina útil per a l’aprenentatge, especialment a l’Àfrica, on hi ha menys accés a ordinadors i internet de banda ampla. Què en penses d’aquesta tecnologia? No sé si puc dir-ho això, però em sembla que és la primera tecnologia que ofereix la promesa de ser autènticament omnipresent. Si et fixes en altres tecnologies, sempre hi ha hagut serioses desigualtats. Saps quin percentatge de la població mundial té telèfon mòbil? A principis de 2009 era aproximadament un 63%. És extraordinari.

A l’Àfrica és el mateix percentatge? No, la veritat és que les xifres a l’Àfrica varien bastant i és difícil aconseguir-ne d’acurades. Però entre els estudiants crec que es pot parlar gairebé d’un 100%. L’última vegada que vam fer enquestes en l’àmbit de l’educació superior a Sud-àfrica va ser el 2007 i en aquell moment era del 98,5%.

Els mòbils són els aparells que utilitzen els estudiants. Alhora, les

La tecnología móvil será una herramienta útil para el aprendizaje, especialmente en África, donde hay menos acceso a ordenadores y a internet de banda ancha. ¿Qué piensas de esta tecnología? No sé si puedo decir esto, pero diría que es la primera tecnología que parece que ofrezca la promesa de ser auténticamente omnipresente. Si te fijas en otras tecnologías, siempre ha habido serias desigualdades. ¿Sabes qué porcentaje de la población mundial tiene teléfono móvil? A principios de 2009 era aproximadamente un 63%. Es extraordinario.

¿En África es el mismo porcentaje? No, lo cierto es que las cifras en África varían bastante y es difícil conseguir cifras precisas. Pero entre los estudiantes creo que se puede hablar casi de un 100%. La última vez que hicimos encuestas en el ámbito de la educación superior en Sudáfrica fue en 2007 y en aquel momento era del 98,5%.

Does that percentage hold in Africa? No, and in fact the figures in Africa vary quite a lot. It’s quite difficult to get accurate numbers. But certainly, among students, I think we can say it’s almost 100%. The last time we surveyed South African higher education was in 2007, and it was 98.5% at that time.

Mobile phones are the devices that students are using. At the same time, universities are adopting e-learning solutions. But as Jane Klobas said at the European Conference on E-learning, software vendors often have more power than academics when convincing decision-makers at universities to adopt these technologies. What can we do about that? That’s a good question. At the moment, at my university, we are exploring the possibility of a “one laptop per student” project. But we also have to think about why a laptop. Why not a particular high-end cell phone

Mobile technology will be a useful learning tool, especially in Africa, where there is lower access to computers and broadband Internet. What do you think about this technology? I don’t know if I can say that, but I would say that it is the first technology that seems to be offering the promise of being genuinely ubiquitous. If you look at other technologies, there have always been serious divides. Do you know what percentage of the world’s population has a mobile phone? At the beginning of 2009 it was something like 63%. It is extraordinary.

universitats estan adoptant solucions d'e-learning. Però com va dir Jane Klobas en el Congrés Europeu d'e-learning, sovint els venedors de programari tenen més poder que els professors per convèncer els que prenen decisions a les universitats que adoptin aquestes tecnologies. Què podem fer? És una bona pregunta. Actualment, a la meua universitat estem valorant el projecte “un ordinador portàtil per a cada estudiant”. Però també ens hem de plantejar per què un ordinador portàtil. Per què no un telèfon mòbil d'alta tecnologia que faci tot el que pot fer un ordinador portàtil, potser amb un teclat que s'hi pugui adaptar o alguna mena d'accessori que permeti visualitzar el contingut? Crec que també hem de ser imaginatius en la manera de pensar sobre aquestes coses.

Sí, i potser el portàtil o el mòbil haurien de ser gratuïts. El problema per a alguns seria assumir el cost de connexió a la xarxa. Efectiva-

ment. Això és molt important, perquè una de les crítiques que es fa a aquesta mena de tecnologies és que a la universitat passem els costos als estudiants, i hem d'anar molt amb compte de no fer-ho. En aquest moment, a les universitats sud-africanes hi ha molt bons laboratoris als campus, de manera que l'accés a la tecnologia és igualitari i sense discriminacions. Fora del campus hi ha moltes desigualtats. La nostra recerca mostra que a cada casa hi ha una situació diferent, i que fins i tot quan la gent té accés a un ordinador, el comparteixen entre cinc, sis o set persones. Però els telèfons mòbils ofereixen una via per superar-ho.

I els continguts? Com a universitat oberta, intentem obrir tant com podem els continguts que generem, però de vegades ens fa la impressió que ningú no els fa servir. Potser és perquè no estan prou a prop dels estudiants que els necessiten. Com podem els occidentals

>>

Los móviles son los aparatos que utilizan los estudiantes. Al mismo tiempo, las universidades están adoptando soluciones de e-learning. Pero como dijo Jane Klobas en el Congreso Europeo de e-learning, a menudo los vendedores de software tienen más poder que los profesores para convencer a los que toman decisiones en las universidades de que adopten estas tecnologías. ¿Qué podemos hacer? Es una buena pregunta. Actualmente, en mi universidad estamos valorando el proyecto “un ordenador portátil para cada estudiante”. Pero también hemos de plantearnos por qué un ordenador portátil. ¿Por qué no un teléfono móvil de alta tecnología que haga todo lo que puede hacer un ordenador portátil, quizá con un teclado que se pueda adaptar o algún tipo de accesorio que permita visualizar el contenido? Creo que también tenemos que ser imaginativos en la manera de pensar sobre estas cosas.

Sí, y tal vez el portátil o el móvil deberían ser gratuitos. El problema para algunos sería asumir el coste de conexión a la red. Efectivamente. Esto es muy importante, porque una de las críticas que se hace a esa clase de tecnologías es que en la universidad pasamos los costes a los estudiantes, y debemos ir con mucho cuidado de no hacerlo. En este momento, en las universidades sudafricanas hay muy buenos laboratorios en los campus, de manera que el acceso a la tecnología es igualitario y sin discriminaciones. Fuera del campus hay muchas desigualdades. Nuestra investigación muestra que en cada casa hay una situación distinta, y que incluso cuando la gente tiene acceso a un ordenador, lo comparten entre cinco, seis o siete personas. Pero los teléfonos móviles ofrecen una vía para superar esto.

¿Y los contenidos? Como universidad abierta, intentamos abrir lo más posible los contenidos que generamos, pero a veces tenemos

>>

that can do everything a laptop can do, and maybe with a fold-out keyboard or some kind of device for viewing content or something like that? I think that we also have to be imaginative in how we think about these things.

Yes, maybe the laptop or mobile should be free. The problem for some people is paying the fees for using the network. That's right. That's a very important question, because one of the criticisms levelled at this kind of technology is that we at the universities are passing the costs on to the students, and we have to be very careful not to do that. At the moment in the universities in South Africa there are very good laboratories on campus, and so there is equivalent and fair access to technology on campus. Off-campus, it's very uneven, very divided. Our research is showing that people have very different situations at home and even when they have access to a computer,

they're sharing it with four, five, six, seven people. But cell phones offer a way of bridging that.

What about the contents? Because we, as an open university, have a policy that we try to open all the contents we generate as much as possible, but sometimes we have the feeling that nobody is using our contents, perhaps because they're not close to the students who need them. What could we do, as Westerners, in order to help people in Africa, with respect to contents? There are two things I want to say. The first thing is that I think one of the important things about open content for people in the Global South – to use that term broadly – it is an opportunity to put our content online. Because if you do an analysis of where the content is coming from, there is a serious inequity in the system. There are people who produce content, but they are not making it known. So the first important thing is to

>>

71 International Seminar
of the UNESCO Chair
in e-Learning

OPEN SOCIAL LEARNING

November 30 - December 1, 2009 Barcelona

<<

ajudar els africans en aquest àmbit? Sobre això, hi ha dues coses que vull dir. La primera és que penso que una de les coses bones dels continguts oberts per a la població del Sud global –per fer servir el terme en el sentit més ampli– és l'oportunitat de posar els nostres continguts en línia. Si s'analitza d'on vénen els continguts, es veu que hi ha una seriosa desigualtat en el sistema. Hi ha persones que en produeixen, però no els donen a conèixer. Per tant, la primera cosa important és donar-los a conèixer. La segona és que se sàpiga i que es coneguin els uns als altres, perquè el que passa a les nostres comunitats a l'Àfrica és semblant als vols aeris. Si vols viatjar a un país africà, has de volar a través d'Europa. Si t'interessa llegir un col·lega, sovint l'has de llegir a través d'una publicació europea o americana, i no volem que això passi. El que volem és que es generin converses entre col·legues mitjançant la disponibilitat dels continguts.

<<

la impresión de que nadie se sirve de ellos. Tal vez sea porque no están lo bastante cerca de los estudiantes que los necesitan. ¿Cómo podemos los occidentales ayudar a los africanos en este ámbito? Sobre esto, quiero decir dos cosas. La primera es que pienso que una de las ventajas de los contenidos abiertos para la población del Sur global –para utilizar el término en el sentido más amplio– es la oportunidad de poner nuestros contenidos en línea. Si se analiza de dónde vienen los contenidos, se observa una seria desigualdad en el sistema. Algunas personas los producen, pero no los dan a conocer. Por consiguiente, la primera cosa importante es precisamente darlos a conocer. La segunda es que lo sepan y que se conozcan los unos a los otros, porque lo que ocurre en nuestras comunidades en África es parecido a los vuelos aéreos. Si quieres viajar a un país africano, tienes que volar a través de Europa. Si te interesa leer a un colega,

<<

make it known. And then the second thing it to make it known to each other, because what happens in African communities is similar to airline flights. If you want to go to an African country, you have to fly through Europe. If you want to read a colleague, you often have to read them through a European or American publication. So we want to enable conversations with one another through the availability of this kind of content.

At the seminar we talked about formal and informal learning. Academics tend to be very formal in the way we teach and evaluate, but informal learning happens every day, everywhere and at any time. So how do you think we can bridge both worlds? As long as assessment is in the form that it has traditionally been, it's going to be very difficult to change practices. Because at the end of the day, there is a mismatch between the innovation and the new ways of learning

“Els mòbils són una via per reduir les desigualtats”

“Los móviles son una vía para reducir las desigualdades”

“Mobiles are a way of reducing inequality”

a menudo tienes que hacerlo a través de una publicación europea o americana, y no queremos que esto ocurra. Lo que queremos es que se generen conversaciones entre colegas mediante la disponibilidad de los contenidos.

En el seminario hemos hablado del aprendizaje formal y del informal. Los profesores tendemos a ser muy formales en la manera de enseñar y de evaluar, pero el aprendizaje informal tiene lugar cada día, en cualquier lugar y en cualquier momento. ¿Cómo piensas que podemos unir los dos mundos? Mientras la evaluación se haga de

>>

and the informal learning and the assessment practices. So we are going to have to enable and reward innovative forms of assessment, and to do this we going to have to think about innovating and rewarding new kinds of teaching. Because in many universities, and my own is one of them, if they are research-intensive and want to be on the world stage, then innovating with teaching unfortunately comes second place.

Until now, universities have been creating knowledge and accrediting it. Now it seems that the creative process is losing ground and universities are only left with the accreditation part. Do you think that open social learning leave universities with no power at all? You're asking me about the future of higher education! I think that's the discussion we're all having at the moment, and that the jury is out on the future of higher education. But I think that the university

>>

“El futur de l'educació superior encara està per decidir”

<<

Al seminari hem parlat de l'aprenentatge formal i de l'informal. Els professors tendim a ser molt formals en la manera d'ensenyar i d'avaluar, però l'aprenentatge informal passa cada dia, a qualsevol lloc i en qualsevol moment. Com penses que podem unir els dos mons? Mentre l'avaluació es fa de la manera tradicional, serà molt difícil de canviar. Perquè, al capdavant, hi ha un desajust entre la innovació, les noves formes d'aprenentatge i l'aprenentatge informal, i les pràctiques d'avaluació. Per tant, haurem de fer possibles i recompensar les formes innovadores d'avaluació i per això caldrà que pensem en noves formes d'ensenyament innovadores i estimulants. Perquè a moltes universitats, i la meua n'és una, si estan dedicades a la recerca i volen tenir un lloc en l'escenari mundial, la innovació en l'ensenyament, malauradament, passa a ocupar un segon lloc.

Fins ara, les universitats creaven coneixement i l'acreditaven. Ara

sembla com si el procés creatiu anés perdent espai i la universitat es quedés només amb la part acreditativa. Creus que l'aprenentatge social obert deixarà les universitats sense cap poder? M'estàs preguntant sobre el futur de l'educació superior! Crec que aquest és el debat que estem tenint tots actualment, i que encara està per decidir. Però crec que la universitat és una institució molt estable, fa segles que està instaurada i és un lloc divertit. Té una contradicció, ja que per una banda és font d'una tremenda innovació i per l'altra és profundament conservadora.

Però hem d'evolucionar, perquè si no correm el perill de ser vistos com a dinosaures i extingir-nos. Què hauríem de fer per atraure estudiants i mantenir...? Oh, no! Això no t'ho puc contestar.

Doncs t'ho pregunto d'una altra manera: què me'n dius, dels entorns d'aprenentatge virtuals? Estem creant entorns i tecnologies

<<

la manera tradicional, será muy difícil cambiar esto. Porque, al fin y al cabo, hay un desajuste entre la innovación, las nuevas formas de aprendizaje y el aprendizaje informal, y las prácticas de evaluación. Por lo tanto, tendremos que hacer posibles las formas innovadoras de evaluación y recompensarlas, y para ello habrá que pensar en nuevas formas de enseñanza innovadoras y estimulantes. Porque en muchas universidades, y la mía es una de ellas, si están dedicadas a la investigación y quieren tener un lugar en el escenario mundial, la innovación en la enseñanza, desgraciadamente, pasa a ocupar un segundo puesto.

Hasta ahora, las universidades creaban conocimiento y lo acreditaban. Ahora parece que el proceso creativo vaya perdiendo espacio y que la universidad se quede sólo con la parte acreditativa. ¿Crees que el aprendizaje social abierto dejará a las universidades sin nin-

gún poder? ¡Me estás preguntando sobre el futuro de la educación superior! Creo que ese es el debate que estamos teniendo todos actualmente, y que aún está por decidir. Pero creo que la universidad es una institución muy estable, lleva siglos instaurada y es un lugar divertido. Tiene una contradicción, ya que por un lado es fuente de una tremenda innovación y por otro es profundamente conservadora.

Pero tenemos que evolucionar, porque de lo contrario corremos el peligro de ser vistos como dinosaurios y extinguirnos. ¿Qué deberíamos hacer para atraer a estudiantes y mantener...? ¡Ah, no! Esto no te lo puedo contestar.

Pues te lo pregunto de otra manera: ¿qué opinas de los entornos de aprendizaje virtuales? Estamos creando entornos y tecnologías para atraer a gente, da lo mismo dónde estén o si estudian por la tarde o

<<

is a very entrenched institution; it has been around for centuries and it's a funny place. It's a contradiction because on the one hand it's a source of enormous innovation, and on the other it's deeply conservative.

But we need to evolve because if we don't we are in danger of being seen as dinosaurs and then becoming extinct. So what should we do to attract learners and maintain this...? Oh, no! That one I can't answer!

So let me rephrase it: what about virtual learning environments? We are creating environments and technologies to attract people no

matter where they are and whether they want to study in the afternoon or at night. That means that we are breaking space and time barriers. But isn't it a way of recreating all the same structures in the virtual world? Shouldn't we be creating something... Something different? I think we are creating something different because it's a relationship between the affordances and the existing practices. I think there's a blended model that's going to emerge. If you think about distance education, it comes in a very narrow packaged form, and the process of going online is going to throw up a lot of questions. I've been reading conversations and research coming from England about the role of learning technologists as change agents for universities and pedagogy. So that process of engaging with technology and going online is throwing up a lot of questions about what it is that we do, and I think that's going to be an important

“El futuro de la educación superior aún está por decidir”

“The jury is out on the future of higher education”

per atraure gent, tant se val on siguin o si estudien a la tarda o a la nit. Això vol dir que trenquem barreres d'espai i de temps. Amb tot, no és una manera de recrear totes les estructures en el món virtual? No hauríem de crear alguna cosa...? Diferent? Jo crec que estem creant una cosa diferent perquè hi ha una relació entre el que es fa i el que es pot fer. Em sembla que hi ha un model mixt que aviat emergirà. Si penses en l'educació a distància, ens arriba en una forma empaquetada molt petita, i el procés de moure's en línia plantejarà moltes preguntes. He estat llegint converses i recerques del Regne Unit sobre el paper dels experts en tecnologia educativa com a agents de canvi per a les universitats i per a la pedagogia. El procés d'implicar-se en la tecnologia i en el món en línia està posant sobre la taula un munt de preguntes sobre el que fem, i crec que això esdevindrà una part important del que passi. Veig una mena de

model mixt, però no estic segura de la forma que adoptarà. Crec que ens sorprendrà.

Nosaltres ens hem adonat que en el cas dels entorns d'aprenentatge virtuals reproduïm els esquemes. Amb el web 2.0, donem més control als estudiants, que ara poden crear els seus propis continguts i compartir-los. Però alguns dels nostres estudiants necessiten alguna cosa que els involucri en aquesta mena d'activitats. És evident que no es tracta únicament de tecnologia, de què, doncs? Es tracta de ser competents. I penso que aquest és un dels debats que hem mantingut al seminari: quin és el paper de la competència? A mi no em sembla que hagi de desaparèixer, penso que, precisament, un dels perills és creure que aquesta mena d'espai pla, autoorganitzat, d'igual a igual, crearà el seu propi tipus de coneixement. ■

por la noche. Esto significa que rompemos barreras de espacio y de tiempo. Con todo, ¿no es una manera de recrear todas las estructuras en el mundo virtual? ¿No deberíamos crear algo...? ¿Diferente? Yo creo que estamos creando algo diferente porque hay una relación entre lo que se hace y lo que se puede hacer. Me parece que hay un modelo mixto que pronto emergerá. Si piensas en la educación a distancia, nos llega de una manera empaquetada muy pequeña, y el proceso de movernos en línea planteará muchas preguntas. He estado leyendo conversaciones e investigaciones de Reino Unido sobre el papel de los expertos en tecnología educativa como agentes de cambio para las universidades y para la pedagogía. El proceso de implicarse en la tecnología y en el mundo en línea está poniendo sobre la mesa muchas preguntas sobre lo que hacemos, y creo que esto se convertirá en una parte importante de lo que ocurra. Veo

una especie de modelo mixto, pero no estoy segura de la forma que adoptará. Creo que nos sorprenderá.

Nosotros nos hemos dado cuenta de que en el caso de los entornos de aprendizaje virtuales reproducimos los esquemas. Con la web 2.0, damos más control a los estudiantes, que ahora pueden crear contenidos propios y compartirlos. Pero algunos de nuestros estudiantes necesitan algo que los involucre en este tipo de actividades. Es evidente que no se trata únicamente de tecnología; ¿de qué, entonces? Se trata de ser competentes. Y pienso que este es uno de los debates que hemos mantenido en el seminario: ¿cuál es el papel de la competencia? A mí no me parece que tenga que desaparecer; pienso que, precisamente, uno de los peligros es creer que esa especie de espacio plano, autoorganizado, de igual a igual, creará su propio tipo de conocimiento. ■

part of what happens. I can see a kind of blended model, but I hesitate to say what that blended model is going to look like. I think it's going to surprise us.

We've seen that we are reproducing the same schemes in virtual learning environments. With the Web 2.0 thing we are giving more control to learners and they have the power to create their own contents, share their own contents, etc. But some of our students need something to engage in this kind of activity. So of course it's not just about technology, but what is it then? It's about expertise. And I think that's one of the discussions that we were having in the seminar today: where is the role of expertise? I don't think it should go away; I think that precisely one of the dangers is to believe that this kind of flattened, peer-to-peer, self-organising space will create knowledge of its own accord. ■

'Reglocalization'

Eric Hauck

ehauck@uoc.edu

L'aire ja no t'arriba als pulmons, el núvol de gas et desorienta, els ulls s'expandeixen dins les òrbites, et quedaries paralytzat si no fos perquè el trepitjar de les botes militars, els trets dels llançagranades i el bramar dels jeeps t'empenyen a córrer i seguir en la fugida, per carrerons sense sortida, uns preadolescents amb pedres a les mans. De sobte, abans de caure inconscients, darrere d'una cantonada apareix un nen amb una ceba a la mà i ens la posa davant del nas. Espontàniament, inspirem amb força i totes les vies respiratòries es desbloquegen a l'instant.

El aire ya no te llega a los pulmones, la nube de gas te desorienta, los ojos se expanden dentro de las órbitas, te quedarías paralizado si no fuera porque las pisadas de las botas militares, los disparos de los lanzagranadas y el bramido de los jeeps te empujan a correr y a seguir en la huida, por callejones sin salida, a unos preadolescentes con piedras en las manos. De repente, antes de caer inconscientes, detrás de una esquina aparece un niño con una cebolla en la mano y nos la pone delante de la nariz. Espontáneamente, inspiramos con fuerza y todas las vías respiratorias se

The air no longer reaches your lungs, the gas cloud disorients you, your eyes expand inside their sockets, you would be paralysed if the footfalls of the military boots, the sound of grenade launchers and the roar of Jeeps did not push you to run and keep fleeing, into dead ends, to pre-adolescents with stones in their hands. Suddenly, right before losing consciousness, a boy appears around a corner with an onion in his hand and he places it under your nose. Suddenly, you inhale deeply and your entire respiratory tract opens up. You find the strength to

Guanyem forces per córrer uns metres més, sortir de la persecució i refugiar-nos en un portal. De fet, l'aldarull no anava amb nosaltres. Érem uns simples turistes que es van veure atrapats en la repressió d'una de les manifestacions que anunciaven la primera Intifada palestina. Era la tardor de 1987, a la sortida de la porta de Damasc, a Jerusalem Est.

Quatre anys més tard tornava a aquell escenari, ja com a reporter, per viure la joia d'aquells joves palestins celebrant, disparant a l'aire des de les teulades, la caiguda dels inofensius míssils Scud de Saddam Hussein

desbloquean al instante. Ganamos fuerzas para correr unos metros más, salir de la persecución y refugiarnos en un portal. De hecho, el alboroto no iba con nosotros. Éramos unos simples turistas que se vieron atrapados en la represión de una de las manifestaciones que anunciaban la primera Intifada palestina. Era el otoño de 1987, a la salida de la Puerta de Damasco, en Jerusalén Este.

Cuatro años más tarde regresaba a aquel escenario, ya como reportero, para vivir la alegría de aquellos jóvenes palestinos celebrando, disparando al aire desde los tejados, la caída de los inofensivos misiles Scud

run a few more metres, escape the pursuit and take refuge in a doorway. In fact, the racket had nothing to do with you. We are just tourists who found ourselves trapped in the repression of the demonstrations that heralded the first Palestinian Intifada. It was the autumn of 1987 at the exit of the Damascus Gate in East Jerusalem.

Four years later I returned to that scene, now as a reporter, to see the happiness of those young Palestinians celebrating as Saddam Hussein's inoffensive Scud missiles fell onto Israeli soil by shooting into the air from their rooftops. Even though I had a

sobre territori israelià. Tot i que disposava d'un complet kit personal de supervivència contra qualsevol tipus d'atac químic –màscara antigàs i diverses dosis autoinjectables–, no em sentia tan segur com amb la miraculosa mitja ceba.

La imatge no m'ha tornat fins fa ben poc quan, llegint un d'aquests blogs anònims de l'oposició iraniana que floreixen a la xarxa, un activista recomanava als manifestants que portessin cebes tallades a les butxaques per fer front als gasos lacrimògens de la policia d'Ahmadinejad. Curiosament, el bloguista iranià explicava als seus companys de

de Saddam Hussein sobre territorio israelí. Aunque disponía de un completo kit personal de supervivencia contra cualquier tipo de ataque químico –máscara antigás y varias dosis autoinyectables–, no me sentía tan seguro como con la milagrosa media cebolla.

La imagen no me ha vuelto hasta hace muy poco, cuando, leyendo uno de esos blogs anónimos de la oposición iraní que florecen en la red, un activista recomendaba a sus manifestantes que llevaran cebollas cortadas en los bolsillos para hacer frente a los gases lacrimógenos de la policía de Ahmadinejad. Curiosamente, el bloguero iraní explicaba

complete personal survival kit against any kind of chemical attack – gasmask and several doses of self-injectables – I did not feel as safe as with that miraculous half-onion.

The image did not come back to me until quite recently. As I was reading one of those anonymous blogs by the Iranian opposition that are sprouting up on the Web, an activist recommended that the demonstrators carry cut onions in their pockets to deal with the teargas sprayed by Ahmadinejad's police force. Curiously, the Iranian blogger told his fellow activists that he had been given the recipe by a reporter seasoned in Gaza. So

corredisses que la recepta li havia arribat d'un reporter bregat a Gaza. Doncs resulta que en vint anys l'únic que no ha evolucionat a la foto és la discreta ceba en una mà, perquè a l'altra ja no es porten les pedres de la Intifada com a simbòlica arma defensiva, sinó els telèfons mòbils amb càmera per denunciar en directe a través de les xarxes socials la brutalitat de les forces policials del règim iranià.

L'anècdota em serveix com a metàfora per il·lustrar el que ha esdevingut la *glocalització* (*think global, act local*; pensa globalment, actua localment) des que personatges com

a sus compañeros de carreras que la receta le había llegado de un reportero curtido en Gaza. Pues resulta que en veinte años lo único que no ha evolucionado en la foto es la discreta cebolla en una mano, porque en la otra ya no se llevan las piedras de la Intifada como simbólica arma defensiva, sino los teléfonos móviles con cámara para denunciar en directo a través de las redes sociales la brutalidad de las fuerzas policiales del régimen iraní.

La anécdota me sirve como metáfora para ilustrar en qué se ha convertido la *glocalización* (*think global, act local*; piensa globalmente, actúa localmente) desde

it turns out that in 20 years the only thing in the photo that has not evolved is the discreet onion in one hand, because the other no longer carries the stones of the Intifada as a symbolic defensive weapon. Instead, the other hand holds a mobile phone with a camera to condemn the brutality of the Iranian regime's police force in real time on the social networks.

I have used this story as a metaphor to illustrate what 'glocalisation' (think global, act local) has turned into since personalities like the German environmentalist Manfred Lange, the Polish sociologist Zygmunt Bau-

>>

>>

>>

<<

l'ambientalista alemany Manfred Lange, el sociòleg polonès Zygmunt Bauman o el controvertit Pulitzer nord-americà Thomas Friedman, entre d'altres, van començar a difondre el concepte *glocal* els anys noranta com un antídote de la globalització homogeneïtzant.

Les revoltes ciutadanes contra l'opressió a Gaza, el cop electoral a Teheran, el fracàs de la cimera del canvi climàtic a Copenhaguen,

<<

que personajes como el ambientalista alemán Manfred Lange, el sociólogo polaco Zygmunt Bauman o el controvertido Pulitzer norteamericano Thomas Friedman, entre otros, empezaron a difundir el concepto *glocal* en los años noventa como antídoto de la globalización homogeneizadora.

Las revueltas ciudadanas contra la opresión en Gaza, el golpe electoral en Teherán, el fracaso de la cumbre del cambio climático en Copenhague, la debilidad del G20 ante la crisis financiera en Chicago, la impunidad de Berlusconi en Roma, el cierre de las televisiones independientes en Caracas o el im-

<<

man and the controversial American Pulitzer Prize winner Thomas Friedman began to spread the 'glocal' concept in the 1990s as an antidote to the uniformity of globalisation.

The citizen uprisings against the repression in Gaza, the election coup in Teheran, the failure of the climate change summit in Copenhagen, the G-20's inability to stanch the financial crisis in Chicago, Berlusconi's im-

la feblesa del G20 davant la crisi financera a Chicago, la impunitat de Berlusconi a Roma, el tancament de les televisions independents a Caracas o l'impacte ambiental dels Jocs Olímpics d'Hivern a Vancouver, no són accions coordinades per desestabilitzar un món unipolar controlat per les grans corporacions que es reparteixen el pastís del mercat global, sinó símptomes d'un cansament global per la manca de solucions als conflictes armats, financers i ambientals.

Tornant a la metàfora inicial, les botes dels soldats del *tsahal* simbolitzarien la imposició a la força de les doctrines imperants des de la

pacto ambiental de los Juegos Olímpicos de Invierno en Vancouver no son acciones coordinadas para desestabilizar un mundo unipolar controlado por las grandes corporaciones que se reparten el pastel del mercado global, sino síntomas de un cansancio global por la falta de soluciones a los conflictos armados, financieros y ambientales.

Volviendo a la metáfora inicial, las botas de los soldados del *tsahal* simbolizarían la imposición por la fuerza de las doctrinas imperantes desde la posguerra fría; los turistas, una generación de jóvenes que han nacido después de la desintegración del bloque soviético

punity in Rome, the closure of independent television stations in Caracas and the environmental impact of the Winter Olympics in Vancouver are not coordinated actions aimed at destabilising a unipolar world controlled by the large corporations, which divvy up the pie of the global market. Rather, they are the symptoms of a global exhaustion with the lack of solutions to all sorts of conflicts: armed, financial and environmental.

Going back to the initial metaphor, the boots of the *Tsahal* soldiers symbolise the forced imposition of the prevailing doctrines since the end of the Cold War; the tourists, a gener-

postguerra freda; els turistes, una generació de joves que han nascut després de la desintegració del bloc soviètic i que s'han quedat sense referents polítics i corren per inèrcia d'un lloc a l'altre d'un món que se'ls està quedant petit; i els nois palestins, un reducte d'activistes que, no amb pedres, però sí des de les xarxes socials d'internet, es revoltent contra la resignació. I la ceba? Què simbolitza la mitja ceba? La solució local a un problema global i que s'ha estès arreu com una bona pràctica. La ceba és la glocalització.

Davant la manca de líders carismàtics i il·lusionants (en l'espera encara del que pugui

y que se han quedado sin referentes políticos y corren por inercia de un lugar al otro de un mundo que se les está quedando pequeño; y los muchachos palestinos, un reducto de activistas que, no con piedras, pero sí desde las redes sociales de internet, se sublevan contra la resignación. ¿Y la cebolla? ¿Qué simboliza la media cebolla? La solución local a un problema global y que se ha extendido por todas partes como una buena práctica. La cebolla es la glocalización.

Ante la falta de líderes carismáticos capaces de generar ilusiones (a la espera aún de lo que pueda dar de sí el mandato de Barack Obama

ation of young people born after the disintegration of the Soviet bloc who have been left without political referents and through inertia drift from one place to another in a world that has become too small for them; and the Palestinian youths, a bastion of activists who, not with stones but with social networks on the Internet, rise up against resignation. So what about the onion? What does the half-onion symbolise? The local solution to a global problem which has spread far and wide as a best practice. The onion is glocalisation.

Given the lack of charismatic, enthused leaders (still waiting to see what will come

donar de si el mandat de Barack Obama a la Casa Blanca) el ciutadà compromès s'havia girat cap a moviments cívics com el Fòrum Social Mundial amb l'esperança que poguessin catalitzar no tant el descontentament i la protesta, sinó la innovació en la gestió de les crisis que amenacen el planeta. Però la frustració que està despertant la impotència de veure com la comunitat internacional es nega a dotar-se de mecanismes que obliguin els estats a complir protocols com els de Kyoto, els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni o els compromisos en l'ajuda a la cooperació, i d'observar com les mateixes

en la Casa Blanca), el ciudadano comprometido se había vuelto hacia movimientos cívicos como el Foro Social Mundial con la esperanza de que pudieran catalizar no tanto el descontento y la protesta, sino la innovación en la gestión de las crisis que amenazan el planeta. Pero la frustración que está despertando la impotencia de ver cómo la comunidad internacional se niega a dotarse de mecanismos que obliguen a los estados a cumplir protocolos como los de Kyoto, los Objetivos de Desarrollo del Milenio o los compromisos en la ayuda a la cooperación, y de observar cómo las propias Naciones Unidas son incapaces de reformarse

of Barack Obama's mandate in the White House), committed citizens had turned to civic movements like the World Social Forum in the hopes that they could catalyse not only the discontent and protest but also innovative management of the crises that are looming over the planet. However, the frustration being aroused by the impotence of seeing how the international community refuses to equip itself with mechanisms that require the states to honour protocols like Kyoto, the Millennium Development Goals and the commitments to cooperation aid, and by seeing how the United Nations is in-

Nacions Unides són incapaces de reformar-se i adaptar-se als nous temps, han submergit l'activisme social en una letargia que només la xarxa aconsegueix trencar espontàniament.

Si no és des dels organismes multilaterals, les potències mundials, els països emergents o els moviments socials on es troben les receptes i s'apliquen solucions imaginatives per avançar cap a un món millor, segurament caldrà baixar un esglaó més i atacar la glocalització des de la mateixa educació. Però no s'haurà de fer des d'una mera transmissió de valors, sinó des de la difusió de les bones pràctiques.

y adaptarse a los nuevos tiempos, han sumido el activismo social en un letargo que sólo la red consigue romper espontáneamente.

Si no es a partir de los organismos multilaterales, las potencias mundiales, los países emergentes ni los movimientos sociales donde se encuentran las recetas y se aplican soluciones imaginativas para avanzar hacia un mundo mejor, seguramente habrá que bajar un peldaño más y atacar la glocalización desde la propia educación. Pero no deberá hacerse a partir de una mera transmisión de valores, sino de la difusión de las buenas prácticas.

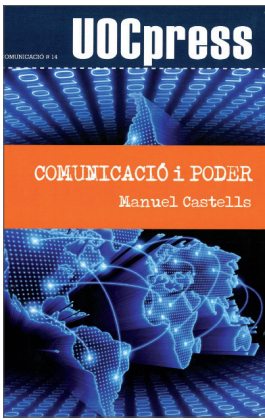
capable of reforming itself and adapting to the new times, has plunged social activism into an ennui that only the Web manages to spontaneously break.

If recipes aren't found and imaginative solutions aren't applied by multilateral organisations, world powers, emerging countries or social movements in order to move towards a better world, we must surely go down yet another rung and address glocalisation from education itself. But this should be done not merely by conveying values, rather by disseminating good practices.

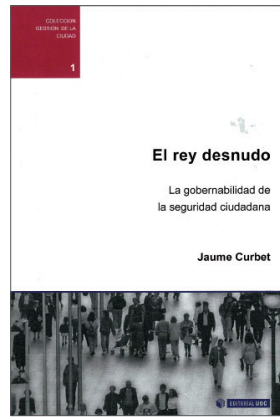
Si repensem la glocalització, si pensem en noves formes de ceba que ens desbloquegin l'entrada d'aire fresc, si ens reglocalitzem, potser des de la ciutadania educada en les bones pràctiques de la glocalització serem capaços de trobar els remeis a les crisis que no ens estan oferint el G20 i companyia. I podrem triar si volem un món que utilitza els *marines* per donar forma als fantasmes del terror a l'Afganistan, o el que reclama que aquests mateixos *marines* desembarquin a Port-au-Prince amb tota la tecnologia per socórrer les víctimes del terratrèmol d'Haití. ■

Si repensamos la glocalización, si pensamos en nuevas formas de cebolla que nos desbloqueen la entrada de aire fresco, si nos reglocalizamos, tal vez a partir de la ciudadanía educada en las buenas prácticas de la glocalización seremos capaces de encontrar los remedios a las crisis solapadas que no nos están ofreciendo los G20 y compañía. Y podremos elegir si queremos un mundo que utiliza los marines para dar forma a los fantasmas del terror en Afganistán, o el que reclama que esos mismos marines desembarquen en Port-au-Prince con toda su tecnología para socorrer a las víctimas del terremoto de Haití. ■

If we rethink glocalisation, if we think about new forms of onion that can allow fresh air in, if we reglocalise ourselves, perhaps citizens educated in the best practices of glocalisation will be able to find the remedies to the overlapping crises that the G-20 and its cohorts are not offering us. And we will be able to choose whether we want a world that uses the marines to give shape to the phantasms of terror in Afghanistan, or a world that asks these same marines to disembark in Port-au-Prince with all their technology to succour the earthquake victims in Haiti. ■

Comunicació i poder
Manuel Castells
Editorial UOC

El rey desnudo
La gobernabilidad de la seguridad ciudadana
Jaume Curbet
Editorial UOC

La revolució de les tecnologies de la comunicació afecta de ple la nostra vida. Gràcies a la telefonia mòbil i internet ha nascut un nou tipus de comunicació horitzontal, que ha generat una autocomunicació de masses. Han sorgit també noves relacions entre les diferents formes de poder i la indústria mediàtica. El professor de Sociologia Manuel Castells, titular de la Càtedra de Wallis Annenberg de Tecnologia de Comunicació i Societat a la Universitat de Southern California i director de l'Internet Interdisciplinary Institute de la UOC, examina en aquest volum processos polítics i canvis socials tan rellevants com els esdeveniments que van seguir l'atemptat de l'11-M, el paper d'internet a la campanya presidencial d'Obama i a l'economia global o el control informatiu exercit pels governs rus i xinès. ■

La inseguretat ciutadana ha canviat les nostres vides. Mai abans havien coincidit d'una forma tan inquietant uns nivells de delinqüència elevats i sostinguts amb la cronificació social d'una por difusa al delictes. Hi ha pocs temes que rebin tanta atenció però, en canvi, aquest fenomen contemporani suscita una escassa reflexió. No es tracta de persistir en el debat polític sobre la idoneïtat de les estratègies participatives (mediació, justícia de proximitat, participació comunitària, policia de proximitat) o punitives (tolerància zero), sinó de veure que cal basar les polítiques públiques de seguretat en un diagnòstic ajustat dels problemes específics. Jaume Curbet és director del Màster de Polítiques Públiques de Seguretat de la UOC. ■

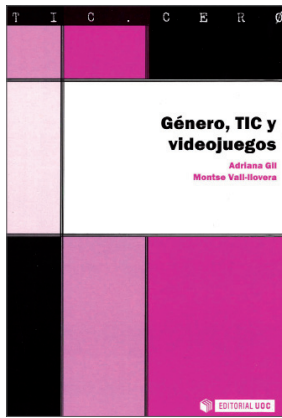
La revolución de las tecnologías de la comunicación afecta de lleno a nuestra vida. Gracias a la telefonía móvil e internet ha nacido un nuevo tipo de comunicación horizontal, que ha generado una autocomunicación de masas. Han surgido asimismo nuevas relaciones entre las diferentes formas de poder y la industria mediática. El profesor de Sociología Manuel Castells, titular de la Cátedra de Wallis Annenberg de Tecnología de Comunicación y Sociedad en la Universidad de Southern California y director del Internet Interdisciplinary Institute de la UOC, examina en este volumen algunos procesos políticos y cambios sociales tan relevantes como los acontecimientos que siguieron al atentado del 11-M, el papel de internet en la campaña presidencial de Obama y en la economía global o el control informativo ejercido por los gobiernos ruso y chino. ■

La inseguridad ciudadana ha cambiado nuestras vidas. Nunca antes habían coincidido de una forma tan inquietante unos niveles de delincuencia elevados y sostenidos con la cronificación social de un miedo difuso al delito. Pocos temas reciben tanta atención y, sin embargo, este fenómeno contemporáneo suscita una escasa reflexión. No se trata de persistir en el debate político sobre la idoneidad de las estrategias participativas (mediación, justicia de proximidad, participación comunitaria, policía de proximidad) o punitivas (tolerancia cero), sino de ver que es necesario basar las políticas públicas de seguridad en un diagnóstico ajustado de los problemas específicos. Jaume Curbet es director del Máster en Políticas Públicas de Seguridad de la UOC. ■

The revolution in communication technologies has an impact on every aspect of our lives. The mobile phone and the internet have given birth to a new kind of horizontal communication, which has made it possible for the masses to communicate among themselves. New relationships between different forms of power and the media industry have also emerged. In this book, the professor of Sociology, Manuel Castells, who is the Wallis Annenberg Chair in Communication Technology and Society at the University of Southern California and the director of the Internet Interdisciplinary Institute at the UOC, looks at such important political processes and social changes as the events that followed the 11-M Madrid bombings, the role of the internet in Obama's presidential campaign and the global economy, and the control of information by the Russian and Chinese governments. ■

The decline in public safety has changed our lives. Never before have such high and sustained crime rates coincided with the intensification of a widespread fear of crime in society. Although few subjects receive so much attention, there is scant reflection on this contemporary phenomenon. It is not a question of persisting in the political debate about the suitability of participative strategies (mediation, justice of proximity, community participation, proximity policing) or punitive ones (zero tolerance), but of being aware that public safety policies must be based on an adjusted diagnosis of specific problems. Jaume Curbet is the director of the Master's in Public Safety Policies at the UOC. ■

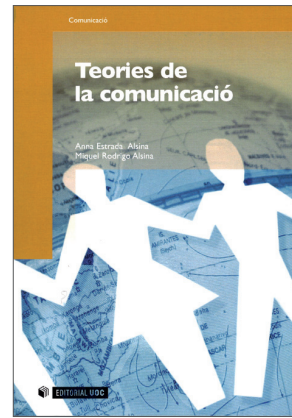

Género, TIC y videojuegos
Adriana Gil /
Montse Vall-Ilovera
Editorial UOC

Les TIC, en general, i els videojocs, en particular, connecten amb els interessos de les nenes, joves i dones? Els interessa la tecnologia? Es plantegen dissenyar videojocs o ser informàtiques? Adriana Gil i Montse Vall-Ilovera, professora del Departament de Psicologia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona i directora adjunta del Vicerectorat de Postgrau i Formació Continuada de l'Institut Internacional de Postgrau de la UOC, respectivament, ens proposen que hi reflexionem. La bretxa digital de gènere evidencia que les TIC no són neutres. Poden ser, però, una gran oportunitat per reduir les asimetries entre homes i dones. ■

¿Las TIC, en general, y los videojuegos, en particular, conectan con los intereses de las niñas, jóvenes y mujeres? ¿Les interesa la tecnología? ¿Se plantean diseñar videojuegos o ser informáticas? Adriana Gil y Montse Vall-Ilovera, profesora del departamento de Psicología Social de la Universidad Autónoma de Barcelona y directora adjunta del Vicerectorado de Posgrado y Formación Continuada del Instituto Internacional de Posgrado de la UOC, respectivamente, nos proponen reflexionar sobre ello. La brecha digital de género evidencia que las TIC no son neutras. Sin embargo, pueden ser una gran oportunidad para reducir las asimetrías entre hombres y mujeres. ■

Do ITCs, in general, and videogames, in particular, connect with the interests of young girls, teenagers and women? Are they interested in technology? Do they think about designing videogames or becoming computer technicians? Adriana Gil and Montse Vall-Ilovera, professor in the Department of Social Psychology at Barcelona's Autonomous University and deputy-director of the Vice-Rectorate of Post-Graduate Studies and Ongoing Training at the International Postgraduate Institute of the UOC, respectively, suggest we reflect on these aspects. The digital gender gap clearly shows that ITCs aren't neutral. However, they can provide a great opportunity to reduce the asymmetries between men and women. ■

Teories de la comunicació
Anna Estrada Alsina /
Miquel Rodrigo Alsina
Editorial UOC

Les teories de la comunicació analitzen el fenomen de la comunicació des d'una perspectiva científica. Anna Estrada i Miquel Rodrigo presenten en aquest volum una ordenació d'aquest saber acumulat des del segle passat i fins a l'actualitat. En primer lloc, fan una aproximació a l'objecte d'estudi de les teories de la comunicació, a més d'un breu recorregut per la història d'aquesta recerca. A continuació, presenten les aportacions més importants d'aquest camp del coneixement i classifiquen les teories de la comunicació humana a partir de tres perspectives àmplies: la interpretativa, la funcionalista i la crítica. Finalment, recullen la seva aportació a l'estudi de la societat de la informació. Des dels inicis, les teories de la comunicació han analitzat quin és l'impacte comunicatiu de les tecnologies i aquest continua sent el seu gran repte. ■

Las teorías de la comunicación analizan el fenómeno de la comunicación desde una perspectiva científica. Anna Estrada y Miquel Rodrigo presentan en este volumen una ordenación de este saber acumulado desde el siglo pasado y hasta la actualidad. En primer lugar, hacen una aproximación al objeto de estudio de las teorías de la comunicación, además de un breve recorrido por la historia de esta investigación. A continuación, presentan las aportaciones más importantes de ese campo del conocimiento y clasifican las teorías de la comunicación humana a partir de tres perspectivas amplias: la interpretativa, la funcionalista y la crítica. Por último, recogen su aportación al estudio de la sociedad de la información. Desde los inicios, las teorías de la comunicación han analizado cuál es el impacto comunicativo de las tecnologías y este sigue siendo su gran reto. ■

Communication theories analyse the phenomenon of communication from a scientific perspective. In this volume, Anna Estrada and Miquel Rodrigo make an inventory of the knowledge that has been accumulated since the past century to the present day. Firstly, they look at the object of the study of communication theories, and take a brief journey through the history of this research. They then present the most significant contributions made by this field of knowledge and classify the theories of human according to three broad perspectives: interpretative, functionalist and critical. Finally, they bring together their contribution to the study of the information society. From the very outset, communication theories have analysed the impact of technologies on communicative practices and this remains their great challenge. ■

PER EVA ASENSIO

Les tecnologies de la informació aplicades al desenvolupament, la cooperació o la gestió d'ONG centren el blog d'Ismael Peña, professor dels Estudis de Dret i Ciència Política i doctor en Societat de la Informació i el Coneixement per la UOC. Creat fa més de sis anys i recentment renovat, el blog recull recerques i anàlisis al voltant de les TIC per al desenvolupament, l'esclatxa digital, l'e-inclusió, l'e-learning o els continguts oberts. Comparteix seu amb un wiki que recopila enllaços sobre el tema i un nou blog, *SociedadRed*, on es reflexiona sobre la societat de la informació des d'un punt de vista menys acadèmic. ■

L'OpenCourseWare Consortium és un consorci internacional format per més de 200 universitats i institucions associades que ofereixen i comparteixen materials docents oberts. L'objectiu és millorar l'accés a l'ensenyament al món per mitjà dels materials educatius digitals gratuïts, oberts i de qualitat. Al seu blog informen de l'activitat de l'organització i reflexionen sobre alguns dels reptes i tendències en l'educació oberta i en la implantació de Recursos Educatius Oberts (OER). ■

Las tecnologías de la información aplicadas al desarrollo, la cooperación o la gestión de ONG centran el blog de Ismael Peña, profesor de los Estudios de Derecho y Ciencia Política y doctor en Sociedad de la Información y el Conocimiento por la UOC. Creado hace más de seis años y recientemente renovado, el blog recoge investigaciones y análisis en torno a las TIC para el desarrollo, la fractura digital, la e-inclusión, el e-learning o los contenidos abiertos. Comparte sede con un wiki que recopila enlaces sobre el tema y un nuevo blog, *SociedadRed*, donde se reflexiona sobre la sociedad de la información desde un punto de vista menos académico. ■

El OpenCourseWare Consortium es un consorcio internacional formado por más de 200 universidades y instituciones asociadas que ofrecen y comparten materiales docentes abiertos. Su objetivo es mejorar el acceso a la educación en el mundo mediante los materiales educativos digitales gratuitos, abiertos y de calidad. En su blog informan de la actividad de la organización y reflexionan sobre algunos de los retos y tendencias en la educación abierta y en la implantación de Recursos Educativos Abiertos (OER). ■

Information technologies applied to development, cooperation and NGO management are at the core of this blog by Ismael Peña, a professor of the Law and Political Science programme who holds a PhD from the UOC in the Knowledge and Information Society. Created over six years ago and recently overhauled, this blog includes studies and analyses on ICT for development, the digital divide, e-inclusion, e-learning and open contents. It shares a site with a wiki that compiles links on the issue and a new blog, *SociedadRed*, which reflects on the Information Society from a less academic vantage point. ■

The OpenCourseWare Consortium is an international consortium made up of more than 200 universities and affiliated institutions that offer and share open teaching materials. Its goal is to improve access to education around the world through free, open, high-quality educational materials. Its blog reports on the organisation's activities and reflects on some of the challenges and trends in open education and in the implementation of Open Educational Resources (OER). ■

NOVA UOC

- II L' 'e-book' arriba per quedar-se / El 'eBook' llega para quedarse / The e-book is here to stay/
- VII HIGHLIGHTS /

- X Entrevista / Interview / JAVIER ZULOAGA
- XIV OFERTA FORMATIVA / Degrees offered /
- XVII UOC EN XIFRES / En cifras / In numbers /

- XVIII WEB /
- XX ALUMNI /
- XXII COMUNITAT / ELENA CLOBER

L'‘E-BOOK’ ARRIBA PER QUEDAR-SE

PER LEO RUFFINI

Aquí encara és una promesa que desperta un cert escepticisme, però als Estats Units ja s'ha convertit en una realitat que té una legió creixent d'usuaris. Es tracta del lector de tinta electrònica (o *e-reader*), el dispositiu digital de butxaca que permet emmagatzemar llibres en format electrònic (també anomenats *e-books*) i llegir-los a qualsevol lloc. Dotat d'una pantalla més còmoda de llegir que el monitor d'un ordinador, està aconseguint consolidar-se a l'altra banda de l'Atlàntic com una alternativa (o, almenys, un complement) al llibre de paper.

I és que la tecnologia que incorpora, anomenada *tinta electrònica* (en anglès, *e-ink*), fa que l'experiència de lectura sigui sorprenentment semblant a la d'un llibre de paper. El monitor és de fons blanc i no està retroil·luminat, i això permet fer-lo servir en condicions de molta llum solar. A més, només gasta energia en els canvis de pàgina, la qual cosa assegura una setmana de lectura sense recarregar la bateria.

EL ‘EBOOK’ LLEGA PARA QUEDARSE

Aquí todavía es una promesa que despierta cierto escepticismo, pero en Estados Unidos ya se ha convertido en una realidad que cuenta con una creciente legión de usuarios. Se trata del lector de tinta electrónica (o *e-reader*), el dispositivo digital de bolsillo que permite almacenar libros en formato electrónico (también llamados *eBooks*) y leerlos en cualquier lugar. Dotado de una pantalla más cómoda de leer que el monitor de un ordenador, está logrando consolidarse al otro lado del Atlántico como una alternativa (o, al menos, un complemento) al libro de papel.

Y es que la tecnología que incorpora, llamada *tinta electrónica* (en inglés, *e-ink*), logra que la experiencia de lectura sea asombrosamente pa-

THE E-BOOK IS HERE TO STAY

Here in Spain it's still a prospect that is met with some scepticism, but in the United States it has already become a reality with a rising legion of users. We are talking about the e-reader, the digital pocket device that lets you store books electronically (e-books) and read them anywhere. Equipped with a screen that is easier to read than a computer monitor, the e-reader is gaining ground on the other side of the Atlantic as an alternative (or at least a complement) to traditional paper books.

The technology it uses, called 'e-ink', manages to make the reading experience astonishingly similar to reading a paper book. Its monitor has a white background instead of being backlit, which means that it can be used even when there is a lot of sunlight. Plus, it only expends energy

La tinta electrònica
aconsegueix que
l'experiència de lectura
sigui semblant a la d'un
llibre

La tinta electrónica
logra que la experiencia
de lectura sea parecida
a la de un libro

E-ink manages to
make the e-reading
experience
astonishingly similar to
reading a paper book

Més avantatges? Emmagatzema centenars de llibres en l'espai que n'ocuparia un de sol; es pot comprar un títol i llegir-lo de seguida; ofereix la possibilitat de prendre apunts, buscar en el text i relacionar unes parts amb d'altres mitjançant enllaços; permet que l'usuari adapti la grandària de la font a les seves necessitats, i, a més, és ecològic, ja que prescindeix del paper.

Aquestes prestacions estan impulsant el creixement comercial de l'e-book als Estats Units, un èxit que es concreta en l'expectació que va despertar el llançament del Kindle-2 d'Amazon o en els 23 milions de dòlars que va facturar l'editorial Random-House en e-books durant els primers nou mesos de 2009 (un 700% més que en el mateix període de 2008), per citar-ne dos exemples.

Per què no està tenint la mateixa acceptació aquí? Per a Magí Almirall, director de Tecnologia Educativa de la UOC, la causa radica en el fet que, al nostre país, l'oferta de continguts va molt per darrere de l'oferta tecnològica.

>>

recida a la de un libro de papel. Su monitor es de fondo blanco y no está retroiluminado, lo que permite usarlo en condiciones de mucha luz solar. Además, sólo gasta energía en los cambios de página, lo que asegura una semana de lectura sin recargar la batería.

¿Más ventajas? Almacena cientos de libros en el espacio que ocuparía uno solo; con él se puede comprar un título y leerlo inmediatamente; ofrece la posibilidad de tomar apuntes, buscar en el texto y relacionar unas partes con otras mediante hiperenlaces; permite que el usuario adapte el tamaño de fuente a sus necesidades, y, además, es ecológico, ya que prescinde del papel.

Estas prestaciones están impulsando el crecimiento comercial del eBook en Estados Unidos, un éxito que se concreta en la expectación que despertó el lanzamiento del Kindle-2 de Amazon o en los 23 millones de dólares que facturó la editorial Random-House en eBooks durante los

when pages are turned, guaranteeing a week's worth of reading without having to recharge the battery.

Other advantages? It stores hundreds of books in the amount of space taken up by just one paper book; you can buy a book with it and read it immediately; it lets you take notes, search the text and connect different parts through hyperlinks; it lets users change the font size according to their needs; plus, it is environmentally-friendly as it does away with paper.

These features are driving an upswing in e-book sales in the United States, and this surge in popularity can be seen by the expectations being aroused by the launch of Amazon's Kindle-2 and the \$23 million turnover in Random House's e-books during the first nine months of 2009 (700% more than in the same period in 2008), just to cite two examples.

Why aren't e-books as popular here? Magí Almirall, director of Learning Technologies at the UOC, says that the reason lies in the fact that in Spain,

primeros nueve meses de 2009 (un 700% más que en el mismo periodo de 2008), por citar dos ejemplos.

¿Por qué no está teniendo aquí la misma aceptación? Para Magí Almirall, director de Tecnología Educativa de la UOC, la causa radica en que, en nuestro país, la oferta de contenidos va muy por detrás de la oferta tecnológica. "¿Cuántos e-readers se venderían si el paquete incluyera un

>>

the range of contents available lags far behind the technology. "How many e-readers would be sold if the package included a service that offered its users the titles they were interested in, just like Amazon and Kindle do?" he wonders.

Almirall is convinced that the e-reader has vast potential in educational subjects. Along these lines, it is worth pointing out that the UOC already offers more than 1,000 subjects in Mobipocket and ePub formats, which are compatible with the different e-reader models and can also be reproduced on other portable devices, such as computers and mobile phones.

"The e-reader opens up new learning scenarios," he claims. "For example, it lets people study on public transport or while travelling on the weekend." In fact, Almirall believes that it has a more promising future as a replacement for printers than for books. "All of these documents that you print out so you can review them on a train trip can now be sent to your e-reader to review them there, a practical, paper-saving alternative."

>>

<<

servicio que ofreciera a sus usuarios los títulos que les interesan, tal y como está haciendo Amazon con Kindle?”, se pregunta.

Almirall está convencido de que el lector de tinta electrónica tiene un enorme potencial en materia educativa. En este sentido, cabe destacar que la UOC ya ofrece más de 1.000 asignaturas en formatos Mobipocket y ePub, compatibles con los diferentes modelos de *e-reader* y que también pueden reproducirse con otros dispositivos portátiles, como ordenadores o teléfonos móviles.

“El *e-reader* abre nuevos escenarios de aprendizaje”, asegura. “Por ejemplo, permite estudiar en el transporte público o durante los desplazamientos de fin de semana.” De hecho, Almirall opina que tiene más futuro como sustituto de las impresoras que de los libros. “Todos esos documentos que te imprimes para repasarlos durante un viaje en tren los puedes enviar al *e-reader* y consultarlos allí, una alternativa práctica y que ahorra papel.”

“The e-reader opens up new learning scenarios”, says Magí Almirall

“In addition to e-readers, we also have to offer useful contents”, Dora Pérez

Una buena noticia para quienes quieran explorar las posibilidades de los *e-readers* es que están disponibles desde octubre en las bibliotecas de la UOC en régimen de préstamo. Lo explica Dora Pérez, directora de la Biblioteca. “Es un programa piloto que ha durado hasta diciembre. Ahora estamos evaluando los resultados pero en vista de la aceptación no sólo sigue en marcha sino que se reforzará durante 2010.”

Pérez cuenta que los 14 iRex iLiad disponibles en régimen de préstamo externo se han quedado cortos (al final de la prueba piloto había 166 personas en la lista de espera) y que un 90% de los usuarios se han mostrado muy satisfechos con el servicio. Por eso, adelanta que en breve se completará con una veintena de Kindle-2 y que, en función del éxito, podrá llegarse al centenar de dispositivos a finales de año.

Pérez coincide con Almirall en que “además de *e-readers* hay que ofrecer contenidos de calidad, que resulten útiles a los estudiantes”. Por

<<

>>

Good news for people interested in exploring the possibilities of e-readers is that they have been available on loan at the UOC libraries since October. Dora Pérez, director of the library, explains it: “It is a pilot programme that lasted through December. Right now we are assessing the results, but given its popularity we’re not just continuing the programme but even reinforcing it in 2010.”

Pérez says that the 14 iRex iLiads available on loan were not enough (by the end of the pilot test, 166 people were on a waiting list), and that 90% of the users expressed a great deal of satisfaction with the service. For this reason, she hints that they will soon be joined by 20 Kindle-2 devices which, depending on their success, may be boosted to 100 devices by the year’s end.

Pérez agrees with Almirall that “in addition to e-readers, you have to offer quality contents which are useful for students”. For this reason, the

El grup de Tecnologia Educativa també treballa amb audiollibres (mp3) i videollibres (mp4) / El grupo de Tecnología Educativa también trabaja en audiollibros (mp3) y videolibros (mp4) / The Office of Learning Technologies also works with audio books (MP3) and video books (MP4) / —D'esquerra a dreta / De izquierda a derecha / From left to right / José Manuel Rivera, Magí Almirall, Carles Lorient, Alejo Buxeres i Albert Juhé. Foto: David Campos

<<

lògica. "Quants *e-readers* es vendrien si el paquet inclogués un servei que oferís als usuaris els títols que els interessin, tal com està fent Amazon amb Kindle?", es pregunta.

Almirall està convençut que el lector de tinta electrònica té un enorme potencial en matèria educativa. En aquest sentit, cal destacar que la UOC ja ofereix més de 1.000 assignatures en formats Mobipocket i ePub, compatibles amb els diferents models d'*e-reader* i que poden reproduir-se amb altres dispositius portàtils, com ordinadors o telèfons mòbils.

"L'*e-reader* obre nous escenaris d'aprenentatge", assegura. "Per exemple, permet estudiar en el transport públic o durant els desplaçaments de cap de setmana." De fet, Almirall opina que té més futur com a substitut de les impressores que dels llibres. "Tots els documents que t'imprimeixes per repassar-los durant un viatge amb tren els pots enviar a l'*e-reader* i consultar-los allà, una alternativa pràctica i que estalvia paper."

>>

"El 'eBook' abre nuevos escenarios de aprendizaje", asegura Magí Almirall

"Además de 'e-readers' hay que ofrecer contenidos útiles", coincide Dora Pérez

"L' 'e-book' obre nous escenaris d'aprenentatge", assegura Magí Almirall

"A més d' 'e-readers' cal oferir continguts útils", coincideix Dora Pérez

eso han puesto en marcha una página web (biblioteca.uoc.edu/ebooks) que aglutina *eBooks*, artículos y revistas, tanto de la UOC como de otros editores, y habilita el acceso a bases de datos externas a la UOC con documentación compatible con los *e-readers*.

¿Y el futuro? Parece que está en explotar las posibilidades del *e-reader* más allá de sus funciones como biblioteca portátil. En este sentido, la UOC ya está trabajando con Orange para que, mediante la conectividad 3G, el *e-reader* acabe siendo una extensión del Campus Virtual y que ambas plataformas estén sincronizadas.

Esta conectividad hará posibles otras prestaciones. Por ejemplo, los estudiantes podrán tomar apuntes en sus libros electrónicos y luego compartirlos. O resolver en el *e-reader* las actividades de evaluación y enviar las respuestas en línea al profesor de la asignatura para que, a su vez, también pueda corregirlas en su *e-reader*. ■

UOC has launched a website (biblioteca.uoc.edu/ebooks) that brings together e-books, articles and magazines from both the UOC and other publishers and provides access to databases outside the UOC that have documentation compatible with the e-readers.

So what about the future? It apparently lies in exploiting the possibilities of the e-reader beyond its function as a portable library. In this sense, the UOC is already working with Orange to make the e-reader an extension of the Virtual Campus through 3G connectivity, as well as to synchronise both platforms.

This connectivity will also make other features possible. For example, students will be able to take notes in their e-books and then share them. Or they will be able to do assessment activities on the e-reader and then send their answers online to the course professor, who can then correct them on their e-reader. ■

<<

Una bona notícia per als qui vulguin explorar les possibilitats dels *e-readers* és que estan disponibles des d'octubre a les biblioteques de la UOC en règim de préstec. Ho explica Dora Pérez, directora de la Biblioteca. "És un programa pilot que ha durat fins a desembre. Ara n'estem avaluant els resultats, però en vista de l'acceptació no tan sols continua en marxa sinó que es reforçarà durant el 2010."

Pérez explica que els 14 iRex iLiad disponibles en règim de préstec extern s'han quedat curts (al final de la prova pilot hi havia 166 persones a la llista d'espera) i que un 90% dels usuaris s'han mostrat molt satisfets amb el servei. Per això, avança que en breu es completarà amb una vintena de Kindle-2 i que, en funció de l'èxit, es podria arribar al centenar de dispositius a finals d'any.

Pérez coincideix amb Almirall que "a més d'*e-readers* cal oferir continguts de qualitat, que siguin útils als estudiants". Per això han posat en

marxa una pàgina web (biblioteca.uoc.edu/ebooks) que aglutina *e-books*, articles i revistes, tant de la UOC com d'altres editors, i habilita l'accés a bases de dades externes a la UOC amb documentació compatible amb els *e-readers*.

I el futur? Sembla que consistirà a explotar les possibilitats de l'*e-reader* més enllà de les seves funcions com a biblioteca portàtil. En aquest sentit, la UOC ja està treballant amb Orange perquè, mitjançant la connectivitat 3G, l'*e-reader* acabi sent una extensió del Campus Virtual i que les dues plataformes estiguin sincronitzades.

Aquesta connectivitat farà possibles altres prestacions. Per exemple, els estudiants podran prendre apunts en els llibres electrònics i després compartir-los. O resoldre a l'*e-reader* les activitats d'avaluació i enviar en línia les respostes al professor de l'assignatura, que també podrà corregir-les al seu *e-reader*. ■

L'equip de Biblioteca ha gestionat 47 préstecs d'*e-reader* durant la prova pilot / El equipo de Biblioteca ha gestionado 47 préstamos de *e-reader* durante la prueba piloto / The Library staff handled 47 *e-reader* loans during the pilot test / —D'esquerra a dreta / De izquierda a derecha / From left to right / Gerard Pagès, Francesc March, Maria Puigdueta, Elisabet Cervera, Pep Torn, Mònica Bonich, Cristina López, Beatriz Benítez i Dora Pérez. Foto: David Campos

HIGHLIGHTS/

International experts debate the new revolution in education 2.0

Experts in theoretical and practical aspects of the use of ICTs in education around the world met in Barcelona on the 30th of November and 1st of December to discuss Open Social Learning (OSL), the new revolution in education 2.0. The researchers who participated in the Sixth International Seminar of the UNESCO Chair in E-Learning included George Siemens, associate director of the Learning Technologies Centre at the University of Manitoba; Stephen Downes, researcher with the National Research Council of Canada; and Laura Czerniewicz and Tony Carr, director and tenured professor, respectively, of the Centre for Educational Technology at the University of Cape Town.

www.uoc.edu/symposia/unescoseminar2009/
The Seminar at Twitter: [oer.uoc.edu/eLChair09/](https://twitter.com/oer.uoc.edu/eLChair09/)

La UOC i l'Obra Social "la Caixa" afavoreixen la reinserció

La UOC i l'Obra Social "la Caixa" han signat un conveni de col·laboració per afavorir la reincorporació al món laboral de persones en situació o risc d'exclusió social. A través del Programa Incorpora, l'Àrea de Persones de la UOC promou el valor de la institució de fomentar que col·lectius desafavorits puguin treballar. La UOC també col·labora amb altres entitats que promouen la reinserció laboral, com és el cas de les fundacions Ranstad, Manpower, Surt i Eurofirms, entre d'altres.

obrasocial.lacaixa.es/ambitos/incorpora/incorpora_ca.htm

La UOC, la Universidad de Berkeley y el ETH Zurich se alían para revolucionar el contenido académico audiovisual

La UOC ha participado, junto con la Universidad de California Berkeley y el Swiss Federal Institute of Technology Zurich (ETH Zurich), entre otras instituciones, en un proyecto cuyo objetivo es explotar las posibilidades del vídeo como herramienta educativa. La plataforma Matterhorn, una de las primeras iniciativas de Opencast, permitirá la programación, captura, gestión, codificación y entrega de contenidos audiovisuales. Tanto Opencast como Matterhorn son iniciativas financiadas por el programa de Investigación de Tecnología de la Información (RIT) de la Fundación Andrew W. Mellon, que ha apoyado económicamente rompedores proyectos en el ámbito de la formación y la tecnología como OKIproject, OpenCourseWare (OCW), uPortal o SAKAI.

www.opencastproject.org/project/matterhorn
www.mellon.org

La UOC crea una versión exclusiva del motor de traducción Apertium

La UOC ha creado una versión exclusiva del motor de traducción Apertium, que ha elaborado el grupo operativo de Tecnología Educativa en colaboración con la empresa Prompsit. Esta nueva herramienta de uso interno permitirá traducir textos, documentos y páginas web de una manera sencilla y rápida. La implementación de Apertium es un paso adelante en la decisión de la UOC de crear un Campus Global. Esta aplicación permite, de momento, traducir textos de catalán a castellano, inglés, francés y viceversa, pero está preparada para poder utilizar los veintiún pares de lenguas actualmente disponibles en la herramienta.

apertium.uoc.edu
cookingattheuoc.wordpress.com

L'ACUP es compromet a la reconstrucció d'Haití

Les universitats membres de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) s'han compromès a treballar conjuntament en projectes que ajudin a la reconstrucció d'Haití i al futur de la seva comunitat educativa. L'ACUP està integrada per les universitats de Barcelona (UB), l'Autònoma de Barcelona (UAB), la Politècnica de Catalunya (UPC), la Pompeu Fabra (UPF), la de Girona (UdG), la de Lleida (UdL), la Rovira i Virgili (URV) i la UOC.

www.acup.cat

Marín i Tubella visiten el centre de la UOC a l'Hospitalet de Llobregat

L'alcaldesa de l'Hospitalet de Llobregat, Núria Marín, i la rectora de la UOC, Imma Tubella, van visitar les noves dependències del Centre de Suport de la UOC de l'Hospitalet, situat al Centre Cultural de Bellvitge, el mes de gener passat. Durant el curs 2009-2010, 778 ciutadans i ciutadanes de l'Hospitalet s'han matriculat a la UOC. Els estudis més sol·licitats són Ciències Empresarials i Informàtica de Sistemes i de Gestió.

www.l-h.cat/
www.youtube.com/watch?v=PYkpJ9maJfI

David Campos

La UOC gradua a 5.500 estudiants més

Más de 5.500 estudiantes acabaron los estudios durante el curso 2008-2009. Los actos de graduación se celebraron en el Auditorio Nacional de Música de Madrid y el Auditori de Barcelona, el 14 y el 28 de noviembre pasados, respectivamente. El padrino de la promoción fue el periodista Manuel Campo Vidal, director del Institut de Comunicació Empresarial, y los representantes de los graduados, Nuria Arroyo, en Madrid, e Inma Clérigues y Montserrat Tugas, en Barcelona.

David Campos

Rumb, un cycle de conferències sobre viatges

La llibreria Altair i la UOC van coorganitzar la primera edició Rumb, un cycle de conferències sobre viatges que va tenir lloc a la Llibreria Altair de Barcelona els passats dies 22 i 29 d'octubre, i 5 i 12 de novembre. Al llarg d'aquestes sessions, diversos experts van reflexionar sobre el concepte de *viatge* en l'actualitat. La motivació del viatger i les seves expectatives, la relació que estableix amb l'entorn i la població que visita, així com l'impacte que hi provoca la seva presència són alguns dels temes van centrar els debats.

The ACUP scales up its collaboration with African universities

The rector of the UOC and incumbent president of the Catalan Association of Public Universities (ACUB), Imma Tubella, met last January at Cheikh Anta Diop University (UCAD) in Dakar with representatives from five African universities to foster cooperation with each other. During the seminar, the participants put the final touches to the Scheme

for Institutional Development and Training in University Management (IDUM), a pioneering project launched a year ago with the aim of fostering the exchange of experiences and the professional development of African university directors and managers. On the photo, Tubella with the president of the UCAD, Abdou Salam Sall, and some students.

© Natalia Costa / Europa Press

Jornades de programari lliure a les Terres de l'Ebre

Davant la disponibilitat creixent d'eines multimèdia de programari lliure, la UOC va organitzar el novembre passat unes Jornades de programari lliure als telecentres de les Terres de l'Ebre i el Casal d'Amposta. Les sessions es van dividir en dues parts: una de formació i una sessió acadèmica en què diferents experts van parlar sobre les possibilitats que ofereix aquest tipus de programari i sobre la utilització de les eines de propietat

The UOC hosts the SCOP 2009

Around 80 presidents and CEOs of open, distance and virtual universities worldwide met in Barcelona to discuss how to guarantee quality levels in a context of scarce economic resources. The ICDE Standing Conference of Presidents, SCOP 2009, was hosted by the UOC and held at the Hotel Majestic at the end of November. The pictures shows UOC President, Imma Tubella, the Catalan Minister for Innovation, Universities and Business, Josep Huguet, and ICDE President, Frits Pannekoek, left to right, during the conference.

www.uoc.edu/symposia/scop2009/esp/programme_1.html

David Campos

Augmenta el nombre de proves d'avaluació final

En el segon semestre de 2009 es van dur a terme un total de 66.026 proves d'avaluació final, un 15,42% més amb relació al mateix semestre de l'any passat. La digitalització i correcció d'aquestes proves va comportar un període de 18 dies i en el procés hi van intervenir 1.487 correctors. Les juntes d'avaluació van tenir lloc els dies 1 i 2 de febrer i les notes finals es van publicar el dia 3.

En total es van utilitzar 2.982 enunciats diferents en català corresponents a 688 assignatures i 1.513 en castellà, corresponents a 461 assignatures. Els estudiants residents a l'estranger van resoldre les 1.202 proves de forma virtual.

Nou Centre de Suport a la ciutat de Tarragona

L'antic convent de les Clarisses és la seu del nou Centre de Suport de la UOC a la capital del Tarragonès. L'alcalde de Tarragona, Josep Fèlix Ballesteros, i la rectora de la UOC, Imma Tubella, van signar l'any passat el conveni que va permetre disposar d'aquest equipament, que facilitarà els recursos acadèmics i de gestió als prop de 800 estudiants de la UOC al Tarragonès. L'objectiu és inaugurar-lo durant el primer semestre de 2010.

Ajuntament de Tarragona

La red territorial y la comunidad de graduados Alumni de la UOC impulsan el 'networking'

La red territorial de centros y puntos de apoyo de la UOC y Alumni, la comunidad de graduados y graduadas de la UOC, organizaron a lo largo del año pasado varias sesiones sobre la gestión estratégica de la red de contactos o *networking*. El objetivo de los encuentros era mejorar la estrategia de desarrollo profesional. Las sesiones se celebraron en el Centro Octubre de Sevilla (en la foto) y en los centros de apoyo de las Terres de l'Ebre, Osona y Garraf, en los puntos de apoyo del Tarragonès y Mataró, y en el Centre Cultural Blanquerna de Madrid.

Jaap Dronkers at the UOC's Debates on Education

The Dutch sociologist Jaap Dronkers offered the lecture entitled "The influence of home and host countries in immigrant pupils' performance" at the UOC's Debates on Education on the 9th of February at the Barcelona's Museum of Contemporary Art (MACBA). Dronkers, a well-known Research Professor in Educational Performance and Social Inequality at the University of Maastricht, looked at whether immigrant pupils are influenced more by characteristics linked to education in their home countries or those of their host countries.

Toni Bofill

ENTREVISTA/

JAVIER ZULOAGA

“CAL SABER ADAPTAR-SE AL CANVI”

PER ESTER MEDICO

Javier Zuloaga és director de Comunicació de l'Obra Social “la Caixa” des de 2008. Periodista i escriptor, ha desenvolupat una intensa carrera en l'àmbit de la informació i la comunicació empresarial. Ha estat director dels diaris *La Voz de Castilla*, *Unidad* i *El Día de Baleares*, delegat de l'agència EFE a Portugal, l'Argentina i el Marroc, i redactor en cap de *La Vanguardia*. Entre 1989 i 2006 va ser responsable de Comunicació de “la Caixa”. Acaba de publicar la seva segona novel·la, *La isla de los rebeldes* (El Aleph, 2009).

“HAY QUE SABER ADAPTARSE AL CAMBIO”

Javier Zuloaga es director de Comunicación de la Obra Social “la Caixa” desde 2008. Periodista y escritor, ha desarrollado una intensa carrera en el ámbito de la información y la comunicación empresarial. Ha sido director de los periódicos *La Voz de Castilla*, *Unidad* y *El Día de Baleares*, delegado de la agencia EFE en Portugal, Argentina y Marruecos, y redactor jefe de *La Vanguardia*. Entre 1989 y 2006 fue responsable de Comunicación de “la Caixa”. Acaba de publicar su segunda novela, *La isla de los rebeldes* (El Aleph, 2009).

“WE MUST LEARN TO ADAPT TO CHANGES”

Javier Zuloaga has been Director of Communication at the “la Caixa” Social Work programme since 2008. A journalist and writer, he has had a long career within the information sector and in business communications. He has served as the director of several newspapers, namely *La Voz de Castilla*, *Unidad* and *El Día de Baleares*, and has been the EFE news agency delegate in Portugal, Argentina and Morocco and Editor-in-Chief of *La Vanguardia*. From 1989 to 2006 he was the head of Communication at “la Caixa”. He recently published his second novel, *La isla de los rebeldes* (The Island of the Rebels, 2009).

Fill, nét i germà de periodistes. La vocació s'hereta? No forma part del codi genètic però sí que influeix l'escenari en què creixes. Vaig néixer en una família en què el meu pare era periodista, els meus germans eren periodistes, el meu avi era periodista, i quan vas creixent en un món en el qual el periodisme és gairebé com el parxís, és normal que triïs el que més coneixes. La meua mare diu sovint que hi ha una cosa que no ens perdona al meu pare i als germans: que a casa només es parlés de periodisme. Del que em peneixo és de no haver estudiat dues carreres.

Però sí que va estudiar el Màster de Societat de la Informació i del Coneixement de la UOC. Sí. Quan em vaig matricular tenia coneixements d'usuari del que eren les noves tecnologies. Va ser una experiència que em va obrir els ulls sobre el fet que el món està canviant, cosa que queda molt clara en els llibres de Manuel

>>

Hijo, nieto, hermano de periodistas. ¿La vocación se hereda? No forma parte del código genético pero sí que influye el escenario en el que creces. Nací en una familia en la que mi padre era periodista, mis hermanos, periodistas, mi abuelo, periodista, y cuando vas creciendo en un mundo en el que el periodismo es casi como el parchís para ti es normal que elijas lo que más conoces. Mi madre suele decir que hay una cosa que no nos perdona a mi padre y a mis hermanos: que en casa sólo se hablara de periodismo. De lo que me arrepiento es de no haber estudiado dos carreras.

Pero sí estudié el Máster de Sociedad de la Información y del Conocimiento de la UOC. Sí. Cuando me matriculé tenía conocimientos de usuario de lo que eran las nuevas tecnologías. Fue una experiencia que me abrió los ojos sobre el hecho de que el mundo está cambiando, algo que queda muy claro en los libros de Manuel Castells.

You are the son, grandson and brother of journalists. Is a vocation inherited? It's not written into the genetic code, but the environment in which you grow up is certainly an influence. I was born into a family in which my father, grandfather and brothers were all journalists, and when you grow up in a world where journalism is as present as Monopoly, it's quite natural that you choose what you know best. My mother often says that there is one thing she will never forgive my father and my brothers for: that all we ever talked about at home was journalism. I only regret not having taken up two degrees at university.

Raimon Solà

Con la crisis económica se está viendo más claramente que nunca cómo están cambiando los canales de comunicación tradicional y el mercado publicitario.

Y los conocimientos los llevó a la práctica en la dirección de Comunicación de la Obra Social. Cuando empecé a trabajar en la Obra Social les dije a mis compañeros que si éramos capaces de ser diferentes, de ir un paso más allá y ofrecer a los medios distintos formatos de texto, audio y vídeo, las cosas nos irían bien. Diseñamos una nueva plataforma multimedia para la sala de prensa virtual. Fuimos explicando el proyecto a los periodistas e hicimos un par de encuentros, en Madrid y en Barcelona, para preguntarles qué necesitaban y cómo lo querían. Finalmente los resultados han avalado el proyecto y hemos conseguido más impactos, precisamente en los soportes que tienen más audiencia, que son los online.

>>

But you did earn a Master's in the Information and Knowledge Society at the UOC. Yes. When I enrolled I had a basic grasp of the new information technologies as a user. It was an experience that opened my eyes to the fact that the world was changing, something that shines through in Manuel Castells' books. The current economic crisis makes it even more obvious how new channels are changing traditional communication and the advertising market.

You put your learning into practice as Director of Communication at "la Caixa" Social Work. When I began at "la Caixa", I said to my colleagues that if we were capable of being different, of going one step further and offering the media different types of text and audiovisual material, things would go well for us. We designed a new multimedia platform for the virtual press room. We told journalists about the project and set up a couple of meetings, in Madrid and

>>

<<

Castells. Amb la crisi econòmica s'està veient més clarament que mai com estan canviant els canals de comunicació tradicional i el mercat publicitari.

I els coneixements els va dur a la pràctica en la direcció de Comunicació de l'Obra Social. Quan vaig començar a treballar a l'Obra Social els vaig dir als meus companys que si érem capaços de ser diferents, d'anar un pas més enllà i oferir als mitjans diferents formats de text, àudio i vídeo, les coses ens anirien bé. Vam dissenyar una nova plataforma multimèdia per a la sala de premsa virtual. Vam explicar el projecte als periodistes i vam fer un parell de trobades, a Madrid i a Barcelona, per preguntar-los què necessitaven i com ho volien. Finalment els resultats han avalat el projecte i hem aconseguit més

“El lector atent sap separar el gra de la palla”

“El lector atento sabe separar el grano de la paja”

“The attentive reader can separate the wheat from the chaff”

<<

Barcelona, to ask them what they needed and in what form they wanted it. The results endorsed our project and we gained more impact, precisely in the channels with the widest audience, the ones online.

The Net opens up new communication opportunities, but at the same time it also complicates the job of press offices. There is a

impactes, precisament en els suports que tenen més audiència, que són els suports en línia.

La xarxa obre noves possibilitats de comunicació però, alhora, complica la tasca dels gabinets de comunicació. Hi ha un debat a Espanya que és el del valor de la marca a internet; saber qui t'està donant una informació. Això està prenent un valor creixent ja que suposa la “garantia” d'aquesta informació. Jo crec que el lector atent sap separar el gra de la palla, la informació interessada del que és una informació asèptica. **Reivindica la funció del periodista dins dels gabinets de comunicació.** Al meu entendre, és tan important ser en una redacció com facilitar la tasca als periodistes des d'un gabinet de premsa. Si el cap de premsa o de comunicació té una ètica clara i estableix les condicions amb el seu interlocutor i, sobretot, mai menteix, exerceix una forma de periodisme.

<<

La red abre nuevas posibilidades de comunicación pero, al mismo tiempo, complica la tarea de los gabinetes de comunicación. Hay un debate en España que es el del valor de la marca en internet; saber quién te está contando una información. Esto está tomando un valor creciente ya que supone la “garantía” de esa información. Yo creo que el lector atento sabe separar el grano de la paja, la información interesada de lo que es una información aséptica.

Reivindica la función del periodista dentro de los gabinetes de comunicación. En mi opinión, es tan importante estar en una redacción como facilitar la tarea a los periodistas desde un gabinete de prensa. Si el jefe de prensa o de comunicación tiene una ética clara y establece las condiciones con su interlocutor y, sobre todo, nunca miente, ejerce una forma de periodismo.

Conclusiones de su experiencia. Llevo veinte años dedicado a esto

debate in Spain about brand value on the Internet; how do you know who is providing the information? This is becoming increasingly important as it actually is what “guarantees” the information. I believe that an attentive reader can separate the wheat from the chaff; information that serves a vested interest from impartial information.

You emphasize the role of journalists in a press office. In my view, being part of a news room is as important as facilitating the work of journalists from a press office. If the chief press officer or head of communication has a clear ethical stance and establishes a set of guidelines with his interlocutor and, above all, never lies, then he is practising a kind of journalism.

This are conclusions from your experience. I've spent twenty years doing this, and it has been very rewarding. Journalists who spend

Conclusions de la seva experiència. Fa vint anys que em dedico a això i ha estat enriquidor. El periodista que treballa tota la vida en un diari pot caure en l'endogàmia; poden pensar que el món és com ells volen que sigui. Quan passes a aquest costat del taulell, t'adones que el món és molt més ampli, i escoltar un consultor, un auditor o un tècnic en riscos t'enriqueix moltíssim. El que mai recomanaria a un periodista que comença ara és que accedeixi directament a la comunicació empresarial, sinó que ho faci després d'haver estat en aquell costat.

La crisi en els mitjans tradicionals és conseqüència de la irrupció d'internet? Jo crec que els mitjans canviaran per la crisi econòmica i per l'existència de canals alternatius de difusió, com internet. Hi haurà una publicitat que mantingui el negoci, més el benefici de la venda. També és possible que amb el temps els periodistes siguin pe-

riodistes multimèdia. Hi ha qui diu que això és explotar el periodista; jo no ho crec. La mateixa voluntat i evolució del món farà que, igual que els xavals saben fer servir moltes coses, els professionals també ho facin. La crisi accelerarà el canvi.

I pel camí es poden quedar els periodistes menys reciclables, amb més experiència. Aquí hi ha lloc per a tots. En termes de caça, el periodista perdiguera és el que sabrà fer de tot. L'analista, si és bo, sobreviurà. El que crec és que els diaris evolucionaran cap a l'anàlisi, l'aprofundiment de les coses. Pot haver-hi algú que es quedi pel camí. Cal saber adaptar-se als canvis, alimentar-se un mateix.

El periodista ha de ser rebel, com l'esperit de la seva última novel·la? Jo crec que sí. La rebel·lia i l'inconformisme són cosins germans. Cal intentar fins i tot en algun moment saltar-se les regles del joc per veure si l'entrevistat pica i te'l fiques a la butxaca. ■

y ha sido enriquecedor. El periodista que trabaja toda la vida en un periódico puede entrar en la endogamia; pueden pensar que el mundo es como ellos quieren que sea. Cuando pasas a este lado del mostrador, te das cuenta de que el mundo es mucho más amplio, y escuchar a un consultor, un auditor o un técnico en riesgos te enriquece muchísimo. Lo que nunca recomendaría a un periodista que empieza ahora es que acceda directamente a la comunicación empresarial, sino después de haber estado a ese lado.

¿La crisis en los medios tradicionales es consecuencia de la irrupción de internet? Yo creo que los medios van a cambiar por la crisis económica y por la existencia de canales alternativos de difusión, como internet. Habrá una publicidad que sostenga el negocio, más el beneficio de la venta. También es posible que con el tiempo los periodistas sean periodistas multimedia. Hay quienes dicen que esto es ex-

plotar al periodista, yo no lo creo. La propia voluntad y evolución del mundo hará que, igual que los chavales saben manejar muchas cosas, los profesionales también lo hagan. La crisis va a acelerar el cambio.

Y por el camino se pueden quedar los periodistas menos reciclables, con más experiencia. Ahí hay sitio para todos. En términos de caza, el periodista perdiguero es el que sabrá hacer de todo. El analista, si es bueno, va a sobrevivir. Lo que creo es que los periódicos van a evolucionar hacia el análisis, la profundización de las cosas. Puede haber alguien que se quede por el camino. Hay que saber adaptarse a los cambios, alimentarse a uno mismo.

¿El periodista tiene que ser rebelde, como el espíritu de su última novela? Yo creo que sí. La rebeldía y el inconformismo son primos hermanos. Hay que intentar incluso en algún momento saltarse las reglas del juego para ver si el entrevistado pica y te llevas el gato al agua. ■

their entire life working on the same newspaper risk becoming inbred; they start to believe that the world is how they want it to be. When you come round to this side of the fence you see that the world is much wider. Listening to a consultant, an auditor, or a risk expert can be very rewarding. I would never recommend to a young journalist setting out today to go straight into business communication before being on the other side first.

Does the crisis in the traditional media result from the advent of the Internet? I think the media is going to change as a result of the economic crisis and with the emergence of alternative broadcast channels, such as the Internet. There will be advertising to sustain the business, plus the profits from sales. In time journalists might also become multimedia journalists. Some people say that this is an exploitation of journalism, but I don't agree. Professionals will do it

put of personal interest, and the way the world is evolving, the same way that youngsters today are capable of multitasking. The crisis is going to speed up change.

And so will experienced journalists, perhaps the most difficult to retrain, be lost along the way? There is room for everybody. In hunting terms, the retriever journalist is the jack of all trades. Analysts, if they're good, will survive. I think newspapers are going to evolve towards analysis, towards a deeper examination of issues. Some people may be left behind. You have to learn how to adapt to the changes, to feed on your own strengths.

Does a journalist have to be a rebel, like the spirit in your latest novel? I think so. Rebellion and nonconformity go hand in hand. At some point you have to try to break the rules to see if you can provoke the interviewee in some way and get a scoop. ■

OFERTA FORMATIVA/

Graus (estudis adaptats a l'EEES)

- Dret
- Psicologia
- Humanitats
- Llengua i Literatura Catalanes (*)
- Educació Social
- Comunicació
- Informació i Documentació
- Turisme
- Administració i Direcció d'Empreses
- Multimèdia
- Tecnologies de Telecomunicació
- Enginyeria Informàtica
- Màrqueting i Investigació de Mercats

Graus pendents de verificació

- Relacions Laborals i Ocupació

Titulacions homologades

(diplomatures, llicenciatures i enginyeries)

- Ciències Empresarials
- Turisme
- Enginyeria d'Informàtica
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Gestió
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Sistemes
- Eng. Tècn. de Telecomunicació, especialitat de Telemàtica
- Graduat en Multimèdia (títol propi)
- Dret
- Filologia Catalana (*)
- Humanitats
- Psicologia
- Administració i Direcció d'Empreses (2n cicle)
- Ciències del Treball (2n cicle)
- Comunicació Audiovisual (2n cicle) (*)
- Documentació (2n cicle)
- Investigació i Tècniques de Mercat (2n cicle)
- Psicopedagogia (2n cicle)
- Publicitat i Relacions Públiques (2n cicle)
- Estudis de l'Àsia Oriental (2n cicle)
- Estudis de Ciències Polítiques i de l'Administració (2n cicle) (*)

Doctorat (**)

- Doctorat sobre la Societat de la Informació i el Coneixement

Institut Internacional de Postgrau (IIP)

L'IIP aplega l'oferta formativa de postgrau i formació contínua de la UOC, basada en els mateixos principis de qualitat, orientada al món professional i amb una visió internacional.

El curs 2009-2010, la UOC imparteix els màsters següents adaptats a l'EEES:

Màsters universitaris

- Educació i TIC (e-learning)
- Gestió Cultural

- Prevenció de Riscos Laborals
- Programari Lliure (***)
- Societat de la Informació i el Coneixement
- Formació de Professorat (*)

La UOC imparteix més de **200 postgraus i màsters**, que es distribueixen en els àmbits de coneixement següents:

- Global Executive Education (***)
- Economia i empresa
- Informàtica, multimèdia i telecomunicació (***)
- Comunicació i informació
- Dret i ciències polítiques
- Llengua, lingüística i traducció
- Art, cultura i societat
- Psicologia i ciències de l'educació
- Cooperació humanitària, pau i sostenibilitat (***)
- Ciències de la salut
- Gestió de la ciutat i urbanisme
- Turisme
- Estudis nacionals i identitaris
- Estudis islàmics i àrabs (****)
- Sistemes alimentaris, cultura i societat (***)
- Societat de la informació

@teneu universitari: Dóna la possibilitat de matricular-se i cursar assignatures independents sense cap tipus de requisits previs. Es pot escollir entre més de 400 assignatures que s'ofereixen als diferents estudis a les mateixes aules que la resta d'estudiants i amb els mateixos recursos didàctics. La iniciativa parteix del concepte de *l'estudiant oient* de les universitats presencials.

Universitat Oberta d'Estiu i Cursos d'Hivern: Ofereixen propostes organitzades en diferents àmbits de coneixement que abracen des de l'economia fins a la informàtica, la nutrició o la societat de la informació.

Programa de viatges: Formació específica i especialitzada sobre destinacions, països i cultures del món i sobre el mateix fet de viatjar.

Seminaris: Més orientats al món professional, s'ofereixen per millorar aptituds i competències relacionades amb el terreny laboral.

Cursos de Català Obert: Diferents nivells que preparen l'estudiant per superar les proves interuniversitàries per obtenir els certificats oficials de coneixements de llengua catalana homologats per la Generalitat de Catalunya.

EducacióOnline

- Curs d'accés a la universitat per a > 25 anys
- Cursos de formació superior per a professionals

www.educacionline.com

OFERTA FORMATIVA/

Grados (Estudios adaptados al EEES)

- Derecho
- Psicología
- Humanidades
- Lengua y Literatura Catalanas (*)
- Educación Social
- Comunicación
- Información y Documentación
- Turismo
- Administración y Dirección de Empresas
- Multimedia
- Tecnologías de Telecomunicación
- Ingeniería Informática
- Marketing e Investigación de Mercados

Grados pendientes de verificación

- Relaciones laborales y ocupación

Titulaciones homologadas (diplomaturas, licenciaturas e ingenierías)

- Ciencias Empresariales
- Turismo
- Ingeniería de Informática
- Ingeniería Técnica de Informática de Gestión
- Ingeniería Técnica de Informática de Sistemas
- Ing. Téc. de Telecomunicaciones, especialidad en Telemática
- Graduado en Multimedia (título propio)
- Derecho
- Filología Catalana (*)
- Humanidades
- Psicología
- Administración y Dirección de Empresas (2º ciclo)
- Ciencias del Trabajo (2º ciclo)
- Comunicación Audiovisual (2º ciclo) (*)
- Documentación (2º ciclo)
- Investigación y Técnicas de Mercado (2º ciclo)
- Psicopedagogía (2º ciclo)
- Publicidad y Relaciones Públicas (2º ciclo)
- Estudios del Asia Oriental (2º ciclo)
- Estudios de Ciencias Políticas y de la Administración (2º ciclo) (*)

Doctorado (**)

- Doctorado sobre la Sociedad de la Información y el Conocimiento

Instituto Internacional de Posgrado (IIP)

El IIP reúne la oferta formativa de posgrado y formación continua de la UOC, basada en los mismos principios de calidad, orientada al mundo profesional y con una visión internacional.

Durante el curso 2009-2010, la UOC imparte los siguientes másters adaptados al EEES:

Másters universitarios

- Educación y TIC (e-learning)
- Gestión Cultural

- Prevención de Riesgos Laborales
- Software Libre (***)
- Sociedad de la Información y el Conocimiento
- Formación de Profesorado (*)

La UOC imparte más de **200 posgrados y másters**, que se distribuyen en los siguientes ámbitos de conocimiento:

- Global Executive Education (***)
- Economía y empresa
- Informática, multimedia y telecomunicación (***)
- Comunicación e información
- Derecho y ciencias políticas
- Lengua, lingüística y traducción
- Arte, cultura y sociedad
- Psicología y ciencias de la educación
- Cooperación humanitaria, paz y sostenibilidad (***)
- Ciencias de la salud
- Gestión de la ciudad y urbanismo
- Turismo
- Estudios nacionales e identitarios
- Estudios islámicos y árabes (****)
- Sistemas alimentarios, cultura y sociedad (***)
- Sociedad de la información

@teneo universitario: Da la posibilidad de matricularse y cursar asignaturas independientes sin ningún tipo de requisitos previos. Se puede elegir entre más de 400 asignaturas que se imparten en los diferentes estudios y cursarlas en las mismas aulas y con los mismos recursos didácticos que el resto de estudiantes. La iniciativa se inspira en el concepto del estudiante oyente de las universidades presenciales.

Universitat Oberta de Verano y Cursos de Invierno: Ofrecen propuestas organizadas en diferentes áreas de conocimiento, que abarcan desde la economía hasta la informática, la nutrición o la sociedad de la información.

Programa de viajes: Formación específica y especializada sobre destinos, países y culturas del mundo, y sobre el hecho mismo de viajar.

Seminarios: Más orientados al mundo profesional, se ofrecen para mejorar aptitudes y competencias relacionadas con el terreno laboral.

Cursos de Catalán Abierto: Diferentes niveles que preparan al estudiante para superar las pruebas interuniversitarias para la obtención de los certificados oficiales de conocimiento de lengua catalana homologados por la Generalitat de Catalunya.

Educación Online

- Curso de acceso a la universidad para > 25 años
- Cursos de Formación Superior para profesionales

www.educacionline.com

DEGREES OFFERED/

Bachelor's (degrees adapted to the EHEA)

- Law
- Psychology
- Humanities
- Catalan Language and Literature (*)
- Social Education
- Communication
- Information and Documentation
- Tourism
- Business Administration and Management
- Multimedia
- Telecommunications Technologies
- Computer Engineering
- Marketing and Market Research

Degrees pending verification

- Labour Studies and Employment

Approved degrees

(diplomas, Bachelor's and engineering degrees)

- Business Sciences
- Tourism
- Computer Engineering
- Technical Engineering in Computer Management
- Technical Engineering in Computer Systems
- Technical Engineering in Telecommunications, speciality in Telematics
- Multimedia Studies (in-house degree)
- Law
- Catalan Language and Literature (*)
- Humanities
- Psychology
- Business Administration and Management (2nd cycle)
- Labour Sciences (2nd cycle)
- Audiovisual Communication (2nd cycle) (*)
- Documentation (2nd cycle)
- Market Research and Techniques (2nd cycle)
- Educational Psychology (2nd cycle)
- Advertising and Public Relations (2nd cycle)
- East Asian Studies (2nd cycle)
- Political Science and Public Administration (2nd cycle) (*)

Doctorates (**)

- PhD on the Information and Knowledge Society

International Graduate Institute (IIP)

The IIP organises all the UOC's post-graduate and lifelong learning classes, which are based on quality, are oriented towards the working world and have an international vision.

In the academic year 2009-2010, the UOC is offering the following Master's adapted to the EHEA:

University Master's

- Education and ICT (E-learning)
- Cultural Management
- Workplace Risk Prevention
- Free and Open Source Software Technology (***)
- Knowledge and Information Society
- Teacher Training (*)

The UOC offers **more than 200 post-graduate courses and Master's**, which are divided into the following areas of knowledge:

- Global Executive Education (***)
- Economics and Business
- IT, Multimedia and Telecommunications (***)
- Communication and Information
- Law and Political Science
- Language, Linguistics and Translation
- Art, Culture and Society
- Psychology and Education Sciences
- Humanitarian Cooperation, Peace and Sustainability (***)
- Health Sciences
- City Management and Urban Planning
- Tourism
- National and Identity Studies
- Arab and Islamic Studies (****)
- Food Systems, Culture and Society (****)
- Information Society

@tenu universitari: This gives students the option of registering for and taking independent courses without any type of prerequisite. This system allows students to choose from among more than 400 courses that are being offered in the different degree programmes in the same classes as the other students and using the same teaching materials. The initiative is based on the idea of the student who audits university classes.

Virtual Summer School and Winter Courses: Courses organised in different fields that span everything from economics to IT, nutrition and the information society.

Travel Programme: Specific, specialised training on destinations, countries and cultures of the world and on the act of travelling.

Seminars: To improve skills and competences related to the workplace

---

Open Catalan Courses: Different levels to prepare students to pass the inter-university tests needed to earn the official Catalan certificates approved by the Catalan government.

EducaciOnline

- University entrance courses for > 25 years.
- Higher training courses for professionals.

www.educacionline.com

ELS ESTUDIANTS DE LA UOC / LOS ESTUDIANTES DE LA UOC / THE UOC STUDENTS /

Distribució per tipus d'estudis / Distribución según el tipo de estudios / Distribution by type of programme /

OFERTA OFICIAL

Grau	
Graus EEES	3.452
Llicenciatures i enginyeries	21.488
Diplomatures i enginyeries tècniques	16.863
Postgrau	
Màsters universitaris	1.486
Doctorat	
Doctorat	77

OFERTA PRÒPIA

Postgrau	
Màsters	769
Postgraus	1.402
Especialització	1.086
Títol propi	
Títol propi (GMMD)	594
Altres	
Ateneu universitari	3.242
Universitat Oberta d'Estiu i d'Hivern	2.816
Altres: Català obert, Actualització, Programa de viatges, Seminaris	1.103

TOTAL:

54.378

Distribució per estudis / Distribución por estudios / Distribution by programme /

Economia i Empresa	
Diplomatura de Ciències Empresarials	9.112
Diplomatura de Turisme	1.419
2n cicle d'Administració i Direcció d'Empreses	1.841
2n cicle de Ciències del Treball	1.614
2n cicle d'Investigació i Tècniques de Mercat	1.044
Màster de Prevenció de Riscos Laborals	412
Ciències de la Informació i la Comunicació	
Llicenciatura de Comunicació Audiovisual	628
2n cicle de Documentació	816
2n cicle de Publicitat i Relacions Públiques	996
Màster oficial de Societat de la Informació i el Coneixement	394
Dret i Ciència Política	
Llicenciatura de Dret	3.908
2n cicle de Ciències Polítiques i de l'Administració	471
Grau de Dret	1.026
Arts i Humanitats	
Llicenciatura de Filologia Catalana	625
Llicenciatura d'Humanitats	2.187
2n cicle d'Estudis de l'Àsia Oriental	733
Grau d'Humanitats	631
Psicologia i Ciències de l'Educació	
Llicenciatura de Psicologia	3.843
2n cicle de Psicopedagogia	1.766
Grau de Psicologia	1.795
Màster oficial d'Educació i TIC (e-learning)	497
Informàtica i Telecomunicació	
Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Gestió	2.339
Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Sistemes	3.024
Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat de Telemàtica	969
2n cicle d'Enginyeria Informàtica	976
Màster oficial de Programari Lliure	412

WEB/ MOSAIC, tecnologies i comunicació multimèdia

PER FERRAN GIMÉNEZ,

Director de *Mosaic* i del grau de Multimèdia de la UOC / Director de *Mosaic* y del grado de Multimedia de la UOC / Director of *Mosaic* and the UOC
Multimedia graduate programme /

La revista digital *Mosaic* va néixer el desembre de 2001 amb unes quantes metes al davant: donar difusió al graduat de Multimèdia, dotar l'equip acadèmic d'una eina de formació permanent i contribuir a la formalització d'un àmbit de coneixement. Sovint ha servit també per crear un marc de participació i intercanvi entre estudiants, professionals i docents del sector, una relació que de vegades desemboca en col·laboracions estables.

Des que va aparèixer, *Mosaic* no ha parat de publicar i s'ha versionat dues vegades per adaptar-se a l'evolució de la xarxa. El novembre passat, va migrar tots els seus continguts a una nova plataforma i es va passar a publicar amb el gestor de continguts Wordpress. El canvi de versió s'ha aprofitat per actualitzar-ne el disseny i la tecnologia, però també per revisar-ne els objectius editorials i l'arquitectura de la informació.

Durant aquests anys, a més d'un instrument per a la creació i publicació de continguts, la revista ha estat una eina de gran valor estratègic per a

l'equip acadèmic de l'Àrea de Multimèdia. Diverses assignatures inclouen la revista com una font bibliogràfica complementària. En la nova versió, l'apartat "Experiències" té precisament la funció de convertir-se en el mitjà ideal perquè els estudiants que han realitzat treballs de mèrit els publiquin a la xarxa.

Després d'anys de trajectòria, la revista mira els reptes que té al davant amb optimisme. Una vegada renovats la tecnologia, el disseny i el flux editorial, s'orienta amb il·lusió a enfortir la vocació docent, la qualitat dels continguts i la seva visibilitat a la xarxa.

MOSAIC, tecnologías y comunicación multimedia

La revista digital *Mosaic* nació en diciembre de 2001 con varias metas por delante: dar difusión al graduado de Multimedia, dotar al equipo académico de una herramienta de formación permanente y contribuir a la formalización de un ámbito de conocimiento. Con frecuencia ha servido también para crear un marco de participación e intercambio entre estudiantes, profesionales y docentes del sector, una relación que a veces desemboca en colaboraciones estables.

Desde su aparición, *Mosaic* no ha parado de publicar y se ha versionado dos veces para adaptarse a la evolución de la red. En noviembre pasado, migró todos sus contenidos a una nueva plataforma y pasó a publicarse con el gestor de contenidos Wordpress. El cambio de versión se ha aprovechado para actualizar el diseño y la tecnología, pero también

para revisar los objetivos editoriales y la arquitectura de la información.

Durante estos años, además de un instrumento para la creación y publicación de contenidos, la revista ha sido una herramienta de gran valor estratégico para el equipo académico del área Multimedia. Diversas asignaturas incluyen la revista como una fuente bibliográfica complementaria. En la nueva versión, el apartado "Experiencias" tiene precisamente la función de convertirse en el medio ideal para que los estudiantes que han realizado trabajos de mérito los publiquen en la red.

Tras años de trayectoria, la revista mira los retos que tiene por delante con optimismo. Una vez renovados la tecnología, el diseño y el flujo editorial, se orienta con ilusión a fortalecer la vocación docente, la calidad de los contenidos y su visibilidad en la red.

MOSAIC, Multimedia communication and technologies

The digital magazine *Mosaic* came into being in December 2001 with a number of challenges ahead of it: to disseminate the Multimedia graduate programme, to provide the academic team with a permanent training tool and to contribute towards formalising an area of knowledge. It has often played a part in creating a framework for participation and exchange between students, professionals and educators in the sector: a relationship that often leads to long-standing collaborations.

Mosaic has been published constantly since it first came out and, in order to adapt to the evolution of the net, is now in its second version. Last November, the magazine transferred all its content to a new platform and began publishing using the content management system Wordpress. This change in format has also served to update the design and technology,

as well as to review the editorial objectives and information architecture.

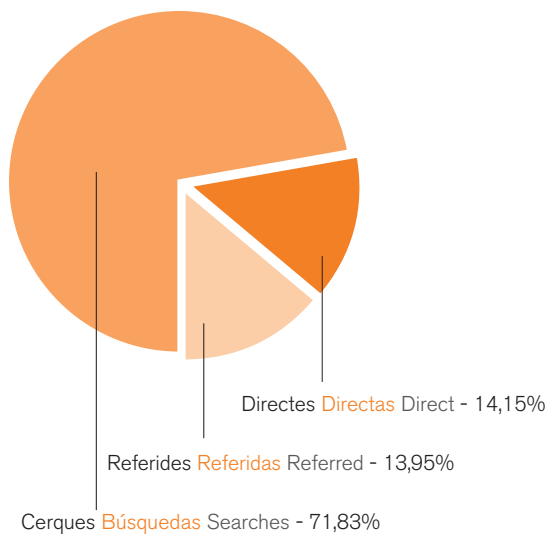
During these years, in addition to providing an instrument for the creation and publication of content, the magazine has been a tool of great strategic value for the academic team in the Multimedia Area. A number of subjects include the magazine as a complementary bibliographical source. In the new version, the section "Experiences" is intended to become the ideal medium whereby students who have carried out commendable work can publish it on line.

After years in existence, the magazine faces the challenges ahead with optimism. Now that the technology, design and editorial flow have been renewed, *Mosaic* is looking with enthusiasm to strengthen its vocation to educate, the quality of its contents and its visibility on the net.

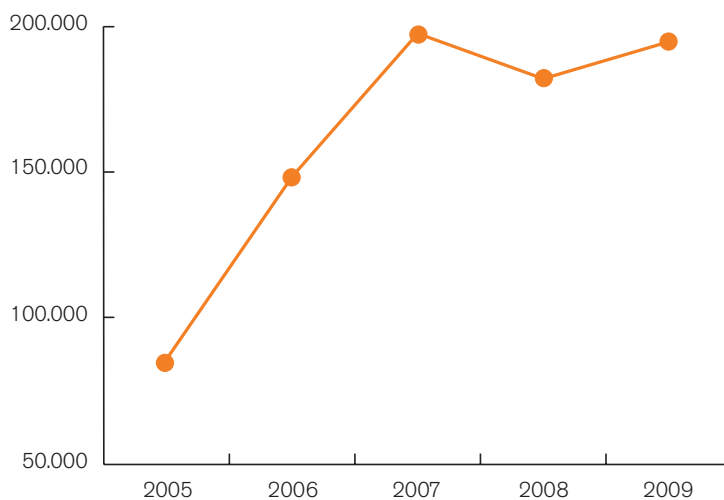
mosaic
.uoc
.edu

Tipus de visites l'últim any /
Tipo de visitas el último año /
Type of hits in the past year /

Visites per any /
Visitas por año /
Hits per year /

UOC Alumni es fa gran

UOC Alumni se hace mayor

UOC Alumni one year on

La UOC acaba de celebrar el primer aniversario de la posada en marcha de UOC Alumni, un programa que va néixer amb la vocació de fer de la Universitat un espai per a la formació permanent i el desenvolupament professional de les persones que s'han graduat.

La proposta de UOC Alumni s'articula al voltant de tres grans eixos: la formació permanent de les persones, la carrera professional i el desenvolupament d'una important xarxa de graduats i graduades.

UOC Alumni ha dedicat aquest primer any a construir els fonaments i l'estructura per al desenvolupament de les accions de futur. www.alumni.uoc.edu és el lloc web de referència per als graduats i graduades de la UOC. El web, que prioritza els serveis a què tenen accés els alumni, combina l'obertura cap a la xarxa amb els continguts d'accés restringit per als graduats, i recull la proposta de formació i continguts de la Universitat, des de la formació reglada fins a les activitats de divulgació, passant per

serveis tan importants com el préstec de llibres de la biblioteca virtual, l'accés als materials actualitzats de les assignatures cursades o els descomptes en els cursos de formació de postgrau i programes oberts.

UOC Alumni ha aconseguit així, segons la seva directora, Maria Parareda, que els graduats estiguin "vinculats a la UOC", i afronta ara el futur immediat com un any de consolidació. "Esperem que l'esforç fet per tirar endavant la idea serveixi de trampolí per fer més xarxa i la gent es vagi relacionant cada vegada més i millor, de forma més efectiva i enriquidora", apunta.

Parareda destaca que un altre objectiu prioritari de UOC Alumni per a 2010 serà reforçar l'àmbit relacionat amb el creixement professional, renovant la borsa de treball, publicant nous recursos per a la millora professional i oferint tallers orientats al desenvolupament de competències dels alumni.

La UOC acaba de celebrar el primer aniversario de la puesta en marcha de UOC Alumni, un programa que nació con la vocación de hacer de la Universidad un espacio para la formación permanente y el desarrollo profesional de las personas que se han graduado.

La propuesta de UOC Alumni se articula en torno a tres grandes ejes: la formación permanente de las personas, la carrera profesional y el desarrollo de una importante red de graduados y graduadas.

UOC Alumni ha dedicado este primer año a construir los fundamentos y la estructura para el desarrollo de las acciones de futuro. www.alumni.uoc.edu es el sitio web de referencia para los graduados y graduadas de la UOC. El web, que prima los servicios a los que tienen acceso los alumni, combina la apertura hacia la red con los contenidos de acceso restringido para los graduados, y recoge la propuesta de formación y contenidos de la Universidad, desde la formación reglada hasta las actividades de

divulgación, pasando por servicios tan importantes como el préstamo de libros de la biblioteca virtual, el acceso a los materiales actualizados de las asignaturas cursadas o los descuentos en los cursos de formación de posgrado y programas abiertos.

UOC Alumni ha conseguido así, según su directora, Maria Parareda, que los graduados estén "vinculados a la UOC", y afronta ahora el futuro inmediato como un año de consolidación. "Esperamos que el esfuerzo realizado para llevar adelante la idea sirva de trampolín para hacer más red y que la gente se vaya relacionando cada vez más y mejor, de forma más efectiva y enriquecedora", apunta.

Parareda destaca que otro objetivo prioritario de UOC Alumni para 2010 será reforzar el ámbito relacionado con el crecimiento profesional, renovando la bolsa de trabajo, publicando nuevos recursos para la mejora profesional y ofreciendo talleres orientados al desarrollo de competencias de los alumni.

The UOC has just celebrated the first anniversary of the launch of UOC Alumni, a programme created with the aim of making the university a space for the ongoing training and professional development of graduates.

The UOC Alumni initiative focuses on three core areas: the ongoing training of people, their professional career and the development of an important graduate network.

UOC Alumni has devoted its first year to building the foundations and structure for the development of future actions. www.alumni.uoc.edu is the key website for UOC graduates. The site, which prioritises the services accessible to alumni, combines the information available to everyone on the net with contents restricted to graduates, and brings together the university's proposals for training and contents, from regulated training to dissemination activities, as well as key services, such

as the loan of books from the virtual library, access to updated materials from the subjects studied and discounts on postgraduate training courses and open programmes.

According to its director, Maria Parareda, in this way UOC Alumni has managed to ensure its graduates are "linked to the UOC", and is now facing the immediate future as a year of consolidation. "We hope that the efforts made to take the idea forward will provide a springboard to expand the net and that the people will continue to socialise more in a better, more effective and enriching way", she adds.

Parareda points out that another priority aim of UOC Alumni for 2010 will be to boost the area related to professional growth, renewing the employment exchange, publishing new resources for professional improvement and offering workshops geared to the development of alumni skills.

PRESENTS A LINKEDIN

En línia amb el seu pla per fomentar el vincle entre graduats de la UOC, Alumni ha creat el un grup propi a LinkedIn, una xarxa social virtual de caràcter professional nascuda el 2003.

El grup UOC Alumni de LinkedIn ja té més de 400 membres. "La idea, com passa al Facebook, és promoure xerrades, debats, etc. que portin els integrants del grup a participar amb els seus comentaris, entenent que això contribuirà a reforçar el vincle entre graduats de la UOC, que és el que Alumni vol", explica Parareda.

www.linkedin.com/groups

PRESENTES EN LINKEDIN

En línea con su plan para fomentar el vínculo entre graduados de la UOC, Alumni ha creado un grupo propio en LinkedIn, una red social virtual de carácter profesional nacida en 2003.

El grupo UOC Alumni de LinkedIn cuenta ya con más de 400 miembros. "La idea, como ocurre en el Facebook, es promover charlas, debates, etc., que lleven a los integrantes del grupo a participar con sus comentarios, entendiendo que esto contribuirá a reforzar el vínculo entre graduados de la UOC, que es lo que Alumni quiere", explica Parareda.

www.linkedin.com/groups

FEATURED ON LINKEDIN

In accordance with its plan to forge links between UOC graduates, Alumni has created a group featured on LinkedIn: a virtual social network for professionals created in 2003.

The UOC Alumni group on LinkedIn now has more than 400 members. "Like Facebook, the idea is to foster discussions, debates, etc. that will prompt the group members to contribute with their comments, while understanding that this will help strengthen the links between UOC graduates, which is what Alumni wants", Parareda explains.

www.linkedin.com/groups

COMUNITAT/

ELENA COBLER

“Podem decidir no usar la violència”

PER ALBERT ROCA ENRICH

Elena Cobler sempre ha estat una persona inquieta. Després de fer-se policia local, es va llicenciar en Dret i, solidària amb les víctimes de la violència masclista, va posar en marxa el 2005 una oficina per atendre-les com cal a la comissaria de la Guàrdia Urbana de Reus, on treballa. Màster internacional de Resolució de Conflictes, va participar al III Congrés Internacional de Conflictes, Conflictologia i Pau de la UOC.

Vas participar al Congrés com a responsable del programa de violència de la Guàrdia Urbana de Reus. Sí, i va ser molt interessant. Ens vam reunir diferents cossos de seguretat per debatre la manera d'aplicar el que vaig aprendre en el màster de la UOC a l'hora d'intervenir en els conflictes que afrontem en la feina diària.

Que són? Queixes perquè el veí taca la roba estesa, fa soroll, posa la música alta; baralles, discussions de trànsit... Qualsevol situació amb dues persones enfrontades. En comptes de tramitar la denúncia, amb l'ajuda d'un educador social intentem parlar amb les dues

parts i els oferim trobar-se i resoldre-ho sense arribar al jutjat.

I com va? Molt bé. Fa dos anys que hi treballam. Fem també cursos de resolució de conflictes als companys perquè facin servir a qualsevol actuació cines i tècniques com les que vaig adquirir a la UOC, i dóna bons resultats.

A les escoles de policia no s'ensenya això? Ara sí que hi ha una assignatura, però abans actuaves a mesura que et trobaves els problemes; en sorties amb la idea que t'havies de limitar a aplicar la llei i cadascú ho feia a la seva manera.

“Podemos decidir no usar la violencia”

Elena Cobler siempre ha sido una persona inquieta. Después de hacerse policia local, se licenció en Derecho y, solidaria con las víctimas de la violencia machista, puso en marcha en 2005 una oficina para atenderlas como es debido en la comisaría de la Guardia Urbana de Reus, donde trabaja. Máster Internacional de Resolución de Conflictos, participó en el III Congreso Internacional de Conflictos, Conflictología y Paz de la UOC.

Participaste en el congreso como responsable del programa de violencia de la Guardia Urbana de Reus. Sí, y fue muy interesante. Nos reunimos varios cuerpos de seguridad para debatir la manera de aplicar lo que aprendí en el máster de la UOC cuando intervenimos en los conflictos que afrontamos en el trabajo diario.

Que son... Quejas porque el vecino ensucia la ropa tendida, hace ruido, pone la música

alta; peleas, discusiones de tráfico... Cualquier situación con dos personas enfrentadas. En lugar de tramitar la denuncia, con la ayuda de un educador social intentamos hablar con las dos partes y les ofrecemos que se reúnan y lo resuelvan sin llegar al juzgado.

¿Y cómo va? Muy bien. Llevamos dos años trabajando en ello. También damos cursos de resolución de conflictos a los compañeros para que utilicen en cualquier actuación herramientas y técnicas como las que adquirí en la UOC, y da buenos resultados.

¿En las escuelas de policia no se enseña esto? Ahora hay una asignatura, pero antes

“We can all choose not to use violence”

Elena Cobler never stops. After becoming a local police officer she took a degree in Law. In 2005, out of solidarity with victims of gender-based violence, she set up an office to help them at the headquarters of the Guàrdia Urbana (local police) in Reus, where she works. With a Master's degree in Conflict Resolution, she participated in the 3rd International Congress on Conflicts, Conflictology and Peace at the UOC.

You took part in the congress as the head of the anti-violence programme of the Guàrdia Urbana in Reus. Yes, and it was very interesting. Different security corps gathered together to discuss how to apply what I had learned in my Master's at the UOC when dealing with the conflicts we handle every day.

What kind of conflicts? Complaints because a neighbour has stained your clothes that are hanging out to dry; or they're making

noise or playing loud music; fights; traffic problems... any situation in which two people are brought into confrontation. Instead of filing a complaint we try to talk to both parties, with the assistance of a social educator, and offer them the chance to meet and solve the problem without going to court.

How is it working? Very well. We've been working on it for two years. We also run courses in conflict resolution for our colleagues, so that they can use the same tools and techniques I acquired at the UOC, and the results are positive.

David Campos

Apostes per l'educació. Sí, de fet també faig xerrades als col·legis a partir del que vaig aprendre en el màster, i el missatge que transmeto és que la violència existeix, però que tots podem decidir no fer-la servir.

Malgrat tot, sembla que la masculista no hi hagi manera d'eradicar-la. Què falla? No trobo que falli res, és que ara se'n parla. Hem de seguir treballant per fer entendre que aquesta manera de comportar-nos que ja tenim assumida no és un fet biològic sinó part de la nostra cultura i, per tant, susceptible de ser canviada.

actuabas a medida que te encontrabas los problemas; salías con la idea de que tenías que limitarte a aplicar la ley y cada uno lo hacía a su manera.

Apuestas por la educación. Sí, de hecho también doy charlas en los colegios a partir de lo que aprendí en el máster, y el mensaje que transmito es que la violencia existe, pero que todos podemos decidir no utilizarla.

A pesar de todo, parece que la machista no hay forma de erradicarla. ¿Qué falla? No creo que falle nada, sólo que ahora se habla de ello. Tenemos que seguir trabajan-

Don't they teach these things at the police academy? Nowadays it does exist as a course, but before that you ad-libbed as you encountered specific problems; you set out with the idea that the extent of your duties was to enforce the law, and everyone interpreted that in their own way.

Your emphasis is now on education. Yes; I also give talks in schools on the basis of what I learned on the Master's, and the message I try to get across is that violence exists but we can all choose not to use it.

Yet, it looks as if there is no way of completely eradicating violence against women.

Cal denunciar l'agressor? Sí, perquè si no denúncies la violència no s'acaba mai; res d'aguantar, ni tenint fills petits, perquè llavors els ensenyes el pitjor. Ajuda conèixer casos d'altres dones que pateixen el mateix. T'has d'adonar que el culpable és ell i no tu, dir-te que no vols seguir vivint així i dir prou.

do para hacer entender que esta manera de comportarnos que ya tenemos asumida no es un hecho biológico sino parte de nuestra cultura y, por consiguiente, susceptible de cambiarse.

¿Hay que denunciar al agresor? Sí, porque si no denunciás, la violencia no se acaba nunca; nada de aguantar, ni siquiera si se tienen hijos pequeños, porque entonces les enseñás lo peor. Ayuda conocer casos de otras mujeres que sufren lo mismo. Tienes que darte cuenta de que el culpable es él y no tú, decirte que no quieres seguir viviendo así y decir basta.

What's going wrong? I don't think anything is going wrong. The difference is that now we are talking about it. We have to keep working to make it understood that this kind of behaviour is not a biological fact but is part of our culture and therefore can be changed.

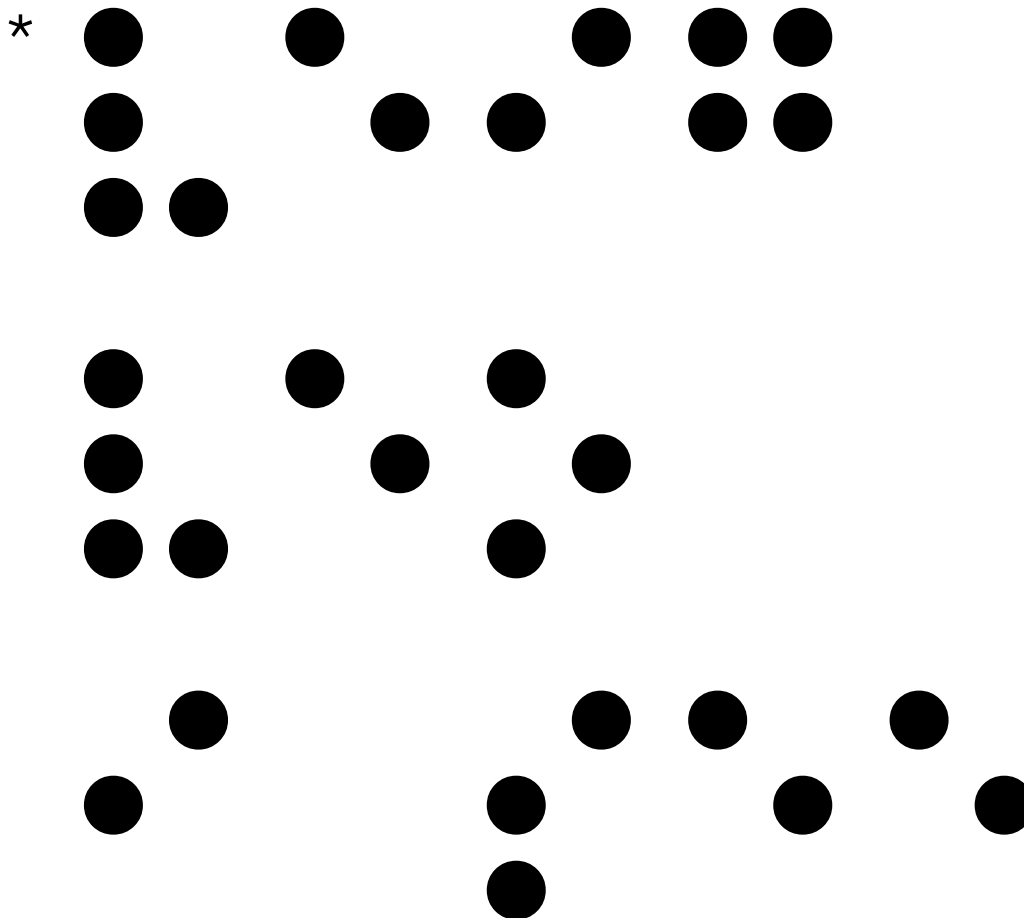
Should women report it when they are attacked? Yes, because if we don't violence will never end. There is no point putting up with it even if you have small children, because then you are teaching them the worst possible thing. It helps to know that other women are suffering in a similar way. You have to realise that he is the guilty one,

I després? Després, a recuperar l'autoestima: envolta't de gent que et doni suport perquè el primer que fa el maltractador és apartar-te de tot, convèncer-te que ningú no et recolza. A la vegada, estigues sola quan calgui. Tampoc no et diguis que mai més no hi haurà cap altre home, perquè tots no són iguals... En definitiva, decideix la teva vida. ■

¿Y después? Después, a recuperar la autoestima: rodéate de gente que te apoye, porque lo primero que hace el maltratador es apartarte de todo, convencerte de que nadie está a tu lado. A la vez, debes estar sola cuando haga falta. Tampoco te digas que nunca más habrá otro hombre, porque no todos son iguales... En definitiva, decide tu vida. ■

not you. You have to make it clear that you don't want to go on living like that and say enough is enough.

And what happens after that? Then you need to recover your self-esteem: surround yourself with people who will support you because the first thing the aggressor will do is try to isolate you, to convince you that nobody will help you. And you have to be alone when necessary. You shouldn't say that there will never be another man in your life, because they are not all the same... In short, you have to decide how you want to live your life. ■

Technosite, empresa de la Fundació ONCE, col·labora amb la UOC en el Màster "Tecnologies accessibles per als serveis de la societat de la informació. UOC-Technosite" i en els projectes MAT (Materials d'Aprenentatge per a Tots) i MIT (Materials Interactius per a Tots), liderats per la UOC i finançats per la iniciativa europea PROFIT.

L'objectiu és la creació d'una eina que permeti el desenvolupament de continguts per entorns virtuals d'aprenentatge, accessibles per a col·lectius amb discapacitats.

SEUS/SEDES/OFFICES/

Barcelona

Seu del Barcelonès
Rambla de Catalunya, 6, 1a planta
cbarcelones@uoc.edu
T. 93 481 72 72

Dilluns a divendres de 10 a 19 h

Madrid

Sede en Madrid
Plaza de las Cortes, 4
uocmadrid@uoc.edu
T. 91 524 70 00

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

Sevilla

Sede en Sevilla
Calle Virgen de Luján, 12
uocsevilla@uoc.edu
T. 954 99 16 25

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

València

Seu de València
Carrer de la Pau, 3
uocvalencia@uoc.edu
T. 96 348 66 48

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

México, D.F. (México)

Sede en México
Paseo de la Reforma, 265, Piso 1 - Col.
Cuauhtémoc
infomx@uoc.edu
T. + 01 800 9027273

Lunes a viernes de 9 a 19 h

Horari dels centres de suport de Catalunya

De dilluns a divendres de 15 a 19 h

Dimarts i dijous de 10 a 13 h

L'Hospitalet de Llobregat

Seu de l'Hospitalet
Av. Amèrica, 69
chospitalet@uoc.edu
T. 93 260 00 09

Salt

Seu del Gironès
Factoria Cultural Coma Cros
Carrer Sant Antoni, 1
cgirones@uoc.edu
T. 972 40 50 67

Lleida

Seu del Segrià
Carrer Canyeret, s/n, 2a planta
csegria@uoc.edu
T. 973 72 70 77

Reus

Seu del Baix Camp
Carrer de l'Escorxador, s/n
cbaixcamp@uoc.edu
T. 977 33 80 08

Tortosa

Seu de les Terres de l'Ebre
Carrer Alfara de Carles, 18
cterres_ebre@uoc.edu
T. 977 58 80 66

Manresa

Seu del Bages
Biblioteca del Campus Universitari de
Manresa (BCUM)
Avinguda de les Bases de Manresa, 7-11
cbages@uoc.edu
T. 93 877 50 75

Granollers

Seu del Vallès Oriental
Centre Tecnològic i Universitari (CTUG)
Carrer Mare de Déu de Montserrat, 36
cvallesor@uoc.edu
T. 93 860 31 71

Sabadell

Seu del Vallès Occidental-
Sabadell. Biblioteca Vapor Badia
Carrer de les Tres Creus, 127-129
cvallesocc@uoc.edu
T. 93 720 70 55

Terrassa

Seu del Vallès Occidental-Terrassa. Centre
Cultural Caixa Terrassa
Rambla d'Egara, 340, 3r pis
cvallester@uoc.edu
T. 93 733 92 00

Sant Feliu de Llobregat

Seu del Baix Llobregat
Torre del Roser
Carrer Joan XXIII, 14
cbllobregat@uoc.edu
T. 93 632 74 74

Vic

Seu d'Osona
Fundació Mil·lenari
Plaça Mil·lenari, 2
cosona@uoc.edu
T. 93 886 65 10

Vilafranca del Penedès

Seu de l'Alt Penedès
Centre de TIC Vilafranca Virtual
Plaça de la Verema, 1
capenedes@uoc.edu
T. 93 818 06 54

Vilanova i la Geltrú

Seu del Garraf
Edifici Neàpolis
Rambla Exposició, 61-69
cgarraf@uoc.edu
T. 93 814 55 99

---

www.uoc.edu

902 141 141 / +34 932 532 300

Aprenentatge mòbil / Aprendizaje móvil / Mobile learning /

www.innovauoc.org/m-voicelearning

Els estudiants de la UOC podran formar-se a qualsevol lloc i moment. M-Voice Learning és una plataforma compatible amb el Campus Virtual que posa en contacte alumnes i professors, i permet cursar part d'una matèria a través del telèfon mòbil per veu IP. Fruit d'una iniciativa del Vicerectorat d'Innovació i l'Oficina Oberta d'Innovació de la UOC, estarà disponible aquest semestre per a algunes assignatures.

Los estudiantes de la UOC podrán formarse en cualquier momento y lugar. M-Voice Learning es una plataforma compatible con el Campus Virtual que pone en contacto a alumnos y profesores, y permite cursar parte de una materia a través del teléfono móvil por voz IP. Fruto de una iniciativa del Vicerectorado de Innovación y la Oficina Abierta de Innovación de la UOC, estará disponible este semestre en algunas asignaturas.

UOC students can now study at any time and place. The M-Voice Learning platform is compatible with the Virtual Campus and gets students and teachers in touch with each other. Students can also cover part of their courses through their mobile telephones with voice IP. The outcome of an initiative by the Vice President for Innovation and the UOC's Open Innovation Office, it will be available this term in some courses.

